

REVOLUCE!

Ivan Binar

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Revoluce!

Ivan Binar

Znění tohoto textu vychází z díla [Revoluce!](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Pulchra v Praze v roce 2017. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Ivan Binar: Revoluce!), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uvedte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 10. 3. 2022.

OBSAH

PRVNÍ ČÁST: Před	7
I	8
II	26
III	39
IV	60
V	82
VI	103
VII	121
VIII	143
IX	161
DRUHÁ ČÁST: Po	186
I	187
II	211
III	233
IV	256
V	279
VI	302
VII	325
Epilog	340

Ještě nikdy se nestalo, aby nějaká revoluce zanechala po sobě u moci lidi, kteří ji provedli. A přece se ještě najdou revolucionáři: to je důkaz, jak málo poučná je historie.

— ANDRÉ MAUROIS: *MLČENÍ PLUKOVNÍKA BRAMBLA*

*“The law of revolution is red – fiery – deadly –
revolution is everywhere – in everything – infinite.”
Half Pint smiled.*

At last – “we are condemned to hope.”

— MICHAEL MARCH: *HALF PINT*

*„Zákon revoluce plane rudě a vražedně –
revoluce je všude – ve všem – je nekonečná.“
Půlpinta se usmál.*

Koneckonců – „jsme odsouzeni doufat.“

— MICHAEL MARCH: *PŮLPINTA*

PRVNÍ ČÁST

Před

Běž, má milá, běž domů, já mám zejtra popravu... Ach ouvej!

I

Sedí na dřevěné stoličce bez opěradla, zády se opírá o zeď a kouří jedenáctou cigaretu z krabičky. Ještě jich má devět. Až je dokouří, co pak? Oblečený je v hnědých teplácích, pod nimi dlouhé modré spodky s tkaničkami a košile bez límce; na nohou pantofle. Není to elegantní, ale je to pohodlné. Však nemá namířeno do hospody, ani do divadla, ani do rozhlasu. Je tu sám. Až vykouří poslední cigaretu, nebude mít co kouřit. Kouření škodí zdraví, kouření způsobuje rakovinu, kouření zabíjí. Nebude kouřit. Místnost je malá, říká se jí cela nebo kobka, po starodávnu. – Hopky z kobky, trestníče!

Včera odpoledne vyrazil Dušánek Beránek do lesa na procházku. Hned za domem je louka plná lučního kvítí, srnka se po ní mnohdy proběhne, za loukou březový hájek s třemi duby, pak zase louka a za ní les plný divokých zvířat.

„Vzal sis telefon?“ volala za ním maminka.

„Nevzal.“

„Tak si ho vezmi. Nevíš, co tě může v lese potkat.“

„Nevím, co by mě mohlo potkat v lese...“

„Co ti to udělá?“

„Nabíjí se zrovna.“

„Vezmi si můj. Kdyby sis zlomil nohu, co pak?“

„Nezломím, slibuju,“ řekl Dušánek a vykročil k lesu. Co by se mu v lese mohlo stát? Čas polednic už minul, a než přijdou na řadu klekánice, bude doma. Nohu si lámat nehodlá, není blázen. – Maminka za ním ještě cosi volala, ale nebylo ji slyšet.

„Neslyším.“

„Co nechceš, neslyšíš.“

Opravdu, co nechtěl, neslyšel, přestože byl v rozhlase mistrem zvuku. Mistr zvuku musí přece slyšet! Jenže Dušánek Beránek měl

selektivní naslouchání: Co nechtěl, neslyšel. Třeba skřípot křídly po tabuli, Helenku Vondráčkovou zpívat, tanky a děla rachotit, maminčiny výčitky, některá slova a některé věty. Jiné zvuky, jiná slova a jiné věty naopak slyšel velmi dobře, lépe než většina populace. Proto mohl být mistrem zvuku v rozhlase. Cvrlikání ptactva vnímal i přes zavřené okno a Janáčkovu *Sinfoniettu* poslouchal i přesto, že rádio nebylo puštěné.

K čemu by mu byl maminčin telefon? Co by si s ním počal, kdyby někdo zavolal jeho mamince! Co by řekl? – Já nejsem ona, to jsem já, její syn? – Možná bude maminka smět mu cigarety nějakým způsobem doručit, třeba poštou v balíku. Jen kdyby věděla, kam se poděl... Jak jí dát vědět, že se poděl do kobky tři sta dvanáct, že mu nic nechybí, akorát ty cigarety. I kdyby si byl býval včera odpoledne vzal její telefon, moc by mu to nepomohlo, určitě by mu ho sebrali. Vzali mu všechno, co měl po kapsách, také kapesník a kudlu žabku, jenom cigarety a sirky si směl nechat. Kouření zabíjí. Kouření je v kobce povoleno. Telefon je v kobce zakázán.

V hlubokém lese naslouchal Dušánek Beránek dravým ptákům, ale nepoznal, o jaký druh jde. Volali na sebe něžnými hlásky, není však vyloučeno, že se svolávali ke rdoušení. I vrahouni mohou mít hlas plný něžnosti. Modřínky se zelenaly čerstvým jehličím, smrčkům se větve prodlužovaly letošními výhonky. Dušánek naslouchal ptačím něžnostem a vyhýbal se kalužím, aby si nezašpinil pohorky čerstvě nakrémované. A protože jeho naslouchání je selektivní, neslyšel výstřel z pušky a svist kulky, která se zaryla jedli do srdce, neslyšel jakot motorové pily ani tichounké kroky v patách. Šli po něm, a on to nevěděl. Selektivní naslouchání není přednost, je to vada. Postižení. Kráčely za ním zákeřné kroky, a on je neslyšel.

„Baf!“ vybafli na něj zezadu a divili se, že se nepolekal. Jako by se to jejich „baf“ Dušánka netýkalo. Všiml si jich teprve, když mu dali herdu do zad, když ho popadli za ruce a zprudka posadili na pařez.

„Máme tě!“ zvolali radostně.

Jakmile se Dušánek soustředil, dokázal vypnout selektivní naslouchání, pak mu nic neuniklo, ani nepříjemná slova a nebezpečné věty. Sražený na pařezu dobře slyšel, co mu říkali.

„Jsem podporučík Pitbul a tohle je strážmistr Teriérová, můj parták. Zujte si boty!“

„Obě. Nejdřív levou,“ poručila strážmistr Teriérová.

„A pak pravou,“ poručil podporučík Pitbul. Tvořili dokonale sehraný tým.

Měli na sobě policejní uniformy, na prsou plechové číslo, nic-neříkající. U pasu obušek, pistoli a pouta. Taky telefon. Nebo to byla vysílačka? Snad by mu ho půjčili, kdyby to byl telefon, kdyby si zlámal nohu. Jenže Dušánek si nic nezlámал, neměl důvod telefonovat. Bylo mu divné, že si má v lese zouvat boty. S policisty mluvil poprvé v životě, neznal jejich zvyky ani pravomoci. Nevěděl, co mají za lubem, a neměl důvod vzdorovat. – Policisté si boty důkladně prohlíželi, hlavně uvnitř, nejdřív Pitbul a pak Teriérová, sahal tam rukama a vůbec jim nevadilo, že sahají do cizích bot léta nošených. Pokoušeli se z nich něco vytřást, ale nic nevypadlo. Byly to pohorky s prošlapanou podrážkou, potřebovaly by ševce. Taky ponožky si prohlédli, naruby je obrátili a zase zpátky a ještě jednou... Nic.

„V pořádku,“ řekli a zasalutovali. „Pokračujte, občane!“

„Děkuji,“ řekl Dušánek. „Můžu si ty boty obout? Abych mohl pokračovat...“

„Samo!“ řekli policisté a znovu zasalutovali. Zarachotili okovy připnutými k opasku a zmizeli ve smrkovém mláží.

Také Dušánek zasalutoval vsedě na pařezu, protože vztyk se mu zadrhl, a začal se obouvat. Když byl obutý, musel kalhoty přilepené smůlou k čerstvému pařezu vši silou urvat. To bude mít maminka radost z jeho zasmolené zadnice... Kdyby měl telefon, mohl ji na tu katastrofu připravit. Jenže telefon se nabíjí v obývacím pokoji. Marná snaha odstranit smůlu z kalhot, ještě si přitom ruce usmo-

lil. – A už tu byli zas. Vynořili se z mlází a štouchli do něj neurvale. Znova kecl do té samé směly.

„A znovu!“ poručil podporučík Pitbul.

„Boty dolů!“ poručila strážmistr Teriérová.

Ještěže se Dušánek nedal k policii. Zouvat lidi v lese dvakrát za sebou, to by se mu protivilo. Ani si nestačil zavázat tkaničky a je to tu zas.

„Mám to!“ zajásala strážmistr. „Já to mám! Moje první jarní akce a hned pozitivní,“ volala a mávala Dušánkovou botou nad hlavou, až se dělal vítr a vzdouval rozvázané tkaničky. „Já jsem tak šťastná!“

„Kecáš,“ nevěřil podporučík, „ukáž!“

Strážmistr mu strčila pohorku pod nos. Čouhala z ní žlutá obálka a na ní tučný černý nápis: „REVOLUCE!“ Obálka musela být přeložená podél, aby se do boty vešla alespoň zčásti.

„Nekecáš. Fakt. Za to bude odměna, Teriérová. Pochvala od náčelníka před nastoupeným sborem a peněžní prémie tě nemine.“

Takovou obálku Dušánek předtím v botě neměl, toho by si přece všiml při obouvání. Taková obálka by ho notně tlačila.

„A tady je druhá obálka!“ zajásala strážmistr podruhé a mávala nad hlavou obálkou z druhé boty. „Ten je rafinovaněj! Nejdřív nic, a napodruhé v každé botě jedna.“

Podporučík si obálky pečlivě prohlédl a nacpal je zpátky do bot, kusy z nich čouhaly ven. Kdepak, tyhle obálky přece nemohly být v Dušánkových botách. Nechal je čouhat, svázal tkaničky dohromady a přehodil si boty přes rameno.

„Půjdete s námi. Jste zatčen!“

Teď by se hodil telefon. Dušánek by zavolal mamince, ať si nedělá starosti, že si nohu ani jinou končetinu nezlomil. Je zatčen a kdoví kdy se vrátí. Jenže telefon neměl a policisté se na něj dívali odměřeně. Svůj telefon by mu jistě nepůjčili. Nejspíš to jsou vysílačky s utajenou policejní frekvencí. Nasadili mu pouta a vyzvali ho, aby je následoval. Jenže nejdřív se musel odlepit z pařezu. Zaznělo to,

jako když se otevírá suchý zip. Bosý, jenom v ponožkách, capkal k policejnímu autu na silniče mezi lesy.

Když dorazili na dvůr věznice, nemohli Dušánka vytáhnout z auta, přilepil se prosmoleným zadkem k čalounění. Tahali ho jako dědek řepu, tahali, tahali, vytáhnout nemohli. Zavolali na pomoc strážmistra Kočku a pak ještě nadstrážmistra Myšku, tahali, tahali... Vtom Dušánek rup, vyletěl jak zub!

To by se přece nemělo, uloupit někoho v lese. Bez varování. Ani sojka nezakřičela. A měla by, když se do lesa vloudí vetřelec.

- I kdyby sojka varovala, dal by ses, Dušánku, do běhu?

- Asi bych zbystřil pozornost a očekával neočekávané.

- Řinčení okovů?

- To vůbec ne. Okovy překonaly nejneočekávanější.

- Obávám se, Dušánku, že jsem ve vězení.

- Vždyť jsem nic neukradl.

- Onanoval jsem!

- To je pravda... Myslel jsem přitom na jednu vdanou paní, jak se jí ňadra u rybníka nevešla do podprsenky. Kvůli tomu že by mě zavřeli?

- Ještě je tu ta dvacetikoruna na AIDS, kterou po mně chtěli, a já jsem se vylouval, že nemám, že nedám.

- To mě taky trápí, mohla někomu zachránit život.

- Ono by se toho, Dušánku, přiznejme si, ještě nasbíralo...

- To je pravda. V šesté třídě jsem si přepsal čtverku z ruštiny na jedničku, kradl ovoce v cizích zahradách... Přemýšlím o nemravnostech, jakých bych se dopouštěl, kdybych měl s kým. Když se všechno spočítá dohromady, není divu.

- Tak vidíš!

- Vidím. Jenže jak se to dozvěděli?

- Mají metody. Co já vím...

- To abych se přiznal.

- Přiznání je polehčující okolnost.
- Když se přiznám, nebudou mě týrat. Proč by mě mučili, když se přiznám? Proč by mě bili pěstí, kabelem od žehličky, pendrekem? Proč by po mně šlapali, když se přiznám? Nebudou mi přece vrtat zdravé zuby, drtit koule... Proč by to dělali, když se přiznám?
- Třeba mě pustí, když se přiznám...
- Maminka má starost. Chtěla klepat koberce, a teď tohle. Určitě se do nich sama pustila. Když jde o koberce, nezná s nikým slitování, ani sama se sebou. Třeba jí Šustek pomůže aspoň s tím velkým mauri z obývacího pokoje.
- Šustek? Ten sedí v hospodě Lidový dům a bude rád, když do té své šustkovny doleze po dvou, bez cizí pomoci.
- Taky by se nic nestalo, kdyby zůstal nevyklepaný.
- Znáš maminku! Ta když si něco vezme do hlavy...
- A nevymluvíš jí to, ani kdyby ses...

Vedli ho s rukama v železech přes dvůr, bočním vchodem do budovy a potom dlouhou chodbou plnou železných dveří, tajuplnou budovou k výtahu, rachotivým výtahem až nahoru, do kdovíkolikátého patra. Byl jako v mrákotách. Kdyby se ho zeptali, co se to děje, ani na smolný pařez by si nevzpomněl. Zřejmě trpí lehkou dysfunkcí, která ho ochraňuje od nepříjemných zážitků, vymazává mu je z vědomí, takže Dušánek je stále jako nový, nepopsaný.

Ze strnulosti ducha se vzpamatoval až v ponuré kanceláři s povědomým obrazem na čelní stěně. Ano, je to pan prezident Bořek Bouchala. Tváří se přísně, odhodlaně, státnicky. Dušánkovi to nevadí, takového jej přeci zná, nic jiného by od něj neočekával. Přesně ten samý visí v rádiu, oficiální, schválený komisí i samotným panem prezidentem, který dbá na to, aby nevypadal jako nějaký hejhula z účtárny, nýbrž jako státník světového formátu, což se mu znamenitě daří. Obraz pana prezidenta postavil Dušánka na nohy. Už je z něj zase mistr zvuku z veřejnoprávního rozhlasu. Pravda, v poněkud nezvyklé situaci.

„Sundejte mu ty klepeta,“ poručil policistům, kteří sem Dušánka přivedli, člověk za psacím stolem pod panem prezidentem. Klíček od pout měla strážmistr Teriérová.

„Sednout!“ poručil neuniformovaný muž Dušánkovi.

„Nesedat!“ vykřikli Pitbul a Teriérová synchronně.

Pozdě. Dušánek už seděl. Rychle vstal a s ním vstala i židle. Měla pevné opěradlo a to ho donutilo k pravoúhlému předklonu, jako kdyby mu ruplo v zádech. Zadkem byl přilepený, nemohl jinak.

„Takhle se nedá vyslýchat!“ rozčilil se člověk pod obrazem. Jmenuje se major Vrzgala, abychom netápali, vyšetřovatel Bezpečnostní služby státu. Jenže jak to měl Dušánek vědět, když tu byl poprvé a major Vrzgala měl na sobě civilní oděv – červeně a bíle proužkovanou košili, povolenou tmavomodrou kravatu a velice tenké šle bleděmodré barvy? Větší kus z něj za stolem nebylo vidět, ale z toho, co vidět bylo, dalo se usoudit, že by mohl být dobrým strážníkem. Takhle se opravdu nedalo vyslýchat, nejsme přece v mučírně, aby vyslýchaný byl vyslýchán v předklonu, s židlí přilepenou k zadnici.

„Do tepláků!“ poručil major Vrzgala.

Ale to už nebyla práce pro podporučíka Pitbula a strážmistra Teriérovou, byla to práce Bédi velitele, klíčníka. Podle správnosti měl jít Dušánek s rukama za zády pět kroků před Bédou velitelem, jenže s židlí na zadku si nemohl dát ruce za záda. Směl tedy jít s rukama podél těla.

„Doleva! Doprava! Rovně!“ velel Běda velitel. Šel podle předpisu pět kroků za Dušánkem a přitom by bylo jednodušší, kdyby kráčel před ním, protože znal cestu, zatímco Dušánek cestu neznal. Jenže předpis je předpis a s tím se nedá hnout. Když měli někoho potkat, podle předpisu se měl Dušánek postavit obličejem ke zdi, aby se zdi nosem téměř dotýkal. Jenže ani tento předpis nebylo možné dodržet, protože židle na Dušánkově zadku zabírala spoustu prostoru a míjející osoba se mezi zdí a nohama židle sotva protáhla. Svízelná situace pro Bědu velitele, pro Dušánka i pro míjející a míjené osoby.

Nakonec se přeci jen dostali do umývárny, kde službukonající vězni židli odborně odlepili. Dušánek byl svlečen, odvšiven, vysprchován a oblečen do tepláků.

Protože už mezitím padla, odvedl Běďa velitel zadrženého Dušánka v teplácích do kobky tři sta dvanáct ve třetím patře. K večeři byly tři placky z pšeničné mouky, hromádka oranžové marmelády a nahnědlá průhledná tekutina mírně oslazená. Vše v hliníkovém ešusu: placky ve vnější části, tekutina ve vnitřní a marmeláda ve víku. Na každé ze tří nádob někdo vyryl slovo „PŠTROS“. Zřejmě tu mají pštrosa. Podepsal se nejspíš něčím železným, hřebíkem ze židle nebo ze stolu pracně vyviklaným. Zobákem by to nedokázal ani pštros.

V kobce byly čtyři slamníky naskládané na sebe a přikryté hnědými dekami, takže tvořily kvádr se zaoblenými hranami; byl tu podlouhlý stůl s umakartovou deskou přiražený ke zdi; tři stoličky bez opěradel; dřevěná police se čtyřmi dřevěnými trny, na jednom zavěšený ručník modře a bíle kostkovaný, na polici žlutý plastový kelímek a stolní hry v krabici: šachy, dáma, mlýnek, člověče, nezlob se!; zamřížované okno do dvora, zvnějšku opatřené perforovaným plechem; u stropu žárovka v drátěné pasti na myši; na stole plechovka od rybiček v tomatové omáčce plná vajglů po předešlém vězni; nad stolem vězeňský řád podlepený tuhým papírem: práva a povinnosti uvězněného vězně; v rohu smaltovaná jáma se šlapadly, nad ní vodovodní kohoutek: kap, kap, kap... U dveří tlačítko, ale vypínač to není, světlo se rozsvěcuje, přepíná a zhasí z chodby. Dveře jsou železné s kruhovou špehýrkou, z chodby přikrytou klapkou. Klapka se občas odklopí: Kuk! A zase zaklapne. Do smaltované jámy v rohu se chodí na záchod a z vodovodu teče voda.

Dušánek zkusil, co se stane, když stlačí tlačítko u dveří. Dveře se po chvíli otevřely, stál v nich Běďa velitel, klíčník.

„Co se děje?“

„Nic se, prosím, neděje,“ řekl Dušánek zdvořile.

„Mačká se, když se něco děje,“ řekl Běda velitel přísně. „Když se nic neděje, tak se nemačká. Jasný, obviněný?“

„Jasný.“

Všechno je tu jakési kalně zelené a hnědé, špinavé a oprýskané, těsné a nepěkné. Na zdech jsou nápisy vesměs nemravné a nezajímavé, jména, data a řady čárek, řady dní. Ještěže je Dušánkův vnitřní život bohatý. Snad se i tady, v žaláři nejtemnějším, dokáže rádně rozkošatit.

„Zavřít nás můžou, pustit musí!“ ozval se přes dvůr optimista s chraplavým hlasem.

„Věčně tady nebudem!“ zvěstoval jiný hlas z okna od vedle.

„Naděje umírá poslední!“

„Major Vrzgala je piča!“

– Tohle by se nemělo, toto: Sebrat člověka v lese, navléct na něj cizí tepláky, cizí pantofle a zamknout za ním dveře bez kliky. Jako bych byl zloděj, raubíř, loupežník. Kdyby mi aspoň řekli, co jsem provedl...

– Co s tím uděláme, Dušánku?

– Co s tím můžeme dělat, Dušánku?

– Necháme to proběhnout.

– Můžeme se tak akorát modlit.

– To pomáhá?

– Co kdybychom to zkusili...

– Zkusit to můžeme, tím se nic nezkazí. Ale copak má pán Bůh dost času, aby poslouchal, jak se k němu modlí... Kolik je na světě lidí... Kolik miliard? Každý má nějaké trápení, a pán Bůh je jenom jeden. Copak se to dá stihnout?

– Coby ne, když je někdo pán Bůh... Bůh stihne všechno, všechno ví, všechno má pod kontrolou, nic mu neunikne. Bůh je vševědoucí a všemocný.

– O tom dost pochybuju, přece se nebude zabývat kdejakým prdem.

- To je prd, když tě pronic zanic zavřou do vězení?
- Vždyť nejde o život. Pro tebe to prd není, to je pravda, ale pro kdekoho to prd je. Protože jich se to netýká.
- A pána Boha se to snad týká?
- Zdálo by se, že netýká, ale možná, že i jeho se to týká, když se na někom děje bezpráví. Co víš... Kdys byl, Dušánku, naposledy v kostele?
- Nevím, ani nepamatuju. Předloni o Vánocích?
- Tak vidíš!
- Jenže pán Bůh je všude, i tady, ve vězení, v téhle kobce by měl být...
- Jenže, jenže! Jenže co já o něm vím?

K snídani byl vnitřní díl ešusu s hnědou, mléčně zakalenou tekutinou a chleba docela čerstvý, včerejší, v dostatečném množství. Když Dušánek dojedl – moc toho nesnědl – a zametl kobku smetáčkem na smetí, v zámku to zarachotilo, dveře se otevřely a ve dveřích Běda velitel, klíčník s klíči v ruce. Kývne, Dušánek si strčí pod bundu krabičku s posledními čtyřmi cigaretami a škatulku sirek, z nichž některé prskají, jiné jsou ohnivzdorné. Tentokrát kráčeli chodbami podle vězeňských předpisů: ruce za zády, pět kroků před Bědou velitelem, doleva, doprava, rovně podle pokynů; když někoho potkají, nosem ke zdi, žádná židle už nepřekazí žádné míjení.

Major Vrzgala na ně cíhal za psacím stolem. Byla tam ještě železná skříň a u protější zdi obyčejná židle s opěradlem, vzdálená několik sáhů od psacího stolu, připravená pro Dušánka Beránka. Kdyby náhodou vyslychaného napadlo skočit po majorovi Vrzgalovi a pokusit se ho zardousit, měl major dost času sáhnout po pistoli v šupletí. Na takovou vzdálenost museli vyslychaný i vyšetřovatel mluvit nahlas, aby se navzájem slyšeli. Vzhledem k Dušánkově selektivnímu naslouchání to nebude jednoduché. Major Vrzgala zrovna svačil: tlačenko s cibulí a octem, k tomu kus chleba. Vonělo to velice.

„Jmenujete se Dušan Beránek a jste mistr zvuku, že.“

„Ano.“

„Musíte nahlas,“ řekl major Vrzgala.

„Ano,“ řekl Dušánek nahlas.

„Ještě vám lepší zadek?“ zeptal se major velmi hlasitě.

„Nelepí. Co mám ty vaše tepláky, přestal lepit.“

„Co vás sem, člověče nešťastná, přivedlo?“

„Dva policisté mě sem...“

„To mi nemusíte vykládat, to přece vím! Neptám se kdo, ale co. Co vás sem přivedlo?“

„To já nevím, to by mohli vědět ti dva. Jak to mám vědět?“

„Člověče, s vámi je ale potíže! To zas bude jednou výslech! Že já jsem raději nezůstal v těch dolech! Mohl jsem fárat dolů do dolu a pak z dolu nahoru a po šichtě chovat králíky. Ale teď... Copak mám čas na králíky, když musím vyslyšet a vyslyšet a vyslyšet? Vždyť ani nemám čas pořádně se najíst z talíře. Pořád mi sem vodí nějaké lidi v klepetech k výslechu, a co já s nimi, když sami nevědí, co je sem přivedlo! Kdo to má vědět? To aby z vás člověk tahal jako z chlupaté deky. Kdybyste chtěl kouřit, klidně si zapalte, jestli máte co. Výslech je náročná záležitost, hlavně na psychiku, to je na hlavu. Já bych o tom mohl celé dny povídat, celou zimu, celé léto. Víte, kolik výslechů já už mám za sebou? Každý den nejmíň jeden a někdy i dva, taky v sobotu, a dokonce i v neděli, svátek nesvátek, na to my u BSS nehledíme, protože bezpečnost státu je nejdůležitější ze všech bezpečností, důležitější než bezpečnost jednotlivého občana. Občan se nerozpadne, když je narušen, ale stát, když je narušen, by se rozpadnout mohl. Tak si klidně zakuřte.“

„Děkuji,“ řekl Dušánek, sáhl si pod bundu, vytáhl z krabičky cigarety a začal se rozhlížet kolem dokola, nevěda kam s popelem, vypálenou sirkou a špačkem, až dokouří. Major sáhl do šuplíku, ale nesáhl tam pro pistoli, nýbrž pro kulatou krabičku od střevlí v tomatové omáče, zpola plnou vajglů a popela. Dušánkův popel se

tam ještě snadno vejde. Major vstal a vydal se na cestu k Dušánkově židli.

„Sedět!“ vzkřikl zhurta na Dušánka chystajícího se jít mu aspoň kousek cesty naproti. „Vyslýchaný vstává jen tehdy, je-li vyzván vyšetřovatelem nebo jiným nadřízeným, není-li vyšetřovatel přítomen. Kvůli své vlastní i vyšetřovatelově bezpečnosti,“ poučil ho major Vrzgala, vyšetřovatel, a podal mu, vyslýchanému, improvizovaný popelník.

Dušánek škrtl sirkou, druhou, až ta třetí chytla. Může snad kuřáka potkat něco významnějšího?

„Poslyšte, Beránku, neměl byste tam jednu pro mne? Já jsem totiž dneska ráno přestal s kouřením, ale když vás tak vidím, jak mi bezostyšně hulíte pod nos... Copak se to dá vydržet? Vždyť jsem taky jenom člověk!“

Kuřáci jsou lidé solidární, dobře vědí, co to je, když není co kouřit, zvláště pak při náročné a vyčerpávající duševní činnosti, jakou pro vyšetřovatele výslech bezesporu je. Vždyť musí klást otázky, vždyť má co do činění se zločincem, který by se ze všeho nejraději vykroutil z hanebných skutků, jichž se dopustil potají, a proto se je snaží utajit, ale vyšetřovatel je musí odhalit, protože tu jde o bezpečnost celého státu. Skutky jsou nepřátelské, složité a všelijak zamotané, jejich rozpletení pak zpravidla vede k dalším pachatelům, k celé vzájemně propletené síti nepřátel státu, nebezpečných zločinců, které je zapotřebí odhalit a předat spravedlnosti. To není jen tak. K tomu je zapotřebí brilantního mozku, plného nasazení a vůle, železné vůle vypátrat a usvědčit. Tohle by měl pochopit i Dušan Beránek. Zřejmě to pochopil, protože jednu cigaretu Vrzgalovi dal. A také mu připálil od své zapálené cigarety, neboť sirkám se moc věřit nedalo.

„Tak budeme, Beránku, pokračovat ve výslechu, abychom se dobrali nějakého výsledku. A když se nedobereme dnes, dobereme se zítra. Nebo jindy. Nemyslete si, my máme čas. Dnes už to není

jako dříve, kdy naši předchůdci vyšetřovatelé času nazbyt neměli a kvůli urychlení celého vyšetřovacího, a tím pádem i soudního procesu se museli uchýlit k používání speciálních metod, poučení při studiu historie dávné i nedávné, tuzemské i zahraniční. Dneska za nás pracuje čas. Nepřiznáš se dnes, trestníče? Přiznáš se zítra. Nebo pozítří. Nebo za měsíc. Nebo za rok, za dva, za tři... My máme času! Já si tu svoji svačinku sním klidně při práci, já do kantýny nemusím,“ řekl major Vrzgala a sáhl do šuplíku. Vytáhl odtud kvádr loveckého salámu a úctyhodnou řeznou a bodnou zbraň s německým nápisem „GOTT MIT UNS“ na čepeli. Zbraň byla dobře nabroušená, krájení obdélníčků loveckého salámu jí šlo jedna radost. Ani z nich neloupal střívko a polykal je bez chleba. Ze železné skříně vytáhl láhev piva Radegast, zručně ji tou úctyhodnou zbraní otevřel a jedním vrzem vypil, Vrzgala.

„Kdepak, my nikomu nechceme ublížit, když to není třeba. Jenže ty historické metody byly dost účinné, to mi věřte. Určitě jste o některých četl, vždyť jako mistr zvuku jste vzdělaný člověk, Beránku, a na nějakou knihu jste už v životě určitě narazil. Ano, nebo ne?“

Nastala němá pauza. Kdyby takováto pauza nastala v rozhlasovém vysílání, posluchači a posluchačky by byli znepokojeni a jejich znepokojení by narůstalo. Dušánek ale pauzu nevnímal, jako by se ho netýkala. On totiž Vrzgalu vyeliminoval, vždyť jeho naslouchání je selektivní, a co nechce, neslyší. Naslouchal totiž čemusi jinému, co slyšet chtěl. Ve vyšetřovně bylo otevřené okno a pod oknem jarní, prosluněná zahrada mateřské školky. Děti si tam hrály na písku a jásavě přitom pokřikovaly, některé dítě také vykřiklo vztekem, když mu zlý chlapeček dupal po bábovičce ještě nedopečené.

„Paci paci pacičky,
táta koupil botičky
a maminka pásek
za myší ocásek...“

„Ano, nebo ne?“ zopakoval major důrazněji.

„Ano,“ řekl Dušánek.

„No tak vidíte, ani to nebolelo. Že to ani nebolelo? A už jste se přiznal. Je to samozřejmě přiznání dílčí, zatím, ale zaplaťpámbů za ně. První krůček na svízelné cestě byl učiněn. To by v tom musel být čert, Beránku, kdybychom my dva neučinili spolu další krok, že ano, Beránku.“

„Ano,“ přisvědčil Dušánek.

„Vidíte, co jsem říkal! Další dílčí přiznání. Já mám svou metodu a čas hraje pro mne. Času je dost, já nikam nespěchám. Myslíte, že mne to táhne domů? Že bych vás nejradši poslal do té vaší smradlavé kobky a chvátal k rodinnému krbu? Za manželkou? Za dcerou? Za psem Puntou? Kdeže! Vůbec mě to tam netáhne. Vždyť doma to znám, hodiny jdou, rádio hraje... Ale ten bordel! Dvě ženské v domácnosti, a neuklidí si ani ty svoje podprsenky, o jiných dámských intimitách nemluvě. Šuplíky povytahané a z nich se valí vodopády hader, kuchyň plná špinavého nádobí, připálené hrnce, smrad ze zelí, mléko po plotně, v předsíni bláto a nikde žádné navařeno, to abych šel rovnou do hospody i s aktovkou, doma ji není kam odložit. A ten hafánek se pořád plete pod nohama, potvora zakrslá, dobrmana nechtěly. A nemyslete si, že mám mizerný plat. Co vydělám, všechno těm dvěma ochechulím nacpu do chřtánu. Pak mám mít na cigarety! Myslíte, že se dočkám vděku? Tůdle nůdle!“

Zatímco Vrzgala vyslyšal účinnou metodou vršení slov, Dušánek sledoval čipernou mouchu; přiletěla ze zahrady do vyšetřovny otevřeným oknem, propletla se mezi mřížemi a byla tam, obletěla hlavu majora Vrzgaly třikrát, přistála na psacím stole a pustila se do průzkumu svačinových skvrn. Ale jenom chvílku, z některých ochutnala, jiné nechala tak. Opět vzlétla, a rovnou na pana prezidenta. Posadila se mu na špičku nosu a chvatnými pohyby předních nožiček si vyčistila sosák od zbytků svačinky. Byla to neposedná moucha, hned zase vzlétla a na nose pana prezidenta zanechala sice malou, avšak dobře viditelnou skvrnku. Snadno by se setřela

navlhčeným hadříkem, a portrétu by to velmi prospělo, protože skvrnka na tváři pana prezidenta nebyla sama jediná, byla jich tam spousta, nepatrné od malých mušek, nezanedbatelné od masařek. Další mouchy přilétaly a další skvrny přibývaly, a další se vršily, a další a další a další... Dušánek sledoval jejich píli, naslouchal jejich bzukotu a vůbec neslyšel, jak ho major vyslýchá.

„K policii jsem se dal hlavně kvůli uniformě a že jsem mohl dávat pokuty špatně zaparkovaným autům. Nesnáším špatně zaparkovaná auta,“ pokračoval Vrzgala. „To se mi líbilo víc než fárat a kutat a kutat a fárat... Jenže pak mě pro schopnost povýšili a přeřadili k BSS, a BSS je tajná, takže jsem musel utajit i uniformu ve skříni, a obléct si ji můžu, jenom když je nějaká vnitřní oslava, třeba svátek práce nebo mezinárodní den žen nebo výroční schůze KSČMS. A to si ji taky nemůžu oblíknout, protože si ji nemůžu oblíknout, protože jsem krapet vyrostl do šířky a nemůžu ji dopnout přes pupek. Tak se věci mají, Dušane! – Můžu ti, Dušane, říkat Dušane, že, Dušane? Tak dobře, Dušane. Tak vidíš. Vloni na Prvního máje jsem měl dostat odznak ‚Vzorný vyšetřovatel BSS‘, a prdlajs. Vyžral mi to Vyhlídal, měli jenom jeden, a Vyhlídal venčí náčelníkovi psa každou neděli před polednem, a já mu nevenčím nic, a přitom mám o půl bodu vyšší vyšetřovatelitu než Vyhlídal. Uznej, Dušánku! Nemysli si, že existuje nějaká spravedlnost. Nikdy neexistovala. A proč by taky měla? Lidi jsou kurvy, to mi věř. To mi nikdo nevymluví. Letos mi už toho vzorňáka ta kurva musí dát, to je pět stovek měsíčně navíc u výplaty. Pět stovek, o kterých stará neví. Každý měsíc! Možná bych i toho psa chodil venčit, ale to už mi vyžral Vyhlídal a druhého čokla náčelník nemá. Tak se snaž, Dušánku, aby ses nepřiznával k nějaké prkotině. Musí to být něco velkého. Nejlepší by byla vlastizrada nebo rozvracení republiky, teror, záškodnictví, sabotáž, podvracení republiky, ty další paragrafy, ty už nestojí za to. Za pobuřování nebo hanobení hlavy státu, hanobení republiky nebo snižování vážnosti prezidenta se odznaky nedávají. Dobrá by

byla ještě tak spolupráce s nepřítelem nebo válečná zrada, jenomže něčeho takového se od tebe, Dušánku, asi nedočkám... – Nebyla by tam ještě jedna, Dušánku?“

Dušánek neslyšel. Sledoval mouchy na oduševnělé tváři pana prezidenta a naslouchal dětským hláskům ze zahrady:

„Kovej, kovej, kovářičku,
okovej mi mou nožičku.

Okovej mi obě,
zaplatím já tobě...“

„Cigareta, Dušánku, nebyla-li by, jedna cigaretka pro mne...“ zaštkal vyšetřovatel a Dušánek si sáhl pod bundu. Nakoukl do krabičky, poslední.

„Ještě tu jedna je...“

„Jaký ty jsi hodný kluk, Dušánku, dobrák od kosti, dobře vycovaný, z tebe může mít maminka radost! Má z tebe maminka radost? Vid' že má!“

„Nemá. Nerad klepu koberce...“ přiznal Dušánek a podíval se do prázdné krabičky ještě jednou, jestli náhodou... Ani náhodou! „A zapomínám často vynést smetí.“

„Ale to bys neměl, Dušánku, to bys neměl,“ řekl zamyšleně Vrzgala, zahalený dýmem z Dušánkovy poslední cigarety. Chvilí mlčky kouřil a zkoumavě se díval na Dušánka. Dokouřil, odhodil ještě žhnoucí nedopalek na podlahu... Prudce se shýbl a s křápnutím postavil na stůl – Dušánkovy pohorky!

„Jsou to vaše boty?“ vybafl.

„Ano.“

„Výborně, Beránku, vý-bor-ně! Já to věděl. Moje vyslyšací metoda mě ještě nikdy nezklamala. Přiznal jste se, a to je pro nás oba dobře, že jste se přiznal. A bez mučení,“ zajásal major, odsunul boty stranou a přisunul před sebe psací stroj. Vstal, zavřel okno – na jednu ho dětské hlásky rušily, ale mouchy ho z míry nevyváděly. Zasunul do stroje papíry proložené kopíraky a dal se do psaní.

Psal a psal a psal, mouchy narážely do skla, chtěly se proskotačit v zahradě, děti už odešly domů, ale nikdo okno neotevřel, aby je vypustil, Dušánek si netroufl vstát z židle, aby ho major nezastřelil v sebeobraně, a přitom potřeboval nutně na malou stranu, ale netroufl si píšícího vyšetřovatele vyrušit, hlásil se tedy jako ve škole, prosím, prosím, mně se chce, já musím, ale nebylo to nic platné, major neslyšel, nevnímal, psal a psal a psal, Dušánek tiskl nohy k sobě, ale nebyla to nejlepší metoda, nejlepší by bylo stoupnout si ke zdi nebo ke stromu...

„Vztyk!“ zavelel major Vrzgala a zvedl hlavu od papíru.

Dušánek vstal a vpředu na teplácích se mu vytvořila tmavá skvrna a z levé nohavice, i přestože upnuté nad kotníkem gumou, začal vytékat nažloutlý pramínek.

„Výborně!“ zajásal major Vrzgala. „Přiznal se, a ještě se pochcal! Tohle budu publikovat v *Hlasateli BSS*.“

Dušánek směl přistoupit ke stolu, aby podepsal protokol. Bylo mu trapně, tuze trapně mu bylo, styděl se, nejraději by se do země propadl. Na druhou stranu se mu ulevilo. Na originálu a šesti kopiích bylo napsáno: „Přiznávám se, jsou to moje boty.“ A to byl celý protokol.

„Tady to podepište, originál a každou kopii zvlášť. Četl a souhlasí: Dušan Beránek.“

Dušánek s úlevou podepsal. Už se těšil do kobky s číslem tři sta dvanáct. Je tam v rohu smaltovaná díra v podlaze a nad ní vodovodní kohoutek s pitnou vodou.

Chlapče, chlapče,

cos mi to provedl? Cos mi to jenom udělal! Necháš se zavřít, jen abys nemusel klepat koberce! Myslíš, že mi s tím ten ožrala Šustek pomůže? Nepomůže. Ten sotva doleze domů, ten by potřeboval sám vyklepat a Ty s ním. Z tatínka by sis měl vzít příklad, ten klepal koberce bez řečí, ten klepal koberce rád, ani

se mu dvakrát říkat nemuselo, když ještě žil s námi. Jak si to můžeš vzít na svědomí, že skoro šedesátiletá, slabá, nemocná žena, Tvoje matka, která Tě porodila, odkojila, plínky Tvoje pokakané každý den prala a máchala, žehlila, do školky Tě vláčela, teď musí sama tahat ten největší koberec z obýváku na dvůr a přes to vysokánské klepadlo natahovat a pak do něj bušit, zatímco zdravý a silný synáček si sedí hezky v kriminále a mele si ručičkama prázdnýma spokojeně mlýnek. Kdepak Šustek, ten tak leda půllitr od stolu k hubě věčně žíznivé pozvedne, sobě si nevyklepe, jak je rok dlouhý, žije v tom svém kutlochu jako zablěšený pes, toho bych si přes práh nepustila, toho bych svůj koberec z obýváku klepat nenechala, ani kdyby na kolenou prosil.

Zároveň Ti posílám balík s cigaretami a jablkovým štrúdlím, až ho budeš krájet, dávej pozor, aby sis neztupil nůž, jestli tam nějaký máš. Kdybys neměl, poslat bych Ti ho nemohla, nůž pryč se do kriminálu nesmí, píšou na takovém papírku z věznice, co se smí a co se nesmí, tak nůž ne, ani telefon, ani prášky na hlavu. Tak to lámej na kusy, co se dá dělat. A buď tam hodný, aby Tě brzy pustili na ten koberec.

Tvá ustaraná maminka

II

U dveří do bytu zazvonil zvonek, ale nebyla to listonoška s doporučenou zásilkou ani chudý chlapec přiživující se roznášením letáků se slevami jogurtů a lyžařského vázání, byl to soused Šustek, ten ožrala, který by paní Beránkové s kobercem nepomohl, ani kdyby chtěl, protože by nemohl, ledaže by byl výjimečně střízlivý. Jestli by ovšem i střízlivý ten koberec z obývacího pokoje zvedl! On ten Šustek, když byl výjimečně střízlivý, míval tak strašnou kocovinu, že na tom byl s klepáním koberců hůř, než kdyby byl na počátku dalšího kola pití. Jenže když byl na začátku dalšího kola pití, nikdo by ho z hostince Lidový dům nevyprostil ani čtyřmi páry bílejších koní. Šustek nebyl k použití za žádných okolností. Zvonek u dveří zazvonil, a paní Alžběta Beránková nemohla uvěřit vlastnímu oku. I když vyměnila levé za pravé, huba zkreslená optikou kukátka zůstala stejná. Vypadala jako předvánoční kapr v kádi na chodníku před obchodním domem Kotva. Skutečně to byl Šustek ve střízlivém, zdá se, stavu. Paní Beránková zahákla bezpečnostní řetízek, odemkla dva západy a pootevřela dveře.

„To je od vás hezké, pane Šustek, že mně s tím kobercem z obývacího pokoje chcete pomoci. Sama bych to sotva zvládla.“

„Dobrý den,“ pozdravil pan Šustek. „Myslíte s tím velikánským kobercem, jak se s ním tuhle lopotil váš mladej?“

„Ano, s tím. Je to mauri z Afghánistánu a já jsem k němu přilnula. Ruční práce. Koberec se musí klepat, klepat, klepat. Aby se osvěžil a nedegeneroval. Kobercům svědčí častý a řádný výprask.“

„Já jdu vlastně za ním. Kdepak ho máte?“

„V obýváku přece, kde jinde by byl, když je z obýváku...“

„Myslím mladýho.“

„Ach ten! Ten je ve vězení.“

„A copak, copak? Snad něco neukradl? Snad někoho nezmlátil?“

„Ten?“

„Taky bych to do něj neřek. Nevypadá...“

„Něco mu šoupli do bot a teď to má. Říkala jsem mu: Vem si s sebou telefon! Kdeže. Vydat se do lesa bez telefonu, to je hazard. A vidíte, sebrali ho v lese. – Ale co stojíte venku, pane Šustek, jen pojd'te dál a nezouvejte se, vždyť se to bude klepat a šlapání kobercům nevadí. Šlapání kobercům prospívá, od toho jsou to koberce, aby se po nich šlapalo. Zrovna jsem pro něj upekla do vězení štrúdl. Musíte ochutnat, já mu upeču jiný. Co tam stojíte jako kapr v kádi, pane Šustek, pojd'te přece dál...“

„Rád bych, ale ten řetízek...“

„Aha, ten řetízek. Já o koberci, já o štrúdlu, a on řetízek.“

Pan Šustek neměl zájem pomáhat sousedce s klepáním koberce mauri ani s ní klábosit nad štrúdlm. Paní Beránková nebyla objektem jeho zájmu, i když zazvonil u jejích dveří, i když to byla dáma pohledná, udržovaná a zachovalá. Na rozdíl od něj, zanedbaného opilce. Přišel za jejím synem, jenže nevěděl, že Dušánek čeká na svůj osud za mřížemi. Pan Šustek byl pověřen vyhledat Dušánka, navázat kontakt, spřátelit se s ním a získat jej pro Věc, protože Dušánek je mistrem zvuku zaměstnaným ve veřejnoprávním rozhlasu, v médiu mimořádného významu, důležitosti prvního stupně. Vždyť rádio má každý, a někteří mají dvě i více rádií. Pan Šustek byl pověřen, protože s mistrem zvuku bydlí v jednom domě a Semleovi se cestička do rozhlasu přes mistra zvuku zdála nejschůdnější.

Kdyby pan Šustek nechodil na pivo do Lidového domu, nedostalo by se mu tak významného poslání a neměl by žádný důvod zvonit na Dušánka. Kdyby chodil do Národního domu nebo do vinárny U Bílého koníčka – ale co by dělal ve vinárně, víno je mu kyselé –, neměl by proč zvonit u dveří nevraživě zhlížející ženské. Protože by nebyl pověřen. Do Lidového domu chodil kromě pana Šustka na pivo také Lid, a ten ho pověřil, aby našel pro tribuna Lidu Petra

Semlelu cestičku do rozhlasu. Vlastně ho tím úkolem nepověřil Lid, nýbrž samotný tribun Semlela, ale to je jedno, Lid a jeho tribun jedno jsou. Rozhlas by se mohl hodit. Protože v Lidu cosi kvasilo, v Lidu cosi rostlo, v Lidu se cosi rodilo. Cosi velkého, dějintvorného, neboť Lid je tvůrcem dějin. Jenže nikdo nevěděl, co se v Lidu rodí, ani Lid sám to nevěděl, ani jeho tribun Semlela. Je zapotřebí tomu, co se v Lidu rodí, zabránit, dokud je čas, myslel si Semlela. Byl o tom přesvědčen, protože věděl, že každá změna je k horšímu. A nejhorší by byla revoluční změna.

– Věc Lidu je svatá Věc, pro Věc Lidu je někdy třeba i život obětovat, hlásal tribun Semlela pokrytecky. V Lidu se totiž čas od času objeví, odkudsi se vyloupne člověk nadaný svižným jazykem a začne za Lid promlouvat na veřejnosti, aby zdůraznil, jak nezbytný je Lid pro lidskou společnost a že má oprávněné požadavky – kupříkladu nezadatelné právo na dobré a dostupné pivo, na práci a slušnou mzdu, na zasněžené sjezdovky, lékařskou péči zdarma, fotbal a hokej v přímém přenosu a na světové úrovni –, a že tu také existuje Věc Lidu, cosi, o čem nikdo neví, co to je, ale nikoho nenapadne se zeptat. Není koho. Tribun Lidu dokáže vyslovit, co Lid požaduje, ačkoli o tom nemá ani páru. Lid sám o sobě by to vyjádřit nedokázal, protože Lid není jeden a požadavky jsou rozmanité. Lidu je hodně, a kdyby všichni začali mluvit naráz a dožadovat se svých požadavků, nikdo by mu nerozuměl. Proto má tribuna, a co tribuna řekne, jako by Lid vyslovil. Věc, která se zrovna rodila, neměla ještě tvar, byla nejasná a těžko uchopitelná – jakési cosi –, a Petr Semlela měl nutkání ji uchopit a zformulovat, sdělit celé společnosti, aby společnosti připomněl nezastupitelný význam Lidu v dějinách. Věc byla tak veliká a důležitá, že pan Šustek, jakmile se od tribuna Lidu v Lidovém domě dověděl, že by mohl být pověřen zvláštním a důležitým úkolem, který Věci poslouží, přestal chlastat. Začal pít jenom lichá piva, pil ob jedno, sudá si neobjednával, a kořalku vyškrtl ze svého nápojového lístku skoro... No, úplně ne, takhle radikálně by to

nešlo, ale místo velkých štamprlí přešel na malé. Protože Věc Lidu za to stojí. Ano, někdy i život je třeba obětovat, uvěřil pan Šustek, zahořel pro Věc a přijal pověření. Je-li člověk pověřen, i hada by dokázal překousnout, je-li to Věci prospěšné. Také štrúdl snadno spolkně i kávu vypije s paní Beránkovou. Ale klepat koberec... Pro Věc? Ano, pro Věc i koberec!

Stalo se toho krásného jarního odpoledne, kdy hrdličky cukrovaly v korunách stromů a na římsách domů: Pan Šustek sroloval koberec mauri, dovelkl ho ke klepadlu na dvorek, vyvlekl na klepadlo, vzal do ruky rákosový prackr a klepal a klepal a klepal. Marné však bylo klepání, oblak prachu se nepozvedl, byť klepal sebevíce. Vždyť koberec byl nedávno vyklepaný.

„Musíte víc přitlačit, pane Šustek, vždyť se vám z toho nepráší!“ peskovala ho nespokojená paní Beránková.

„Nebude to tím, že ho minulý týden váš pan synáček vyklepal?“

„Jen klepejte, klepejte, on taky mívá ty samé námitky. Kdybych nebyla slabá žena, sama bych ho... Ale copak to zmůžu?“

Pan Šustek tedy klepal a klepal a klepal, dokud paní Beránková neřekla dost.

Když je někdo zavřený ve vězení, nemůže mistrovat zvuku ve veřejnoprávním rozhlase. Jenže kvůli tomu se nepřestane vysílat. Nemůže-li mistr, musí zaskočit učedník, Palo Loveček.

Palovi šlo mistrování zvuku svižně od ruky, i když byl dosud ještě v rozhlase pouhým učedníkem. Byl to inteligentní a ctižádostivý chlapec, absolvent elektrotechnické průmyslovky a nadaný zvukař. Jenomže měl ambici promluvit do éteru. Aspoň jednou, jedinkrát. I když je posouvání jezdců, zapínání a vypínání mikrofonů, ovládání veškeré zvukařské techniky nejen ve studiu, ale také v přenosovém voze a v terénu mnohem složitější a náročnější na úsudek i znalosti, než pouhé povídání do mikrofonu – vždyť mluvit dokáže i malé dítě a číst se naučí většina populace už v první třídě –, připadalo

Palovi znamenitější předčítat něčí texty a vypouštět je do éteru, nežli vládnout komplikované technice. Aspoň předpověď počasí kdyby mu někdy nechali... Pošetilý chlapec! Zrovna teď, když zavřeli mistra zvuku Dušana Beránka do vězení, naskytl se mu jedinečná příležitost vyniknout jako zvukař. Pouhý učedník Palo může samostatně mistrovat zvuku! S takovou bude vbrzku tovaryšem zvuku a plat mu zvednou o slušnou sumičku. Mohlo by mu být hej, kdyby ho nesžírala ta pošetilá ambice, ke všemu ještě utajovaná, protože si s ní netroufl vyrukovat. Možná kdyby se svěřil paní režisérce Vožatě, nějaká cestička by se mohla najít, kdyby hlasatel pan Klepeta náhle ochraptěl, aspoň drobná ohláška: „Vyslechli jste *Tiká tiká politika*, hru Jiřího Adámka“; nebo: „Sparta Praha – Baník Ostrava tři tři.“ To by stačilo, myslí si Palo teď. Teď by mu to možná stačilo, jenže s jídlem roste chuť, a co víme o nitru ctizádostivého chlapce! Že by se spokojil jen s takovým štěkem? Vždyť kdyby si sehnal patřičné konexe ve vedení, mohl by po čase vyšťouchat Metoděje Klepetu z hlasatelný. A to by paní režisérka nepřipustila.

Protože paní režisérka Mája Vožatá má hlasatele Klepetu ráda. Moc se jí líbí ten baculatý pán s kouty sahajícími do druhé poloviny hlavy, oblékaný ve vlastnoručně vyžehlených košilích s perletovými knoflíčky na manžetách, ve světlých kalhotách s puky nadmíru nabroušenými. Ten štěk by, kdyby pan Klepeta ztratil hlas, paní režisérka do mikrofonu sama přečetla a Palo Loveček by zase ostrouhal kolečka. Protože paní Vožatá, než se stala režisérkou, byla v rádiu hlasatelkou. Ale to už je dávno, pradávno. Zamlada, ještě za první i druhé republiky a také za protektorátu byla hlasatelkou. To ona volala o pomoc bojující Praze při květnovém povstání. Až po vítězství a osvobození se stala režisérkou s dlouhodobým trváním, a trvá jako režisérka v rozhlase dodnes, ačkoli by mohla ve Strašnicích poklidně krmit holuby nebo si opatřit kočku. Šourává se po rádiu do studia číslo sedm s otvíratelnými okny, košíček přes ruku, v košíčku lahvinku sherry a broušenou sklenku pod kostko-

vaným ubrouskem, požádá hlasatele Klepetu, aby otevřel okno, a naslouchá ptactvu z parku, zvolna srká sherry ze sklenky, zálibně se přitom dívá na pana Klepetu, jak mu sluší manžetové knoflíčky, a přitom režíruje, dokud není láhev prázdná. Když jednou do roka dojde k výročí květnového povstání, dělníci z údržby odvezou paní režisérku – její židle má kolečka – chodbami a výtahem před budovu rozhlasu a jako jedinou přímou živoucí účastnici historických dějů ji obloží červenými, bílými a namodro obarvenými karafiáty a ověňčí voňavými šeříky. Paní režisérka na pokyn pana generálního ředitele promluví o tom, jaké to tenkrát bylo, aby se nezapomnělo, aby už nikdy, protože se rádo zapomíná, a zapomínat by se nemělo, aby i mladé generace věděly a nemohly se vymlouvat, že nevěděly, že jim to nikdo neřekl. Žádné poučení z dějin, jen samé vytáčky! Lidé pak odcházejí z oslavy květnového povstání obohaceni a poznamenáni vzpomínkou paní režisérky tak silně, že na ni už nikdy nezapomenou, protože teď už vědí, jaké to bylo, a aby se to už nikdy neopakovalo. Teď už se nemohou vymlouvat, že nevědí, protože jim to nikdo neřekl! Paní režisérka jim to pověděla.

Po oslavě květnového povstání, a nejen po ní, každý den po skončení pracovní doby, přisedne paní režisérka ze své pracovní židle na kolečkách za volant vcelku zachovalého mercedesu, který jí tatínek, továrník Viktor Vožatý, ještě když byl majitelem továrny na výrobu rybářských prutů ve Žďáru nad Sázavou, daroval za úspěšnou maturitu na prestižním dívčím gymnáziu Vesna, a odjede domů, do rodné vily ve Strašnicích. Trasu má vyježděnou, takže nezabloudí, ještě nikdy, ani jednou nezabloudila.

Pana Metoděje Klepetu, hlasatele – teď se jim říká spíčkři –, má paní režisérka ráda už hodně dlouho, od okamžiku, kdy ho její přítelkyně a spolužačka z Vesny Ája Klepetová, rozená Burešová, přivezla zamotaného v peřince z porodnice v Podolí. Bylo to takové pěkné baculaté miminko s modrýma očima a ručkama, které se svíraly a rozevíraly, paní režisérka, tehdy ještě hlasatelka, se k němu

sklonila a maličký pan Metoděj Klepeta, budoucí hlasatel, ji těma ručkama chytil za nos a chtěl si ho strčit do pusy. Kdo by se do něčeho takového nezamiloval! A právě proto se paní režisérka nevdala. Její láska k panu Klepetovi je trvalá, stále si na něj myslí. Pan Klepeta vyrostl v urostlého muže, odmaturoval na jedenáctiletce a stal se s pomocí protekce paní režisérky hlasatelem v rozhlase. Mimo službu mu říká Metoději, někdy také Metodějíčku, on jí mimo službu říká teto. Paní režisérka by byla nejraději, kdyby jí říkal Májko nebo Májko, jenže toho se nikdy nedočká.

Někdy bývá láska citem jednostranným, neopětovaným. Milující strana trpí a nemilující straně bývá neopětovatelná láska na obtíž. Postupem času se však vytvoří nezbytný modus vivendi, obě strany si uvědomí, co je možné, kam ještě mohou a kam už ne, zvláště když působí v jednom rádiu, když jsou pracovně závislí jeden na druhém. Pan Klepeta paní Vožatou nemiluje, protože ji prostě nemiluje a nemiloval by ji, ani kdyby měl dobrou vůli, protože láska je cit, který buď nastane, nebo nenastane, pro nějž se nerozhodujeme po zralé úvaze, většinou, a ze strany pana Klepety nic tak vznešeného nenastalo. Spíš naopak. Pan Klepeta paní režisérku bytostně nesnáší právě pro ten její vznešený cit; jenže co se dá dělat, musí předstírat, že ji bytostně snáší, když je paní režisérkou a on jen řadovým hlasatelem; když byla přítelkyní jeho dávno zesnulé matky. Úpěnlivě čeká na den, kdy paní režisérka přeseďne z režisérské židle na kolečkách do mercedesu, odjede, zabloudí a už se nikdy nenajde. Pak se hlasatel Klepeta stane režisérem. Jednou k tomu dojde, jednou k tomu přece musí dojít...

Ještě je tu s nimi v rádiu redaktor Osvald Ostrý. Jeho úkolem je shánět slova, kterými se plní vysílací čas. Pokud možno chytrá slova nebo alespoň vtipná či zábavná, aby vážení a milí posluchači nevypínali nebo nepřepínali svůj rozhlasový přijímač. Slova musí poshánět stůj co stůj, protože na nich stojí rozhlasové vysílání. Dojdou-li slova, je s rozhlasem konec. Slova jsou stavební kameny.

Je tu sice také hudba a všelijaké zvuky – ať konkrétní či uměle vyrobené –, ale slova jsou mnohem, mnohem důležitější. V pořadu, který připravuje Osvald Ostrý, jsou zvuky a hudba jenom výplní. Když je nahromaděno tolik slov, že by posluchačova pozornost mohla ochabnout, nebo aby byl význam vysílaných slov zdůrazněn, použije se trocha hudby, zvuková tečka, pomlčka či vykřičník. Rozhlasový redaktor je osobností významnou, ruce má plné práce. Ne že by slov byl nedostatek, je jich všude plno, mnohde přebytek, ale vybrat z nich ta nejpotřebnější, nejvhodnější nebo alespoň nejzábavnější a poskládat je, aby dávala smysl, to není jen tak. Tuhle práci by Palo Loveček, nadaný a inteligentní učeň zvuku nesvedl, ani by ji dělat nechtěl, a vůbec panu redaktorovi Ostrému nezávidí, že do mikrofonu občas něco řekne, že ho pak slyší všichni posluchači a posluchačky, kteří mají zrovna puštěné rádio. Za tu námahu spojenou s lovem slov by si zasloužil říct toho do mikrofonu mnohem víc. Palo nechápe, proč pan Ostrý do rádia nepromlouvá častěji. Vždyť by všechna ta slova, která poshání, mohl odvykládat sám. Palo, kdyby mohl, mluvil by neustále, ani pana Klepetu by k tomu nepotřeboval.

Pan Ostrý promlouvá do mikrofonu zřídka, protože mu není do skoku. Je unaven. Je k smrti vyčerpán životem a chorobou, přesto však musí opatřit dostatek slov, aby svůj pořad naplnil. Nejraději by tím praštil a šel si lehnout, jenže čím by se živil? Co by dělal? – Sedával by v ušatém křesle a usínal nad pěknou knížkou pořízenou za levný peníz v antikvariátu nebo vypůjčenou v městské knihovně. To by dělal. Nebo by v ušatém křesle usínal při zábavném pořadu v televizi. Ale nejraději by usínal v ušatém křesle při poslechu rozhlasového pořadu mluveného slova *Ze všech koutů*, který by po něm zdědil někdo jiný. Nebo by usínal v parku na lavičce. Probudil by se chladem a odešel domů schrupnout si na gauči pod károvanou deku. Protože Osvald Ostrý trpí spavou nemocí, narkolepsií. Dokáže usnout uprostřed právě vyslovovaného slova, aniž by to zamýšlel.

Přihodí se to samo od sebe. Vyřešila by to penze, jenže do penze má ještě daleko, předaleko.

Je tu ještě jeden problém, snad závažnější než spavá nemoc: mrazi-
vá příšera – digitalizace! Vyjádření skutečnosti čísly. Nepochopitelné!
Při práci se slovy je třeba slovy všelijak manipulovat, aby se k sobě
hodila, aby pěkně plynula. Špatná slova nebo mlčení je zapotřebí vy-
stříhnout a zahodit. Mlčení je to nejhorší, co se může v rozhlasovém
vysílání přihodit. Když rádio mlčí, ačkoli je puštěné, když ani hudba
nehraje, žádné zvuky nejsou vyluzovány, posluchače to znepokojí.
Co je? Co se děje? Stalo se něco? Konec světa? Válka? Povstání?
Revoluce? – Mlčení v rádiu je děs. Mlčení je konec rozhlasu. Mlčení
je třeba vystříhnout a co nejdůkladněji zahodit.

Osvald Ostrý rád usínal nad stříhačkou se sluchátky na uších.
Přestože pospával, vnímal tok mluvené řeči z magnetofonového
pásku, uklidňující proudění zvuku. Jakmile došlo k zámлке nebo
kiks, pan Ostrý se probudil, vrátil pásek se záznamem zpátky na
patřičné místo a cvak, ušmíkl mlčení, ucvakl kiks a vyhodil to do
koše nebo jen tak na podlahu pod sebe, pásek slepil bílým lepicím
proužkem a pokračoval ve snění nad slovy do příštího kiks nebo
mlčení. A nikdy se přitom nestříhl do prstu, protože nůžky na stři-
hače jsou proti nežádoucímu stříhnutí zabezpečeny.

Jednoho dne se stalo, co se stát muselo: Pan generální ředitel vyslal
všechny redaktory na digitální školení, protože hodlal v nejbližších
dnech zavést digitalizaci v celém rozhlasu. Když týdenní školení
skončilo a pan redaktor Ostrý byl probuzen, zjistil, že o digitalizaci
neví zhoła nic. Na stole měl obrazovku, klávesnici vzdáleně podob-
nou klávesnici psacího stroje a oblý předmět s dlouhým tenkým
ocáskem – myš; pod stolem počítač v plechové bedně. Stříhačka jeho
milovaná, důvěrně známá, oblíbená, byla pryč. Pryč znamená, že se
ocitla v nenávratnu jakéhosi sběrného dvora. Místo pásků naplněných
slovy téměř hmatatelnými tu byla slova neuchopitelná, digitálně za-
znamenána uvnitř počítače. Virtuální slova, která lze dokonce vidět,

ale je třeba vědět, jak je vyvolat v podobě křivek na obrazovku a jak eliminovat slova nepatřičná a viditelné mlčení. Redaktor Ostrý se rozhodl, že začne pít krabicové víno, stane se sběračem kovů a příbytek – až ho pan domácí vyhodí na dlažbu pro neplacení nájmu – si najde pod Hlávkovým mostem ve společnosti spořádaných bezpříštěšníků.

Na pomoc přispěchal Dušan Beránek, znamenitý mistr zvuku. Jemu digitální skutečnost virtuálního světa nečinila potíže; dokázal ji vyloudit ze sítě a vpravit do obrazovky na redaktorově stole, vyvolat ji a pak zkrotit. Dokázal slova natáčet, aniž by se cokoli viditelně otáčelo, a také stríhat, aniž by bylo zapotřebí nůžek, aniž by se mu pod stolem hromadila hromada vystřižených pásků. Pouhou myší to dokázal! Byl to digitální kouzelník. Když měl Dušánek ve studiu pauzu, přispěchal do redakce a stríhal, co mu pan redaktor Ostrý řekl, že má vystříhnout. A pokud pan redaktor usnul, což se stávalo každou chvilku, Dušánek ho probudil a stríhalo se dál. Jenže co teď, když Dušánek nemůže do práce? Dalo by se to sice vyřešit Lovečkem, ten bystrý chlapec uměl všechno, v digitálním světě se vyznal dokonce lépe než mistr Beránek, jenže k tomuto řešení by se redaktor Ostrý odhodlal jen v krajní nouzi.

Každý si neseme svůj ranec starostí, zášti, smůly a také snů a nesplněných přání. Ani pracovníci rozhlasu, jejichž jména, hlasy, slova a činy poletují éterem a přistávají v uších posluchačů, nejsou vyabstrahovanými pojmy. Jsou to lidé s každodenními radostmi, starostmi, láskami i nevraživostmi, po nichž jejich váženým posluchačům vůbec nic není. Ale nás, kteří sledujeme tento příběh, nemohou nechat lhostejnými, vždyť jsou jeho aktéry. Člověk je bytost složitá, veskrze nespokojená s tím, co má, toužící po tom, co nemá, co má její bližní.

Paní režisérka Mája Vožatá by byla tuze ráda mnohem, mnohem mladší. Vždyť její láska k Metoději Klepetovi nebyla ani trošku láskou mateřskou nebo láskou zcela nezištnou. V její lásce byla také touha, nenaplněná touha po chlapovi, tělesná žádostivost, ano, chtíč, který nedošel naplnění. Snad kdyby nebyla tak staříčká...

Metoděj Klepeta chtěl být režisérem kvůli zvýšení společenské prestiže, aby si mohl nechat vytisknout vizitky s kýženými slovy: rozhlasový režisér. Tolik let už si odkroutil v hlasatelně za mikrofonem, už by si zasloužil režiséřskou židli. Až paní Vožatá odejde na dávno zasloužený odpočinek, je řada na něm. Usedne na čerstvě opuštěnou židli a bude režírovat a režírovat, jak dosud nikdo nerežíroval. Jenže ta baba se do penze nechystá a její revoluční zásluhy ji činí neprůstřednou. Aby ji čert vzal!

Zatímco mladý, čiperný a inteligentní Palo Loveček by byl tuze rád hlasatelem, kdežto pan redaktor Ostrý by byl tuze rád důchodcem, protože domnělá, zdánlivá, digitální skutečnost ho přesahovala a slova proměněná v číselné údaje a strmé křivky ho dokázala zcela ochromit. Jako důchodce by se konečně do sytosti vyspal.

A Dušan Beránek by byl nejraději s nimi v rádiu. Protože Dušánek byl velice spokojeným mistrem zvuku a netoužil po ničem jiném nežli po svém rozhlasovém zvukařství.

Lid seděl v Lidovém domě a pil pivo Bernard z Humpolce, protože žádné jiné pivo v Lidovém domě nečepovali. Pivo Bernard Lidu chutnalo. Lidu pivo chutná. Některý si k tomu dal vodku, někdo rum, jiný becherovku nebo jinou kořalku, anebo nic. Lid je rozmanitý, někdo rád holky, jiný vdolky, další volky nevolky vypije, co mu nalijí, a je mu docela jedno, co mu nalili. Když není výběr, není možnost volby. Když není možnost volby, Lid bere, co je. Kdyby v Lidovém domě čepovali sto jedenáct druhů piva, nastal by zmatek, Lid by upadl do bezradnosti a nevěděl by co by. Proto je dobře, že se hospodský Bernardýn rozhodl pro jeden druh piva, pro ten, který chutná jemu, Bernardýnovi, a také všemu Lidu v Lidovém domě. Komu nechutná, ať chodí do jiné hospody.

Pan Šustek, jakmile vyklepal koberec z obýváku a rozprostřel ho v obýváku, pozval paní Beránkovou do Lidového domu na pivo, aby ji seznámil s tribunem Lidu Petrem Semlelou a mohl se konečně

napít lichého piva a malé kořaličky. Při té příležitosti podá zprávu o tom, jak je daleko s pověřením, kterým byl pověřen ve Věci Lidu, a jakou roli tu hraje paní Beránková, zprostředkovaneč znalá poměrů ve veřejnoprávním rozhlase. Vždyť je matkou mistra zvuku a s panem Šustkem bydlí v jednom domě.

Tribun zasedal v extrovně obklopen svými nejbližšími, k nimž patřil také Šustek. Suita nejbližších je nezbytná k podtržení důležitosti osobnosti, kterou obklopuje, a je také její nepostradatelnou dekorací. Reprezentativní doprovod je atributem významnosti a tribun Lidu není žádný kašpárek urvaný z loutkového divadélka a netáhá za sebou zpřetrhané tkaničky. Mezi Semlelovými nejbližšími jsou pořádně udělaní chlapíci s vykasanými rukávy, aby – až k něčemu dojde – se nemuseli zdržovat jejich kasáním. Paní Beránková byla potěšena, že může sedět s tribunem Semlelou, celostátně známou celebritou, u jednoho stolu. Ano, Petr Semlela patří k hloučku populárních lidí, kterým se ve sdělovacích prostředcích říká celebrity, familiárně vipáci, Lid je však nazývá mediálními kokoty. Až napíše Dušánkovi do vězení, s kým seděla u jednoho stolu v extrovně Lidového domu! Všichni spoluvězni jistě zblednou závistí.

„Tak copak si dáte, milostivá paní?“ zeptal se tribun poté, co jí vlhkými ústy políbil hřbet ruky. Jako by ani nebyl tribunem Lidu, nýbrž tribunem šlechty v předminulém století.

„Když já nevím,“ zarděla se paní Beránková, „když já...“

„A co takhle becherovku... Nebo snad griotku?“

„Třeba...“ připustila paní Beránková a podívala se s předstíranou výčitkou na pana Šustka, který ji do téhle sladké bezradnosti zavlkl.

„Bechera, griotku a lichý pivo pro Šustka,“ objednal tribun hovorovým jazykem, aby mu hospodský porozuměl. Bernardýn zavrtěl ocasem a odběhl k výčepu.

Je zcela nepochopitelné, že Petr Semlela, který se s šarmem a lehkostí promenáduje po stránkách bulvárních tiskovin a po obrazkách rozmanitých televizí, musí krkolomně hledat cestičku do

obyčejného veřejnoprávního rozhlasu. Když se mu ve Stromovce zaběhl pes, týden toho byly plné noviny, plné obrazovky; všechny sdělovací prostředky se o tom zmiňovaly, jen v rozhlase ani slovo. Nic. Jako by tribun Lidu neměl psa, který se mu zaběhl ve Stromovce, jako by tribun Lidu vůbec neexistoval!

Příčina tkví v minulosti, v dětské příhodě Petříka Semlely a Osvaldka Ostrého. Kdyby pan redaktor nebyl malicherný, kdyby nad dětskou pošetilostí mávl rukou, mohl se s tribunem do dneška přátelit. Jenže kvůli úplné pitomosti se s ním do dneška nepřátelí. Zasekl se a hýčká si svou averzi takovou dobu! Vykopal mezi Semlelou a rozhlasem nepřekonatelný příkop. Dokud bude Ostrý v rádiu, může Semlela na rozhlasový mikrofon zapomenout. Událo se to v dětství na pionýrském táboře v Zálužném nad Moravicí. Oba hoši tam spolu pobývali tři týdny v jednom stanu s dřevěnou podsadou, sbírali houby, lovili bobříky a koupali se v řece. Jednoho dne šprýmař Semlela strčil z rozvernosti nemotorovi Ostrému do boty přejetou žábou. Pionýr Ostrý to neunesl a propadl hysterickému záchvatu. Ostatní pionýři se mu smáli, jako by šlo o povedenou taškařici. Brečel tři dny, dokud si pro něj maminka s tatínkem nepřijeli spartakem a neodvezli ho k nerudné babičce do Podbaby. Čas, který zhojí všechny rány, tuto ránu nezhojil. Semlela si v rádiu neškrtně a neškrtně. Budou tam vysílat, kolik napadalo sněhu v Jizerských horách, že zacvrkal cvrček na Vysočině, kam na dovolenou, ale že tribun Lidu promluvil na sjezdu odborových svazů v Karviné a co jim tam řekl, pan redaktor Ostrý posluchačům zamlčí. Kvůli mrtvé žábě v botě před čtvrt stoletím!

„Paní Beránková, vy mi tu cestičku do rádia musíte umést stůj co stůj,“ řekl Semlela naléhavým hlasem. „Je to nesmírně důležité, pro Věc Lidu zásadní!“

„Ano, pane tribune Lidu, pro vás a pro Lid to udělám.“

Paní Beránková odcházela z Lidového domu ve stavu natolik povzneseném, že ji musel opilec Šustek podpírat.

III

Když nemáš co, tak nekuř! – Takovou pitomost může říct kuřákovi jenom nekuřák bez představivosti, nebo kuřák, který nikdy nebyl bez kuřiva. Dušan Beránek vysedává celé dny na dřevěné stoličce bez opěradla a nekouří. Celé dny a noci oko nezamhouřil. Od chvíle, kdy mu poslední cigaretu vyhulil major Vrzgala a Běda velitel ho vrátil zpátky do kobky tři sta dvanáct, sedí opřený o zed' a nekouří. Nekouřící kuřák je na tom zle, protože nemá co kouřit. Možná kdyby se sám svobodně rozhodl, že kouřit nebude, tak zle by mu snad nebylo, jenže Dušánek se k ničemu takovému nerozhodl. Kdyby si něco takového vzal do hlavy, musel by mít dost cigaret, které by z vlastního rozhodnutí odložil a nechal odložené tak dlouho, až by na troud vyschly, až by se na krabičce usadila vrstva prachu, a pak by je vyhodil do smetí. Kéž by tu měl aspoň takovéto, napadrt' vyprahlé cigarety! Jednu by pomaloučku polehoučku vylákal z krabičky, nalslinil by ji, aby nevzplála plamenem, dal by si ji mezi rty, zapálil... A kouřil! Plíce by si naplnil až do dna sklípků, chvíli by tam ten oblak držel, oblak dýmu tabákového, a pak by ho pozvolna vypouštěl do prostoru. Kobka by zkrásněla, po zdech by vykvetlo devatero lučních květů, ze smaltované jámy v rohu by to zavonělo myrhou, rozkoš by prostoupila všechny buňky Dušánkova těla, rozhrnula by se opona a symfonický orchestr, posílený smíšeným sborem moravských učitelů a učitelek, by spustil kantátu *Nicotianu*. – „Sláva! Sláva! Sláva!“ zapěli by pěvci a pěvkyně s nasazením všech hlasů a všech nástrojů. Rozezněly by se zvony: „Bim bam, bim bam, bim bam...“ – To by bylo!

Nehty měl Dušánek do krvava okousané, dál okusovat nebylo co. Kuřák, který nemá co kouřit, nemůže dělat nic jiného nežli nekouřit. Na nic jiného nemá myšlenky. V pozdním odpoledni se odklopila klapka na špehýrce, v zámku zarachotil klíč a ve dveřích stanul

Béďa velitel s nožem v ruce. Byl to kuchyňský nůž s širokou čepelí, takovým se dobře krájí cibule nadrobno. Jenže na krájení cibule to nevypadalo. Béďa ukázal nožem na stůl a řekl:

„Stůl!“

„Ano,“ souhlasil Dušánek a díval se na nůž v Bédově ruce. Má si snad lehnout na stůl a nechat se nakrájet? Nebo co? Stůl... Vždyť je to stoleček na rachitických nožkách, shora umakart. Kdyby si na něj lehl člověk, nožky se rozjedou, deska povolí a člověk je rázem na podlaze.

„Vemte ten stůl, obviněný, a vyneste ten stůl, obviněný, na chodbu, obviněný!“ zavelel Béďa velitel srozumitelněji. „Máte balík, obviněný.“

A je to venku. Balík ležel vedle dveří do kobky tři sta dvanáct, byl převázaný provázkem, Dušánek ho směl zvednout a položit na ten stůl, stoleček. Béďa velitel šmik šmik přeřízl provázek, roztrhl balicí papír a obnažil kartonové víko. S rozvahou a zručností provedl sagitální řez. Ano, byl to balík ohlášený maminčiným dopisem. Vyvalily se z něj poklady: cigarety – tři kartony cigaret!, sirky, dvě čabajské klobásy, šest tabulek čokolády a jeden jablkový štrúdl maminkou upečený, takový peče jenom maminka, a povidla v papírovém voskovaném kelímku, gumový medvídci Haribo, zubní pasta s kartáčkem, pleťový krém a tři pomeranče, balíček papírových ubrousků a kulatá krabička s párátky. S takovýmto vybavením se bude sedět lépe, než se dosud sedělo. Pitva ještě nebyla u konce. Béďa rozbalil kartony s cigaretami, náhodnou krabičku otevřel a prozkoumal její obsah. Ano, byly to cigarety plné tabáku. Pak přeřízl obě klobásy, také pomeranče rozkrájel napůl, neskrývají-li něco nedovoleného, rozlámал tabulky čokolády, otevřel povidla a vrazil do nich nůž, prohmatал zubní pastu, prověřil medvídky, sirky i pleťový krém. Párátka strčil do kapsy a zapnul je tam zlatým knoflíkem.

„Párátka, obviněný, se obviněným a obžalovaným zabavujou!“

„Čím se mám štěrat v zubech, když nemám párátko?“

„Nehtama, obviněný, kdybyste si je nekousal. Párátka jsou z důvodů poranění a sebepoškozování zakázaný. Až budete, obviněný, odsouzený, můžete se štárat do aleluja.“

Štrúdl si Běďa velitel nechal na konec. Chvilí váhal s nožem v ruce, než zakrojil. My už tušíme, co se přihodí... Ano. Byl tam plátek pilky na železo zapečený ve štrúdlu. Běďa se podíval na Dušánka vyčítavým pohledem.

„Obviněný, napište paní matince, že peče tuze pěkné štrúdlly. A k tomu připište, že také my, příslušníci vězeňské stráže, se díváme rádi na filmy z vězeňského prostředí. Ten figl s pilníkem ve štrúdlu je starý jako lidstvo samo.“

„Ale vždyť to není pilník, pane velitel, vždyť je to pilka na železo.“

„Zabavuje se! I se štrúdlm,“ rozhodl s velitelskou rozhodností velitel.

„Nemohl bych si nechat, pane velitel, aspoň tu pilku? Na památku... Na maminku...“

„Na maminku?“

„Ano, na maminku. Na památku.“

„Tak dobře, obviněný, tak si tu pilku nechte na památku na maminku, ale musíte mi slíbit, že tím nebudete nic pilovat.“

„Ani mříže?“

„Nic, obviněný, znamená nic. A to znamená, obviněný, že ani mříže.“

„Když jinak nedáte... Slibuju, že nic, ani mříže nebudu tou pilkou pilovat.“

Pilku si mohl Dušánek nechat i s ostatním obsahem balíku, jenom štrúdl a párátka si odnesl Běďa velitel do velitelný k zevrubnější prohlídce.

*Moje drahá maminko,
nejprve srdečný pozdrav z vězení. Je tu teplo a také jídla je
dost. Pan Běďa velitel Ti vzkazuje, že pečeš pěkné štrúdlly. Balík*

došel v pořádku, moc Ti za něj děkuji, hlavně za cigarety a za sirky. Jenom ta párátka mi nedali, protože jsou zakázána, aby nedocházelo ke zranění těmi párátký, třeba by si někdo mohl vypíchnout oko, nebo někomu jinému. Až ve výkonu trestu jsou párátka povolena, tam už na tom tolik nezáleží. Pan Běda velitel Ti vzkazuje, že viděl v televizi, jak poslali věžňovi do vězení pilník zapečený ve štrúdlu. Prý mně nemáš posílat žádné pilníky ve štrúdlu, to se taky nesmí. Ostatně k čemu by mi byl ve vězení pilník? Tu pilku na železo, cos mi ve štrúdlu poslala, mi chtěl nejdřív sebrat, ale když jsem slíbil, že s ní nebudu nic řezat, protože je to zakázané, tak jsem si ji směl nechat. Abych měl na Tebe památku. – Nezlob se na mne, že mě zavřeli, než jsem stačil vyklepat ten velký koberec mauri z obýváku, ale já za to fakt nemůžu, neudělal jsem to schválně. Kdo by mohl jen tušit, že na mě budou číhat v lese. Ten můj mobil, milá maminko, už bude jistě nabitý, tak ho, prosím, vyndej ze zásuvky. Ale neposílej mi ho do vězení, není dovoleno mít ve vězení telefon a telefonovat po vězení ani z vězení. Così by se tím narušilo. Jsou tady přísní, ale spravedliví. Na pana Šustka nespolehej, není na něj spolehnutí, když se napije, tak se opije, a co s ním. Jen aby tě nenapadlo klepat ten velký koberec z obývacího pokoje sama! Až se vrátím z vězení, já ho vyklepu třeba dvakrát nebo třikrát po sobě, aby byl vyklepaný.

Mnoho pozdravů a přání všeho dobrého

Ti posílá Tvůj syn

Dušan

Odpoledne se do kobky tři sta dvanáct dostavil Pštros. Byl to ten Pštros vyrytý na hliníkovém ešusu ostrým, pravděpodobně ocelovým předmětem. Dohola ostříhaný, tlustý Pštros. Že je to Pštros, bylo patrné na první pohled, protože to měl napsáno na čele: „PŠTROS“. Vytetováno dvoubarevně, modrou a červenou. Položil

na podlahu deku v uzel svázanou, naplněnou osobními věcmi. Měl na sobě hnědé tepláky a pantofle bez pat; stejně jako Dušánek.

„Já jsem nějakej Pštros a sedím po štrnástý.“

„Těší mě. Dušan Beránek, mistr zvuku.“

„Nejseš nějakej ujetej, křapíku?“

„Myslím že ani ne,“ nebyl si jistý Dušánek. „To bych přece, kdybych byl ujetej, nemohl pracovat ve veřejnoprávním rozhlase.“

„V rozhlase jsou přece všeci ujetý. Jináč by nemohli furt kecat takový píčoviny celej den.“

„Někdy taky hrajeme Janáčka *Sinfoniettu* nebo *Svěcení jara* od Stravinského, a to nejsou, pane Pštros, žádné píčoviny.“

„Tě prdel!“ povzdechl si Pštros, popadl půlku čabajky z Dušánkova balíku a pustil se do ní. Bez chleba. Do té větší půlky. Druhou rozlomil, větší část si schoval pod bundu a menší podal Dušánkovi: „Na! A žer, dokád' je.“

Dušánek si přiděl vzal a raději ho snědl hned, a dobře udělal. Co sníme, to nám nikdo nevezme. Hodlal se se spolubydlícím, který žádný balík nedostal, o svůj balík rozdělit, půl na půl, spravedlivě. Ale copak nějaká spravedlnost existuje? A proč by také měla... Tohle mu říkal u výslechu major Vrzgala a zřejmě to bude pravda. Pštros je o hlavu větší a dvakrát hřmotnější nežli Dušánek, má tedy větší spotřebu a dokáže se o sebe postarat. A Dušánek už tu není sám.

Pštros jedl Dušánkovy klobásy a zároveň kouřil Dušánkovy cigarety, přikusoval k tomu Dušánkovu čokoládu a překrojené pomeranče, aby se nezkazily, i s kůrou, škoda by jí bylo. Tímto způsobem zavedl v kobce tři sta dvanáct reálný komunismus. Když bylo všechno snědeno, posadil se Pštros na podlahu, opřel se o slavníky na sebe naskládané, zapálil si další cigaretu a vychutnával kouř korunující blažené nasycení.

„Za co?“ zeptal se Dušánka.

„Co za co? Za co jsem tady, ve vězení?“ pochopil bystře Pštrosovu otázku.

„Ty seš chytřej jako liška.“

„Nevím za co. Myslím, že za boty. Pan major Vrzgala je měl pod stolem, moje pohorky, pak je dal na stůl a pak je zamkl do plechové skříně.“

„Předmět doličnej,“ vysvětlil zkušený kriminálník holubovi nedooperěnému.

„K čemu jsou mu moje boty...“

„Nikdy nevíš, co na tebe ty kurvy ušijou nebo co ti strčí do bot.“

„Cosí v nich bylo, to je pravda, jakési žluté papíry...“

„A je to tady. Už v tom lítáš, už ti nepomůže ani svěcená. Jediná cesta: zatloukat, zatloukat, zatloukat.“

„Přece nezatluču vlastní boty!“

„Co! Vlastní matku musíš zatlouct, zatlouct, zatlouct. Jináč seš v prdeli.“

To se Dušánkovi nelíbilo. Když se začalo mluvit o vlastní matce, toto pole by raději vyklidil. Maminka je maminka, je to oblast intimní, nerad by ji rozebíral ve vězení s vězněm.

„A za co vy jste tady, pane Pštros?“

„Nikdy se neptej, kemo, starýho kriminálního, za co sedí. To by sis taky moh vykoledovat pěkněj proplesk. Ale tobě to řeknu. Vždyť jsme v kamenu a v kamenu jsme si všeci rovni, v kamenu se nikdo nemusí stydět za to, kvůli čemu tady je. Tady máme svobodu slova. Tak já ti to řeknu: Nevinnej. Justiční omyl, křapíku. Zasedli si na mě kšiltáci. Nemají rádi Pštrosoy, rasisti zkurvený. Já tomu říkám urychlená soulož, a prej znásilnění. To tak, zrovna já budu znásilňovat nějakou ženskou! Ženský to chtěj, každá to chce, a která to nechce, není ženská. A přitom dělají, že nechcou. Na čele to má napsaný, že chce. Ale taky chce, abys ji přemlouval, hučel do ní celý dny, tahal se s ní do kina a na box, a kytky! Kytky by chtěly ze všeho nejvíc. Kytky! Vždyť kytky jsou na hovno. Dáš za to fůru love, a pak to zvadne. Když všecky tydlecky serepetičky vynecháš, máš to hned a mohla by bejt leda ráda. Tak co si ta kráva stěžuje. Urychlená soulož není žádný znásilnění.“

„Kvůli tomu vás, pane Pštros, zavřeli?“

„Říkám nevinnej, justiční omyl, kemo. A neříkej mi pane Pštros, klidně mi můžeš tykat. V kameňu je demokracie, tady jsme si všeci rovný. No, oni mně ještě cosi našili, ty kurvy, aby je smrt pojebala! K tomu všemu ona mně ještě naletí na kudlu. Zrovna jsem se chystal krájet cibuli, takhle jsem ji měl v ruce už oloupanou, v levý, v pravý kudlu, takhle přesně jsem ji držel, a ta fúrie přilítne, cože krájím její cibuli v její kuchyni jejím nožem. Pravda, byla to její cibule, ale přece nebudu kvůli blbý cibuli dělat kravál na celej barák, aby mě pak načapali v její kuchyni, jak tam krájím jejím nožem její cibuli! Vždyť by mě zavřeli. Jak tak byla šíleně nasraná, protože nesnášela, když jí někdo leze do kuchyně krájet cibuli, nedívala se napravo nalevo, skočila po mně a napíchla se na ten svůj nůž, a jako na sviňu rovnou do srdce, na pravou komoru. Co pak můžeš dělat...“

„To je mi vás líto,“ řekl Dušánek. Nevěděl, co si má s Pštrosem počít, kam ho zařadit. Ve vězení byl poprvé a Pštros byl první trestanec, se kterým se setkal. Takový bezprostřední člověk bez zábran. A k tomu ještě labužník. Ale nesnědl Dušánkův balík celý, cosi mu nechal, zubní pasty se ani nedotkl, jen u pletového krému, když si prohlížel Dušánkovy poklady, se pozastavil a spokojeně zamnul rukama.

A pak našel maminčinu památeční pilku na železo. Ležela si jen tak volně ve vězeňské kobce na poličce vedle pasty na zuby. Pštros nemohl uvěřit vlastním očím. Úplně nový plátek pilky na železo. Povinností každého vězně je pokusit se o útěk, byť by to byl pokus sebezoufalejší, bez špetičky naděje na úspěch. I kdyby se vězni dařilo ve vězení dobře, líp než na svobodě, i kdyby měl přebytek jídla, teplo, veškeré zaopatření a slušné zacházení, i kdyby jej venku čekal mráz, hladomor, bezdomovectví a úděl štvance, kterého mohou bez výstrahy zastřelit, kterému nezbyvá než přespávat v krmelcích, krást lojové koule sýkorkám a nosy sněhulákům, aby nezahynul hladem, oblékat se u Armády spásy, o útěk se vězeň musí pokusit.

Pokud se nepokusí, je to ubohý, politováníhodný kriminálník, jehož mizerný, okrajový osud nestojí za zmínku. A což teprve, má-li v kobce na stříbrném podnose naservírovanou pilku na železo!

„Kde to máš načatý?“ zeptal se Pštros, když plátek objevil. Plácal si s ním o dlaň všecek nedočkávký.

„To je moje pilka!“ skočil po něm Dušánek, ale Pštros ucukl. „Poslala mi ji maminka zapečenou ve štrúdlu.“

„Zapečenou ve štrúdlu? Vidiš, něco takovýho by mě nenapadlo. To je dost dobrej nápad, to si musím zapamatovat.“

„Je to vzpomínka na maminku, tu ti dát nemůžu.“

„Tak honem, kde to máš?“

„Co kde mám? Vy ji máte v ruce,“ nechápal Dušánek, zatímco Pštros přistavil stoličku k oknu a s pilkou v ruce bedlivě prohlížel mříže.

„Furt nemůžu najít, kdes to načal.“

„Nenačal... Slíbil jsem panu Béd'ovi veliteli, že nic pilovat nebudu, jinak by mi ji sebral. Tu pilku. A hlavně nesmím řezat mříže, to by se na mne rozzlobil.“

„Vole! Béd'ovi můžeš slíbit všecko. On je bachař a ty seš mukl, jasný!“

„Jenže já jsem Dušan Beránek, mistr zvuku. Já když něco slíbím, tak to splním. Vždyť pan Béd'a velitel mně mohl tu pilku nedat, ale protože je to památka na maminku, tak mi ji nezabavil. A protože jsem mu slíbil, že nic pilovat nebudu, ani mříže, tak mi ji nechal jako památku. A protože jsem to slíbil, tak pilovat nebudu.“

„Tak to mám všecko odedřít sám? Já pilovat budu, já jsem nikomu nic nesliboval, a i kdybych slíbil, tak bych se na takovej slib nějakýmu posranýmu Béd'ovi mohl pěkně vysrat. Běda, jestli něco kecneš! Hlavu ti upiluju tou tvou památeční pilkou na železo a vrazím ti ji do krku. Nemysli, že by to nebolelo.“

„Já jsem přece nikomu neslíbil, že něco vykecám, já jsem slíbil, že nebudu pilovat.“

„Ale prchat se mnou z kriminálu, to jo, že jo! To by se ti hodilo.“

„To by se mi hodilo, jenomže kam?“

„To máš jedno. Ven.“

„Tak jo.“

Okno cely tři sta dvanáct bylo ve třetím patře a vedlo do obdélníkového dvora uprostřed věznice, ze všech čtyřech stran tam ústila okna kobek, dvůr byl rozdělený čtyřmetrovými zdmi na vycházkové dvorečky hlídané z výšky strážnými se samopaly, v noci tam běhali hafani puštění ze řetězu. Tudy se utéct nedalo, pilování mříží v okně bylo činností zcela nesmyslnou. I kdyby se Pštrosovi podařilo přepilovat mříže, museli by ještě zdolat železný perforovaný kryt zvnějšku, a kdyby i ten nějakým zázrakem, zuby nehty zdolali a seskočili z třetího patra na betonový dvorek a nezabili se přitom, ničeho by tím nedocílili. Korekci by měli zaručenou a zelený pruh útěkáře na zádech a na levé nohavici do konce trestu. Přesto se Pštros do pilování mříže v okně pustil. Dušánek aspoň sbíral napilované piliny, splachoval je v záchodě a hlídal, jestli dozorce Kukačka, tichošlápek v botách s plstěnými podešvemi, nenakukuje kukátkem, když mu morální imperativ pilovat zakázal. Protože také Dušánek pochopil, že pokus o útěk je morální povinností každého vězně. Napilovaný řez maskovali jako v kině užmoulaným a zašpiněným chlebem.

Dušánkovo selektivní naslouchání nebylo zrovna praktické, jeho pozornost upoutalo přívětivé cukrování hrdliček. Těm pošetilým ptákům vůbec nevadilo, že se pohybují v přísně střežené oblasti. Halasným zvaním ku lásce provokovali rozdychtěné trestníky a trestnice, kteří k sobě nemohli a lásku si vyznávali pokřikováním z oken. Byl květen, lásky čas! Dušánek naslouchal cukrování i láskyplnému pokřikování z oken a neslyšel klapnutí záklopky na špehýrce ani rychlou otočku klíče v zámku. Když se vzpamatoval, Běďa velitel stál uprostřed kobky. Odhrkal povinné hlášení:

„Pozor! Pane veliteli, světnice číslo tři sta dvanáct, počet dva, hlášení podává obviněný Beránek.“

Než to odrecitoval, Pštros se válel na podlaze. Lekl se tak, že spadl ze stoličky, na níž piloval, a pilka břinkla o podlahu.

„Jako malí kluci,“ kroutil hlavou Běda velitel, zvedl pilku z podlahy a Pštrosa tam nechal ležet. „Památka nepamátka, Beránek, maminka nemaminka, zabavuje se!“

Tak, a měli po ptákách!

Pštros patřil k typu lidí, jaký vzbuzuje obavy ještě dřív, než se projeví. Takovým lidem se Dušánek intuitivně vyhýbal, protože mu nevoněli. Nedá se říct, že by nepříjemně páchli, nebo dokonce smrděli, vychází z nich cosi nosem nezachytitelného, přesto odpuzujícího. Dušánek v sobě nechut' k Pštrosovi překonával rozumem, vždyť v kobce, v prostoru omezeném, s ním musel pobývat každý den dvacet čtyři hodiny. K výsledkům už ho nevodili. Bud' na něj major Vrzgala zapomněl, nebo svou práci dokonal, výsledek odevzdal nadřízeným a teď se čeká co dál.

Když Běda velitel zabavil Dušánkovu pilku na železo a vězni neměli co dělat, čas se roztáhl do šíře a jako by ustal. Těsný prostor kobky tři sta dvanáct vyplnilo napětí. Dušánek vypnul sluch, ale Pštrosovy nepříjemné přítomnosti se tím nezbavil. Pštrosovo pštrosovství pronikalo do všeho, co bylo v kobce, i do Dušánka. Nebylo možné se mu ubránit. S nesmírným úsilím, zuby nehty vyviklal z židle hřebík, nabrousil ho na betonovém okenním parapetu a vyryl do zdi své jméno: „PŠTROS“, hezky do hloubky, až k cihlám. Pak je vyryl do police, do stolu, do protější zdi a znovu do police a znovu do stolu. Po jídle vyryl Pštros „PŠTROS“ do ešusů, svého i Dušánkova. Ostatně už to na nich vyryto bylo, na obou. Vyryl to tedy ještě jednou. Ešusy po věznici kolovaly, aniž by v tom byl nějaký systém. Chodbaři je posbírali před kobkami a dopravili do kuchyně, tam byly umyty a v čase jídla znovu naplněny a poslány na oběžnou dráhu po kriminále, jako když se zamíchají karty. Pštros se radoval jak děčko z nové hračky, když k nim dorazil ešus s jeho

ptačím jménem, nebo dokonce se dvěma, jeho pobyt ve vězení nabýval tím pádem na významu. Až ho propustí, cosi tu po něm zůstane. Kdepak, Pštros nesedí zbytečně.

Celé odpoledne si pak prohlížel kulatou krabičku s pleťovým krémem, kterou paní Beránková poslala Dušánkovi, aby si mazal obličej i ruce, případně opruzeniny, kdyby k nim došlo. Byl to krém BABY LOVE v zelené krabičce s obrázkem děťátka s velkými kukadly, z rozesmáté pusinky mu vykukují roztomilé zoubky. Dušánkovi nebyl krém k ničemu, patlat si na tělo mast mu bylo nepříjemné, pokládal to za zženštilé. Ačkoli maminka o jeho averzi věděla, nutila ho k natírání. – Aspoň po holení, Dušánku! – Prdlajs! odporoval v duchu, k hlasitému vzdoru mu chyběla kuráž. A tak mu Pštrosův zájem o mazadlo nevadil, jen ať se tím bejbylávem namastí třeba od hlavy až k patě, jen ať to na sebe vypatlá celé. Pštros ke krému nejdřív čichal, jako by se opájel jeho nevtíravou vůní, usmíval se přitom záhadně, pak sáhl opatrně do krabičky, konečky prstů zkoumal viskozitu a přitom pokukoval po Dušánkovi, který si v krejčovském posedu přehrával v hlavě Janáčkův „Starodávny“ z *Lašských tanců* v podání Janáčkovy filharmonie Ostrava. Byl rád, že si nepříjemný spoluvězeň našel hračku, že ho neotravuje věčným žvaněním o své zjevné nevině. Pštros se od kulaté krabičky nemohl odtrhnout. Choval se k ní s nečekanou, fetišistickou něhou. Nehrábl dovnitř celou hrstí a nenakydal si obsah brutálně na ksicht a pracky s nenasytostí, s jakou se zmocňoval všeho, co se naskytlo: Když to nesežeru hned, sežerou mně to jiní. Lehounce si roztíral mezi prsty nepatrnou trošičku a znovu čichal, blaženě se usmíval jak čerstvě vykoupané miminko.

Janáčkova filharmonie dohrála, z chodby se ozval klapot ešusů s večerí, Pštros si vetřel krém do dlaní, zašrouboval víčko a krabičku strčil pod bundu, aby mu ji někdo nesebral. Odtud mu nevypadne, guma v lemu to nedovolí. – Sežer si to i s krabičkou, hlade! popřál mu v duchu Dušánek. Lehce se přichází o to, na čem nám nezále-

ží. – K večeři byla krupicová kaše se skořicí politá rozpuštěným margarínem. Dobré, ale málo toho bylo. Hodil by se kousek čabajky, kdyby byl, jenže po Pštrosovi nezbyl ani kousek. Dojme se chlebem, chleba není k zahození, chleba je tu dost. Když se dlouho kouše a převaluje v ústech, zesládne. Jen ho nesmíte polknout předčasně, musíte to vydržet, je třeba rozžvýkat sousto na řídkou kašičku, dlouho nechat působit sliny a pak teprve polknout. Teprve pak se stane ze suchého chleba lahůdka.

V sedm zabečel klakson přípravu na večerku, trestníci si směli rozebrat slamníky přes den pečlivě poskládané v rohu kobky, připravit lože, převléknout se do bílých nočních košilí a schoulit se pod dekou. V klidu mohli přemítat o svých činech nebo si vyprávět, co viděli v kině, když byli na svobodě. Trestníci si však většinou vyprávějí nemravné historky o ženských, taky o chlastu a žrádle. V devět zabečel klakson večerku, osvětlení se přepnulo na chabou noční žárovku, mělo by se spát. Co prospíš, neodsedíš!

„Chceš vědět, k čemu je v kameňu dobrej krém?“ zeptal se Pštros tlumeným hlasem.

„K čemu asi...“

„Pojď blíž, vole, polez ke mně na slamník, já ti to předvedu.“

„Stačí, když mi to řekneš!“ Přece nepoleze ke Pštrosovi na slamník. Co by tam dělal? Dušánek byl rád, že je od Pštrosova dost daleko, co nejdál to jen v úzké kobce šlo.

„Tak dobře, tak já ti to ukážu,“ řekl Pštros a vplížil se k Dušánkovi pod deku.

„Co blbneš?“ zděsil se Dušánek.

„Já neblbnu, jenom ti ukážu, k čemu je v kriminále krém.“

Dušánek se nalepil na zeď, nejraději by jí prošel, jenže tudy cesta nevede. Dál už to nešlo. Ucítil, jak mu Pštros pod dekou kasá košili, jak mu Pštrosova mastná ruka sahá na zadek, jak mu namaštěný prst vjíždí do konečníku.

„Hurá!“ zaječel Dušánek. Měl sice ječet „Pomoc!“, ale v tom zděšení to popletl. „Hurááá!“ zaječel ještě jednou, hlasitěji a zděšeněji.

Tichošlápek Kukačka plížící se chodbami, jehož úkolem bylo dozírat na pořádek a klid v kobkách, zoufalé volání zaslechl, přistoupil ke dveřím s číslicí tři sta dvanáct, zaklapal výhružně klapkou od špehýrky, ale dovnitř ani nenakoukl.

„Ticho tam, chlapi, nebo...“ zvolal zcela formálně a odšoural se na plstěných podešvích k láhvi nedopité dvanáctky zaparkované na parapetu okna do ulice.

„Neječ, vole, a drž,“ zavrčel Pštros výhružně. „Ať nedopadneš jak ta moje stará. Mně už na ničem nezáleží, mně je všechno jedno, já už nemůžu nic ztratit...“

„Pomóóoc!“ vzpomněl si Dušánek na výstižnější slovo. „Pomoc!“ zavolal tak bolestně, že to přimělo tichošlápka Kukačku vrátit se ke špehýrce a podívat se dovnitř. Co se tam dělo, ho zaujalo do té míry, že na své rozpité pivo zapomněl. Konečně při nudné noční službě jakés takés vzrušení. Oko nemohl od špehýrky odlepit.

„Necukej se tak, nastav mně tu svoji chindu, křapíku,“ syčel Pštros Dušánkovi do ucha. „Já ti ho tam fouknu, až ti slzy z očí vyhrknou. Bude se ti to líbit. Moc líbit. Neboj, nic to není, vklouzne tam jak po másle. Jak do maminky. Udělá ti to dobře. A pak zase ty mně můžeš... Jak já tobě, tak ty mně.“

Zděšení, které Dušánka ochromilo, se obrátilo v zuřivost. Přece se nenechá ojet jakýmsi upatlaným vrahounem. Vzepjal se ve spravedlivém hněvu, vztyčil se, napřáhl ruku sevřenou v pěst... ale neudeřil. Pštros byl silnější a ve rvačkách mnohem, mnohem zkušenější. Zamýšlenou ránu snadno odrazil nastaveným předloktím. Dušánek zavrával, pád se mu podařilo vyrovnat a s nabytou rovnováhou mu vytanulo na mysli nouzové tlačítko u dveří. Spása! Vrhel se ke dveřím a celou dlaní se opřel do tlačítka. Teď se otevřou dveře a v nich stane anděl strážný, dozorce s obuškem v pravici. Majzne Pštrose přes hlavu a Dušánka osvobodí ze zločincových spárů. Jenže nic takového se

nestalo. Dveře zůstaly zavřené. Ve špehýrce spatřil Dušánek obrvené oko barvy neurčité. Civělo na něj a pobaveně pomrkávalo.

„Tak ty chceš, kemo, aby to bolelo? Tos měl říct, vole, hned,“ hučel do něj Pštros. Svíral Dušánka zezadu, v pevném objetí mu držel připážené paže. „Pan velitel Kukačka se tuze rád kouká, jak při tom teče krev.“

V tu chvíli Dušánek pochopil, že katastrofě nezabrání.

Katastrofě zabránil noční prokurátor Voda. Divné příjmení pro prokurátora. Kdyby se jmenoval Šavle nebo Brus, Tvrdý nebo aspoň Pravda... Jenže příjmení si člověk nevybírám. Měl se snad z mladého Vody stát rybář nebo meteorolog, námořník či vodohospodář? Jenom kvůli příjmení? Voda chtěl být prokurátorem a byl odhodlaný udělat pro to všechno nezbytné. A hle, stal se z něj prokurátor. Zastupuje stát, žaluje přestupníky zákona a požaduje pro ně co nejpřísnější tresty. Přesně takové, jaké si každý zaslouží.

Prokurátor Voda nesnáší denní světlo, proto pracuje nejraději v noci, což se Dušánkovi náramně vyplatilo, díky tomu si zachoval panictví. Kdyby pracoval ve dne jako ostatní prokurátoři, Šavle, Brus, Tvrdý a Pravda, Dušánek by se katastrofě nevyhnul. Vždyť Pštros držel v ruce nabroušený hřebík, tentokrát by mu Dušánek nevyklouzl, tentokrát by se na něj Pštros za tichého souhlasu přihlížejícího tichošlápka Kukačky podepsal.

Ve chvíli nejhroživějšího Dušánkova ohrožení odstrčil tichošlápka Kukačku ode dveří kobky tři sta dvanáct Běda velitel, klíčník. Měl za úkol přivést obviněného Beránka Dušana k nočnímu prokurátorovi Vodovi. Rozsvítil hlavní světlo, odemkl a vstoupil. Načapaný Pštros rychle od Dušánka odskočil a spolkl hřebík, kterým se chtěl na Dušánka podepsat. Dělal jakože nic.

„Kurva, chlapi, že s tím nedáte pokoj ani v noci,“ zakroutil hlavou nad situací v kobce Běda velitel. „Beránek, sbalte si věci, sem už se nevrátíte.“

Dušánek se silně zaradoval, tak přeci jen rozhodující činitelé pochopili, že sem nepatří, že se ničeho nedopustil, že ho podporučík Pitbul se strážmistrem Teriérovou zatkli omylem, že tu nemá co pohledávat, že je nevinný. Horečně naházel do deky dvě prostěradla, tepláky, spodní prádlo, kartáček na zuby, pastu, mýdlo, dopisní papíry, tužku a cigarety se zápalkami. Víc toho neměl.

„A co ten krém, Beránek, to není vaše?“

„Kdepak! Ten je Pštrosův, určitě ho bude potřebovat,“ řekl Dušánek. Z hromádky v dece vylovil dvě krabičky cigaret a nechal je tomu prasákovi na stole. Svázal deku do rance a navždy opustil kobku číslo tři sta dvanáct.

Na radost je vždycky dost času, jenom nespěchat. Prokurátor Voda neměl v úmyslu Dušánka propustit z vazby, a ještě se mu za ten policejní přehmat omluvit, nahradit mu utrpení prožité ve vazbě finanční kompenzací... To tak!

Béďa velitel svezl Dušánka výtahem do sklepa a tam ho v kobce nula nula šest, jasně osvětlené, předal prokurátoru Vodovi. S prokurátorem byla v kobce kromě psacího stroje, rozměrné tašky a školní písanky ještě pohledná zapisovatelka Lucie. Kobka nula nula šest se podobala tři sta dvanáctce jako vejce vejci: zamřížované okno, slavníky poskládané na sebe, vratký stolek s umakartovou deskou, dřevěná police, tři stoličky bez opěradla a smaltovaná díra v rohu. Dušánek v bílé noční košili a ranečkem svých věcí v dece se cítil nesvůj. Aspoň tepláky kdyby stihl obléknout. Béďa velitel mu měl říct, že tu bude dáma. Lucie měla jarní ňadra dosti patrná, jejich účinek umocňovalo hluboce vykrojené a dokonale přiléhající tričko nachové barvy. Kdyby byl Dušánek odsouzen k trestu smrti a kdyby před popravou mohl mít poslední přání, a to poslední přání muselo být splněno, při pohledu na Lucii věděl docela přesně, co by si přál. Rozhodně by to nebyla obligátní vepřová a sklenice plzeňské dvanáctky.

„Moc po ní nepošilhávejte, pane Beránku, ta zapisovatelka je moje,“ potutelně se usmíval prokurátor Voda. „Nedám ani nepůjčím.“ – Také Lucie se na Dušánka usmála namalovanou pusou a vypulírovanými zoubky hezky doširoka. Ten úsměv napovídal, že by se prokurátora neptala, jestli ji někomu půjčí nebo dá. Sama by se rozhodla... V některých okamžicích dokáže být kriminál docela snesitelným prostředím. Jenže takový okamžik za okamžik pomine a jsme tam, kde jsme byli předtím. O spoustě eventualit je zbytečné ve vězení uvažovat.

„Vyšetřování je u konce,“ oznámil Voda slavnostně. „Ten Vrzgala se moc nevyznamenal, má hodnost majora, a přitom je to vyšetřovatel na baterky. Odvedl sice mizernou práci, ale co se dá dělat, nějakou obžalobu z toho zfušovaného materiálu pro vás, dušinko, uštrikovat musím. Má ten ulejšák kliku, že jste se přiznal. Bez vašeho doznání by tomu babralovi jeho nadřazení určitě sáhli na prémii a vás by museli pustit. S finanční náhradou. No a já bych neměl co žalovat. Ale nebojte, já už si s tím nějak poradím. – Nedáte si kafe?“

„Kdyby vás to neto...“ souhlasil Dušánek ostýchavě. Nechtěl prokurátora popudit ani obtěžovat. Před chvílí už se viděl doma u svého kompjútru a pak honem do rozhlasu k mixážnímu pultu, ale ještě je to zřejmě v nedohlednu, zřejmě se to nedá urychlit.

„Lucko, nalij tomu nešťastníkovi kafe.“

Zapisovatelka zalovila v rozměrné tašce pod vachrlatým stolkem a vylovila ocelovou termosku. Odšroubovala uzávěr a nalila do něj hustou černou tekutinu. Bylo to horké, sladké a silné. Dobré to bylo.

„To je jiná káva!“ pochválil Dušánek. „Takovou tu nefasujem.“

„Že jo!“ zaradoval se prokurátor, zřejmě byl autorem. „Takovou pijou noční prokurátoři, takovou piju já. Lucině nechutná, prý leptá sklovinu. Ale nebojte se, dušinko, neleptá. A i kdyby leptala, vám to neuškodí. Kdepak, vy už brzy žádnou sklovinu k ničemu nebudete potřebovat. – Nuže, dáme se do díla.“

Ted' se k rozměrné tašce shýbl prokurátor a vylovil z ní Dušánkovy pohorky.

„Jsou to vaše boty?“

„Ano.“

„V tom případě nám nic nestojí v cestě.“

Prokurátor Voda sáhl po školní písance popsané okrouhlým písmem a začal v ní listovat. Patrně si zapisoval, co ho napadlo, bez ladu a skladu, a ted' nevěděl, kam si zapsal to, co zrovna potřebuje, aby mohl nadiktovat zápis. Prováděl tu v kobce nula nula šest na obviněném Dušanu Beránkovi úřední úkon, který musí být zaprotokolován, podepsán a orazítkován. Něco takového nelze skrývat v písance mezi všelijakými nedomyšlenými myšlenkami, ledabyle napsanými poznámkami, škrtačními, pavouky v síti, kresbičkami kytiček, ryb, vánočních stromečků s baňkami i bez baňek... Konečně to vyloupl.

„Máte smůlu, dušinko,“ usmál se na Dušánka žabím úsměvem. „Položte hezky pěkně hlavičku na špalek, obrazně řečeno, a cvak! Nic jiného mi z toho, co tu o vás mám, nevychází.“

Dušánkovi bylo zima. Vždyť měl na sobě jenom bílou noční košilku, na zádech natrženou, jak se na něj před chvílí sápal Pštros. Noční chlad pronikal řídkou, sepranou látkou na pokožku, Dušánkovi naskákala husí kůže po celém těle, roztřásl se jako ratlík vynořivší se na rybníce z díry v ledu. Ani pohled na Luciina vitální ňadra ho nedokázal rozehrát. Prokurátorovy obrazně myšlené narážky nechápal.

„Myslíte tím, že jako...“

„Přesně tak. Ale nebojte se, dnes už se to dělá jinak. Žádný špalek, meč nebo tesařská sekyra, nežijem ve středověku. Jestlipak jste věděl, že ten znamenitý stroj, který se po něm jmenuje, doktor Joseph Ignace Guillotin nevymyslel? Jen ho úspěšně propagoval, když bylo zapotřebí oddělovat spoustu hlav od těla mezi třetím a čtvrtým obrátem. Od té doby lidstvo nic lepšího – kromě drobných úprav – nevymyslelo. Princip zůstává stejný, jako když stínali Ludvíka XVI. Odejdete ze světa jako král, pane Beránku.“

„Jestli to správně chápu...“

„Ano, ano, chápete velmi dobře. Rozhodnuto s konečnou platností sice není, teprve chystám obžalobu, ta vám bude doručena, potom soudní projednávání, žádost o milost, jak předpokládám, její zamítnutí, a pak teprve...“

„Jak to můžete vědět?“

„Zkušenosti, dušinko, letité zkušenosti. Nebudu vám věšet bulíky na nos, krmit vás těšínskými jablíčky, vždyť jste chlap, něco vydržíte! Chlap se s pravdou snadno porovná, i když je to, pravda, pravda nepříjemná. Prostě je to tak, pane Beránku. Jen klid, čepel se ještě nebrousí, vodítka nemažou, deska nedrhne, na to je času habaděj. Téhle kobky nula nula šestky si ještě užijete dost a dost.“

„Ale vždyť jsem nic...“

„Tak proč jste se přiznával, když jste nic... Nejen mně, ale i tomu babralovi – jak se honem jmenuje – jste se přiznal. Vrzgula?“

„Vrzgala. Major Vrzgala,“ opravil ho Dušánek.

„Správně, Vrzgala,“ řekl noční prokurátor Voda a zaklapl svou školní písanku. „Tak se tu mějte hezky, pane Beránku, a užívejte si, dokud ještě můžete, károvaný vzduch. Cha, cha.“

„Ale pane doktore, vždyť jsme ještě nepsali,“ připomněla zapišovatelka Lucie účel jejich návštěvy ve věznicí.

„Aha, to je pravda, vždyť jsme ještě nepsali. Nač jsme se tedy tahali s tím psacím strojem? Vidíte to, pane Beránku, jsem noční prokurátor a nemám ani služební noutbúk! Chudák moje zapišovatelka se musí tahat s psacím strojem a cpát do něj průklepáky a kopíráky jako pitomá, jako za komunistů, protože všechno musí být šestkrát.“

„Sedmkrát, pane doktore, sedmkrát!“ opravila ho Lucie důrazně, jako by napomínala malého chlapce, že se upatlal térem. Papíry a kopíráky už měla ve stroji.

„Tak to zase sbalte, Lucie, psát budeme v kanceláři. Tady se mi nelíbí, smrdí to tu a kafe už je stejně vypité.“

„Ještě jste mu to neřekl, pane doktore,“ napověděla prokurátorovi, proč vůbec do věznice za Dušánkem přišli.

„Aha, neřekl, to je pravda,“ upamatoval se. „Máte nějakou stížnost? Tlačí vás postel? Zacházejí s vámi slušně? A co strava, je aspoň teplá a je jí dost?“

„Ale to ne, pane doktore, obžalobu přece!“

„Ano, ano, obžalobu. Dušane Beránku, vstaňte a připazte!“ Prokurátor Voda otevřel svoji písanku a nahlížel do ní, aby zas něco nepopletl. „Až to s Lucií na prokuratuře sepíšeme, bude vám doručena obžaloba. Ale abyste věděl předem, co vás čeká, tak vám to teď řeknu. Kvůli tomu jsme za vámi přišli, abyste věděl, co jste spáchal: Spáchal jste trestný čin přípravy revoluce se záměrem svrhnout vládu, rozpustit obě komory parlamentu, zrušit justici, převzít velení armády a bezpečnostních složek, ovládnout poštu, rozhlas a televizi, železnici, školství a kulturu, tělovýchovu a požárníky, čímž jste spáchal zločin vlastizrady.“ Prokurátor zaklapl písanku a široce se usmál žabím úsměvem. „Na vlastizradu, dušinko, je trest smrti, jiná cesta odtud nevede. Tak, Lucie, jdeme.“

„Ne, pane prokurátore,“ řekl Dušánek, „žádné stížnosti nemám. Postele tu nejsou a slavník netlačí, zacházejí se mnou slušně, nikdo mě nebije, strava je teplá a je jí dost.“

„Tak vidíte.“

„Vidím, pane prokurátore.“

Lucie sbalila psací stroj i s papíry a kopíráky do kufříku, udělala roztomilé pukrle, popadla tašku i kufřík s psacím strojem a moc pěkně se na Dušánka usmála. Noční prokurátor Voda mu podal ruku a prudce mu s ní zatřásl:

„Hlavu vzhůru, mladý muži, kousek života máte ještě před sebou.“ Stiskl tlačítko u dveří a dveře se otevřely. Nenadálá noční návštěva opustila kobku číslo nula nula šest. Prudké světlo se přepnulo na noční bludičku.

Dušánek si sundal horní slamník z hromady slamníků, ustlal lože trestníkově, zalezl mezi dvě prostěradla a přikryl se dekou. Stále mu ještě byla zima. Skrčil se, deku přetáhl přes hlavu, za chvíli měl v doupěti nadýchané teplo. Přemítal, co po něm vlastně ti dva chtěli? Selektivní naslouchání není žádný záviděníhodný dárek. Má sice svoje přednosti, ale i nedostatky. Měl se víc soustředit a pozorněji poslouchat, co mu ten chlap s písankou sděluje. Vždyť to bylo pro jeho budoucnost důležitější než nějaká holčina v těsném tričku s výstřihem. Jenže to, co vyprávěl prokurátor, se Dušánkovi ne a ne vejít do hlavy.

Drahá maminko,

nejprve přijmi srdečný pozdrav z vězení. Docela by se hodilo, kdybys mi zase poslala balík. Už nemám co kouřit, ale neboj se, nevyhulil jsem to sám, hodně mi s tím pomohl Pštros a taky pan major Vrzgala, protože přestal kouřit, a proto nemá svoje cigarety. Tentokrát mi neposílej žádný pleťový krém, je nebezpečný! Představ si, že mě předevčírem v noci navštívila krásná dívka Lucie. Určitě by se i Tobě líbila. Měla na sobě moc pěkné tričko, a dokonce mi uvařila kávu. Velice silnou. Vlastně mně ji přinesla uvařenou v termosce, protože v kobce se nevaří. Doprovázel ji světloplachý pán se školní písankou, noční prokurátor Voda. Umělé osvětlení mu nevadí, jen denní světlo nesnáší, proto pracuje v noci. Dost dobře jsem mu nerozuměl, a mám dokonce pocit, že ani on dost dobře nevěděl, proč vlastně za mnou přišli. Ptal se mne, jestli mám dost jídla a jestli mě netlačí postel. A to jsou věci, na které si nemůžu stěžovat. Jenom mně byla zima, protože teď zjara jsou noci ještě chladné i ve vězení. Zřejmě jen doprovázel tu pěknou Lucii, aby se sama nebála. Jenže ve vězení jí nic nehrozí, tady je každá žena v bezpečí, dozorcí dozírají na pořádek a zločinci jsou za mřížemi. Na ulici by to bylo horší.

Taky jsem se přestěhoval, teď mám kobku sám pro sebe. Je to mnohem lepší, nikdo mě neruší v přemítání nebo když si čtu knížku, a nikdo mi nekouří moje cigarety. Ten Voda slíbil, že už brzy mi doručí jakousi obžalobu, protože jsem se přiznal, že jsou to moje pohorky, protože to byly moje pohorky. Tady chodím v pohodlných pantoflích. Prý chystám nějakou revoluci, a to je vlastizrada. Jenže já žádnou revoluci nechystám, tak co mi můžou? Určitě mě už brzy pustí. A já Ti vyklepu ten velký koberec mauri z obýváku. Kdepak pan Šustek, ten Ti nepomůže, ten je rád, když doleze z Lidového domu po dvou. Po něm nemůžeš nic chtít.

V rozhlase je už jistě po mně sháňka. Je mi to hrozně líto, ale co můžu dělat, když já jim tady nedokážu vysvětlit, že si mě spletli s někým jiným. Zavolej tam a všechny je ode mne pozdravuj. Já odtud telefonovat nemůžu, i kdybych měl telefon, oni by mi ho vzali a uložili k osobním věcem a dali mi ho až pak.

Mnoho pozdravů a přání všeho dobrého

Ti z vězení posílá Tvůj syn

Dušan

IV

Paní Alžbětu Beránkovou synův dopis znepokojil. Hlavně zmínka o tom, že se přiznal. Její Dušánek připravuje revoluci... Vždyť je to absurdní. Něco takového by mu nikdy nedovolila. Její synek, mistr zvuku z rádia, a revoluce! Co by z toho měl? Dušánek by se žádné revoluce neúčastnil ani zpovzdálí, ani kdyby už byla, kdyby ji připravil někdo jiný, kvalifikovaný, i kdyby se revoluce účastnil také Lid – to by asi musel, vždyť bez Lidu se žádná revoluce neobejde –, Dušánek by se na ní sotva podílel, protože je v rádiu šťastný a nic mu nechybí. Jenom jestli se ten její chlapec nezapletl s nějakými špatnými lidmi, jestli on nemá nějaké radikální kamarády, kteří ho do čehosi namočili a pak utekli a nechali ho v tom. Aby to za ně slízl. – S tím se musí něco udělat!

Věděla dobře, že kdyby zavolala panu řediteli do věznice nebo kdyby ho požádala o návštěvu písemně, k ničemu by to nevedlo. Jen by ji chlácholil, že to nic, vždyť věznice nejsou pro zvířata, nýbrž pro lidi, je tam teplo a dostatečná strava, vězňové se mají dobře, nikdo je neponižuje, na jejich lidská práva jim ve vězení nikdo nesáhá. Ostatně žádný z nás nemůže vědět, kdy se také on ocitne za mřížemi, ani ředitel věznice si nemůže být jistý, nebyl by prvním ředitelem věznice, který se dostal za mříže, kdyby se dostal za mříže. Ani posledním. Také paní Beránková by mohla skončit v kobce. Nejspíš by se pan ředitel nechal zapřít nebo by se vymluvil, že s paní Beránkovou nemůže mluvit, protože je zaneprázdněn řízením věznice, je nemocen, na služební cestě nebo na ministerstvu spravedlnosti... A paní Beránková by ostrouhala kolečka. Tak co má dělat? S vědomím, že ostrouhá kolečka, vypravila se odhodlaná matka rovnou do věznice. Bez ohlášení. Vzala si s sebou pletení, bude-li muset dlouho čekat, aby nemarnila čas.

Dveře do věznice jsou úzké, železné, pro jednu osobu, postavě silnější v bocích nezbývá než projít na štorc, aby se do tak úzkých dveří vešla. Nejdřív je zapotřebí stisknout tlačítko a počkat si na zabzučení. Ale předtím je osoba vyzvána, aby uvedla jméno a účel návštěvy.

„Alžběta Beránková, návštěva pana ředitele,“ řekla a po zabzučení se protáhla do věznice. Stanula tváří v tvář velice silné ženě v uniformě vězeňské stráže okširované řemením, zasklené v kukani jistě neprůstřelné. Zřejmě přicházela do služby jiným vchodem, určitě mnohem širším.

„Občanský průkaz!“ ozvalo se z reproduktoru.

Paní Beránková prostrčila občanku škvírou v zasklení.

„Ohlášená, neohlášená?“

„Neohlášená.“

„Ven!“

Ze škvíry se vysoukal nepoužitý občanský průkaz. Paní Beránková si ho vzala, strčila do tašky a vytáhla pletení. Vzhledem k tomu, že v chodbě nebylo nic k sezení, žádná lavička pro návštěvníky nebo aspoň židle, pustila se do pletení vestoje, odhodlaná prostát v podlaze důlek a naplést šálů pro celý regiment vězeňské stráže. Než ji pan ředitel přijme.

„Ven!“

„Chci mluvit s panem ředitelem!“ trvala na svém.

Osoba za sklem se na paní Beránkovou jedovatě usmála a sáhla pod stolní desku. Ozvalo se poplašné houkání, začalo blikat červené světlo. Vedle paní Beránkové stanuli dva Bédové velitelé a vystrkali ji úzkými dveřmi na ulici. Upadla na chodník, odřela si dlaně, lokty a kolena, punčochy nadranc. – Tudy cesta nevede, je třeba najít jinou, schůdnější.

Zatímco tribun Lidu Petr Semlela sedával v extrovně obklopen svými nejbližšími, v lokále a ve výčepu Lidového domu seděl Lid

a pil pivo Bernard a několik druhů kořalek, hlavně vodku, zelenou, borovičku a rum přejmenovaný na tuzemák, někteří majetnější si dali becherovku. Mezi Lid na kus řeči občas zašla také Vlasta Zlámalová, absolventka fakulty sociálních studií s titulem magistra v kapse. Chystala se na doktorát, zvolila téma „REVOLUCE JAKO VĚČNÁ NADĚJE LIDU NA LEPŠÍ BUDOUCNOST“ a v Lidovém domě mezi Lidem u piva Bernard doufala nalézt inspiraci a chuť do další práce. Původně měla pro svou práci jiný název, původně se domnívala, že je revoluce marnou nadějí Lidu na lepší budoucnost. Ale co jiného než revoluce může změnit těžký úděl Lidu v systému, který předstírá, že je demokratický? Častý pobyt v Lidovém domě mladou doktorandku zviklal v názorech. Vědec by měl zůstat nezúčastněným badatelem a k závěrům dospívat na základě vybraných fakt, argumentů, nezmanipulovaných, kriticky zhodnocených historických pramenů; na základě solidního vědeckého bádání. Vědecká práce nespočívá v zaznamenávání vytoužených představ, není to žádné fantazírování potrhleho beletristy. Vědec si nesmí vymýšlet, fabulovat, cucat z palce, nemůže jen tak vyslovit tezi a k ní teprve shánět důkazy, kterými by ji podepřel, a opačné důkazy zahazovat, nebrat na vědomí, manipulovat, ničit. Vědec musí pracovat metodicky a svá tvrzení dokázat.

Obklopena Lidem u piva a kořaličky v Lidovém domě začala magistra Zlámalová koketovat s myšlenkou, že se na doktorát vykašle. Vždyť magistrou už je, tak co. Lid si Vlastu oblíbil, protože se mu líbila: Byla to boubelatá blondýna s velkýma očima nazelenalé barvy, pivo jí chutnalo, také borovička, znala spoustu vtipů – i nemravných – a smála se hlasitým smíchem, až čisté sklenice nad výčepem nadsakovaly, divže neseskákaly dolů a neroztřískaly se na kusy, čehož se hospodský Bernardyn obával a s pochmurnou tváří čekal, kdy se to stane. Naštěstí se to nestalo, žádná sklenice z police nesekočila, Vlasta se dokázala v pravou chvíli ovládnout. Do Lidového domu se hodila, přinášela sem radost, veselý smích,

své oblíbené plyšové hračky a přitažlivé ženství. Lid ji měl rád. A protože ji do hospody kromě plyšáků nikdo nedoprovázel, Lid se domníval, že je Vlasta jeho děvče. Jenže nebyla.

Přestože se rozhodla doktorskou práci o revoluci nenapsat, tématu revoluce se nezřekla. Byla přesvědčena o tom, o čem byli přesvědčeni mnozí zesnulí revoluční klasikové už dávno před ní, že totiž revoluce trvá, je permanentní, usnula sice na čas, klimbá, ale žije. Snad by se dalo pohnout Lidem a přimět ho, aby spící Šípkovou Růženku políbil a probudil ji k životu: svrhl vládu, chopil se moci prostřednictvím svých zástupců, změnil systém a nastolil spravedlivý společenský řád. Je třeba uvést Lid do pohybu a správně ho nasměrovat. Revoluce není marnou nadějí lidstva. Je to řešení: nejlepší a vlastně jediné. – Neměla by si o tom promluvit s tribunem Lidu Petrem Semlelou, spojit se s ním a podniknout nezbytné první kroky společně? Revoluce je vykročení kupředu, pohyb dějinami přinášející pokrok. Bez pokroku bychom žili v jeskyních a kdoví jestli bychom si dokázali posvětit na večeri aspoň loučemi. Revoluce zvítězí, Lidu se uleví, zbaví se traumat: padne vláda, rozpustí se parlament, prezident bude svržen, vojsko a policie se přidají na stranu vítězného Lidu, reakce bude zašlapána do země, establishment uteče, Lid si začne vládnout sám. A revoluce bude pokračovat, protože je permanentní, nikdy není vyhráno dostatečně, vždycky se najde něco, co potřebuje změnu, nejlépe revoluční.

Určitě by měla o revoluci promluvit s Petrem Semlelou, vždyť kdo jiný by měl vědět, co má Lid na srdci, co ho trápí, co by chtěl, nežli jeho tribun. Vždyť Lid si ho vyvolil ze svého středu. – Vyvolil si ho skutečně? Jak to udělal? Všelidovým hlasováním sotva... Kde se vzal, tu se vzal, jednoho dne se tribun sám odkudsi vyloupl. Měl dobře proříznutá ústa a říkal to, co se Lidu líbilo, o čem si Lid myslel, že si myslí, ačkoli dost dobře nevěděl, že si něco myslí a co to je. Výřečný Semlela mu to řekl, protože si to myslel on, a Lid to přijal za své. Když bylo zapotřebí, aby Lid promluvil, promluvil za něj Semlela,

jinak by si skákali do řeči, a kdo by se v tom vyznal... Co řekl tribun Semlela, bylo zaznamenáno, jako by to Lid prohlásil, otištěno, natočeno, vylepeno, odvysíláno, uloženo v archivech. Nikdo nenamítal, nikdo nebyl proti. Semlelu si zvali do televize, do novin, do parlamentu, do vlády, na shromáždění. Semlela promlouval všude tam, kde potřebovali, aby promluvil Lid, protože demokracie je vláda Lidu, a tím pádem Lid nelze obcházet, je třeba s ním počítat a brát ho vážně. Proto byl Petr Semlela jedním z nejváženějších občanů v zemi. Jenom ten zatracený veřejnoprávní rozhlas! Ten zatracený narkoleptik Osvald Ostrý pro jednu přejetou žábu v botě Semlelu k mikrofonu nepustí. A nepustí! Má vůbec nějaký smysl bavit se o revoluci s člověkem, který nesmí do rozhlasu?

Nebylo by to k ničemu. Zatímco Vlasta Zlámalová pila pivo a bovičku s Lidem v lokále, tribun Lidu toho s Lidem příliš nepobyl. Zasedá občas v extrovně se svými nohsledy a s opilcem Šustkem. Při kdejaké příležitosti – a že jich není málo – odvezou ho bílým superbem na řečniště, aby promluvil jménem Lidu. Zpočátku měl Semlela dobrou vůli být dobrým tribunem Lidu. Naslouchat Lidu, hájit jeho zájmy. Pokoušel se formulovat, co Lid chce, co požaduje od společnosti, jaké jsou jeho potřeby. Kde jsou ty časy! Semlela pochopil, že cosi takového nemá zapotřebí. Lid není ve svých požadavcích jednotný, Lid vlastně neví, co chce. Semlela záhy pochopil, že stačí žvanit, co mu slina na jazyk přinese, jen když je to souvislá řada libě znějících zvuků, které nikoho nepopudí. Stejně ho nikdo neposlouchá. Semlela nepožaduje, aby mocní tohoto světa svému Lidu skládali účty. Tribun Lidu, to je prestižní společenská funkce, něco jako ministerský předseda, poslanec nebo prezident republiky. Je to významné a dobře placené postavení. Vždyť Lid je v naší zemi pánem.

Kdepak revoluce! Ne ne, žádnou revoluci Petr Semlela nepotřebuje. Lid revoluci nechce. Kdyby mělo dojít k revoluci, tribun Lidu by musel stát v čele. Ne ne, do revoluce se Semlela nepohne.

Výsledek revoluce je nepředvídatelný. Za revoluce nemůže tribun Lidu vysedávat v extrovně Lidového domu, producírovat se po stránkách novin a televizních obrazovkách, inkasovat honoráře, tantiémy, provize a úplatky, navštěvovat slavnosti, večírky a rauty, vozit se v limuzíně s šoférem a bydlet ve vile, zaměstnávat kuchařku a zahradníka, golfovat s princem Charlesem a laškovat s čipernými odborářkami. Revolucionářům kolem hlavy sviští kulky, řítí se na ně zdi, vůkol páchnou krchovy. Lid žádnou revoluci nechce! Copak je blázen? Lid chce, aby jeho tribun Petr Semlela promluvil v celo-státním veřejnoprávním rozhlase. To je Věc Lidu, to chce Lid.

Revoluce není strašák do zelí, revoluce je opravdový strašák, ze kterého jde opravdový strach. Paní Alžbětě Beránkové už revoluce nahnala hodně strachu o Dušánka. Když je někdo ve vězení obviněn z přípravy revoluce, je to horší, než kdyby vraždil pro peníze, z vilnosti či z rozmaru. Je to horší, než kdyby vyloupil banku, zpronevěřil peníze, střelil po prezidentovi republiky ze špuntovky. Je to horší, než kdyby řídil opilý. Znepokojení paní Beránkové bylo oprávněné a její přesvědčení, že Dušánek je nevinný a nemá s revolucí nic společného, na oprávněnosti jejího znepokojení neubralo ani špetičku. Když ji vyhnali z vrátnice věznice, zamířila do Lidového domu – za tribunem Lidu Petrem Semlelou. Nikoho významnějšího neznala. Na koho se měla obrátit? Je přece také jejich tribunem, Dušánek s maminkou jsou přece taky Lid!

V Lidovém domě bylo plno. Pilo se pivo a vedly řeči: o fotbale, o slevách a zdražování, jestli padne vláda kvůli reformě sociálního pojištění, kdo bude novým prezidentem republiky. Boubelatá blondýnka Vlasta Zlámalová vyprávěla o revoluci jako jediné možnosti změnit svět k lepšímu. Ty její silácké řeči vyznívaly poněkud komicky, když vedle jejího piva ležel plyšový krokodýl. Ano, plyšový krokodýl. Nakonec proč by nemohl být z plyše třeba krokodýl? Když si Vlasta pohrává s revolucí, proč by si nemohla hrát s roztomilým plyšákem?

„To by nejdřív muselo vypuknout povstání,“ kázala Vlasta, „revoluce až pak. Podle toho, jak by povstání dopadlo. Lidové povstání. Jenomže Lid není jenom tady s náma v Lidovém domě, Lid je všude! Jsou nás plná města i vesnice, jsme za kdekterými dveřmi, v kdekteré továrně, na polích, lukách i v lesích... Jak se takový traktorista kupříkladu dozví, že se děje cosi významného?“ položila Vlasta Lidu řečnickou otázku. „Z rádia se to dozví raz dva, rádio má každý traktorista v traktoru, každý šofér v autě i v lokomotivě, taky v ponorce a na stromě nebo v koupelně může mít každý rádio, a z rádia se okamžitě dozví, co je potřeba. Bez rozhlasu není myslitelné žádné povstání, žádná revoluce. Někdo to musí řídit, aby nedocházelo ke zmatkům, abysme se nepotloukli navzájem. Takové velké věci se v moderní době řídí rozhlasem. Všelijaké vyhlášky, edikty, výnosy a rozhodnutí, rozkazy a oznámení, výzvy, varování a provolání se přečtou do rádia, a hned každý ví, co má dělat. Pak se to teprve vytiskne, dá do novin, do televize nebo vylepí na nárožích,“ kázala Vlasta Zlámalová v lokále Lidového domu a třískala plyšovým krokodýlem do stolu, aby zdůraznila naléhavost svých slov. Pobavený Lid jí zatleskal a objednal další pivo pro Vlastu i pro sebe.

„Něco už se s tím udělat musí. Čeho je moc, toho je příliš. Lid vydrží hodně, i štípání dříví na zádech, i sem tam nějaké to plivnutí do tváře. Ale pozor! Ono se to hromadí, ono se to cítá, naše trpělivost má své meze. Lid už toho začíná mít pomalu dost. Čeho? Všeho: chaboučké vlády a zkorumpované justiční mafie, policie spřáhnuté s organizovaným zločinem, obou komor parlamentu, který nezastupuje voliče a vyrábí špatné zákony, armády plné tlustých plukovníků a generálů v kancelářích, zdravotnictví a školství už máme dost, pokleslé kultury, kulhavého sportu a tělovýchovy, lesnictví a dopravy i spojů, těžby uhlí a nerostů, energetiky, Karla Gotta a také obchodních řetězců, obnovitelných i neobnovitelných zdrojů, Vietnamců a Romů, umělců a vědců, Sudetáků a vlastenců, Evropské unie, přemnožených strak a holubů, anarchistů, automo-

bilistů a cyklistů, krtečka, ekologů, egyptologů, etymologů a entomologů, zkrátka všeho!“ kázala dál.

„Výborně!“ zvolal Lid a napil se piva. Bernardýn nestačil točit a běhat, běhat a točit.

„Revoluce!“ zvolala Vlasta nadšeně, ale Lid se jen zasmál. Komu by se chtělo revoluce...

Paní Beránková proplula lokálem do extrovný, ani se nezeptala Bernardýna, smí-li tam vkročit. Vždyť je tribunovou přítelkyní! Než stačil Bernardýn zakročit, byla v extrovně.

„Vy jste kdo?“ vybafl na paní Beránkovou Semlela.

„To je přece paní Beránková,“ připomenul pan Šustek od sedmého piva, které bylo ve skutečnosti čtvrté, protože pil jenom lichá piva, když měl to poslán, prorazit tribunovi cestu do rozhlasu. Zaradoval se, když paní Beránkovou spatřil, protože se domníval, že cesta už je proražená.

„Neznám,“ zasmušil se Semlela.

„Znáte. Ta paní Beránková s tím rozhlasem přece.“

„Aha. Ta Beránková s tím rozhlasem?“

„Ano, ta.“

„Ano, já jsem ta Beránková, Alžběta Beránková, rozená Podivínská, s tím rozhlasem, jak jsem tady, a vy jste, pane tribune, když tady pan Šustek, tak proto jsem si troufla...“

„Kdy se mám dostavit, paní Beránková, do toho rádia?“ zalistoval tribun v diáři.

„Je to špatné, pane tribune Lidu, je to tuze špatné. On ho ten noční prokurátor Voda v noci obvinil, a tak jsem si myslela, mého syna Dušánka Beránka, mistra zvuku, obvinil. Z přípravy revoluce ho obvinil.“

Tohle Petr Semlela slyšel nerad, mohlo by to být nebezpečné. Má-li Lid už všeho dost, může se pohnout, a jen těžko lze předvídat kterým směrem. Revoluce se bál ze všeho nejvíc, že by mohla

vypuknout a on by ji musel vést. Už by nebyl tribunem Lidu, ale revolucionářem, a někdo by ho mohl zastřelit. Nebo popravit, kdyby revoluce nezvítězila. A když zvítězila, co pak s ní?

Co když se Lid rozhodne, že bude vládnout sám sobě? To by to dopadlo! – Lid si přece vládnout nedokáže, vždyť se ani nedomluví, jaké pivo je nejlepší. Vždyť ani neví, co chce. Každý chce něco jiného, něco jiného očekává. Nikomu se jeho tužby nesplní, když revoluce vyhraje. Zájmy, přání a požadavky, očekávání na sebe narážejí, nastává chaos, zmatek, zoufalství. Zatím Lid sedí v Lidovém domě, pije a klábosí, občas si zanádá. Sedí-li Lid v hospodě a pije pivo a kořalku, je to dobré. Ještě lze nejhoršímu zabránit. Lid neví, co chce, ale ví, co nechce. V tom by mohlo spočívat nebezpečí. Tribun Lidu to naštěstí drží pevně v ruce.

„Co s tím, vážená paní Dušánková...“

„Beránková. Myslela jsem, že byste něco, když jste náš tribun a my jsme váš Lid...“

„Něco, něco... Co?“

„Třeba že byste... Co já vím?“

„To já taky nevím, co bych...“

„Mohli byste přece promluvit do rádia,“ napadlo pana Šustka, když dopil sedmé a chystal se objednat deváté pivo.

„Ano, ano,“ zaradovala se paní Beránková, „to by mohlo Dušánkovi pomoci. A řekněte jim, že Dušan Beránek, mistr zvuku, žádnou revoluci nechce. Že je nevinný.“

„Ani Lid žádnou revoluci nechce,“ řekl Petr Semlela rozvážně. „Revoluce není řešení, revoluce není k ničemu. Revoluce vede leda do neštěstí. Revoluce nic dobrého nepřinese, a kdo to odskáče? Lid to odskáče. Jako vždycky, Lid. Obyčejný člověk. To si měl ten váš synáček, paní Dušánková, pořádně rozmyslet, než se do něčeho takového pouštěl. Revoluce není žádná sranda! Lid si cosi takového nepřeje.“

„Právě,“ souhlasila paní Beránková. „Můj Dušánek se do žádné revoluce nepouštěl. Můj Dušánek žádnou revoluci nechce, oni mu ji strčili do bot, a teď v tom lítá, chudák, nevinně.“

„Kdo že mu to strčil do bot?“

„Oni mu to strčili do bot. Oni. Víím já kdo? Oni! Kdo by to mohl vědět... Pan Šustek snad?“

„Já ne. Já rozhodně ne. Já nikomu nic do bot nestrkám. Já si hledím svého, o ničem nic nevím, já mám svých starostí dost. Jenom s těmi koberci, co to dá práce. Já za to nemůžu, že bydlím s Beránkovými v jednom baráku. Já už jsem tam bydlel, než se nastěhovali se starým Beránkem, než od nich utekl kdovíkam. Vždyť já je ani moc neznám,“ vymlouval se pan Šustek.

„Já neříkám, že zrovna pan Šustek, takový zdvořilý, tichý pán, i koberec mi pomohl vyklepat, mauri z obýváku, když je Dušánek ve vězení, na štrúdl ho občas pozvu, ten by, kdepak pan Šustek!“ zastala se paní Beránková svého souseda. „Já říkám oni. Oni jsou všude, ve všem mají prsty, do všeho se pletou, jenže jak se to pozná? O všem rozhodují a my nevíme.“

„Tak dobře, tak já to řeknu do rozhlasu, že Lid si žádnou revoluci nepřeje, že to oni. Jenže to by mě musel Ostrý pustit k mikrofonu, a Ostrý mě k mikrofonu nepustí. Vy jste mi, paní Dušánková, slíbila tu cestičku do rádia, a nic. Teď jsem vám dost dobrý, když tomu vašemu Beránkovi teče do bot, že!“

„Když já jsem teď měla tolik starostí o Dušánka, vždyť je to můj syn, nikoho jiného v světě nemám. Sama jsem ho vychovala, když nám Beran před lety utekl s kamarádem. Kdyby něco ukradl, neřeknu. Kdyby někoho zamordoval, prosím. Jenže on nic, a teď tohle! To není jen tak. Chápejte, pane tribune Lidu, že jsem neměla myšlenky na umetání cestiček do rozhlasu... Ale cestička bude! Už brzy,“ slíbila paní Beránková a Semlela jí velkoryse přistrčil své netknuté, zvětralé pivo se spadlou pěnou.

Chystaly se Dušánkovy třicáté sedmé narozeniny. Pan Šustek schválil paní Beránkové její plán, jak se dostat zavlímu Osvaldu Ostrému na kobylku. Téměř dobrovolně vyklepal už podruhé v jednom týdnu ten velký koberec mauri z obývacího pokoje, protože právě zde, na koberci v obývacím pokoji paní Beránkové, se rafinovaný plán, jak umést tribunovi Lidu cestičku k rozhlasovému mikrofonu, uskuteční. Už se pekly štrůdly, také sud piva Bernard pan Šustek přivalil z Lidového domu, pípu vypůjčil, ale narážet se bude až pak, až se shromáždí všichni hosté, protože je to veliká atrakce. Komu se poštěstí – Bernardýn naráží pivo sám, v skrytu svého sklepa –, aby se stal svědkem narážení? Dušánkovo narozeninové pivo bude narážet pan Šustek před očima všech v obývacím pokoji. Škoda že se oslava odehraje v oslavencově nepřítomnosti. Kdepak, Dušánka na oslavu z vězení nepustí. Vazební věznice prý není holubník! Jako by chtěl Dušánek v den svých sedmatřicátých narozenin létat!

K Beránkům na oslavu přijdou všichni Dušánkovi blízcí kolegové z rádia. Pozván je také Petr Semlela, ale ten přijde později, jako překvapení, až budou hosté v dobré náladě, až paní Beránková vymámí z redaktora Ostrého slib, že umožní tribunovi Lidu promluvit v rozhlase. Teprve pak vyvěsí paní Beránková do okna zelený šátek na znamení, že je volno, tribun Lidu vstoupí, obejme se s přítelem z dětství Osvaldem Ostrým, vypijí spolu sklenku něčeho ostrého a odjedou do rozhlasu. Odveze je paní režisérka Mája Vožatá mercedesem od tatíčka továrníka, aby tam byli co nejrychleji. Ve studiu sedm, kde lze otevřít okna a doléhají sem hlásky ptáčků z parku, pronese tribun svůj první rozhlasový projev. Brána věznice se otevře a Dušan Beránek, mistr zvuku, bude opět na svobodě. Budou řízky a vlašský salát jako o Vánocích, šunkové rolky s křenem, tři druhy sýrů: niva, čedar a romadúr, jahody se šlehačkou, protože už je léto a jahody zrovna zrají. Uměl se ten Dušánek narodit.

Všechno už bylo nachystáno, paní Beránková si oblékla temně modrý kostýmek s jemným proužkem, připjala stříbrnou brož

znázorňující Hradčany, sídlo našich králů a pana prezidenta Bořka Bouchaly, zástěru odloží, až tu budou, jen co se ozve zvonek u dveří. Určitě přijedou všichni najednou, paní režisérka Vožatá je k Beránkům přiveze, do jejího oldtajmra se vejde spousta lidí. Pan Šustek se oholil a s dřevěnou palicí v ruce čeká na ten okamžik, až palicí zprudka máchne a jediným máchnutím zarazí pípu do sudu. Ještě mají dost času, ale paní Beránková je už jako na trní, vždyť očekává vzácné hosty, vždyť nachystala událost, jejíž význam daleko přesáhne běžnou oslavu narozenin.

Pozvání na oslavu narozenin Dušana Beránka, mistra zvuku a vězně ve vyšetřovací vazbě, nebylo přijato jednoznačně a s nadšením, s jakým by bývalo bylo přijato za jiných okolností – kdyby na Dušánkovi nebylo lpělo nařčení z přípravy revoluce.

Hlasatel Metoděj Klepeta se zděsil. Vždyť jej kompromitoval už samotný fakt, že pozvánku dostal. Byla vytištěna zlatou a šedou antikvou na ušlechtilém kartonu, Klepetovo jméno bylo připsáno krasopisně rukou, modrým inkoustem. Kdyby to někdo spatřil, mohl by se domnívat, že Metoděj Klepeta je Beránkovým důvěrným přítelem, že by mu tudíž mohl s přípravou revoluce pomáhat. Kdo že by se to mohl domnívat? Kdo... Oni přece! Oni se to mohou domnívat, vždyť jsou všude, všechno vidí, všechno slyší, mají dokonalou techniku, všechno vědí, o všem rozhodují. Pan Klepeta odešel s pozvánkou na toaletu – tam by mohl být v relativním bezpečí –, zamkl se v kabině a začal pozvánku trhat na malé kousíčky, postupně ji splachoval. Dával pozor, aby voda vzala všechny kousky, aby nevyplavalo na povrch, že také on... Vždyť by mu mohli, až paní Vožatá odejde na zasloužený odpočinek – jednou k tomu přece musí dojít –, zatrhnout režírování, vždyť oni by ho mohli z rozhlasu vyhodit, a co by pak... Je tu ovšem daleko hrůznější možnost: Vždyť oni by mohli strčit nějakou revoluci do bot také Metoději Klepetovi a pak ho jako Dušánka... Tam by si nemohl žehlit košile

a nosit perleťové knoflíčky na manžetách. Studená ruka strachu přejela mu po páteři shora dolů. Ještě hodnou chvíli zůstal na toaletě, ačkoli kompromitující papírky odpluly kanalizací a bezpečně dopluly do čističky odpadních vod na Císařském ostrově. Hlasatel Klepeta musel ještě na toaletě setrvat, pak to teprve na něj přišlo se vší naléhavostí.

Paní režisérka Mája Vožatá se zaradovala, když se jí podařilo proniknout do obálky pilníkem na nehty. Měla ráda společenské události.

„Tak už ho pustili, chlapce čiperného!“ zahlaholila na celé studio sedm, ačkoli tam byla sama. Nepotřebovala své nadšení s někým sdílet. Odkryla kostkovaný ubrousek z košíku, nalila si sherry do broušené sklenky, usrkla, otevřela okno a oznámila ptactvu v parku novinu: „Tak už ho pustili, bude se slavit!“

Redaktor Osvald Ostrý obálku s pozvánkou ani neotevřel, hodil ji rovnou do koše. Takových zásilek mu chodily denně tuny. Jeho metoda, jak vyřizovat poštu, byla rychlá a účinná, vůbec ho nezatěžovala. Redakční koše bývají bezedné, redakční koš vyřídí poštu ihned. Tím pádem se pan redaktor nedozvěděl, co se u Beránků chystá. Přitom se to chystalo především kvůli němu.

Z učně zvuku Pala Lovečka se za Dušánkovy nepřítomnosti vyklubal tovaryš, osoba vážená a nepostradatelná, protože rozuměl všem těm digitálům, ímejlům, entrům, šiftům a podobným nepochopitelnostem. Na oslavu si koupil novou kravatu s šiknými červenými proužky na zeleném podkladu. Oslavy měl rád, nejraději s děvčaty, čehož se mu při této příležitosti sotva dostane, ale ani bez děvčat nemusí být oslava k zahození, pokud bude štrúdl. Určitě bude, paní Beránková je svými štrúdlly v rádiu proslavená. Novou kravatu by si koupil tak jako tak, už ji potřeboval; a když ho to tam přestane bavit, může odejít a předvést kravatu někde jinde.

Paní režisérku Vožatou napadlo, že by mohla celou partu odvézt z rádia na oslavu vozem. Jenže kdo zaručí, že jí do památečního

mercedesu nenanosí bláto, že nepoškodí čalounění, že tam nezačnou kouřit? Jen ať si šlapou hezky pěšky nebo jedou tramvají či co to tam jezdí. Vtom si uvědomila, že neví, kam a kudy má jet, kde oslavenec bydlí. Věděla, že je to někde na okraji města blízko lesa, jenže to nestačí. Potřebuje navigátora. V úvahu přichází jedině Metoděj Klepeta, milý chlapec, dítě její nejlepší přítelky z gymnázia Vesna. Ten jí v mercedesu nenašlape. I kdyby našlape, kouřit jí tam nebude, a i kdyby kouřil, Metoděj může, její milý Metodějček. Ten by směl i čalounění zapatlat. Třeba nezapatlá, když nebude cestou lízat zmrzlinu. Metoděje Klepetu by odvezla z Čech až na konec světa, kdyby chtěl. Jen jí musí říkat kudy, aby nezabloudila.

Hlasatel Klepeta nechtěl vypadat jako zbabělec, ačkoli zbabělec byl a také tak vypadal, i když tak vypadat nechtěl. Když mu paní Vožatá nabídla místo ve voze, nenapadla ho přijatelná výmluva a s hlubokým povzdechem nastoupil.

„Musíš mi říkat, Metoději, kudy se k těm Beránkovým jede.“

„Rovně, teto, pořád rovně a pak doleva.“

„Takový slušný chlapec, a oni ho zavřou kvůli revoluci. Copak kvůli revoluci se zavírá?“

„Kdoví jak to bylo. Jestli on ten Beránek třeba něco...“

„Kdyby něco, to by ho přece nepustili. Přece ho pustili, když je ta oslava... Nebo ne?“

„Nevím, teto, spíš ho nepustili, než pustili. Může to být oslava v nepřítomnosti. Taková vzpomínka.“

„To je dobře, že ho pustili, vždyť revoluce už byla, a jak to dopadlo! Není tomu tak dávno, nejdřív bylo povstání proti nacistům, to bylo v květnu, dobře si na to pamatuji, to jsem hlásala: Na pomoc bojující Praze! Všude se střílelo, jako za povstání. Pokaždé o tom vyprávím, aby se nezapomnělo, protože se rádo zapomíná, a pak to tak vypadá. Žádná úcta ke starším pamětníkům. V únoru tomu nasadili korunu, pak už se s tím nedalo nic dělat. To byla revoluce. Ano, v únoru to bylo, protože byla zima a on měl na hlavě takovou

beranici, klobouky se nenosily ani v létě, to by bylo buržoazní. Měl na hlavě beranici a říkal, že se právě..., že se právě vrátil z Hradu. Tak to bylo. To byla revoluce. Jenomže únor je před květnem... Nejdřív musel být únor, vítězství pracujících lidu, a pak teprve květen, květnové povstání, šejfky, rudoarmějci s harmoškami, rozjásaný Lid..."

„Ano, tak nějak, teto, to bylo,“ příkyvoval Klepeteta.

„Jedu dobře, chlapče?“

„Ano, teto, jedeš nejlíp.“

„Když tě moje věrná přítelka Ája Burešová, rozená Klepetová či provdaná Klepetová, přivezla z Podolí zamotaného v peřince, když z té peřinky odmotala široký vyšívaný tkaloun a peřinku rozbalila, byls takové pěkné baculaté miminko s modrýma očima. Mlel jsi nahýma nožkama a ručičkama v pěstičky, a když jsem se k tobě naklonila, abych ti dala pusku na břicho, chytils mě těma tlapičkama za nos a chtěls ho strčit do pusinky. To je moje vzpomínka.“

„Já vím, teto, a pak jsem tě počůral.“

„Ano, ano, pak jsi mě počůral. Ty si to pamatuješ?“

„Jenom z vyprávění.“

„Ano, z vyprávění. Ted' tomu rozumím. Ale byla to legrace, vid'? Kdepak dneska... Dneska tě zavřou, ani nevíš jak.“

„Právě toho se bojím,“ povzdechl si hlasatel Klepeteta. Poslouchal řeči paní režisérky jen tak na půl ucha, všechno už to slyšel tisíckrát, ještě od matky. Bedlivě sledoval, kudy se šinou ulicemi města. Zdá se, že byl s šinutím docela spokojen.

„Kdepak, tebe by nezavřeli. A kdyby tě zavřeli, já bych to tak nenechala. Já bych jim řekla, protože jsem pamětnice a na mne oni dají: Pust'te ho, bych jim řekla, vždyť nic neudělal. Vždyť já mám vyznamenání od pana prezidenta v takové modré krabičce a k tomu rouru za to, že jsem se účastnila. Aktivně! Ano, v únoru měl takovou beranici na hlavě, protože tam tuze foukalo na Staroměstském náměstí, v květnu už tolik nefouká.“

„To je pravda, v květnu fouká mnohem méně a není taková zima.“

„Můj tatíček měl ve Žďáru nad Sázavou továrnu na rybářské pruty. Ten měl známé i na ministerstvu. To by bylo, aby tě nepustili, kdybych tam zašla. Když pustili toho mistra zvuku, ani jsem nikam nemusela chodit, tebe by pustili natotata, stačilo by zavolat. Protože kvůli tobě, Metodějčku, bych si došlápla i na pana prezidenta. Protože tebe mám ráda. Protože ty jsi pořád takový boubelatý chlapeček s modrými kukadly.“

„No tak, teto!“

„Ano, jsi. Až umřu, zdědíš po mně v rádiu režisérství a ve Strašnicích vilu. Už jsem se o tom zmínila panu generálnímu řediteli. Souhlasí. Samozřejmě, co by nesouhlasil. Ty se neraduješ?“

„Raduju.“

„Já vím, ty nechceš, abych tak brzy umřela. Jenže každý musí. Komu jinému bych to měla svěřit? Bude z tebe dobrý režisér. Ale budeš muset vždycky v květnu vyprávět o povstání, jak to bylo, aby se nezapomnělo, protože lidé rádi zapomínají, a když se jim to nepřipomene, jak to pak mají vědět!“

„Děkuju, teto,“ zabručel Metoděj Klepeta a spokojeně se usmál. Ale neusmál se proto, že mu paní režisérka Vožatá odkáže svůj úřad sakumprásk i s květnovým povstáním, byl spokojený proto, že se blížili Strašnicím. Trasu z rádia do strašnické vily má paní režisérka vyježděnou, jinudy se už léta nepouští, tudy nezabloudí. Ještě nikdy, ani jednou tudy nezabloudila.

„Tak, a jsme doma,“ prohlásila spokojeně před vraty do garáže. „A co ty tu děláš?“

„Hádej, teto, můžeš třikrát!“

„Na kávu! Pozvala jsem tě na kávu a tys konečně přijal! Na kávu, na kávu, na kávičku na kávu...“

Ti dva pak spolu strávili příjemné pozdní odpoledne v jídelně u oválného stolu pokrytého těžkým zeleným ubrusem se vzorem stylizovaných stulíků, žab a orobince nad kupami alb s fotografiemi cizích lidí a boubelatých chlapečků rozmanitého věku. Paní reži-

sérka usrkávala sherry z broušené sklenky a pan hlasatel nechával vychladnout rozpustnou kávu v míšeňském šálku, sušenek požehnaného věku se také ani nedotkl. Přesto byl spokojen, že pro něj oslava třicátých sedmých narozenin mistra zvuku Dušana Beránka dopadla zrovna takhle. Až za tmy, když byl Metoděj Klepeta na odchodu, hostitelka se ho zeptala:

„Neměli jsme být dneska, Metodějíčku, ve vězení?“

„Neměli, teto. Co bychom tam dělali?“

„To je pravda, co bychom my dva dělali ve vězení?“

„Děkuji za příjemné odpoledne, milá tetičko.“

„Rádo se stalo, synku. Já děkuji za návštěvu. Musíme si to, chlapče, zas někdy zopakovat.“

Palo Loveček se rozhodl, že půjde na oslavu narozenin svého uvězněného nadřízeného pěšky, aby mohl jít kolem objektu nazývaného nepěkně Dívčí farma, ale my tomu budeme raději říkat Dífčina. Tento název samozřejmě není oficiální. Palo má novou kravatu a byla by škoda nepochlubit se s něčím takovým děvčatům.

Dívčí farma stojí v zahradě a kolem zahrady je vysokánský plot z železných kopí s hroty vztyčenými, aby měl každý vetřelec možnost napíchnout se a vykrvácet; aby dívky z Dífčiny neměly možnost uniknout ze zahrady bez povolení, jen co se za plotem objeví Jiří Dostál na bílém skútru nebo jiný mladý muž s novou kravatou. Kopí jsou ze železa celá, také části obvykle dřevěné jsou na nich ze železa, aby je někdo nepřerezal pilou nebo nezapálil. – Děvčata seděla za plotem v trávě a vila věnečky ze sedmikrás, špitala si o bílém skútru Jiřího Dostála a dalších skútrech, jiná děvčata ve větvích odkvetlých jabloní zpívala pozdně jarní písně, dokud ten svůdný rozhlasový jinoch nestanul na vnější straně plotu a mezi kopími neprostrčil svoji novou kravatu.

„Ta je ale překrásná!“ zvolaly dívky, zanechaly vití, zanechaly pozdnějarních písní, seskákaly z jabloní a vrhly se k plotu. Všechny, celá Dífčina! „Taková kravata, to by bylo!“

„Co by bylo?“ chtěl vědět Palo Loveček, protože by rád věděl, co by mohla mít ta krásná děvčata za lubem. Co by si tolik děvčat počalo s jednou kravatou?

„To by se teprve ukázalo, co by bylo, až by to bylo,“ odpověděla děvčata za plotem. „Jenže to bychom nesměla být za plotem... Nebo bys ty nesměl být před plotem.“

„V tom případě byste mi musela otevřít vrátka, abych nemusel přes kopí a vykrvácet...“

„To bychom musela mít klíček od branky, nebo klíč od brány, jenže ani ten, ani onen my nemáme.“

„Tak to mi nezbude nežli se napíchnout.“

„Ale to bychom byla nerada, co bychom pak s napíchnutým?“

„To je pravda, co bych pak já?“

Byla to zoufalá situace, neřešitelná. Taková krásná děvčata a ona za plotem tak sama. Palo popadl dvě spolu sousedící železné tyče v plotě a snažil se je vši silou dostat od sebe tak, aby vznikl útvar podobný oválu, tudy by pronikl za dívkami. Nebo by dívky mohly uniknout oválem ze zahrady a doprovodit Pala Lovečka k Beránkům na oslavu Dušánkových narozenin, případně se oslavy také zúčastnit, bylo-li by dost řízků a štrúdlů. Už se to málem povedlo, železné tyče zaúpěly, vtom se ozval domovník:

„Jedeš! Vari od naší zahrady!“

„Pane domovník,“ zaškemrala děvčata, „pusťte nám ho dovnitř! Aspoň na chvíli...“

„Nepustím, leda...“

„Leda co?“

„Leda že by mi dal tu svoji krásnou kravatu.“

„Jenže já jdu na oslavu třicátých sedmých narozenin, jak bych mohl bez kravaty? Vždyť jsem si ji koupil kvůli tomu.“

„Nedáš? Nepustím!“

Co měl neblahý Palo Loveček dělat, když se chtěl k děvčatům do zahrady dostat stůj co stůj? Dal kravatu domovníkovi a domovník

ho vpustil do zahrady. Ale jenom na chvílku, na chvílku, jen co se ohřeje v přízni děvčátek, jen co mu zazpívají pozdnějarní píseň, jen co mu zašpitají o bílých skútrech, jen co mu uvijí věneček ze sedmikrás, hned zase bude muset jít.

„Kup si novou kravatu a zase někdy přijď. Co nejdřív, abychom tu v Ďířčině bez tebe zbytečně nechřadla...“

„Pusťte si občas rádio, někdy tam vyprávím povzbudivé příběhy, vždyť jsem Palo Loveček, mistr z rádia.“

„Nekecej, fakt?“ divila se děvčata a mávala mu rukama i šátky.

Kecal. Žádný mistr přece není, je čerstvě vyučený tovaryš a zvukaři do rádia nic nevyprávějí, natož povzbudivé příběhy, ani když hlasatel ztratí hlas. Jenže na lovu dívek se hodí ledacos.

Nikdo nepřicházel. Pan Šustek stále ještě svíral v ruce dřevěnou palici, nemohl se dočkat narážení sudu s pivem Bernard. Narazil by ho už dávno, bez hostů, jenže to by přišel o moment obdivu, s nímž počítal, že se mu ho dostane, když jednou ranou vrazí pípu do sudu. Nejdřív půjde jenom pěna se sykotem, ale pak, po chvilce odlévání první šnyt. Ten bude jeho. Ten se ani nepočítá.

Paní Beránková vyhlížela z okna, jestli už jedou, jenže stále nejeli. Zašla do kuchyně, otevřela troubu a podívala se na řízky naskládané v širokém pekáči, aby nevystydlly. Pak se šla znovu podívat z okna do ulice. Zase nic. Ještě mají určitě plno práce... V obývacím pokoji shledala na koberci mauri bílé smítko, holubí peříčko, které sem přilétlo otevřeným oknem. Nejraději by požádala pana Šustka, aby odložil palici, popadl praker a koberec ještě honem rychle řádně důkladně vyklepal. Jenže mezitím by mohli přijet, a to by byl malér. Obývací pokoj bez koberce, to by byl velký malér, ať tedy raději zůstane nevyklepaný. Je to sice taky malér, ale ne tak hrozitánský. Aspoň vyluxovat by mohla. Jenže pak by neslyšela zvonění a na Šustka není spolehnutí. Oni by stáli přede dveřmi, až by je to přestalo bavit, nasedli by zpátky do mercedesu, a bylo by po oslavě. Za chvíli se začne šerit.

Konečně zvonek u dveří! Paní Beránková se chvatně zbavila zástěry a nasadila si na obličej líbezný úsměv hostitelčin. U dveří stál Palo Loveček, tovaryš zvuku, sám a bez kravaty, s věnečkem sedmikrásovým na hlavě.

„Omlouvám se, paní Beránková, za zpoždění. Cestou jsem měl nenadálou příhodu, a teď jsem bez kravaty, za což se také omlouvám. Je to trapné přijít na oslavu narozenin mistra zvuku Dušana Beránka bez kravaty.“

„Ale to nic, jen se, Palo, neomlouvejte, ať se nám neuomlouváte, nenadálé příhody se přiházejí a o kravaty se občas přicházívá. Vždyť máte na hlavě tuze pěkný sedmikrásový věneček! Hlavně že jste tady. Pan Šustek se už nemůže dočkat, jak do toho bací dřevěnou palicí. Ale kde jste nechal ostatní?“

„Oni tu ještě nejsou? Copak nejeli mercedesem? Ledaže by měli cestou také nějakou nenadálou příhodu...“

„To by přece zavolali, ale nezavolali. Vidíte, že mě to nenapadlo dřív,“ plácla se paní Beránková do čela plochou dlaní. „Zavolat!“ Popadla telefon a zavolala. Volala, volala, jenže se nedovolala. Protože z Dušánkova pokoje se ozvalo: „Přijde jaro, přijde, zase bude máj“ – signál z Dušánkova odloženého telefonu, ještě mu nedošly baterky. Číslo nikoho jiného do rozhlasu paní Beránková neměla a Dušánek v rozhlasu zrovna být nemohl. Jiná čísla do rozhlasu měl však Palo Loveček.

Zkusil nejdřív redaktora Osvalda Ostrého, jenže ten se choval ke svému mobilnímu přístroji macešsky, i když byl v bdělém stavu; zapomínal ho v kapsách saka pohozeného v předsíni nebo ve skříni na ramínku pečlivě zavěšeného, nebo si ho zapomněl nabít, nebo si ho někde zapomněl, třeba v práci vedle nemilovaného kompjútru, několik už jich poztrácel, několik mu jich ukradli kapesní zloději z východní Evropy cestou v tramvaji. Kromě toho měl nastaveno vyzvánění velmi slabě, aby – když usne – ho nerušilo ve spánku. Marné potom každé volání... Palo zkusil číslo hlasatele Klepety. Jakmile Klepeta uviděl na displeji Lovečkovu jméno, došlo mu, proč ho čiperný zvukař

shání, a nechal telefon vyzvánět. Vlezl si do postele a hlavu i s ušima přikryl peřinou. Dělal mrtvého brouka a mrtví brouci telefonní hovory neberou. Na paní režisérku Máju Vožatou neměl Palo číslo, protože paní režisérka žádný přenosný telefon neměla, jenom pevnou linku. A na pevné linky Palo Loveček ze zásady nevolá. Pevná linka je proň čímsi nedůstojným, pro mladého moderního člověka neslušným.

„Co teď?“ položila paní Beránková řečnickou otázku. „To už asi nikdo další nepřijde... A chudák Dušánek se tak těšil, kolik bude mít na oslavě třicátých sedmých narozenin hostí...“

„Narazíme to pivo!“ řekl pan Šustek a udeřil palicí do pípy. Jediným rozmachem ji tam zarazil a ono se to – ačkoli jsme všichni očekávali katastrofu, pivní gejzír, politý koberec mauri, byt zaplavený pivem Bernardem, pivo prosakující stropem, pivo na schodišti – podařilo. Ani kapka neukápla nazmar. Pan Šustek by mohl být narážecem z profese, protože měl k pivu správný vztah. Škoda jen, že si dal takové tvrdé předsevzetí a může pít pouze lichá piva.

„Škoda že vy, takový schopný mladý muž, nerozhodujete o tom, co se má vysílat,“ utrousila paní Beránková nad řízkem.

„Oho, co vy víte...“ zatvářil se Palo nad řízkem tajemně, byl tak trochu vejtaha. „Ty řízky, paní Beránková, jsou opravdu výtečné, ty se vám věru povedly. Takové by ani moje maminka...“

„Vy mi lichoíte, Palo, maminky přece... Však si vemte ještě řízek, máme jich plnou troubu.“

„A ten salát, paní Beránková, lepší než o Vánocích...“

„Však si také přidejte, máme ho pro celé rádio. Plný prádelní hrnec!“

„Co říkáte tomu pivu?“ zeptal se pan Šustek. Řekl „říkáte“, ačkoli obvykle mladší generaci tyká. Chlapcům i děvčatům. Jemu taky v tom věku tykali, tak co! Jenže teď se chtěl vlichotit kvůli vznešenému poslání do Palovy přízně.

„Vynikající! Tak dobré pivo by snad ani moje maminka...“

„Že jo!“ zaradoval se pan Šustek. „Takové teče v Lidovém domě každý den. A jak ty na tom v tom rádiu vůbec seš?“ přešel do formy

jemu bližší. „Třeba bys v tom rádiu mohl s někým vlivným promluvit a domluvit, aby někdo významný, vysoce postavená osobnost, aby mohla eventuálně promluvit a říct něco velice důležitého.“

„Žádný problém. Nejlepší by bylo promluvit rovnou s generálním ředitelem, potkáváme se v kantýně skoro každý den: Servus, Laco, co ty tvoje rybičky, ještě ti nepochcípaly? – Servus, Palo, některé pochcípaly, jiné nepochcípaly. A kdyby i všechny pochcípaly, nakoupím jiných, však na to mám, když jsem ten generál! – Tak se zdravíme, tak si povídáme,“ řekl Palo Loveček, ani se přitom nezapýřil. Jen sedmikrásky ve věnečku na jeho hlavě sklonily hlavičky.

Paní Beránková přinášela další teplé řízky z trouby a kladla je na hbitě vyprazdňovaný talíř mladíka, který ještě nepřestal růst, ale vousky už mu vyrašily pod nosem a kolem uší. Řízky polykal bez salátu, ale pivem zaléval, pivo svižně točil pan Šustek a také pilně upíjel. Ale jenom lichá, na to dbal!

Tribun Lidu Petr Semlela seděl v bílém superbu vedle klimbajícího řidiče a nespouštěl zrak z okna v obývacím pokoji paní Beránkové. Čekal, až bude zelená, až zamávají šátkem... Poslouchal přitom rádio, pořad „Kolem dokola“ redaktora Osvalda Ostrého, padesát minut informací, názorů a dojmů ze všech koutů. Právě v tomto pořadu by tribun nejraději promluvil, protože to byl pořad nejen ze všech koutů, ale také do všech koutů, a Petr Semlela chtěl být slyšen ve všech koutech. Dneska už to sotva stihne. Nevadí, zítra je den taky. Konečně se v okně objevil zelený šátek a Semlela mohl vyrazit.

„To je ale náhoda!“ zašvitořila paní Beránková, aby to bylo slyšet až do obývacího pokoje. „Pan tribun Lidu Petr Semlela! Taková vzácná návštěva. Jen pojďte dál, pane tribune Lidu, zrovna oslavujeme třicáté sedmé narozeniny mého syna Dušánka Beránka, mistra zvuku, v nepřítomnosti. Ten bude mít radost, že jste v nepřítomnosti slavil s námi jeho narozeniny, až mu to napíšu do vězení. Odložte si, máte-li co, a račte dále, řízků máme půl trouby a vlašského salátu tři čtvrtě prádelního hrnce. Štrúdl jsme ještě ani nenačali.“

V

Seděl na podlaze uprostřed kobky nula nula šest v krejčovském posedu, jako kdyby šil císařovy nové šaty. Žádné šaty však nešil, ani se nepohnul, byl ve stabilizovaném stavu. Zdálo se, že hledí do zdi, prohlíží si rytiny, škrabky, bezděčné skvrny a narušení způsobené hlodavým časem. Zdálo se, že naslouchá zvukům, jež se čas od času uvolní z ticha a dolehnou až sem, do tůně určené zatoulaným duším. Svou duši neztratil, je tu s ním, slyší, jak tiše tiká. Jeho duch si obul boty, pevnou kličkou zavázal tkaničky a vykročil. Snadno prošel zdí a nemusel dbát výzev, aby zůstal stát nebo střelí, aby si vzal čistý kapesník, aby se včas vrátil. Aby nikam nechodil, kam by chodil, stejně nikam nedojde. Co by tam dělal, nic nového tam neobjeví, nic nového není, všechno už tu bylo.

Neuposlechl a šel dál nedbaje kamínek v botách, mašíroval přerostlou trávou, která ho převyšovala. Bujní konci luční před ním uskakovali v obavách, aby si některého nevybral, neosedlal, aby ho v prudkém trysku neuštval. Škrábal se do kopce mezi borovicemi, prodíral se ostružiním, netýkavkami, rulíky zlomocnými, trávou ostřicí, přesličkami a plavuní, borůvkám a hlozím, trnám. Zvolné šlahouny opatřené vratiháčky ho tahaly za tkaničky v botách, až se jim podařilo kličky uvolnit, rozvázat a rozšněrovat. Šňůrky plandaly kolem nohou a Dušánek se polekal, že mu zas něco strčí do bot. Duch jeho se raději zul a vrátil se do vězení. V kobce nula nula šest má pevnou půdu pod nohama.

Na stoličce u vachrlatého stolku seděla Ráchel Pospíšilová, věžeňská kaplanka a všeobecná věřící bez konfese, duchovní utěšitelka utěšitelných bez rozdílu rasy, národa i přesvědčení, vyznání a duchovního směřování. Takováto duchovní může poskytovat

duchovní vzpruhu vězňům napříč konfesemi, také ateistům prahnoucím po něčem vyšším, lidem hledajícím, dezorientovaným a tápajícím, ukotveným i neukotveným. Nedostalo se jí matoucího teologického vzdělání, které by ji určovalo k jednomu pohledu a vylučovalo z pohledů jiných. Vystudovala Vysokou školu ekonomickou v Praze, absolvovala ji s prospěchem průměrným. Ráchel je krásná žena. Okouzluje. Kdyby měla špetku ctižádosti, mohla se stát Miss Holešovice. Kdyby se bývala byla přihlásila do soutěže, byli by po ní chňapli hned. Proč by měla být Miss Holešovice nebo třeba Miss World, když to nemá zapotřebí. Ví, že je pěkná ženská, ale nezakládá si na tom, o svém poslání má jiné představy. Dostalo se jí náhlého vnuknutí, že má pomáhat bližním v tísní. Vnuknutí přišlo shůry. Místo přihlášky do soutěže o královnu krásy podala žádost o místo kaplanky ve věznici. Požádala písemně a její žádost byla pro nedostatečnou kvalifikaci zamítnuta. Jako by vnuknutí nestačilo! Pokusila se tedy navštívit ředitele věznice ve věznici, jenže narazila – stejně jako nedávno paní Beránková – na nekompromisní bábu ve vrátnici. Však oni vědí, proč dávají do vrátnic nekompromisní báby! Vyčíhla si tedy pana ředitele v nestřeženém okamžiku, když kráčel Jankovcovou ulicí od zubaře s krvavým kapesníkem před ústy.

„Rád bych, slečno,“ pravil hlasem ovlivněným zásahem zubařových kleští, „jenže nemáte požadovanou kvalifikaci...“

„Vysoká škola ekonomická v Praze a vnuknutí nestačí?“

„Snad kdybyste měla vlivnou protekci...“ couval ředitel podél plotu u říčního přístavu a kapesník se mu plnil. Podala mu svůj balíček papírových.

„Vy byste mohl být nejlepší protekcí, pane řediteli, když to jinak nejde.“

„Vidíte, tohle mě nenapadlo...“ řekl vděčný ředitel, vyplivl chuchvalec krve na červené plošnice pílící přes chodník a přijal Ráchel Pospíšilovou za kaplanku.

Na stoličce v kobce nula nula šest seděla proto, že hodlala poskytnout vězni Dušanu Beránkovi duchovní útěku. Vždyť za přípravu revoluce mu hrozil děsivý trest a takovíto vězni duchovní útěchu nutně potřebují, třebaže o tom někdy ani nevědí. Ráchel pochopila, že Dušánkův duch se někde toulá, nechtěla ho rušit, trpělivě čekala na stoličce bez opěradla, až se vrátí do Dušánka. Jak tam tak nečinně seděla a na Dušánka hleděla, zjistila, že má ten vězeň obviněný z přípravy revoluce podivný, záhadný výraz v obličeji, že se kolem něj rozprostírá svatozář, která hřeje, která místo toho, aby jej chránila jako pancíř, ji přitahuje. Měla nutkání sáhnout si na Dušánka nebo aspoň si ohřát křehnoucí dlaně. Jenže to by nesměla být úřední osobou při výkonu své profese vězeňské kaplanky.

Jakmile se duše Dušánkova vrátila a Dušánek spatřil na stoličce bez opěradla kaplanku, rázem se do ní zamiloval. Něco takového se mu dosud nepříhodilo. Zamilovaný byl už samozřejmě několikrát, poprvé ve školce do Věrky v zástěrce s Rumcajsem, Cipískem a Mankou, na elektrotechnické průmyslovce se také zamiloval do dívky, jejíž jméno už zapomněl, v rádiu se zamiloval jakbysmet, několikrát se do krásných žen zakoukal na ulici, v parku, na koncertu i cestou v tramvaji. Naposledy to bylo zrovna tady, v kobce nula nula šest, do Lucie, zapisovatelky nočního prokurátora Vody, ale to všechno byla jen taková povrchní vzplanutí, propuky touhy tělesné, nic závažného. Pokaždé, když se s něčím takovým svěřil mamince, maminka mu to rozmluvila, protože dobře věděla, co taková kterákoli ženská – sebe nevyjímajíc – dokáže s chlapem udělat. A kdo by jí pak klepal koberce! Ale tady a teď mu to nikdo nerozmluví.

Světě, zbož se! Také Ráchel Pospíšilová, krásná duchovní útěcha potřebných, když ho v kobce nula nula šest spatřila v pozici krejčíka, také ona se do něj rázem zamilovala. Hleděli na sebe jako ti dva ve Veroně, nemohli uvěřit vlastním očím a něco říkat bylo zbytečné, nicneříkající. Dušánek slyšel zcela zřetelně tepot krve ve svých

i v Ráchelinyých cévách, hukot rudého řečiště. Jenže selektivní sluch mu nedovolil zaslechnout klapnutí klapky na špehýrce ve dveřích, ani Ráchel neuslyšela klíč v zámku. Dveře se otevřely a Běda velitel, klíčník, rázně ukončil služební návštěvu kaplanky u obviněného.

„Pan ředitel s vámi, slečno kaplanko, nutně potřebuje mluvit. Osobně.“

Nic nechápala, vůbec tomu nerozuměla. Netušila, že zrovna jí se může něco takového přihodit, a navíc při výkonu povolání! Vždyť je tady pro všechny, není tu jen pro jednoho, byť by byl nejpotřebnějším. Vždyť mu za přípravu revoluce hrozí absolutní trest! Na revolucionářích je cosi úžasného, obecně imponujícího. Třeba Ernesto Che Guevara, lékař z Argentiny a kubánský ministr průmyslu zabitý v Bolívii! Tolik let uplynulo od smrti tohoto charismatického muže, a přesto jeho romantická podobizna stále zaplavuje svět: na zdech slumů ve velkoměstech všech kontinentů, na tričkách rozervanců i nevzdělců, kteří ani nevědí, co na sobě nosí, na plakátech, na reklamách. Také na etiketě lihoviny s rumovou příchutí, višňovou šťávou a karamellem ze Štítiny pod nápisem „HASTA LA VICTORIA SIEMPRE“ hledí na pijáky jeho odhodlaná revoluční tvář s rudou hvězdou na baretu. – Nebo Lenin! Vždyť ten drobný človíček obrátil naruby celý svět a stále ještě láká, stále tu ještě straší ten maják, zvon, Lenin, stále mu není konec... Mladistvý zápal, posedlost myšlenkou změnit svět, plápol v očích, vize nového, spravedlivého řádu, naděje, že revoluce splní všechna očekávání, nejbujnější sny a tužby nás ponižovaných, utlačovaných, bitých... Ano, lze pochopit, když dívka, žena utlačovaná a bitá, posedlá revolucí, vzplane k revolucionáři a zahrne jej láskou nejrůznější.

Ráchel Pospíšilová nebyla ženou utlačovanou a bitou, nebyla posedlá revolucí, vždyť měla poslání: pomáhat potřebným, poskytovat jim duchovní útěchu. A teď to na ni spadlo bez varování. Ocitla se v situaci, které nerozuměla. Sobě nerozuměla. Vždyť Dušan Beránek

nebyl prvním mužem, kterého v životě potkala. Ani druhým, ani třetím... Do vytouženého prince měl daleko. Kolik možností už zavrhla, kolik příležitostí ji nechalo chladnou. Muže, kteří se kolem ní rojili, brala jako cosi, co existuje a má v lidském životě nezastupitelné poslání, kompatibilní s posláním ženy. Na takové kompatibility má ona času dost! Snad jednou, v budoucnu... Myslela si, že ji něco takového nemůže potkat, je přece profesionální utěšitelkou! Žádný z jejích svěřenců nesmí být preferován. A teď takové nadělení!

Upíjela vystydlou kávu a nevnímala její chuť, její vystydllost. Pokoušela se přemýšlet o svém stavu, ale nic nenapřemýšlela. Přistihla se jen, jak se pitomě usmívá a neví čemu. Plakat by měla! Hořekovat, že ji potkalo neštěstí. Vždyť se zamilovala do člověka, kterého odsoudí k smrti a popraví. Jakou mu pak bude utěšitelkou? Jak jej doprovodí na popraviště, jaká slova útěchy! – Řekne mu, že ho miluje? Že je pro ni život bez něj bezútěšnou pustinou? Požádá ho snad, aby neumíral? To se mu pak bude, panečku, odcházet na věčnost!

Měla by od toho utéct, dokud je čas. Odejít z věznice a už se tam nikdy neukázat. Nasednout do vlaku a odjet by měla, až kam jsou natažené koleje. Ta láska je problém. Tak obrovský problém, že na něj nemůže stačit. Nemá tolik síly, aby tak obludnou tíhu unesla. Nejdřív se musí uklidnit, vzít rozum do hrsti. Každá situace musí mít přece východisko, jenom je najít. Nebo počkat, až se to samo vyřeší. Vtom si uvědomila, jak se tahle situace sama vyřeší... Vykřikla zděšením. Ale nikdo ji neslyšel.

Drahá maminko,

nejprve přijmi srdečný pozdrav z vězení. Je to zvláštní, že zrovna tady, v kriminále, se mi přiházejí příhody, jaké se mi dosud nepříhodily ani v rozhlase, ani v lese, ani kdekoli jinde. Příhody osudové. Asi to bude mým vnitřním životem, pro který jsem našel v kobce příznivé podmínky. Obzvlášť nyní, když tu není Pštros.

Mám však pocit, že dost dobře nerozlišuji, co je doopravdy a co se mi zdá. Copak mě tu můžou navštívit dvě krásné ženy, jedna za druhou? A přece se tak stalo. Lucie přišla s nočním prokurátorem, o té jsem Ti už psal, a za pár dnů další, mnohem krásnější, úplně sama. Jenže neměla moc času, musela k panu řediteli. Ani nevím, jak se jmenuje. Budu jí říkat Ráchel, třeba se tak doopravdy jmenuje. Nedá se nic dělat, ve vězení musí být kázeň, vězení není pionýrský tábor. Ráchel si vezmu za ženu a tentokrát si do toho, drahá maminko, nenechám od Tebe kecat. Už je mi třicet sedm, už mám nejvyšší čas. Kluci z průmyslovky jsou všichni ženatí a většina má děcka.

Jen počkej, až Ti ji přivedu domů, žasnout budeš. Už by to nemělo dlouho trvat, vždyť na mě nic nemají. Jenom se vyřídí nějaké formality a bude.

*Mnoho pozdravů a přání všeho dobrého
Ti z vězení posílá Tvůj syn
Dušan*

Věděl, že přijde zas, ačkoli si nestačili vyměnit jediné slovíčko. Ani na letmý pozdrav tu nebylo místo, a přece si byl jistý, že ho znovu vyhledá a dál ho bude navštěvovat. Věděl, že mu zůstane natrvalo. Až ho odtud pustí, popadne ji za ruku a odvede k mamince. Vezme si ji za ženu, porodí mu dítě. Tak tomu bude, tak tak tak a ne jinak! Mamince nezbude než se stát babičkou. Vždyť to není žádná hanba.

A skutečně! Uprostřed noci, aniž zaslechl klíč v zámku a skřípot veřejí, stála Ráchel uprostřed kobky nula nula šest a dívala se na Dušánka schouleného na slamníku. Pomalu, pomaloučku si sundala sandálky a vhupla za ním pod deku. Něco takového nečekal.

Jmenuji se Ráchel a jsem do tebe celá zamilovaná.

– Já vím, jinak bys tu nebyla.

– To je pravda, teď tu jsem. Co s tím uděláme?

– Půjdeme k mamince a řekneme jí o tom.

- Ted'? Proč zrovna ted'?

- Ano, ted'. Také já jsem do tebe celý zamilován. Nač to odkládat?

- To se pozná, že jsi, jinak bych tu nebyla. Jenže co s tím maminka?

- Neboj, ona je hodná...

- Tak tedy, když jinak nedáš, k mamince...

Vstali ze slavníku, Dušánek si oblékl hnědé tepláky, vzal Ráchel za ruku a mohli vyrazit. - Raz dva tři, a byli u maminky. Čekala na ně se štrúdem.

- Nejdřív koberec, mami, mauri z obývacího pokoje, musím vyklepat!

- Nemusíš, Dušánku, vždyť ho pan Šustek...

- Přivedl jsem ti, mami...

- Já vím, nevěstu Ráchel, Miss Universum. Vezmeš si ji za ženu a ona mně porodí vnuka. Už si to zasloužím, už mám na to roky.

- Ale nevypadáte, paní Beránková...

- Neříkej mi paní Beránková, říkej mi maminko. Maminko, mamko!

- Ano, maminko, mamko, řekla Ráchel paní Beránkové.

Na stole stál štrúdl posypaný čímsi bílým, káva čekala v konvici, kterou maminka mamka vytahovala z příborníku jen při výjimečných příležitostech. Nejedli však ani nepili, seděli v obývacím a drželi se za ruce, zatímco paní Beránková rozestýlala manželské postele, do nichž léta nevkročila.

Afghánský koberec mauri se najednou pohnul, jako by ožil, jako za časů krásné Šeherezád setřásl ze sebe všechny zbytečnosti, vznesl se i s Ráchel a Dušánkem metr nad podlahu, pak to vzal otevřeným oknem a nabral výšku, vzlétl do noci. Do noci plné hvězd.

Vítr jim fičel kolem uší, čechal vlasy, uháněli oblohou výš a výš, kličkovali mezi hvězdami jak lyžař při slalomu na nejčernější sjezdovce, jenže opačným směrem: vzhůru, vzhůru proti všem zvyklostem, vzdalovali se matičce Zemi. Už z ní byla jenom špendlíková hlavička, modrá skleněná špendlíková hlavička v černé pustině.

- Drž se mě, Ráchel, ať nespadneš!

– Držím se, Dušánku, držím se tě pevně.

Jenže pak si Ráchel potřebovala udělat cosi s vlasy, aby se jí v kosmickém povichru nezasukovaly, pustila se Dušánka a rychlost ji smetla do hlubin noci. Dušánek se vrhl za ní, měla však notný náskok. Ve volném pádu nemohl dělat nic jiného než padat, máchánil končetinami jeho pád nezrychlilo, jen stupňovalo zoufalství. Stupňovat nelze do nekonečna, jakmile dosáhne superlativu, přetočí se a praskne. – Prask!

Dušánek nechtěl, aby ho u soudu někdo obhajoval. K čemu je obhájce nevinnému? Vždyť se ničeho nedopustil, obhájí se sám. Řekne jim, jak to bylo s těmi botami doopravdy. Přece nebude sám sobě strkat něco do bot, když jde na procházku jarním lesem. A ještě k tomu revoluci! Copak je blázen? To musí pochopit každý. K čemu je dobré okrádat zaneprázdněného advokáta o čas? Vždyť může být jinde užitečný. – Bývala by to byla docela rozumná úvaha, kdyby v tom Dušánek nevězel po uši. Přidělili mu obhájce ex offio, a basta. Basta fidli!

Jmenoval se Matyáš Bruder, měl pět dětí a musel je uživit. Byl to fikaný fiškál a dobře věděl, co ještě lze a co už není možné, i kdyby se jeden rozkrájel. Dobře věděl, že případ revolucionáře Dušana Beránka, bývalého mistra zvuku, je už rozhodnut. Rozsudek je napsán, i když není ještě na papíře. Jakápak obhajoba! Obviněného navštívil jenom jednou, po uzavření vyšetřovacího spisu, protože to byla jeho povinnost. Návštěva zcela formální.

„Ještě nic není ztraceno, pane Beránku. Vždyť ještě nevisíte, hlavu máte stále na krku pevně přirostlou,“ řekl Dušánkovi muž, který vstoupil do kobky nula nula šest s objemným fasciklem papírů pod paží. „Jsem doktor obojího práva Matyáš Bruder, váš obhájce.“

„Dušan Beránek, mistr zvuku.“

„Já vím, já vím, máte to napsáno zvnějšku na dveřích pod číslicí nula nula šest, jenže bez toho mistra zvuku, zato tam máte napsáno

obviněný, a proto jsem tady. Ale vbrzku se to změní, jakmile vám žalobce doručí obžalobu, bude z vás obžalovaný. A pak, ani se nenadáte, budete odsouzený. Na to vezte jed.“

„Já nepotřebuji, pane obhájce, obhájce, při vši úctě k vaší profesi, vždyť jsem se ničím neprovinil,“ usmál se Dušánek na právníka, který mu připadal trochu potrhlý. Není divu, při pěti dětech vedných neautoritativní výchovou alternativní manželky, při dětech nezvedených.

„Já vím, já vím, jako obhájce jsem ve vašem případě zcela zbytečný. Jenže jsem vám byl přidělen z moci úřední, protože na paragrafy, podle nichž jste obviněn, musíte mít obhájce i přesto, že je to zcela zbytečné.“

„Aha, takže úřední šiml pilně hrabe kopytem také v justici,“ povzdechl si Dušánek, ale nepřestal se na právníka povzbudivě usmívat. Své selektivní naslouchání přepnul na celkový příjem, ten muž ho zaujal svojí očividnou zbytečností.

„Přesně tak, přesně tak,“ souhlasil advokát. „Přesto k procesu dojde a my musíme přijít s účinnou nebo alespoň důstojnou strategií, abychom z toho nevyšli jako ňoumové, kteří se ani nepokusí obhájit, kteří se nechají podříznout jako beránci. Promiňte, pane Beránku, to mně jen tak slina na jazyk, aniž bych na něco narážel...“

„Domníváte se snad, že by mohlo dojít k nějaké komplikaci?“

„V žádném případě! V žádném případě nelze komplikaci vyloučit. Ono totiž nic nelze předvídat, u soudu není nic jednoznačné, leccos se může zašmodrchat. Je zbytečné plakat nad rozlitým mlékem, pane Beránku, ale ty boty, ty boty...“

„Ty boty co?“

„Ty boty neměly v tom lese být.“

„Měl jsem snad chodit po lese bos?“

„Bylo by to, z dnešního pohledu, mnohem, mnohem lepší.“

„Jenže v lese to píchá...“

„To je pravda, v lese se povalují všelijaké kameny s ostrými hranami a také bodláky tam rostou pichlavé, všelijaké jehly z jehličnatých stromů na zem opadávají. I ježka lze v lese zastihnout porostlého bodlinami. Velmi nebezpečné! Už jsem byl také v lese, s dětmi všemi pěti svými. Také na parohy lesní zvěři z hlavy opadané lze tam narazit.“

„Neznám nikoho, pane doktore, kdo by zašel do lesa bos.“

„Ono je riskantní vůbec do lesa vstoupit. Proč jste tam, člověče nešťastná, vůbec lezl? Kdo vás tam posílal? Já už bych podruhé do lesa nevstoupil, ani kdyby mě všech pět dětí na kolenou prosilo. Vždyť někdy se také strom ulomí, sám od sebe. A co pak? Staráte se, aby měly jen to nejlepší, kloudné vzdělání a taky něco na sebe, aby se jim ostatní děti neposmívaly, že chodí v hadrech od Vietnamce. Také mých pět dětí chce mít sluchátka na uši a chytrý telefon na dotyk, nemyslete si. A pak vám na ně v lese spadne strom! Měl jste si vzít sandály, do těch je líp vidět, do těch by vám jistojistě nikdo nic nestrkal.“

„Jistojistě?“ podivil se Dušánek.

„Máte pravdu, jisté to není. Kdo vám dneska něco zaručí...“

„Dovedete, pane doktore, odhadnout, kdy už to konečně...“

„Ach! To po mně, pane Beránku, chcete, abych věštil z letu ptáčeků. Nejdřív musí proběhnout soudní řízení v první instanci, pak se odvoláme k nejvyššímu soudu...“

„Odvoláme...“ přerušil ho Dušánek. „Proč?“

„Proti výši trestu přece!“

„Jakého trestu? Žádný trest nebude, vždyť jsem nevinný.“

„Obávám se, že by eventuálně mohlo..., že by ve vašem případě, když je ve hře ta revoluce, tak s největší pravděpodobností dojde k justičnímu omylu. I taková patálie se leckdy přihodí. A to se pak odvolat musíme. Přece byste se nenechal jen tak, aniž byste se...“ Doktor Bruder se pýřil, hlavu měl červenou celou, jak se zaplétal ve slovech, o nichž se domníval, že mohou Dušánka uchlácholit. Neřekne mu přece pravdu celou a natvrdo.

„Že vy mi, pane doktore, něco tajíte?“

„Jak bych vám mohl něco... Vždyť jste můj klient! Jenom vám říkám, že je zbytečné plakat nad rozlitym mlékem, ale ty boty, ty boty v lese... To nemělo být.“

„Tak dobře, pane obhájce, už nad tím rozlitym mlékem plakat přestaneme.“

„Nic rozumnějšího nás nemohlo napadnout. I přestože je každé rozlité kapky škoda. To byste si uvědomil teprve, kdybyste měl pět dětí. Předpokládám, že nemáte ani jedno.“

„Budu mít syna Josefa, až se narodí.“

„Buďte rád, že se ještě nenarodil, to byste měl teprve starostí!“

„Já si myslím, že některé starosti jsou radostné, kupříkladu starost o Josefa.“

„Jenže co si takový Jozífek počne, když osiří?“ prořekl se obhájce, ale Dušánek si toho nevšiml. „Snad by bylo dobré,“ pokračoval Matyáš Bruder, „kdybyste si řekl o duchovní útěchu. Pokud vím, působí v téhle věznici docela fešná kaplanka. Duchovní útěcha pomáhá nést těžký osud i nevěřícím nešťastníkům.“

„Kaplanka, říkáte? Krásná kaplanka?“ Dušánek uviděl před sebou zjevení, které tu bylo, když se vracel od rybníka. Rachel! Jenže se dlouho nezdržela...

„Kdybyste potřeboval radu advokáta, jsem vám kdykoli k dispozici, vždyť jsem váš obhájce. Teď si důkladně prostuduji váš obsáhlý spis, uvidíme se u soudu. Hlavu vzhůru, pane Beránku! – Ovšem ty boty, ty boty nám to trošičku zkomplikovaly. Proč jste se, člověče nešťastná, přiznával! Nu což, nebudeme stále bédovat nad rozlitym mlékem.“

Jenže poslední výrok doktora dvojího práva Matyáše Brudera už Dušánek neslyšel. Jeho selektivní naslouchání se věnovalo zvukům, jaké vydává srdce zamilovaného.

Nebyl to špatný nápad. Proč by si Dušánek neřekl o rozhovor s duchovní osobou? S duchovní osobou o duchovních věcech. Zvláště je-li duchovní osobou krásná Ráchel, do níž se zamiloval. Někteří vězni polykají přibory, sypou si do očí prach, jiní vpravují do žil sliny, aby si poškodili zdraví a museli být ošetřeni, hospitalizováni, kříšeni k životu, aby jim nudný vězeňský čas líp utíkal. Dušánkovi se naskýtá příležitost využít vězeňského času mnohem příjemněji, s kaplankou. Nemohl uvěřit, ale uvěřil, že ta úžasná bytost, která se mihla kobkou nula nula šest a které říká Ráchel, je doopravdy Ráchel, Ráchel Pospíšilová, univerzální kaplanka v téhle věznici.

Chyba! Tato věznice už žádnou kaplanku neměla. Ráchel Pospíšilová byla propuštěna, protože se zamilovala do Dušana Beránka. Zamilovala se do něj tak, že pozbyla zdravý rozum. Svou lásku nedokázala utajit, musela ji hned vytrubovat do světa. Kdyby jen do světa, vytroubila ji také řediteli věznice, svému protektorovi.

„Pane řediteli, já jsem se, tralala, zamilovala!“

„To je mi nadělení!“ spráskl ruce pan ředitel. A hned ho napadlo – nebyl to skromný člověk –, že se ta krásná kaplanka zamilovala do něj, protože je ředitelem celé věznice a přijal ji za kaplanku z protekce. Bez předepsané kvalifikace. A ona se do něj z vděčnosti, tralala, zamilovala. „Kdopak je ten šťastlivec, snad ne já?“

„Kdeže vy, vy šprýmaři, vždyť vy jste už stár a ženat!“ odpověděla neomalenež zaslepena láskou. „Je to Dušánek Beránek, ten úžasný vězeň z čísla nula nula šest, tralala.“

„Ten?“ vyrazil ze sebe popuzený ředitel. „Vždyť ten je... Toho přece... Víte, jaký ho za přípravu revoluce čeká trest!“

„Jenže já ho miluji a s tím se nedá nic dělat.“

„To je mi vás líto, drahá slečno, to se budeme muset rozloučit a vám nezbude než si hledat jiné zaměstnání, protože manžel – kdybyste si vzala obviněného Beránka, což je podle zákona možné – vás neuživí. Už k tomu nebude mít příležitost.“

„Copak se kaplanka v demokratické společnosti nesmí zamilovat?“

„Smí, co by nesměla. Ovšem vězeňská kaplanka do vězně se zamilovat nesmí. Jak by k tomu přišli ostatní vězni, do nichž jste se nezamilovala ani trošku? Kdo by jim zaručil stejnou duchovní péči a útěchu, jakou byste poskytovala obviněnému, do nějž jste, tralala, zamilovaná?“

Pan ředitel říkal tato slova nerad, raději by si Ráchel ve věznici ponechal a díval se na ni, jak je pěkná, a doufal, že třeba někdy, i přesto že je stár a ženat... Jenže povinnost je povinnost a pravidla musí dodržovat i pan ředitel. Především se však obával, že by to na ministerstvu spravedlnosti nelibě nesli a jeho reputace by mohla utrpět újmu. „Pro jistotu se vás ještě jednou zeptám: Trváte na své zamilovanosti do obviněného Beránka Dušana, slečno kaplanko?“

„Trvám, pane řediteli. Jakože je Bůh nade mnou.“

„V tom případě vás musím požádat o služební průkaz. Jste propuštěna pro ztrátu důvěry. A naše věznice je opět bez duchovního správce. Škoda, slečno Pospíšilová. Ale snad to naši milí zločinci nějakou dobu vydrží bez kaplanky, než najdeme jinou nebo jiného.“

„Než odejdu, nemohla bych ho ještě aspoň na chvíli...“

„Nemohla, slečno Pospíšilová, ani na chvíli!“

Teprve když si v kanceláři balila svých pět švestek, začalo Ráchel docházet, jakou katastrofu spáchala. Vždyť jako kaplanka a milenka v utajení mohla Dušánka v kobce nula nula šest navštěvovat každou chvíli a přiměřenou dobu s ním pokaždé setrvat. S takovou už ho nikdy nespátří. Leda... Ledaže by se poprava konala na veřejnosti a jí se poštěstilo sehnat vstupenku, nejlépe do první řady. Ráchel odešla z věznice rozhodnuta stát se občanskou aktivistkou a bojovat za zrušení trestu smrti. Vždyť je to hanba zabíjet lidi z moci úřední, byť by spáchali cokoli hanebného, a z peněz od daňových poplatníků platit zaměstnance, který seká lidem hlavy. V jednadvacátém století!

Ale nejdřív udělá Ráchel všechno pro to, aby Dušánka z kriminálu dostala. Boj za zrušení trestu smrti nebude jednoduchá záležitost, a než jej vítězně vybojuje, může být Dušánek stokrát bez hlavy. Rozběhla se za majorem Vrzgalou, úspěšným vyšetřovatelem Bezpečnostní služby státu, jemuž se Dušánek přiznal. Potřebovala zjistit, jestli by se s takovým přiznáním nedalo ještě něco udělat. Bez přiznání a bez důkazů se nemůže trestat.

Major Vrzgala, když skončil s vyšetřováním nového případu, nakoukl domů a zjistil, že mu tam opět pšenka nekvete. Než stačil zase zmizet, vrazila mu paní Vrzgalová vodítko, na jehož konci se usmíval pejsánek Puntů. Jako vždycky. Zamířili tedy jako vždycky do hospody U Kata, pár kroků od justičního paláce, v němž si nalezlo své místo vše, co spadá pod spravedlnost a přidružené obory: zemský soud a prokuratura, věznice i vyšetřovatelé věcí kriminálních, hospodářských, mravních, dopravních, státních a dalších všelijakých zločinů společnosti nebezpečných; také advokáti měli poblíž svoje nory. V hospodě U Kata byla spravedlnost mezi svými. Do půlnoci bylo zbytečné hledat Vrzgalu a Puntů doma u manželky s dcerou. Do půlnoci major venčil psa v hospodě pod stolem a pil plzeň ve společnosti pana Dostálka, jemuž se přezdívalo Mydlář.

Pan Dostálek vysedával u Kata od otevření do zavření lokálu, protože měl fůru času. Měl nepravidelnou pracovní dobu a téměř nikdy nikam nemusel, a když musel, však oni si ho, když bylo zapotřebí jeho pevné ruky, u Kata našli. To byla událost, když se objevil v černém obleku a bílé košili, s černou vázankou, černé nitěné rukavičky na ruku a na hlavě staromódní cylindr. Byl to jeho pracovní oděv, takové montérky. Jestli jednou za dva měsíce, tak to bylo moc. Do práce si z hospody jen tak odskočil, za hodinku, za dvě byl zase zpátky.

„Máš ty ale, Dostálku, prima kšeft! Ani nevíš, jak ti ho závidím,“ záviděl major Vrzgala, když se tu objevil s Puntou po šichtě, celý

uvyslýchaný. Za celý den vyslychání neměl čas odskočit si z vyšetřovny do kantýny aspoň na dršťkovku, na něco teplého do žaludku. Vrzgala v pracovní době ke Katovi nemohl, náčelník by to nelibě nesl. O udělení odznaku „Vzorný vyšetřovatel BSS“ by si Vrzgala mohl nechat jenom zdát.

„To víš, Vrzgalo,“ zachechtal se Dostálek, „mně stačí jenom uvázat uzlík, a vyděláno. Na úklid mám čtyři pacholíky.“

„Někdo má holt kliku v životě.“

„Sviňský štěstí musíš mět,“ souhlasil pan Dostálek ztěžklým jazykem, za chvilku už nebude k použití. Bradu si podepře žilnatými pěstmi, sklopí víčka a pít bude ze spaní. Vždyť už tu zasedá od božího rána.

Vzhledem k tomu, že Ráchel Pospíšilová byla nějakou dobu součástí justičního soukolí, věděla, kde major Vrzgala venčívá Puntů. A skutečně, našla je u Kata s panem Dostálkem v družném mlčení. Pan Dostálek toho nikdy moc nenamluvil a Vrzgala se vymluvil při celodenním vyslychání.

„Směla bych si přisednout?“ špitla Ráchel nesměle. – Taková otázka od takové krasavice! Major oťel volnou židli rukávem a hluboce se uklonil.

„Ptěšení nmestraně,“ řekl pan Dostálek vcelku srozumitelně.

Také Ráchel si objednala pivo, co jiného u Kata.

„Tož tak,“ řekl major Vrzgala. „Tož jak?“

„Tož tak,“ odpověděla Ráchel. „To víte, do žní daleko. Jen aby moc nepršelo.“

„Někdy by aj mohlo. Ne že ne.“

„Někdy určitě, ale že by teď, co já vím...“ dodala Ráchel věčně.

„Kuči kuči kuč,“ řekl pan Dostálek, přikrčil se k púllitru a trochu z něj usrkl. Také major Vrzgala a Ráchel Pospíšilová se napili. Pivo rozvazuje jazyky, a hle, i tato plzeň jazyky rozvázala.

„Že vy znáte Dušana Beránka, pane majore?“ Ráchel drcla svým pivem do piva majorova.

„Kde že bych znal nějakého Beránka. Copak já přijdu do styku s lidmi? Vždyť jsou to lautr zločinci. Kdo by si pamatoval, jak se jmenují.“

„Takový krásný zločinec, k zulíbání...“

„Šššš-švarné dě-děvče,“ řekl pan Dostálek a usnul s hlavou rukama podepřenou.

„Pořád mně tam vodí nějaké lidi v klepetech, někteří ani nevědí, kvůli čemu tam jsou. Až teprve když je oblíknou do tepláků, něco málo jim dojde. To abych z nich tahal příznání heverem. Stejně se nakonec každý přízná. Já už vím, jak na ně, já už mám svoje metody. Já bych vám, slečno, mohl povídat celé dny, celou zimu bych mohl. My u BSS na čas nehledíme...“

„Jejej, to je pěkný pejsek,“ objevila Ráchel pod stolem majorův doprovod, „snad není váš?“

„Není. Je to Puntůva moje staré. Já mám dobrmana.“

„Dobrmána?“

„Dobrmána. Ještě ho nemám, ale kdybych já měl psa, měl bych dobrmana. Ale copak můžu? Vždyť by jí sežral Puntů po obědě. Vždyť by mně ho ty moje ženské zkazily. Vždyť by se s mým dobrmanem mazlily jak s tímhle Puntů. Beránek, říkáte?“

„Beránek Dušánek,“ vydechla bývalá kaplanka.

„Neznám. A neměla byste, slečno, pro mne cigaretku? Aspoň jednu... Ráno jsem přestal kouřit, jenže když mi tu kdekdo hulí pod nos, copak se to dá vydržet? Mám akorát na tři piva...“

„Ráda vám pro ně skočím,“ vyskočila Ráchel od stolu k automatu s cigaretami, odhodlaná nacpat do Vrzgaly všechny cigarety světa, jen aby z něj vymámila něco o Dušánkovi.

„Myslíte, že mě to táhne domů?“ rozprávěl Vrzgala se zapálenou cigaretou rozvláčně. „Že bych se nejraději zvedl, hvízdal na Puntů a chvátal do tepla domova? Za manželkou? Za dcerou? Ee! Vždyť doma už to znám, hodiny jdou, rádio hraje... Ale ten bordel! Slečno, ten příšerný bordel, myslíte, že někdo uklidí? Vždyť já tam nemám ani kam aktovku položit.“

„To je mi vás líto, pane majore.“

„A v práci? Ani se neptejte. Všude samý zločinec, civí na vás a zatlouká. Vloni jsem už málem dostat odznak ‚Vzorný vyšetřovatel BSS‘. Leda bzum. Vyžral mi ho Vyhlídal. Mám přitom o půl bodu vyšší vyšetřovatelitu než ten hajzl. A víte proč? Protože Vyhlídal chodil venčit náčelníkovi psa. Dobrmana. Ptáte se, slečno, proč chodil? Protože už nechodí! A proč ten Vyhlídal nechodí venčit náčelníkovi dobrmana?“

„Nazdar!“ zvolal pan Dostálek ze spaní a ze spaní se napil piva.

„Protože mu chcipl, náčelníkovi. Dobrman. A proto já už letos konečně ten odznak dostanu. Pět stovek navíc, o kterých nemá stará ani páru. Měsíčně!“

„Dušánek Beránek,“ připomněla Ráchel. „Takový tuze pěkný, s botama.“

„Ach ten! To je stará vesta, přiznal se hned napoprvé, s tím nebyla žádná práce. Jenom jsem ty boty vytáhl, už se pochcal. Pardon, pomočil. A už bylo přiznání na stole. Takový nešťastník nešťastný...“

„Žbluňk!“ řekl pan Dostálek ze spaní.

„Copak se s tím už nedá...“

„Co jako by se s tím jako mělo?“

„Jestli ho, pane majore, nemůžete zachránit! Já bych vám... Já bych vás... Já bych všechno, co byste si...“

„Všecko? Opravdu všecko?“

„Opravdu,“ vydechla Ráchel. „Pro Dušánka všecko.“

„Pozdě,“ povzdechl si major Vrzgala. „Už to má prokurátor. Noční prokurátor Voda.“

„Zdar! Zdar! Nazdár!“ zvolal pan Dostálek ze spaní.

Vodova prokuratura není daleko od hospody U Kata a Ráchel si nemusela dělat starosti s časem. Pro návštěvu nočního prokurátora je chvíle před půlnocí chvílí nevhodnější. Vyběhla z hospody U Kata a zaběhla k Vodovi. Byl ve své prokurátorně i se zapisova-

telkou Lucií, dívkou s patrnými nadry a pověstí Kerbera. Zvláště jde-li o návštěvu pohledné ženy. Lucie se domnívá, že je majitelkou prokurátora Vody a žádná jiná nemá právo na něj ani pohlédnout. Protože zná svého pappenheimského a nechce o něj přijít. Sedává u stolku s telefonem a kompjútrem v předpokoji a studuje erotické informace, aby nezaostávala za světovými trendy a mohla poskytovat šéfovi novinky. Aby mu nezevšedněla.

Také tuto noc prodlévala Lucie na erotických stránkách zcela soustředěna, dělala si poznámky do notýsku. Za pět minut dvanáct zazvonil zvonek u dveří. Přesvědčena o tom, že je to poslíček s objednanou pizzou, zabzučela, aniž se zeptala, co za vlka číhá za dveřmi. Za dveřmi stála Ráchel. Krásná Miss Universum, dosud nezvolená.

„Co chcete?“ vyrazila ze sebe Lucie, povstala od kompjútru a chystala se vyhnat kaplanku z prokuratury.

„Dobrý večer. Ráda bych s panem prokurátorem, jenom takovou záležitost... Kdybyste mě mohla... Ráchel Pospíšilová.“

„Ven!“ zařvala Lucie a ukázala na dveře. Dveře se otevřely a v nich stál hromotluk s plochou krabicí, na hlavě bílou plátěnou čepici s červenými pruhy. „Ven!“ zopakovala své zvolání Lucie. Hromotluk se polekal, upustil krabici a utekl. Snad měl s prokuraturou neblahé zkušenosti z dřívějšíka.

„Ale já bych opravdu s panem doktorem potřebovala... Je to nutné, vždyť jde o život!“ nenechala se kaplanka jen tak zastrašit pouhou zapisovatelkou. Vždyť ji sem přivedlo poslání z nejušlechtilějších.

„Tady je, slečno, prokuratura,“ řekla Lucie důrazně. Už pochopila, že to nebude jednoduché. Psychicky se připravila na tvrdý a nelítostný boj. Nedošlo jí však, že to nebude jenom válka nervů, nýbrž skutečná, krvavá bitka.

„Proto jsem, slečno, tady. Chci totiž mluvit s panem prokurátorem Vodou.“

„Vy si, dámo, myslíte, že sem může vlízt kdejaká fuchtle z ulice za pět minut dvanáct, a pan prokurátor se posere štěstím? Nebo co? Pan prokurátor nemá čas, pan prokurátor momentálně prokurátoruje, a ty, ženská drzá, vypadni, než na tebe zavolám ochranku!“

Jenže s tou ochrankou Lucie blafovala. Kdyby zavolala ochranku, a nebyl by to žádný problém, byli by tu cobydup a hned by začali ochraňovat pana prokurátora, a ten by pak musel vyplňovat protokol o použití ochranky a zdůvodňovat v něm proč a nač a proti komu, jaký stupeň ohrožení... To by asi nešlo. Nehledě k tomu, že by si pan prokurátor všiml nebezpečně sličné návštěvnice a mohl by Lucii poslat domů.

„Jen si zavolejte ochranku, máte-li k tomu důvod,“ souhlasila Ráchel.

Lucii nedošlo, že před ní stojí člověk s posláním. Člověka s takovým posláním nelze jen tak vyhodit. Vrhla se na kaplanku, začala do ní bušit pěstmi, snažila se ji vytlačit ze dveří:

„Ty můro jedna nešukaná, já tě z těch dveří vyštuchám!“

Jenže tady narazila kosa na kámen. Ráchel totiž ovládala několik hmatů a chvatů, které ji ve věznici naučili v kurzu sebeobranu, kdyby jí některý agresivní vězeň hodlal bránit v šíření duchovna hrubou silou nebo kdyby s ní hodlal provádět něco nemravného proti její vůli. Někteří vězňové mohou být prudší povahy. Jak je vidno, také zapisovatelky nočních prokurátorů nejdou někdy pro ránu daleko. Jedním švihem uložila Ráchel zuřivou Lucii na koberec uprostřed předpokoje. Za svůj výkon sklidila nečekaný potlesk prokurátora Vody. Stál ve dveřích své pracovny a pobaveně přihlížel dívčí válce.

„Děkuji vám, Lucie. Pro dnešek máte volno, můžete jít domů. Uvidíme se zase zítra večer. Dobrou noc.“

Porážka nemohla být drtivější.

„Copak jste mi, dušinko, přinesla?“ zazubil se prokurátor na Miss Universum radostně. „Takovou pěknou noční návštěvu jsme tu ještě neměli. A jaká je šikovná! Musíte omluvit moji zapisovatelku Lucii.“

To víte, prokuratura není žádný med, dívka je poněkud přepracovaná. Však jsem ji poslal domů, aby si odpočinula. – Dáte si kávičku?“

„Ráda, děkuji.“ Ráchel zbytečně neokolkovala a při silné, přeslažené kávě nalité z ocelové termosky pověděla prokurátorovi, proč sem přišla.

Prokurátor jí pozorně naslouchal, kreslil si přitom cosi do školní písanky, hlavou pokyvoval, lžičkou v hrnku cinkal, někdy se ušklíbl, jindy pousmál, většinou zůstával vážný. Velmi vážný.

„... jestli by se s tím ještě nedalo něco udělat,“ ukončila trochu zmatené povídání a s nadějí vzhledla k prokurátoru Vodovi.

„Dušinko nešťastná,“ zabědoval Voda. „Takové pěkné děvčátko, a ono je tolik smutné. Vždyť pro jedno kvítí slunce nesvíí. Za jednoho Beránka budou ještě stáda Beranů, nesmíte si to tak brát. Život máte před sebou...“

„Ale já jsem si k vám, pane doktore, nepřišla pro útěchu, jenom jsem se chtěla dozvědět, jestli se s tím dá ještě něco dělat. Vyšetřovatel Vrzgala mi řekl, že to leží u vás.“

„Vrzgala? Major Vrzgala! Ani mně ho, dušinko, nepřipomínejte, toho babrала Vrzgala! Zmastil, co se dalo. Víte, jaká to byla fuška uštrikovat z jeho vyslýchání obžalobu? Kdyby se ten váš Beránek nebyl přiznal, už dávno jste ho měla doma. Za tu fušeřinu bych z majora udělal podpraporčíka a poslal ho kopat kanály. Vždyť kromě přiznání – a kdoví jak to z něj vymlátil – na toho vašeho Beránka nic nemáme.“

„Tak to ho pustíte, že? Kdy mi ho pustíte? Už?“ nemohla uvěřit Ráchel.

„Prrr, ne tak zhurta! To já, dušinko, nemohu. Jak bych mohl propustit člověka, který připravoval revoluci a dopustil se vlastizrady?“

„Ale vždyť jste před chvílkou říkal, že kdyby...“

„Kdyby chyby. Jenže on se, vážená slečno, přiznal. Co já teď s tím. A pak, ještě jsou tu boty, ty nešťastné boty, předmět doličný. Obžalobu mám už napsanou. Tolik práce, tolik práce, přece to nezahlodím...“

„Ale vždyť mu hrozí trest smrti! Vždyť mi ho zabijou!“

„Popraví, slečno, nezabijí, popraví,“ připustil Voda. „Jenže to si měl rozmyslet dřív, než se vypravil do lesa. Kdo mu kázal, aby tam chodil! Kdyby neplatí, já vím, ale kdyby zůstal doma u maminky, mohl být doma u maminky. Tak se věci mají, dušinko, a vy teď marně slzy roníte. Slzy už tomu Beránkovi nepomůžou.“

„Udělám všechno, pane prokurátore, abych...“

„Všechno? Opravdu všechno?“

„Ano, opravdu všechno.“

„Ještě včera, krásná slečno, kdybyste přišla, mohl jsem tu obžalobu roztrhat na kusy a celý spis hodit babralovi Vrzgalovi na hlavu, aby... Mohl jsem obžalobu napsat jinak, i když se ten nešťastník nešťastná přiznal... Pozdě, slečno Pospíšilová. Žaloba už byla doručena zemskému soudu a také panu obžalovanému Beránkovi. My dva jsme se, dušinko, potkali příliš pozdě.“

VI

Petr Semlela nevěděl předem, co bude do rozhlasu povídat, až bude – bude-li – připuštěn k mikrofonu. Celou svou bytostí měl namířeno do rozhlasu, jako by rozhlas byl to nejdůležitější, co mu život může poskytnout, jako by neexistovalo nic většího, oč lze usilovat. Jako by, až promluví do rozhlasu, změnil svět, sáhl si na hvězdy.

Oslava Dušánkových třicátých sedmých narozenin se chýlila k závěru. Nebyla to slavnost kdovíjak bouřlivá, opil se na ní pod obraz jenom pan Šustek, ale ten se pod obraz opije pokaždé, má-li k tomu příležitost, i když pije jenom lichá piva a kořalku z malých štamprlí. Naštěstí má pan Šustek opičku mírnou a nevtíravou, usměvavou; je-li naplněn alkoholem, jako by překypoval štěstím. Společnost v obývacím pokoji nerušil, ubytoval se v kuchyni vedle sudu a ponořil se do hlubin svého vnitřního života. Ostatně jaká společnost, vždyť tam byli s paní Beránkovou a Palem Lovečkem tři. Nikdo další z Dušánkových rozhlasových kolegů nepřišel. Přišel však tribun Lidu Petr Semlela, očekávané překvapení.

„Vzpomněl jsem si, paní Beránková, že jste se v Lidovém domě zmiňovala o zamýšlené oslavě narozenin svého syna Dušana. Kdybych disponoval volnou chvilkou, že by vás potěšilo, kdybych se zastavil...“

„Jaká čest, jaké štěstí! Kdo by se nadál, že pan tribun a takhle rovnou...“ propěvovala paní Beránková, aby dala najevo, že je tribunův příchod nečekaným překvapením.

„... a tak jsem, protože tou chvilkou disponuji, zavítal mezi vás.“

„Bravo, bravo, moc vám za tu chvilku děkujeme!“ zatleskal Palo Loveček. Připili si pivem Bernard, tribun jenom symbolicky, aby neurazil, pojedli řízků s vlašským salátem a potom okusili štrúdl

paní Beránkové, proslavený po všech koutech naší vlasti. Čas tribuna Lidu je vzácný a vzhledem k tomu, že účast na oslavě nebyla podle představ organizátorů a nesplnila svůj účel, chystal se nasycený Semlela povstat a odporoučet se. Škoda zmarněného času. Redaktor Osvald Ostrý se nedostavil, velké usmíření se nekonalo. Jediný přítomný zaměstnanec rozhlasu Palo Loveček je sice šikovný, zdvořilý a ochotný chlapec, jenže o ničem podstatném nerozhoduje, významné konexe nemá, kde by je taky ve svém věku vzal, a na ty jeho řeči, jak je zadobře s generálním ředitelem, by mu skočilo leda tak sotva vylíhlé house. Přesto však by v tom ctižádostivém chlupci mohlo něco užitečného vězet... Petr Semlela svůj odchod přece pozdržel.

Ještě tu byly tři druhy sýrů a jahody se šlehačkou. Semlela přeštal otálet a svěřil se tomu zvukařskému mláděti se svým rozhlasovým problémem. A Lovečkovi se pod vadnoucím věnečkem ze sedmikrásek zrodil nápad. Dali hlavy dohromady a začali si špitat, jako by chystali revoluci nebo aspoň povstání. Nic takového, tribuna Lidu revoluci nechystal. A kdyby se o něčem takovém dozvěděl, ve jménu Lidu by se postavil proti. Palo špital tichým hlasem, protože měl špatné svědomí. Chystal se provést potouchlost, a kdyby se na ni přišlo, bylo by zle.

Tahle nesourodá dvojčička se tak dlouho hledala, až se našla. Oba mají stejnou touhu: promluvit do rozhlasu. Semlela nemůže kvůli přejeté žábě v botě Osvalda Ostrého a Palo jako technický personál nemá nárok. Do mikrofonu smí nanejvýš fouknout, jestli funguje. A to je mu málo. Právě se domlouvají, jak přelstí redaktora Ostrého a rozhlasové zvyklosti, jak oba dospějí ke svému štěstí. Je to docela snadné.

Stačí natočit Semlelových padesát minut, čiperný Loveček je zařadí do vysílání místo padesátiminutového pořadu Osvalda Ostrého Kolem dokola. Tak si oba splní svůj sen: Palo ohlásí exkluzivní projev tribuna Lidu k Lidu, Semlela konečně promluví do rozhlasu

a Palo pořad odhlásí. Spokojenost bude na obou stranách. Redaktor Ostrý na nic nepřijde, protože své pořady zásadně neposlouchá, protože ho nezajímají, protože spí. – Tak, a teď se mohli pustit do jahod se šlehačkou.

Vtom zazvonil zvonek. Uprostřed noci opozdílý návštěvník. Další host na oslavě Dušánkových narozenin? Někdo z rozhlasu? Chyba! Na ponuře osvětleném chodníku stála velice krásná a velice zasmušilá mladá dáma.

„Hledám paní Beránkovou, maminku Dušánka Beránka, mistra zvuku.“

„Co tak pozdě, děvenko?“ podivila se paní Beránková.

„Já vím, že k návštěvě není vhodná doba, jenže posel špatných zpráv nemá na vybranou. Přicházím od prokurátora Vody.“

„Voda vás posílá se špatnou zprávou?“

„Neposílá mě Voda, sama jsem přišla. Jmenuji se Ráchel Pospíšilová a jsem... Byla jsem vězeňskou kaplankou.“

„Špatnou zprávu o Dušánkovi!“ zděsila se paní Beránková. „Zrovna oslavujeme jeho sedmatřicátiny. Snad ho už nepopravili! Zrovna o narozeninách... Jen pojďte dál a nezouvejte se, kobercům boty neškodí, je to jen taková pověra, dobrým kobercům pořádné pošlapání jen prospěje. Od toho jsou koberce, aby se po nich šlapalo.“

„Ještě ne, paní Beránková, ještě ho nepopravili, nejdřív ho přece musí odsoudit.“

Jakmile Ráchel vstoupila do obývacího pokoje, oba spiklenci zanechali špitání – ostatně pikle už měli ukuty – a div se samou horlivostí nepřetrhli. Oba chtěli být první, kdo té krasavici nějak poslouží: pivem, sýrem, sklenkou, jahodami...

„Ještě zbylo pár řízků, slečno,“ halekala paní Beránková z kuchyně, „a vlašského salátu je tu pro celou Armádu spásy!“

„Řízek nikdy nezarmoutí,“ vyřkla kaplanka obecně známou pravdu. – Když snědla několik narozeninových řízků, okusila salátu a napila se piva, pustila se do vyprávění o své lásce k Dušánkovi.

„Tak to jste vy!“ zvolala paní Beránková překvapeně. „Dušánek mi o vás napsal v dopise. Jak jste se jen mihla v jeho kobce a že si vás vezme za ženu. Je to blázen.“

„Ano? Skutečně si mě chce vzít za manželku? Tak on mě také miluje?“

„Abych vám pravdu řekla, slečno, já tím nadšena nejsem. Není to moc brzy? Vždyť Dušánkovi je teprve sedmatřicet a ničeho si v životě neužil. Jenom do práce a z práce domů, taky koberce občas musí vyklepat... Manželství, to není jen tak, co vy o tom víte...“

„Chápu, maminko – můžu vám říkat maminko, že –, jak vám asi je, když z domu odchází jediný syn, ale takový je životaběh. Nic není napořád, všechno se mění, směřuje k vyššímu cíli a nám nezbývá než pěkně sklapnout a podřídit se tomu. Dá-li Pán, přijdou i děti, bude z vás babička, my vás budeme s malým Jozífkem navštěvovat a vy si pořídíte kočku. Správná babička kočku mít musí, aby měl vnouček koho tahat za ocas. Ale nebojte se, maminko, kočka si to nenechá líbit a nezbedu škrábne. Jenom trošku. Ten bude, panečku, naříkat! A vy ho budete utěšovat a foukat mu bolístku a lít mu na ni peroxid vodíku...“

„Vy o vnoučatech a kočkách, drahá slečno,“ zarazila tok Ráche-liných představ paní Beránková, „a chudák Dušánek ve vězení čeká na soud. Co když dojde k nejhoršímu?“

„Obávám se, že k nejhoršímu dojde,“ zasmušila se kaplanka.

Dámskému rozhovoru naslouchal také Petr Semlela, zatímco Palo se patlal lžičkou v jahodách se šlehačkou a přemítal o tom, jak bude už zanedlouho promlouvat do rozhlasu. Měl by dát vědět dívkám v Dífě, že v pořadu Kolem dokola uvede živě tribuna Lidu Petra Semlelu, známého mediálního kokota, aby to děvčata věděla, aby ho nepropásla.

„Snad byste mohl, pane tribune Lidu, kdyby vás to příliš neobtěžovalo, vždyť máte všelijaké styky a známosti, někdy taková dobře zvolená postranní cestička vede k cíli spolehlivěji nežli cesta přímá,

někdy stačí slůvko, slovíčko na patřičném místě, a zařídí se věci zdánlivě nemožné, železná vrata se otevírají, skály lámou... Vždyť tu nejde jenom o Dušánka, ale také o naše dítě dosud nepočaté, o mého vnoučka Josefa," promluvila přesvědčivě paní Beránková.

„Chápu, milostivá paní, že vám osud vašeho synka a vašeho vnoučka není lhostejný. Ani mně není osud kteréhokoli občana, kteréhokoli vnoučka této země lhostejný, vždyť i mistr zvuku z veřejnoprávního rozhlasu a jeho dosud nenarozený syn jsou nedílnou součástí Lidu, také jim jsem tribunem, i za ně nesu odpovědnost. Ještě mi řekněte, co že ten nešťastný chlapec spáchal?“

„Nic nespáchal," řekla paní Beránková dotčeně. „Cosi mu v lese strčili do bot, a teď je chudák v kriminále. Je nevinný. Vždyť má moji výchovu! Copak můj Dušánek by byl schopen provést něco nemravného?“

„A copak mu do těch bot strčili?“ chtěl vědět Semlela. „Z něčeho jej přece obvinili, to já musím vědět, abych se za něj mohl někde – ještě nevím kde a jak – přimlouvát.“

Teď si vzala slovo kaplanka:

„Podle obžaloby spáchal zločin přípravy revoluce se záměrem svrhnout vládu, rozpustit obě komory parlamentu, zrušit justici, převzít velení armády a bezpečnostních složek, ovládnout poštu, rozhlas a televizi, železnici, školství a kulturu, tělovýchovu a požárníky, čímž se údajně dopustil vlastizrady. Všechno je to lež! Bude o tom rozhodovat zemský soud. Vbrzku.“

„Ajajajajaj!“ zahořekoval Semlela. „To je mi pěkná šajba! To vypadá na špagát. Tohle nebude jednoduché, tohle není žádná sranda. To abych se rozkrájel. Ještě nevím jak, ale já se pro toho vašeho Beránka, paní Dušánková, rozkrájím, to mi věřte!“

Slova se z úst snadno vypouštějí. Zvláště tomu, pro nějž jsou slova lehká jako pápěří, koho slova živí. A dobře živí. Pro koho slova znamenají něco jiného než to, co znamenají. Pro koho slova nejsou tak docela dorozumívací prostředek, způsob komunikace, předá-

vání myšlenek. Pro Petra Semlelu jsou slova výrobním nástrojem. Dokáže jich využívat k tomu, aby docílil svého. Umí se slovy čarovat, dávat jim jiný význam, než pro jaký vznikla. Neříká nikdy, co si myslí, říká to, co se od něj očekává a co je pro něj výhodné. Zrovna teď by měl paní Beránkové vysvětlit, že pro Dušánka neudělá nic, protože nemůže a nechce. Pohnout prstíčkem pro jeho záchranu nehodlá. Co když Dušánek doopravdy připravuje revoluci! Čas od času k takovýmto událostem dochází. A to se pak všechno mění, z nohou se to obrací na hlavu a naopak, veškeré hodnoty se posouvají, z trhanů jsou najednou páni a králové přichází o korunu zároveň s hlavou. Co by se mohlo při revoluci přihodit tribunovi Lidu, kterému se do revoluce nechce? Co by s ním Lid, kdyby v revoluci vyhrál, s takovým ulejkákem, asi provedl?

Po Semlelovi nemůže nikdo chtít, aby se postavil do čela nějaké revoluce, když výsledek je nejistý. Nemůžeme vědět, jak to dopadne. Víme však, jak by to mohlo dopadnout a jak to dopadalo v dějinách. Nejlepší asi bude, když se svět zbaví revolucionářů předem, než k té neprozřetelnosti dojde, než uvedou masy do pohybu a zavíní nezvratné neštěstí. Kdepak, Semlela si nevezme na svědomí, aby se přimlouval za osvobození šíleného revolucionáře, který hodlá změnit svět. Ještěže ho vypátrali, polapili a zavřeli. Jestli je nevinen, od toho jsou tu policie a prokuratura, aby to zjistili, a soud, aby rozhodl, co si zaslouží. Justice se přeci nedopouští justičních omylů záměrně, justice v řádném státě se chce dobrat pravdy a spravedlivě rozhodnout. Copak on, tribun Lidu, se může míchat spravedlnosti do řemesla? Copak mohou matka a milenka posoudit, čeho se Dušan Beránek dopustil?

Pro tribuna Lidu to bylo nedůstojné. Účel však světlí prostředky a jsou chvíle v životě lidském, kdy důstojnost musí jít stranou. Pro naplnění velké myšlenky i důstojnost lze obětovat. Zatímco Palo složitě zdůvodňoval rozespálemu nočnímu vrátnému v kukani

uprostřed vstupní haly, proč zrovna teď musí mít klíč ke studiu sedm, protože tam potřebuje do zítřejšího natáčení pro paní režisérku Vožatou vyměnit červený drát za modrý, aby impulsy řádně tepaly, plížil se příkrčený tribun Lidu podél zdi a ukrytý za automatem s kokakolou čekal, až vrátný Lovečkův výklad pochopí alespoň z části a klíč mu vydá. Nebyla to situace přiměřená tribunu postavení. Kdyby noční vrátný spatřil Semlelu v hale, určitě by sklapl kufry a zdvořile toho vipáka přivítal. Ráno by o tom vyprávěl manželce a odpoledne štangastům v hospodě Na Rožku, kdekomu by se pochlubil, že byl u něj v rozhlase tribun Lidu. To by se mohlo donést generálnímu řediteli a průšvih by se těžko vysvětloval. Proto nezbývalo než se uchýlit k nedůstojnému plížení rozhlasovými prostorami.

A už byli ve studiu, už byly nachystány všechny přístroje, jenom spustit. Semlela stále ještě nevěděl, o čem bude mluvit. Jako by neměl co říct. Palo už odrecitoval na záznam svoji úvodní větu: Vážení a milí rozhlasoví posluchači, v našem pořadu Kolem dokola dnes mimořádně promluví náš mimořádně vzácný host, tribun Lidu – Petr Semlela. Ze studia sedm ničím nerušený poslech přeje mistr zvuku – Palo Loveček!

Semlela zůstal sám s mikrofonom a červeným světlem; až se rozsvítí, představení začíná. Tribun je zvyklý mluvit k davům, tady se na něj přes sklo zubí jenom drzý technik. Teď zvedá ruku, mávnutí, červená...

„Vážení a milí rozhlasoví posluchači, drazí spoluobčané! Hovoří k vám Petr Semlela, tribun Lidu. Hovoří k vám Lid této země. Konečně se mi dostalo příležitosti promluvit do všech koutů prostřednictvím veřejnoprávního rozhlasu. A tak tedy... hmm... dopřic!“ Zasekl se. Měl si to přeci jenom napsat, aspoň v hlavních bodech.

„Klidně můžeš chvílku přemejšlet, nic se neděje, vždyť to není naživo. Pauzu katnu a taky každej kiks, to je v pohodě, moc se s tím nesar.“

Ten spratek mi tyká, uvědomil si Semlela, jako kdybychom spolu husy pásli. A přitom jsme spolu žádné husy nepásli. Ale co může dělat, vždyť jsou spojenci, a spojenci si začasté tykají.

„Je to poprvé, ale určitě to není naposledy,“ pokračoval Semlela, „co tribun Lidu promlouvá k Lidu po rozhlasových vlnách prostřednictvím sdělovacího prostředku vskutku lidového a veřejnoprávního. Když tribun promlouvá k Lidu, jako by Lid sám k sobě promlouval, a to je nejdůležitější sdělení, jaké lze sdělit. Všichni to víme, na srdci to máme, vždyť je to naše věc, věc Lidu, jen to vyslovit, artikulovat, sdělit srozumitelně, aby každý, i v té nejzapadlejší vísce, i ve vysokánských horách, kde orel skalní hnízdo má a orlice na vejcích sedává, ano i tam, kde lišky dávají dobrou noc, aby se každý dozvěděl, že věc Lidu je, oč tu běží, věc Lidu je tím podstatným a závažným a jeden každý má na ni právo. Víme to všichni, všichni to cítíme, ale kdo to řekne? Kdo to vysloví, abychom my všichni věděli, že už nikdy se nikdo nebude na něčem takovém podílet, vždyť by to mohlo zasáhnout kohokoli z nás. Tomu přece můžeme, musíme stůj co stůj, za každou cenu zabránit: já, ty, on, ona, ono, oni, ony, ona, my všichni – my Lid. A to by v tom musel být čert, kdybychom, když se takto spojíme a vydržíme a nepustíme se, nedokázali všechno, co si jen umaneme...“

Zdá se, že se Petr Semlela konečně našel a že přesně ví, co Lidu sdělit, co Lid chce od něj slyšet. Slova mu plynula z úst jak naolejovaná, bez zádrhelu, žádná pauza, žádný kiks. Palo v režii vypnul odposlech a nechal Semlelovu řeč, ať si plyne, jak chce. Na kus papíru si začal skicovat neotřelou odhlášku, aby také on oslnil posluchače pořadu Kolem dokola, obzvláště pak pěkné obyvatelky Dífy. „Slyšeli jste...“ Škrtl a napsal: „Vyslechli jste...“ To také škrtl: „To byl...“ „To byl“ nechal a začal si vedle toho kreslit hlavonožce s vyceněnými zuby a osmnácti končetinami všelijak vzájemně propletenými, čert aby se v tom vyznal. Snad jej při bezděčném čmárání napadne neotřelá věta na závěr.

Mezitím Semlela mlel, co mu slina na jazyk přinesla. Jeho sebevědomí nepřipouštělo pochyby o významu slov, která mu tak snadno protékala mezi pysky.

„Žijeme v zemi,“ pokračoval bez zábran, „kde je všem dobře, protože Lid si tu vládne sám prostřednictvím svých demokraticky zvolených zástupců. Po vítězství pracujícího Lidu vládne v naší zemi Lid sám sobě. To je pravá demokracie. Lid nechce žádnou revoluci, vždyť revoluce už byla, několik revolucí. Co Lid chce, co Lid potřebuje, to já – jeho ztělesněný hlas – všem našim demokraticky zvoleným reprezentantům – parlamentu, vládě, hejtmanům, primátorům, starostům a všem zastupitelům na všech stupních – řeknu a oni to udělají. Lidu ku prospěchu, ku prospěchu nás všech. Lépe, než se máme, mít se už není možné. Nikde na světě se lidé nemají líp, než se máme my. Ani z poloviny tak dobře jako my se nemají. A to je nevyvratitelný fakt. Proč je tomu tak? Je tomu tak proto, že tribun Lidu správně tlumočí všechny požadavky Lidu našim voleným orgánům a dohlíží bedlivě, aby byly splněny k obecné spokojenosti veškerého Lidu.“

„Stop!“ Palo zhasl červenou, přerušil natáčení a houkl na tribuna z režie. „Tady bych, Pétó, krapet zahrál nějakýho Fibicha nebo Stouny, aby nám u toho naši vážení a milí neusnuli. Oukej?“

On mi řekl Pétó! Nakonec mi ještě řekne vole...

„Oukej,“ řekl tribun Péta poslušně, počkal si na červenou a spustil závěrečnou část. „Je vědecky dokázáno, že jsme nejšťastnějším Lidem na světě. Přední světoví sociologové na základě opakovaných anket a exaktního měření zjistili, že šťastnější než my už nikdo ani nemůže být. A přesto se v řadách našeho Lidu sporadicky vyskytnou jedinci, kteří jsou s ideálním stavem naší společnosti nespokojeni. Přitom každý občan naší země má možnost své názory svobodně vyjádřit, o svých požadavcích se poradit s kvalifikovaným odborníkem v renomované, k tomu zřízené instituci. Kdyby se takovýto kverulant se svým problémem na patřičném místě svěřil, já už

bych takovému člověku vysvětlil, proč a v čem se plete; že podlehl hlasu svého pomýleného nitra, našeptávání špatných kamarádů, působení alkoholických nápojů nebo jiné drogy. Rozebrali bychom to spolu a jeho problém by nemusela řešit justice.

Ano, pan Dušan Beránek, mistr zvuku z veřejnoprávního rozhlasu, se se svým problémem na patřičném místě nesvěřil. Vysvětlil bych mu, že příprava revoluce je pošetilost, která k ničemu dobrému nevede. Pan Beránek však revoluci připravoval se záměrem svrhnout vládu, rozpustit obě komory parlamentu, zrušit justici, převzít velení armády a bezpečnostních složek, ovládnout poštu, rozhlas a televizi, železnici, školství a kulturu, tělovýchovu a požárníky, čímž se dopustil vlastizrady. Teď sedí ve vazbě, aby ve své trestné činnosti nemohl pokračovat. Vbrzku jeho zločiny posoudí zemský soud. S největší pravděpodobností čeká revolucionáře Beránka přísný, ale zasloužený absolutní trest.

Škoda mladého života, Dušan Beránek byl znamenitým mistrem zvuku v rozhlase, alkoholickým nápojům holdoval jen s mírou, vedl řádný rodinný život ve společné domácnosti s matkou, v současnosti hodlal uzavřít svazek manželský a zplodit syna Josefa. Ano, spokojený život měl před sebou. A přesto se zapletl s revolucí. Již několikrát v dějinách nastaly situace, kdy nějaká ta revoluce propukla, a bylo to mnohdy namíste: osvobodila dehtaný Lid od nesnesitelného útlaku a přinesla mu svobodu. Kupříkladu Velká říjnová socialistická revoluce s Vladimírem Iljičem Leninem v čele a s jeho žákem Josifem Vissarionovičem Stalinem po jeho boku. Doba tenkrát byla těhotná revolucí, jak praví klasik. Táže se, vážení a milí rozhlasoví posluchači: Je naše doba něčím takovým těhotná? Máme snad zapotřebí, aby dnes v naší zemi došlo k revoluci? Chceme snad, aby ulicemi našich měst, městeček a vesnic tekly potoky, řeky krve nevinných občanů? Také nevinné děti se občas pod nelítostnou revoluční sekyru připlou. Chceme to? Tuto otázku si musíme položit a podle svého vědomí a svědomí si na ni po

pravdě odpovědět: Nechceme. A každý revolucionář, aťsi skutečný nebo potencionální, musí být tvrdě potrestán. Lid nechce revoluci! – S přáním všeho dobrého se s vámi loučí váš tribun Lidu Petr Semlela.“

Tak pravil Petr Semlela, tribun Lidu v pořadu Kolem dokola, ukradeném redaktorovi Osvaldu Ostrému, jeho letitému nepříteli.

„Dobrý, vole,“ pochválil ho spolupachatel Palo Loveček, zvukař. „Zejtra v osmnáct deset, hned po zprávách, to pouštím místo Vostrýho keců o výskytu mladejch drozdů na Kravařsku.“

Co vykládal Semlela do rádia, o tom Lid v Lidovém domě neměl ani páru. V hospodě nikdo rádio neposlouchá, ani kdyby chtěl, protože v hospodě je takový kravál, že člověk neslyší vlastního slova, natož rádio. Do hospody se přece nechodí poslouchat, co kdo vykládá do rádia. Proto v Lidovém domě žádné rádio nemají.

Když přišel Semlela druhého dne po svém prvním rozhlasovém projevu do Lidového domu, počítal s ovacemi. Kráčel zvolna, už ode dveří se rozhlížel po lokále a očekával, že ho Lid bouřlivě přivítá, že mu poklepe po rameni: Výborně, Petře Semlelo, náš tribune, dobřes to řekl, přesně to bylo zapotřebí. Uhodils hřebík na hlavičku. To jsme rádi, že tě máme, tebe bysme nedali za nic na světě, co bysme si bez tebe počali. – Vždyť všichni věděli, že v osmnáct deset, hned po zprávách, bude hlas Lidu celých padesát minut promlouvat k národu. Vždyť to Bernardýn na jeho pokyn napsal křídou nad výčep! Nic. Tribun Lidu zvolna procházel lokálem a Lid seděl u svého piva, ani pohled nezvedl, bavil se hlasitě o fotbale, o babách a jiných nicotnostech, tribuna si ani nevšiml. Co je to za Lid!

Zato v extrovně mu jeho nejbližší zatleskali, jakmile se objevil ve dveřích. Jeho nejbližší ho pochvalně poklepali po obou ramenou, sklenice pozvedli a na zdraví mu připili. Na své nejbližší se může spolehnout. Kdykoli. Jenže nejbližších je málo, malounko, je to chabá náplast na tak hluboké zklamání. A kde je Šustek? Opilec

Šustek přece nikdy nechybí. Že by zemřel? Vždyť na oslavě narozenin u Beránků žádné známky choroby nejevil. Ačkoli většinu času pospával v kuchyni vedle sudu, jakmile bylo zapotřebí načepovat další pivo, zhostil se svého poslání k obecné spokojenosti a míra byla vždycky v pořádku. Semlela se cítil nesvůj i přesto, že byl obklopen svými nejbližšími. Vrtěl se na židli a rozhlížel se kolem nejistým, tázavým pohledem. Nejbližší klopili zraky, pokašlávali, nevěděli, co mají říct, když chvalozpěv už odzpívali. Na další se jim nedostávalo slov. Nebylo jasné, jsou-li rozpačití kvůli tomu, že projev neslyšeli, nebo kvůli tomu, že se jim nelíbil.

„Tož jak?“

„Tož tak...“

„A nezaprší a nezaprší...“

„Však se už napršelo dost.“

„Zas tolik toho nebylo...“

„Podle toho, jak se to vezme.“

„Loni touto dobou už byly maliny zralé.“

„Však letos už taky jsou. Některé...“

Semlela pochopil, že tohle nemá cenu, a nechal se odvézt tribunským superbem do své tribunské vily v Dejvicích. Než takhle zbůhdarma sedět v Lidovém domě, raději si sedne do lehátka v zahradě a bude hladit psa po hlavice. Jenomže žádného psa už nemá, zaběhl se mu ve Stromovce.

Pan Šustek nebyl ani trošku mrtvý. Pan Šustek patří dokonce k hrstce vážených a milých rozhlasových posluchačů, kteří včerejší tribunův proslov slyšeli. Poslouchal ho v obývacím pokoji paní Beránkové spolu s paní Beránkovou poté, co vyklepal ten velký afghánský koberec mauri; po oslavě třicátých sedmých narozenin to měl zapotřebí. Poslouchali s napětím, čekali, že se Semlela zmíní o Dušánkovi a také o donebevolající nespravedlnosti, která se na něm páše. Vždyť jim den předtím slíbil, že udělá všechno, co je v jeho silách, aby Dušánka ze svízelné situace vytáhl. Místo toho

jej ten věrolomný prospěchář takhle potopil! Bylo to příliš silné i na odolného opilce Šustka. Kam se poděla věc Lidu, kvůli které se tolik angažoval, kvůli níž sháněl pro Semlelu konexe, aby se dostal do rozhlasu, kvůli níž omezil pití na kritické minimum.

Pan Šustek se rozhodl, že už do extrovny Lidového domu nevkročí a piva i kořalky bude pít tolik, kolik uzná za vhodné. Když vstoupil do lokálu, rozhodl se pro stůl, u kterého sedávala Vlasta Zlámalová, protože byl volný a Šustek neměl náladu klábosit s ostatním Lidem o fotbale, o babách a jiných nicotnostech. Nechtěl dnes používat hubu k ničemu jinému než k pití piva a kořalky z velkých štamprlí.

Toho dne Vlasta Zlámalová, které štamgasti v Lidovém domě začali říkat Vlasta Revoluce, protože revoluce byla jejím tématem, přivedla do hospody dítě Jenůfku, čertíka s andělským úsměvem a Vlastiným plyšovým krokodýlem v ručce. Šustkovi nezbylo než to strpět, přece si teď neodsedne jenom proto, že si k němu přisedlo roztomilé dítě.

Vlasta tribunovo vystoupení v rozhlase také poslouchala, od začátku až do konce i s Lovečkovou ohláškou a odhláškou, a velice ji zaujalo. Ačkoli se Semlelovými názory hluboce nesouhlasila, její pozornost upoutalo to, co řekl o Dušanu Beránkovi, revolucionáři, kterého vsadili do žaláře za to, že připravuje revoluci. Svrhnout vládu, rozpustit obě komory parlamentu, zrušit justici, převzít velení armády a bezpečnostních složek, ovládnout poštu, rozhlas a televizi, železnici, školství a kulturu, tělovýchovu a požárníky. To je ono, tak by se to mělo provést. To je revoluce. Dušan Beránek to formuloval a teď za to sedí ve vězení. A ona, Vlasta Revoluce, sedí v Lidovém domě s roztomilou Jenůfkou a pije pivo Bernard, jako by se nechumelilo. Uvažovala o tom, je-li doba těhotná a lze-li provádět revoluci s dítětem v náručí.

Mezi Lidem je vžitá představa, že správný andílek je lokýnková blondýnka s modrýma očima. Je to klišé, nikdo živého andílka ani koutkem oka nezahlédl. Proč by andílek nemohl být opálená

tmavovláska, proč by místo nebesky modrých očiček nemohl mít dva černé knoflíky od pánského zimníku? Proč by měla být Jenůfka čertík jenom proto, že je snědá a kolena a lokty že má odřené? Když se usměje, má v líčkách dolíčky – to snad nestačí?

„Je to můj andílek,“ prohlásila Vlasta Revoluce, objednala si bernarda a Jenůfce červenou limonádu se zahnutým brčkem. Holčička odložila krokodýla vedle sklenice, způsobně kývala nožkami nad podlahou a nasávala limonádu, slastně přitom přivírala ty své knoflíky. Musela přitom prožívat nebeskou rozkoš. Vmžiku byla u dna a vyloudila příšerný zvuk, k jakému dojde, když se s posledními kapkami nápoje nasaje notná dávka vzduchu. Nic příjemného pro poklidně popíjející hosty, a Šustek byl tomu příšernému zvuku nejbliž. Vlasta Revoluce však nezakročila, obdivně na děvčátko pohlédla.

„Dáš si ještě jednu červenou limonádu, zlatíčko?“

„Samo, mámo,“ přisvědčil andílek a dál nasával vzduch a vydával ty strašné zvuky, dokud Bernardyn nepřinesl nový nápoj s novým brčkem, ačkoli staré mohlo ještě docela dobře posloužit.

„Kdepak máš tatínka, škvrně?“ zeptal se pan Šustek škodolibě. Na děti v hospodě měl svůj pevný názor: Nemají tam co pohledávat.

„Není blbej, mami?“ obrátila se Jenůfka na Vlastu. „Já nejsem žádný škvrně, ty trubko,“ odpověděla Šustkovi. „Některý děcka tatínky nemají, protože já žádnýho nepotřebuju, protože tatínek je na nic. Já jsem se narodila jenom mamince. Takhle jsem jí vyhupla z bříška, a bylo.“

„Ty si to ještě pamatuješ, princezno?“

„Ale vždyť já nejsem princezna, já jsem teďka Jenůfka, že mami. No... o půl třetí jsem vyhupla, abys věděl, ráno. Některý nemaj ani maminku, jsou jen tak. Běhaj po hřišti nebo po zahradě nebo po děcáku, pokřikujou a plivou po sobě, a pak si je nějaká maminka odchytne a už se mají. Že, mami. Na co tatínek... Až budu velká, budu mít svýho tatínka celýho pro sebe, takhle velikýho i s fousama, ale

jenom pod nose, a s kleštěma a kladivem. Teď jsem u maminky nafurt, až budu veliká. Až maminka umře, to budu taky maminka a nějaký děcko si v děčáku taky odchytnu, ale kluka. Asi Maxíka, nebo Tonda, nebo Kubu..." vyprávěla a třískala přitom plyšovým krokodýlem do stolu. Pan Šustek se na plyšovou hračku díval se zalíbením. V dobách jeho dětství bývali plyšovými nanejvýš medvědi, někdy také psi či opice, ale udělat z plyše krokodýla, to v poválečných dobách nikoho nenapadlo.

„Nemohla bys mi to zvířátko půjčit?“ loudil pan Šustek.

„Nemohla, protože nemáš umytý ruce a mohl bys mi toho krokodýla zasvinít.“

„Sklapni, Jenůfko, jedůvko jedovatá, kdo tě má furt poslouchat,“ napomenula ji láskyplně Vlasta a pohladila po černé hlavičce s čůpky převázanými červenými pentličkami.

„Tak ať mně dá ten vocas pokoj,“ řekl andílek a silně zsrkal na brčko.

„Jenůfo!“ pozvedla Vlasta Revoluce varovně ukazovák. „Kdybych nevěděla, kde na takových termínech byla, musela bych se jí zeptat, kam na ně chodí. Promiňte, ona to tak nemyslí, ona už má za sebou takovou mizernou univerzitu. Já jenom doufám, že se to časem spraví,“ omlouvala se čerstvá matka, a zároveň tím zčásti vysvětlila původ Jenůfčina slovníku.

„Já se kvůli tomu do hlavy nepicnu,“ smál se Šustek pobaveně. Kdo by v takovém andílkovi nenašel zalíbení! Hned jí taky objednal čokoládovou tyčinku Mars, ale tím si ji nekoupil. Za tatínka by si ho rozhodně nevybrala, ani kdyby měl kladivo, kleště, ani kdyby měl sadu šroubováků, pilku na železo a hasák.

Jako lítice s úmyslem vyškrábat tomu sráči všechny oči, ukousnout hlavu a plivnout mu do ksichtu, vtrhla do Lidového domu Ráchel Pospíšilová: Za to, co provedl na celostátní úrovni. Za to, co vykládal včera do rádia o Dušánkovi. Za to, jak pokřivil dané slovo. Sliboval, že mu pomůže, a místo pomoci ho zostudil ve všech

koutech naší vlasti. Jenže Semlela v Lidovém domě nebyl a jeho nohsledi v extrovně jen krčili rameny a trapně se vymlouvali, že nevědí, že jim neřekl, kam má namířeno. Jistě má něco důležitého a jim, jeho nejbližším, přece nepřisluší, aby věděli, kam odchvátal, i když jsou jeho nejbližšími, což neznamená, že je povinen skládat jim účty. Ale i kdyby to věděli, zrovna jí by to určitě řekli! Fúrii s očima planoucíma pomstychtivostí, se spáry nabroušenými.

V lokálu plném Lidu zahlédla známou tvář – Šustka. Poznali se na oslavě Dušánkových narozenin, ale nebylo to bližší poznání, pan Šustek po celou dobu oslavy klímal v kuchyni vedle sudu s pivem. Tady v Lidovém domě seděl u stolu s mladou ženou a roztomilým tmavovlasým děvčátkem. Kaplanka k němu zamířila, byla tam volná židle.

„Chci mu vyškrábat oči,“ svěřila se panu Šustkovi. „Vy o něm taky nevíte?“

„Kašlu na hajzla proradného,“ pochopil, o kom je řeč, a ukázal výmluvně na prázdnou židli. „Pivo uklidňuje,“ dodal, když se Ráchel posadila a zatáhla drápy. Pivo nejen uklidňuje, uvolňuje také zábrany, rozvazuje jazyk a navazuje přátelství. Kdyby se chtěl člověk jenom opít, mohl by nasávat doma. Dvě dámy, které se tu náhodou potkaly u stolu, si kápły do noty. Ráchel vysypala Vlastě na hlavu svůj příběh lásky k Dušánkovi a příběh proradnosti tribuna Semlely, a Vlasta se tak seznámila s osobou, která je blízká uvězněnému revolucionáři Dušanu Beránkovi.

„Vždyť je nevinný! Jako kdyby za to mohl, že mu strčili do bot revoluci.“

„Copak mu ji někdo strčil do bot? Copak on žádnou revoluci nechystal?“

„Koho komu strčili do bot?“ pídila se Jenůfka s očima vykulenýma.

„Nechceš si jít, Jenůfko, hrát před hospodu? Je tam houpačka a prolejšačka,“ navrhla Vlasta svojí zvědavé dcerušce.

„Jo! Ty mně pak zdrhneš a já zas pudu do děcáku. Tůdle nůdle!“

„Tak dobře, tak tu zůstaň. Ale nemel furt tou klapačkou.“

„Vždyť nemelu furt...“

„Ale kdo mu ji strčil do bot? A proč zrovna revoluci, proč ne něco jiného? Vraždu, loupež, znásilnění, když ho chtěli zavřít. Vždyť je tolik jiných možností, které se dají strkat do bot... Proč zrovna revoluci?“ kroutila hlavou Vlasta Revoluce. Zaujalo ji to velmi, protože revoluci si oblíbila a ráda by jí přišla na kloub. Podobně jako onkolog si dokáže oblíbit některý obzvlášť vydařený nádor. Aniž si to uvědomovala do důsledků, byla revoluce cílem jejího směřování, splněným snem. A přitom dobře věděla, co se může stát, jak nedozírné následky by mohla přinést – pro všechny. Před revolucí, když k ní dojde, není úniku. Přesto ji pomyšlení na revoluci, samotné slovo revoluce, vzrušovalo, přivádělo do euforie. Vždyť revoluce může vyřešit spoustu neřešených problémů a posunout celé lidstvo, nebo alespoň jeho část, kupředu. Může svrhnout nenáviděnou vládu a panovníka, změnit špatný systém v lepší, osvobodit člověka od nesvobody, pozvednout Lid, nasycit hladové a napojit žíznivé, odstranit útlak, snížit ceny, ztrestat korupci, změnit zákony, odvrhnout falešnou morálku a nastolit morálku ryzí. Místo tmy přinést světlo, místo lži pravdu, místo zla dobro, lásku místo nenávisti... To je revoluce, jak si ji představuje Vlasta Zlámalová, zvaná Revoluce. – A zrovna teď a tady, v hospodě Lidový dům, se od zavržené a ponížené kaplanky Ráchel dozvídá, že v žaláři pár kroků odtud úpí člověk pro revoluci, která dosud nevypukla, ale která se už – s největší pravděpodobností – rodí. Dušan Beránek je živoucím důkazem.

„Nevím, kdo mu ji tam strčil. Snad policisté, kteří ho v lese zatýkali – podporučík Pitbul a strážmistr Teriérová,“ přemítala Ráchel.

„Ale proč a na čí pokyn?“

„Aby ho mohli popravit...“

„Mistra zvuku? Co by z toho měli, kdyby popravili obyčejného zvukaře? Ale co když mu ti policajti do bot žádnou revoluci nestrčili, co když Dušan Beránek tu revoluci už v botách měl? Co když

Dušan Beránek je revolucionář! Pak není čemu se divit, že ho chtějí popravit. Jsou věci, které stojí za to, aby za ně člověk život dal," uvažovala Vlasta. „Jsem o tom hluboce přesvědčena, že Dušan Beránek je revolucionář!“ uzavřela.

„Tak proto ho takhle...“ začala chápat souvislosti Ráchel. A bylo jí to velice sympatické.

A co pan Šustek u jejich stolu? Pil jedno pivo za druhým a prokládal to velkými panáky, aniž by se dámám vměšoval do hovoru. V tuto chvíli už byl unaven. Nakonec se mu přece jen podařilo vymámit od Jenůfky plyšového krokodýla, když o něj ztratila zájem. Položil ho na stůl, hlavu na něj uložil a usnul. Nebylo na tom nic divného, usínal v Lidovém domě na stole pokaždé, když sem zavítal, to znamená každý den. Do dneška to bývalo v extrovně, to ještě patřil k nejbližším tribuna Lidu. Ode dneška bude usínat na stole v lokále a snad se mu i napříště podaří usnout na měkkém, aby neměl otlačené čelo.

„Mami, mami, mně se chce čurat!“ ozvala se Jenůfka, která měla sice dobrou vůli držet klapačku, jenže v jistých situacích nezbyvá než klapačku spustit.

Na dámském záchodě Lidového domu, když přidržovala Jenůfku, aby se nezřítila do porcelánového jícnu, dospěla Vlasta Revoluce k rozhodnutí, že revoluce je nezbytná, protože dál už to takhle nejde. S největší pravděpodobností je doba zas těhotná revolucí a nikde žádný kloudný revolucionář, jenom Dušánek Beránek ve vězení. Vlastě nezbyvá než stanout v čele. Je třeba začít s burcováním Lidu, aby povstal. Nejdřív povstání a pak revoluce. S vyburcovaným Lidem svrhnou nenáviděné tyrany a zrádce, zboří zdi žalářů a z kobky smrti osvobodí Dušánka Beránka, prvního revolucionáře této země. Necht' zhyne starý podlý svět! Na jeho troskách vykvetou růže, rudé růže svobody.

„Už, mami, mami, už!“ ohlásila Jenůfka zasněné Vlastě Revoluci.

VII

Sedí jako krejčík na xylolitové podlaze, ale nic nešije ani nevyšívá. Má zavřené oči, aby ho nerušil pohled na železné dveře s kruhovou špehýrkou, z níž na něj civí obrvené oko. To má za úkol dozírat na Dušánka, aby se mu něco zlého nepřihodilo. Aby ho tu nepotkalo neštěstí. Ale copak může ve vězení potkat člověka neštěstí? Dušánek už nekouří, ačkoli cigaret má habaděj a další si může nechat nakoupit z peněz, které mu maminka poslala na vězeňské konto. Už se s nikým nemusí dělit, protože je v kobce nula nula šest sám, bez Pštrosa. Kouření odložil ve chvíli, kdy se objevila krásná kaplanka Ráchel.

Nedá se říct, že by o ní neustále přemýšlel, že by si kreslil budoucnost po jejím boku. Přemýšlení je vědomá činnost, záměrné směřování odněkud někam, pořádání myšlenek do logického řetězce. Dušánek na zkřížených nohou nehodnotil, netřídil ani nevřazoval do systému. Dušánek byl prozářen blahem. V mizérii vězeňské kobky se nechal unášet pocitem štěstí, jaké přináší láska. Ačkoli nepřítomna, byla tu Ráchel s ním, byl jí plný.

Oko ve špehýrce přestalo Dušánkovi vadit. Nic po něm nechtělo, jenom se na něj dívalo, občas mrklo, nebylo to však mrknutí, jež by něco naznačovalo. Mrkalo jen tak, z přirozené potřeby svlažit oční kouli tělní tekutinou, které snad ani nebudeme říkat slzy. Toto oko bdí nad Dušánkem bedlivěji než jiné oči nad jinými vězni, protože Dušánek je snad jediným vězňem v této věznici, nad kterým visí hrozba nejvyššího trestu. Oko ve špehýrce Dušánkovi zpočátku vadilo. Měl oprávněný pocit, že na něj hledí, že sleduje každý jeho pohyb, ani na záchod nebylo možné před ním uniknout. Když pochopil, že tomu nebude jinak, že oko ze špehýrky nezmizí, ale na druhou stranu že pro něho nepředstavuje žádné nebezpečí, zvykl

si na jeho přítomnost. Mělo pro něj stejnou hodnotu jako kterákoli z početných kreseb kosočtverců, čárek, číslic, jmen a nápisů na zdech či Pštrosů vyrytých do ešusů s jídlem.

Toho dne, kdy se v kobce nula nula šest objevila Ráchel, proměnil se Dušánkův svět v rajskou zahradu. Ano, vždyť také původní Ráj byl omezený a uzavřený; nezpochybnitelné vyhnání je toho důkazem. Zdá se, že svoboda není nezbytným předpokladem štěstí... Proč by měl pomýšlet na odchod, když je tu Ráchel s ním? Dobrovolně se z Ráje neodchází.

- Nikdy bych nepomyslel, že láska je taková krásná.
- Chtějí tě zabít, Dušánku!
- Proč? Proč by to dělali?
- Co já vím...
- Copak jsem něco provedl?
- Neboj se, já tě nedám!

Ráchel si počíhala na ředitele věznice, zčásti kryta útlým kmenem mladé lipky, až zas půjde s kapesníkem před ústy podél železného plotu od zubaře. Ve věznici byl nedobytný, chráněn tlustými zdmi, mřížemi a věžeňskou stráží. Když ho Ráchel spatřila zasmušilého vycházet ze zubařových dveří, když za ním dveře zaklaply a nemohl už zacouvat zpátky do bezpečí, vyrazila z úkrytu předstírajíc náhodu, v ruce pohotovostní balíček papírových kapesníků. Tentokrát byly zbytečné. Také obezřetnost, s jakou tu na ředitele číhala, nebyla namístě. Jakmile ji spatřil, usmál se na ni novým úsměvem.

„Ach, pane řediteli, jaké vy to máte krásné zuby!“ řekla Ráchel místo pozdravu.

„Myslíte?“ zarazil se. Nadšená reakce bývalé kaplanky na zcela formální úsměv jej zaskočila a znejistěla. Ostatně samotné její zjevení bylo překvapením ne zrovna milým, neměl nejčistší svědomí. Vždyť ji vyhodil z práce. A přitom nemusel. Vyhodil ji jenom z obavy, aby ho nadřízení z ministerstva spravedlnosti nevypeskovali, že za-

městnává kaplanku, která je milenkou vězně. Dušánkovou milenkou v pravém slova smyslu přece nebyla. Kdo mohl o jejich platonickém vztahu vědět? Pár dozorců si zajisté všimlo jistých indicií a mohli by o tom žvanit u piva. Od piva je na ministerstvo spravedlnosti jenom kousek. Toho se ředitel obával, proto ji propustil.

„Nemyslím, vždyť to vidím!“ zvolala Ráchel, sáhla do kabelky a nastavila mu před obličej kulaté zrcátko: „Úsměv, prosím!“ A požehnala novým zubům, aby se jim v ředitelových ústech dobře dařilo.

Ano, byly to krásné nové zuby a ředitelovo rozkolísané sebevědomí tím pádem prudce vzrostlo. – Nejen že má zuby, navíc tu postává s mladou dámou, na níž je patrné, že kdyby se přihlásila do soutěže o královnu krásy, zcela zaručeně by zvítězila a stala se Miss Universum. Kterému postaršímu chlápku s porcelánovým chrupem by nezalichotilo, kdyby s ním v Jankovcově ulici pod lipami klábosila taková krasavice! Škoda že náhodných chodců tudy prošlo tak málo, většinou spěchali k zubaři nebo se loudali od zubaře. Přesto však mnozí, když je minuli, se za nimi otáčeli.

„Tak dobře,“ svolil nakonec, „ale bude to návštěva utajená, krátká a pod dozorem.“

„Och, jak jste dobrý, pane řediteli!“ zajásala Ráchel a dala mu pod lipami na chodníku přede všemi náhodnými chodci štípanou pusou, až mu zrudla obě líčka.

Návštěva se uskutečnila v kobce nula nula šest za přítomnosti obrveného oka. Bylo to jiné oko než obvykle, bdělejší, ale Dušánek to nepostřehl, protože byl vůči okům ve špehýrce imunní a také proto, že tu s ním byla Ráchel, krásná a skutečná, žádný prelud, a hleděla na něj láskyplnými očima. Překonal ostych, vztáhl ruce a dotkl se jí lehce, jako by jí na tváři přistálo pápěří z jarních topolů.

„Nesahat!“ ozval se ze špehýrky ředitelův hlas.

V místnůstce s počmáranými zdmi, se záchodovou dírou v rohu, se zamřížovaným okénkem se posadili na stoličky bez opěradel.

Dívali se na sebe a mlčeli, protože slov se nedostávalo. Dýchali společný vzduch a pociťovali tepání vzájemně pomíchané krve. Mlčeli, a přesto si řekli všechno, co bylo potřeba.

„Konec návštěvy!“ rozhodlo oko nesmlouvavě.

Vstali. Ráchel přistoupila k Dušánkovi, položila mu paže kolem krku a zprudka ho políbila milostným polibkem. Nikdo tomu nemohl zabránit.

„No no no! Tak to ne, toto!“

Železné dveře s třísknutím zapadly a Dušan Beránek zůstal sám. Také oko ze špehýrky zmizelo, záklopka klapla: Klap! Z kohoutku nad záchodem kapaly kapky do smaltované díry: Kap, kap, kap... Pravidelně, předvídatelně, nelítostně: Ted', ted', ted'... Zůstal tu sám. Bez Ráchel. Sám tu byl. Osamocen. Samoten. Opuštěn. Ztracen. Ztracen.

Teprve ted' si uvědomil závažnost svého postavení. Co ho čeká, jaké má vyhlídky. Teprve ted' mu došlo, že je obviněn ze strašného zločinu. Že to s ním nemusí dobře dopadnout. Vždyť může přijít život. Vždyť může ztratit Ráchel. Když byla jenom představou, snovou průvodkyní, mohl se s ní sejít kdykoli, stačilo přání, a byla tu s náručí plnou štěstí. – Ted' nadešel okamžik pravdy. Navštívila ho skutečná Ráchel, žena z masa, kostí a krve. Sáhł si na ni, a nerozplynula se. Musela odejít, a kdoví k jakým koncům příběh dospěje...

Propadal beznaději. Zděšení ze skutečnosti se proměnilo ve zděšení z bezmoci. Není čeho se chytit, není oč se opřít, stébla se lámou, písek ujíždí pod nohama. Díval se do dlaní, jako by tam číhal osud. Je dlouhá čára života dobrým znamením i pro ty, kterým bude zanedlouho useknuta hlava?

Spis byl uzavřen a Dušan Beránek se dočkal obžaloby. Vypracoval ji noční prokurátor Voda a na starodávném psacím stroji Consul překlepala zapisovatelka Lucie, dívka pohledná. Obžalobu přinesl Béd'a velitel a předal ji Dušánkovi proti podpisu. Ledva Dušánek

obžalobu dočetl, už tu byl obhájce Bruder plný ničím neodůvodněného optimismu.

„Tak, a je to. Už to nebude dlouho trvat, pane Beránku, už se konečně dočkáme konce toho trápení. Muselo to být pro vás hodně nepříjemné, vidíte?“

„No...“

„Ale člověk si zvykne i na šibenici, že ano.“

„No...“

„Neberte to doslova, pane Beránku, je to jen takové rčení. Na šibenici si člověk samozřejmě nezvykne, ale co mu zbývá, když ho tam pověsí. Mrtvému je snad jedno, visí-li za krk nebo leží s připáženými rukama v truhle.“

„No...“

„Aspoň já si myslím, že je mu to jedno. Ostatním to jedno být nemůže, proto je tam úřední lékař, aby stanovil smrt v okamžiku, kdy nastane, a zřízenci mohli začít s úklidem. Je to zavedený systém a funguje spolehlivě. Nemusíte mít obavy ani pochybnosti.“

„To já ani...“

„Už nejste obviněný, pane Beránku, už máte na dveřích napsáno ‚obžalovaný‘. Od toho okamžiku, kdy jste převzal obžalobu. Váš případ se pohnul slibně kupředu. Soudní jednání na sebe nenechá dlouho čekat.“

„Ale vždyť přece...“

„Hlavně to nechte na mně. Už jsem obhajoval stovky obžalovaných, a kolikrát to mohlo dopadnout mnohem hůř, než to nakonec dopadlo. Obhájce je významným aktérem každého procesu, a to byste se divil, kolik toho může dobře zvoleným slovem pozitivně ovlivnit. Také ve vašem procesu, nemyslete si, pane Beránku, leccos ovlivním, a nakonec zjistíte, že volba advokáta Matyáše Brudera byla tou nejlepší volbou. Je sice zbytečné plakat nad rozlitym mlékem, ale řekněte mi, pane Beránku, co vás tenkrát táhlo do toho lesa? Vždyť vy jste vůbec nemusel skončit ve věznici s ostrahou!“

„Byl pěkný jarní den, tak jsem si myslel..., vůbec mě nenapadlo..., ani ve snu bych...“

„A vidíte. Ani ve snu byste, a přece. Hlavu vzhůru, pane Beránku,“ povzbudil Dušánka doktor Bruder, podal mu ruku, počkal si chvílku u dveří, než mu Běda velitel otevřel, povzbudivě se usmál a dveře kobky nula nula šest za ním zaklaply.

Vlasta Revoluce si Jenůfčinou existencí na sebe upletla systém komplikací, povinností a překážek. Jenůfka není odložitelná ani na chvílku. Když ji Vlasta hodlala odvést do školky a slibovala, že tam na ni čeká spousta nových hraček a kamarádi, s nimiž uzavře přátelství, s chlapečky a děvčátky, také s hodnými a milými tetami, zarputile odmítala obléct si nové šatičky s kočičkou, ani cokoli jiného, protože do žádné školky s pitomejma děckama a blbejma tetama nepůjde a nepůjde, ani kdyby se Vlasta třeba posrala. Protože kdoví jestli taková školka není děcák. A do děcáku ji už nikdo nikdy nedostane.

„Třeba tam bude instalatér se šroubovákem odvzdušňovat radiátory ústředního topení...“ navrhla ničím nepodloženou možnost Vlasta.

„S hasákem taky?“ probudil se Jenůfčin zájem. Instalatéri s hasáky jí imponovali.

„Každej instalatér má přece hasák. Uvidíš, že se ti tam bude líbit. Ani nebudeš chtít domů.“

„A co kombinačky?“

„Co by to bylo za instalatéra bez kombinaček!“

„Tak jo,“ přikývla Jenůfka. „Jenom se tam na něho s hasákem a kombinačkama mrkneme a hned zase půjdeme!“

Jenže když přišli do školky, prohlédla Jenůfka lest, šprajcla se hned ve vrátkách do zahrady a požadovala, aby jí instalatéra i s nářadím přivedli před školku, dovnitř ji nikdo nedostane, protože ve stejné zahradě s podobnými dětmi a tetami si toho užila dost a dost. To by ji museli utrhnout i s brankou. Teď má přece maminku. Vlastě nezbylo než vzít Jenůfku na konspirační schůzku.

Původně byla schůzka domluvená do Lidového domu, i když se na ní měly projednávat utajované skutečnosti týkající se ohrožení stability zavedených a fungujících pořádků na celostátní úrovni. Lidový dům se jevil jako vyhovující. Lid zde ventiloval rozmanité názory, mnohdy až extrémně radikální, třeba co by udělal, kdyby on byl prezidentem. Nebo: Všecky je pozavírat, svině nenažrané! Nebo: Kdyby u těch koryt aspoň tak nemlaskali. Nebo: Ty kurvy! A jiné, a jiné... Takže závažné záležitosti, které musely Vlasta s Ráchel důkladně promyslet, splynou s ruchem hospodského kecu a uniknou nepovolanému uchu lépe, než by mu unikly v jiných prostorách. Jenže co s Jenůfkou? V hospodě bude zasahovat do hovoru nepatřičnými poznámkami a nesmyslnými návrhy, zase bude navazovat přátelství s opilci, bude chtít v nevhodnou chvíli na záchod, pořád se bude ptát, kdy už se půjde jinam. Jinam by měly jít rovnou.

Nejlépe na hřiště. Dvě dámy na lavičce konferují o domácích poredech, alternativní medicíně a depilaci, zatímco černoooký andílek se na houpačce houpá, houpý hou, houpý hou..., nebo rozkopává jiným dětem hrady a bábovičky. – Zase špatně. Dětská hřiště se podobají zahradám dětských domovů. Opět uhodila kosa na kámen.

„Ne!“ rozhodla Jenůfka.

„A co takhle do Stromovky,“ napadlo Ráchel. V zastrčeném zákoutí rozlehlého parku znepokojuje hustota dětí nehrozí.

„Tak jo,“ souhlasil andílek, „do Stromovky na strom.“

A šlo se do Stromovky. Na strom lézt nemusí, kvůli utajení stačí osamělá lavička pod stromem. Byla dřevěná, opatřená barevnou cedulí z ušlechtilého plastu:

„VÁŽENÉ SPOLUOBČANKY, VÁŽENÍ SPOLUOBČANÉ! TUTO LAVIČKU NECHAL K VAŠEMU UŽÍVÁNÍ VE CHVÍLÍCH POHODY ZŘÍDIT PRIMÁTOR HLAVNÍHO MĚSTA MUDR. PAVEL PÉM. NECHŤ SLOUŽÍ KU PROSPĚCHU OBČANŮM I NÁVŠTĚVNÍKŮM.“

Cedule byla v rozích přišroubována zlatými šrouby. Leskly se v odpoledním slunci mimořádným leskem. Lavička stála pod dubem

s větvemi u země, andílek po nich snadno vylezl jako po žebříku do koruny, až docela nahoru.

Námětem utajované schůzky byl Dušánek: jak ho dostat z vězení. Ráchel na základě svých znalostí věznice a systému její ostrahy už několik dnů promýšlela možnosti, jak zorganizovat útěk. Dospěla k závěru, že útěk je nemožný.

„Útěk není možný,“ řekla, když usedly na lavičku a čiperná Jenůfka zmizela ve větvích.

„Pst!“ špitla Vlasta, položila si ukazovák na rty a druhým ukazovákem ukázala na primátorovu cedulku. Pak zalovila v tašce a vytáhla Jenůfčin oblíbený šroubovák. Odšroubovala šrouby a zpod cedulky vyrvala utajenou štěnici, odposlechové zařízení Bezpečnostní služby státu. Další Jenůfčinou oblíbenou hračkou, kladivem, rozklepala štěnici na placičku.

„Tak,“ řekla, „to by bylo. A teď vzhůru do větví!“

„Proč do větví?“ nechápala Ráchel.

„Neptej se, boty dolů!“

V lodičkách s vysokým podpatkem se špatně leze po stromech. Sotva se skryly v listoví a žaludech, přičvávaly k lavičce na černých klisnách městské policistky Nula Dvanáctka a Nula Dvacet Pětka. Moc jim to slušelo a ony si toho byly vědomy, proto se tvářily hrdě, jako by před publikem. Ovšem Nula Dvanáctce to slušelo víc, to jí nikdo nemůže upřít. Asi proto, že byla z ostravsko-karvinského revíru, půjčená do hlavního města na výpomoc.

„Kurva štelunk, zas ten gyzd. Něda pokuj, něda a něda. Jak ho raz zdrapim, podhodka vyjašeneho, tak...“

„Ser na to, Nula Dvanáctko,“ uklidňovala ji Nula Dvacet Pětka, velitelka hlídky. „Až nám skončí hlídka, napíšeme hlášení o narušení zařízení lesní zvěří, a bude. Do zejtrka se to neposere. Jezevce na koni nedostaneme, to bysme musely slízt na zem a honit se za ním pěšky. Nechápu, co mu na těch štěnicích tolik chutná. A kde vzal šroubovák?“

„Jak ho, skurdupla, dostanu, tak ho zahryznu,“ ulevila si Nula Dvanáctka, zkušená rozháněčka fotbalových baníkovců, nositelka Zlatého kopyta druhého stupně. Na jezevce ze Stromovky však byla krátká i se Zlatým kopytem. – Sličné policistky se rozhlédly kolem, nespatri-li jezevce na útěku. Zvednout pohled vzhůru je nenapadlo, jezevci po stromech nelezou. Pobídlly kobyly a odcválaly na promenádu. Nebudou přece svou policejní krásou mrhat v odlehlých končinách bez publika.

Andílek Jenůfka se během policejní epizody chovala znamenitě. Zardousila mladé sojky v hnízdě na vršíčku, aby nedělaly povyk, a sama také ani nedutala. Věděla dobře, že když se nablízku objeví osoba v policejní uniformě, ani se nedutá.

„Útěk bez peněz nezorganizujeme, a tolik peněz, abychom doplatily celou ostrahu věznice, neseženeme,“ uvažovala Ráchel na větvi. „Je třeba zrušit trest smrti. Potřebujeme získat čas a dokázat, že je nevinný. Trest smrti je nehumánní anachronismus.“

„Má řeč,“ přisvědčila Vlasta. „Jenže jak to chceš udělat?“

„Zorganizujeme petici, posháníme potřebný počet – nevím, kolik je třeba – podpisů a předáme ji parlamentu. Přesvědčíme některého poslance, aby podal návrh na zrušení trestu smrti...“

„... a Dušánek vstane z mrtvých, nechá si narůst novou hlavu a vezme si tě za ženu. Než seženeme podpisy, bude to mít, chudák Dušánek, už dávno za sebou. Musíme jednat.“

„Tak mi porad, co budeme dělat...“

„Utečem!“ vmísila se Jenůfka. S útěky měla zkušenosti, jenomže ji vždycky chytili a přivedli zpátky.

„Revoluce!“ zvolala Vlasta jasným hlasem. „Jenom revoluce dokáže Dušánka zachránit. S aristokraty na lucerny!“

„Revoluce? Ale to je děsivá představa... Revoluce jenom boří a krev prolévá. Nakonec požívá svoje děti!“

„Aby mohl být zbudován nový, spravedlivý svět, musíme ten starý, nespravedlivý zbourat. Při bourání může dojít k újmě a drobným

nespravedlnostem... Nic není zadarmo, dějinný zvrat se bez obětí neobejde. Třeba se nám podaří sametová verze, bez krve a násilí, bez věšení na lucerny. Budeme spravedliví a něžní, věc revoluce vezmu do svých rukou já, Vlasta Revoluce. Pod mým vedením povstane Lid, povalí pilíře moci, vyvrátí mříže, rozkotá zdi, rozvalí vrata žalářů. A v čele osvobozených psanců vykročí do svobody Dušan Beránek, první revolucionář této země. A já mu předám velení,“ horlila Vlasta v koruně dubu.

„Ale co pak?“ zeptala se Ráchel.

„Neptej se, dívko, co bude pak! Potom se uvidí...“

„Potom bude zmrzlinááá!“ zajásala Jenůfka, upustila z ruček zardoušená sojčata a černé knoflíky ve tvářích se jí rozzářily radostným očekáváním.

„Ano, a potom bude zmrzlina,“ přisvědčila Vlasta Revoluce, Jenůfčina maminka. „Pro všechny!“

Slezly z dubu, obuly si střevíčky a odklapotaly k boudě s občerstvením. Andílka si vedly za ručky mezi sebou a učily ho létat. Frnk! Moc jim to slušelo. – A potom byla zmrzlina.

Na podzim ráno, hned po snídani, přinesl Běďa velitel, klíčník, Dušánkovi do kobky nula nula šest šaty, v nichž byl na jaře zatčen.

„Oblíknout a čekat!“

Byla to rozkoš: Po půlroce v hnědých teplácích obléknout si zase důvěrně známé obnošené džínsy, tričko s nápisem „VLASTNÍ CESTOU“ na prsou i na zádech a černý svetr, který mu upletla maminka. Pohorky mu Běďa nepřinesl, protože jsou předmětem doličným. Nezbylo než zůstat ve státních pantoflích. Dušánek se hbitě převlékl, tepláky a věžeňské prádlo poskládal do komínku a čekal. Ani si nesesdl, protože se nemohl dočkat. Nasezený byl ažaž. Čekání se protahovalo a Dušánkovi se chtělo močit. Jenže co když si pro něj přijdou zrovna ve chvíli, kdy bude sotva v polovině? A Běďa stále nikde... Konečně zarachotil v zámku klíč.

„Ještě se, obžalovaný Beránek, vymočte, aby to na vás nepřišlo v soudní síni.“

S pouty na rukou a bílou páskou na rukávě kráčel Dušánek doprovázený Bédou velitelem k výtahu. Výtah je vytáhl do přízemí, pak prošli přes dva katry spojovací chodbou do budovy zemského soudu. Největší a nejkrásnější soudní síň byla vyhrazena procesu s Dušanem Beránkem. Jenže lavice pro publikum byly prázdné. Jenom obvyklá spící důchodkyně paní Zdeňka Zavázalová-Janská se krčila na svém místě u radiátoru vedle kárované tašky na kolečkách. Vpředu se rozvaloval Květoslav Skokan, lokálkář z *Posledního slova*, deníku s celostátní působností.

U dveří do soudní síně se s dveřníky v uniformě justiční strážce dohadovala Vlasta Zlámalová. Chtěla dovnitř s Jenůfkou, a stráž ji nechtěla s dítětem vpustit. Mávala ozbrojencům před očima „Chartou práv dítěte“, argumentovala tím, že přece každé dítě, i to nejmenší, má právo na vlastního otce, a oni to právo Jenůfci upírají, když ji nechtějí pustit za tatínkem, kterého dosud neviděla a kdoví zda ho ještě někdy uvidí. Protože Dušan Beránek je prý Jenůfčin nemanželský otec. Scéně přihlížela Ráchel Pospíšilová. V duchu se modlila za zdar Vlastina úsilí a přitom v ní hlodal červ pochybnosti: Co když má Vlasta pravdu?

„Tak ji tam pusťte,“ přimlula se krásná Ráchel. „Co vám to udělá...“

„Co myslíš?“ zeptal se levý dveřník pravého.

„Co myslíš ty?“ zeptal se pravý levého. Oba měli stejné pravomoci, žádný nechtěl rozhodnout a nést si důsledky.

„Já myslím...“

„Já taky myslím...“

„Tak jo?“

„Tak jo?“

„Moc vám děkujeme, je vidět, že máte dobrá srdce,“ rozhodla se Ráchel. „Bůh vám požehnej!“ dodala a udělala každému křížek na čelo. Vlasta s Jenůfkou už mezitím proklouzly do soudní síně.

A už tu byl Dušánek s pouty na rukou, doprovázený dvěma Bédi veliteli. Avšak i tomuto hrdelnímu zločinci pouta v soudní síni sňali, protože se nesluší soudit spoutaného člověka. Pokynuli mu, aby usedl na lavici obžalovaných naproti soudné stoličce. Usadili ho doprostřed, aby byl protnut osou procházející středem státního znaku v čele místnosti, středem Dušánka, lavicemi pro publikum a geometrickým středem zadní stěny natřené šedou, poněkud ošuntělou barvou; to kvůli souměrnosti nadcházejícího soudního líčení. Aby spravedlnosti bylo učiněno zadost.

Dušánek usedl a nepokojně se zavrtěl. Vedle něj si sedli – z každé strany jeden – Bédové velitelé ozbrojeni obušky u pasu přicvaknutými, spreji s paralyzujícím plynem a pistolemi pokojně zapnutými v pouzdrech. Tvářili se důstojně, hleděli na státní znak před sebou a nevrtili se ani trošku, Dušánkova nepokojného vrtění si nevšímali, byli to ostrřílení Bédové, takových obžalovaných už mezi sebou měli na sta, na tisíce. Zdálo se, že jim Dušánek chce něco významného sdělit, jenže Bédové velitelé tu nejsou od toho, aby jim obžalovaní něco sdělovali, jejich posláním je dávat na obžalované pozor, aby se nepokusili upláchnout, po případě obžalované podpírat, kdyby nemohli unést tíhu provinění. Kdyby sebou obžalovaný plácl na podlahu, Bédové by se nevyhnuli pokárání od nadřízených. Tvářili se nepřístupně a Dušánek nenašel odvahu jim to, co měl na srdci, sdělit. Cítil krev, jak mu pulsuje ve spáncích, slyšel její hukot, šplouchání krve v komorách a předsíních, a to jej uklidňovalo: pumpa pracuje, hodiny tikají, člověk Dušánek žije...

Do soudní síně vstoupilo dvanáct mužů a žen ve svátečních oděvech – velká porota. Všichni v sále povstali, také oba Bédové Dušánkovi po bocích, i Jenůfka, i spící důchodkyně paní Zavázalová-Janská povstala, jenom obžalovaný Beránek zůstal sedět a nic nedbal na dloubance pod žebra od Bédů z obou stran. Ani když vešel prokurátor, zapisovatelka a zemský soudce, nepřimělo to obžalovaného k povstání. – Teprve když soudce zahřímá:

„Obžalovaný, vy taky! To platí pro všechny!“

Dušánek se mocně zavrtěl, povytáhl krk a ramena, zapumpoval pažemi jako chroust před vzlétnutím, ale nevzlétl. Nešlo to.

„Jestli jste nemocen, soud k tomu přihlédně. Ale musíte předložit atest od úředního lékaře. Jinak by to bylo pohrdání soudem.“

„Nemám nic od lékaře, je to smůla,“ pokoušel se zdůvodnit svou situaci Dušánek, „ne a ne se utrhnout.“

„Smůlu máte, jinak byste neseděl před zemským soudem,“ přisvědčil soudce se škodolibým úsměškem. „To však neznámá, že nemusíte povstat.“

„Ona lpí a já nemůžu...“ zoufal si Dušánek, „když mě policie posadila v lese na pařez, jak jsem si musel zouvat ty boty, přilnula. Smůla z pařezu, a já teď tohle. Nejde to, pane soudce. Kdyby ta lavice nebyla přišroubovaná, tak bych se zvedl i s ní. S tou lavicí obžalovaných bych se...“

„Tak ji někdo odšroubujte!“ nařídil soudce. „Tu lavici. Ať se nezdržujeme podružnostmi. Má někdo šroubovák?“

„Ano, zde, prosím!“ přihlásila se Vlasta Zlámalová. Nosila s sebou šroubovák spolu s hasákem, kladívkem, kombinačkami, plyšovým krokodýlem a ostatními Jenůfčinými hračkami.

„Vzhůru, do toho!“ pokynul jí soudce. Vlasta se pustila do práce, jenže šrouby už byly sešlapané a šroubovák se neměl čeho chytit. Nešlo to. Zvedl se redaktor Skokan, odstrčil ženskou, vzal jí šroubovák z ruky, a taky si na šroubu vylámal zuby. Přece kvůli tomu, že je obžalovaný přilepený k lavici obžalovaných, nezruší hrdelní projednávání! Naštěstí tu byla paní Zdeňka Zavázalová-Janská. Zalovila v tašce na kolečkách, vylovila krejčovské nůžky a Dušánka z přilepení vystříhla. Všem se velice ulevilo.

„Obžalovaný, vstaňte!“ zahřímal soudce, tentokrát úspěšně.

Dušánek vstal a na zadku mu zela obdélníková díra střední velikosti. Naštěstí měl pod kalhotami věžeňské podvlékačky modré barvy. Mravnost neutrpěla újmu, proces byl zachráněn.

„Obžalovaný, posadte se,“ poručil soudce a spokojeně se usmál. Měl radost, že se problém hladce vyřešil. Jenže se vynořil druhý problém. Zemský soudce zjistil, že chybí JUDr. Matyáš Bruder.

„Kde máte obhájce?“ zahřímal na Dušánka. „Chybí bez omluvenky. S vámi jsou, pane obžalovaný, jenom problémy.“

Vtom se pootevřely dveře a škvírou docela úzkou protáhla se paní Beránková. Málem zaspala soud svého syna. Jenže pro jednání soudu nebyla paní Beránková důležitá ani trochu. A tak čekali a čekali... Ve chvíli, kdy už chtěl soudce vyhlásit kuřáckou pauzu, rozletěly se dveře a v nich stanul doktor obojího práva Matyáš Bruder s jehličím ve vlasech, modře olemovaný talár pozapínaný nakřivo.

„Dobrý den, vespolek! Omlouvám se, ctihodnosti, za zpoždění mnou ne zcela zaviněné.“

„Něco jste měl, pane doktore, že. Jako obvykle...“

„Tentokrát to nebylo jako obvykle, ctihodnosti, tentokrát jsem měl štěstí. Velké houbařské štěstí.“

„Snad jste nebyl brzy zrána v lese!“

„Podařilo se mi překonat vrozený odpor k lesu, představte si to! Na houby se musí brzy zrána, aby se nerozutekly. Se svými pěti dětmi, jsou jako píšťalky od varhan, co rok, to prorok.“

„A copak jste našel, pane doktore?“

„Nechci se chlubit, ale když jinak nedáte... Dva janky, ctihodnosti, hejno lišek, jednoho kováře – to je ten, jak zmodrá, když ho přeříznete – a dva satany. Ale ty jsme tam raději nechali. Nejraději bych do nich rovnou kopl, ale co když je někdo sbírá...“

„Nebylo by to etické,“ řekl zemský soudce. „A co dětičky, také něco našly?“

„Plný košík všelijakých. Představte si, že nejmenší píšťalka, Vítá se jmenuje, našel největší houbu.“

„Skutečně?“

„Jenže to byla prašivka. Ale vzali jsme ji taky, aby měl Vítá radost. Nemohli jsme mu přece pokazit radost.“

Porotci ve svých lavicích pozorně naslouchali právníckým osobám. Kdyby jim to pravidla dovolila, určitě by se zeptali, ve kterém lese k takovému štěstí doktor Bruder přišel. Všech dvanáct – kromě úspěšně rozvedeného předsedy poroty Břetislava Břita, sedláře – bylo u soudu poprvé, neboť do poroty se vybírají jenom ctihodní občané a občanky, a všechno jim tu bylo nové a zajímavé. Rozvod přece není ničím diskvalifikujícím a zavrženíhodným, aby takto postižený občan nemohl být zvolen předsedou. Debata o houbách je zaujala a někteří z nich se právě rozhodli, že se také vydají za lesním dobrodružstvím, jakmile budou mít čestnou občanskou povinnost z krku.

„Nuže, do práce!“ ukončil soudce houbařskou rozpravu. „Pane prokurátore, sdělte, prosím, zdejší sešlosti, především velké porotě, co máte proti občanovi Dušanu Beránkovi?“

Noční prokurátor Voda v rudém taláru povstal a rozhlédl se po síni, pohlédl na porotce, na soudce, pak ukázal ukazovákem na Dušánka a spustil:

„Vážené paní porotkyně, vážení páni porotci, ctihodnosti! Tento muž, jehož činy budeme dnes posuzovat, se jmenuje Dušan Beránek. Ano, slyšeli jste dobře, Beránek. Nejmenuje se Beran ani Vlk, Hyena, Skunk nebo Tchoř či Had. Vybral si jméno neviňátka: Beránek. Agnus dei, beránek boží... Dobře se na něj podívejte, na Beránka, slavná poroto, a slyšte, co vám teď budu o tomto beránku božím vyprávět. Ostatně sami jste si mohli o jeho charakteru před chvílí udělat obrázek. To, co nám tu v soudní síni předvedl se svými kalhotami, je signifikantní. Ano, signifikantní. Po tomto extempore už tedy nikoho neudiví, že právě tato osoba hodlala svou zemi, svoji rodnou vlast zavléci do katastrofy...“

Dušánek slyšel, co noční prokurátor Voda říká. Snažil se pochopit smysl jeho slov a co znamenají. Uvědomoval si, že je to pro něj důležité, že prokurátorova slova bezpochyby ovlivní jeho osud. Přesto měl pocit, že se ho netýkají. Vnímal Vodovu mimiku, jeho rozmáchlá

gesta, dynamiku a zabarvení hlasu, světla a stíny na rudé draperii taláru, mateřské znaménko na líci pod levým okem... Avšak z toho, co prokurátorova slova obsahovala, nic v Dušánkovi neuvízlo, ničemu neporozuměl. Jako by se z červeného tajtrlíka hrnula jen bezobsažná patlanina.

„Veden nízkými pohnutkami,“ pokračoval prokurátor Voda s pohledem upřeným na porotce, „v naší krásné zemi, v naší vlasti, paní a páni porotkyně a porotci, v zemi, která se teprve nedávno vymanila z pout nenáviděné totality a duchovního temna a nastolila skutečnou lidovládu, skutečnou parlamentní demokracii, hodlal vyvolat zmatek a neřád, zmar. Ano, Dušan Beránek usiloval o revoluční zvrát. Jemu nestačilo, že každý občan této země může každou chvíli svobodně volit ve svobodných volbách svobodné občany jako své svobodné zástupce. Kým chtěl tento Beránek nahradit Lid, jenž u nás vládne a rozhoduje si sám o svých věcech? Krvežíznivými teroristy? Pomatenými občanskými aktivisty? Cyklisty a milovníky přírody? Převaděči žab přes veřejné komunikace? Kuřáky marihuany? Alternativními energetiky? Homosexuály a homosexuálkami? Organizovanými zločinci? To, k čemu se Lid po letech utrpení, strádání, mlčení a obětí, po půlstoletí v nesvobodě konečně dobral, by tento muž, a jemu podobní ženy a muži, zašlapal do země, znevážil, zatratil, pošpinil, poplival, pokálel, zneuctil, znehodnotil, zneužil, zničil...“

Ale vždyť já přece žádnou revoluci nechci! K čemu by mi byla? Vždyť já si něco takového ani nedokážu představit. To by na sebe lidé v ulicích stříleli. A kde by vzali flinty? A proč by to dělali? – Dušánek měl pocit, že všichni přítomní proti němu cosi mají. Všech dvanáct porotců na něj nevráživě hledělo, jako by jim pohaněl dítě. Čímsi se jim znelíbil, cosi jim provedl. Zřejmě si je popudil tím, jak se přilepil k lavici. Ale copak to udělal schválně? Ano, bylo to strašné, nemělo se to stát, a teď se na něj hněvají. Velmi to Dušánka hnětlo. Rád by s každým dobře vycházel a kupodivu se mu to až

dosud docela dařilo. Než se v lese vynořili ti dva policisté: Pitbul a Teriérová. Jenže ani těm nic špatného neprovedl. Vlastně jim udělal radost, když mu v botách našli ty dvě žluté obálky. Proč ho dneska soudí? Dvanáct spořádaných občanů, z nichž ani s jedním se dosud nesetkal, se na něj káravě dívá, jako by jim ublížil – každému zvlášť a všem dohromady. A co se stalo s tím panem prokurátorem Vodou, který ho vysvobodil ze spárů Pštrosových, ukázal mu svoji zapisovatelku a kávu nabídl... Proč tu najednou takhle vyvádí?

„Veden nízkými pohnutkami,“ pokračoval prokurátor Voda, „připravoval revoluci se záměrem svrhnout vládu, rozpustit obě komory parlamentu, zrušit justici, převzít velení armády a bezpečnostních složek, ovládnout poštu, rozhlas a televizi, železnici, školství a kulturu, tělovýchovu a požárníky, čímž se dopustil vlastizrady, a to je, vážené paní porotkyně, vážení páni porotci, důvod k vážnému zamyšlení.“

Ne že bych s něčím takovým, co vám teď řeknu, souhlasil, ale dokážu si docela dobře představit, že za jistých okolností může člověk spáchat trestný čin: zabít jiného člověka ku příkladu ve válce, tam je to dokonce žádoucí, nebo v sebeobraně, v afektu ku příkladu, když je vyprovokován nebo když brání své blízké. Žádný z nás nemůže vědět, jak se v mezní situaci zachová. Také nouze může slabšího jedince přivést k poklesku. Před námi však stojí Dušan Beránek, mistr zvuku, člověk zajištěný, solidního sociálního postavení, netrpí nouzí, nevzdoruje ohrožení. Ocitl se snad tento Dušan Beránek v mezní situaci, když v pustém lese přenášel revoluci z jednoho místa na druhé? Dovedu si představit, s jakou obhajobou přispěchá pan obhájce, až začne obhajovat neobhajitelné. Určitě se vytasí se skutečností, že se obžalovaný ke svým činům přiznal. Jenže přiznal by se obžalovaný ke svým činům, kdyby při nich nebyl dopaden? Že vedl až dosud spořádaný život, účastnil se voleb, neopíjel se a v noci nerámusil, řádně chodil do práce a v práci příkladně pracoval, spolupracovníci ani sousedé si na něj nestěžují, nečmáral po zdech,

špačky z cigaret neodhazoval na chodník ani na podlahu, nejezdil načerno městskou hromadnou dopravou, neužíval sprostých slov a ruce si myl před jídlem i po použití toalety. Ano, máte pravdu, pane obhájce, to všechno Dušan Beránek nečinil či činil. Ovšem s jakým záměrem, pane doktore Brudere, to už nám neprozradíte. Ale já vám to řeknu, paní porotkyně a páni porotci: Aby oklamal veřejnost, aby na sebe neupoutal pozornost, aby pod maskou spouřádaného občánka, naivního prostáčka, páchal ten nejstrašnější zločin, jakého se občan může na spoluobčanech dopustit...“

Doktor Matyáš Bruder si během prokurátorovy řeči pilně psal poznámky do kroužkového bloku a potutelně se usmíval. Porotci hleděli na Dušánka nevěřícíma očima – kdo by něco takového do tohoto mistra zvuku řekl? Soudce si četl dnešní *Poslední slovo*, které mu poskytl redaktor Střelec zdarma, zapisovatelka se blaženě culila na obrazovku zapisovacího kompjútru – kdoví čím si tam zpestřovala pracovní čas. Spící důchodkyně Zdeňka Zavázalová-Janská klímala, Květoslav Střelec jedl nenápadně jablko, aby ho při tom pan zemský soudce nepřistihl a nepokáral. Ostatní publikum, paní Beránková, Ráchel a Vlasta, sledovalo tok Vodovy řeči. Nijak je ty jeho prokurátorské manýry nepřekvapovaly, nic jiného nemohly očekávat, nic jiného ani neočekávaly. Malá Jenůfka, ukojená a upatlaná mléčnou čokoládou, usnula Vlastě na klíně.

„Veden nízkými pohnutkami,“ pokračoval Voda, „spáchal tento muž nejodpornější zločin, jaký může občan spáchat na svém státu, na své zemi, na veškerém Lidu svojí krásné vlasti. Pracoval na jejím zániku. Přípravou revoluce dopustil se vlastizrady, paní porotkyně a páni porotci, a za to bude pykat. Za to musí tolik pykat, že více pykat už ani nelze.“

Po tomto eufemismu se prokurátor odmlčel, aby nabral dech. Zřejmě se chystal pronést na závěr něco obzvlášť významného, co by otrásló soudní síní, soudní budovou, celou naší krásnou vlastí. Jenže před malou chvílí se na Vlastině klíně probudila Jenůfka a fas-

cinovaně hleděla na Vodovy rétorické prostocviky. Ve chvíli, kdy došlo k dramatické pauze, vpadla do ticha jasným hláskem:

„Mami, mami, co je to za šulina, ten v tom červeném županu?“

Všechny oči se na ni obrátily. Jen oba strážní Bédové po Dušánkově bocích dál upřeně hleděli před sebe, jak jim kázala povinnost. Ale cukání v koutcích úst zabránit nedokázali.

„Bud' zticha, dítě, vždyť nás můžou zavřít. Nebo rovnou popravit,“ napomenula ji Vlasta.

Zemský soudce, jemuž také cukalo v koutcích úst, nasadil přísný výraz vysokého státního úředníka a pokynul strážcům:

„Žádám justiční stráž, aby tu paní s dítětem vyvedla. Nejsme na hřišti U Hrocha!“

„Na hřišti U Hrocha je víc svobody a spravedlnosti než tady, u zemského soudu!“ prohlásila vyváděná Vlasta a ve dveřích ještě vykřikla: „Revoluce!“

Kdyby místo Dušánka soudili kvůli přípravě revoluce Vlastu Revoluci, nebylo by to od věci. Jenže před velkou porotou u zemského soudu nestála Vlasta, nýbrž Dušan Beránek, mistr zvuku. Dušánka totiž polapili v lese náhodou. Byli na lovu kohokoli v botách dostatečně rozměrných a Dušánkovy pohorky vyhovovaly jejich požadavkům. Nepokládali za důležité, kdo bude popraven, kus jako kus... Domnívali se, že tímto způsobem upevní své postavení a zabrání eventuální revoluci. Ne že by nějaká bezprostředně hrozila, ale člověk nikdy neví. Jeden popravený by mohl stačit. A kdyby nestačil, popraví dalšího a dalšího, třeba Vlastu Revoluci, když bude po ruce. Jenůfku zase strčí do děcáku, je tam místa habaděj. Ale snad bude stačit Dušánek.

Soudní projednávání probíhalo bez zádrhelů. Prokurátor si vyžádal svědecké výpovědi majora Vrzgaly, podporučíka Pitbula a strážmistra Teriérové. Všichni vypovídali jak po másle a nebylo pochyb, že Dušánek přenášel revoluci v botách jarním lesem

z jednoho místa na druhé. Že tedy revoluci šířil. Také vězeň Pštros svědčil v neprospěch obžalovaného. Tvrdil, že ho Beránek přemlouval k útěku, protože měl plátek pilky na železo a mříž už byla napilovaná, když tam Pštrose za ním do kobky tři sta dvanáct přemístili, ačkoli obžalovaný, tenkrát ještě obviněný Beránek slíbil panu Bédřovi veliteli, že pilovat nebude.

„Podplácel mě cigaretama, ctihodnosti, a taky klobáskama a pomerančema a pleťovým krémem bejbyláv, abych mu pomáhal pilovat, protože bude revoluce a ta se bez pilování neobejde. Až prý revoluce zvítězí, udělá ze mě Beránek ředitele věznice s ostrahou,“ vypovídal Pštros pravdu, nic než pravdu, a k tomu mu dopomáhal Bůh.

Obhájce JUDr. Matyáš Bruder se obrátil na porotu, zatkl palce do průramků modře olemovaného taláru a chvíli mlčel. Pak vztáhl pravici k Dušánkovi a promluvil:

„Paní porotkyně, páni porotci! Tento muž, Dušan Beránek, znamenitý mistr zvuku, hodný syn milující svou matku, bezúhonný občan a platný člen společnosti, je nevinný. Dobře se na něj podívejte, zevrubně si ho prohlédněte: jeho tvář, postavu, ruce a nohy... Je pečlivě oholen, učesan a umyt. Jmenuje se Beránek. Ano, Beránek, jak zdůraznil pan prokurátor a měl pravdu, když tu vyzvedl, že se nejmenuje Beran, Vlk, Hyena ani Skunk nebo Tchoř či Had. Tento bezúhonný muž se jmenuje Beránek, agnus dei. Může snad Beránek, tvor nevinný, záměrně připravovat revoluci? Měl prý ji v botách, když ho v pustém lese zatkla policie. V pustém lese, dámy a pánové, v botách! V pustém lese může se přihodit cokoli. Liška může zavýt, sýček zasýčkovat, had uštknout, kukačka zakukat. Na motorové pile dřevorubcově může se řetěz přetrhnout, houbař o košík zakopne, kamínek se chodci do boty dostane, ani nevíte jak. Proč by se vám v pustém lese nemohla do boty vloudit revoluce, aniž byste v tom měli prsty? Každému z vás, z nás, se něco takového může přihodit! Vždyť i slepý k houslím přišel jako slepý k houslím. A kdo mu to má za zlé... Paní porotkyně, páni porotci, tento muž

se dostal k revoluci právě tak: jako slepý k houslím. Tento Dušan Beránek je nevinný! Je nevinný i přesto, že se přiznal. Ano, byly to jeho boty. Měl je snad zapřít? Jiní by zapřeli, ale mužové pevného charakteru a čistého svědomí své boty nikdy nezaprou. Je možné, že někdy, snad v pubertě, se mu nějaká ta revolta v hlavě honila, nebo spíš generační konflikt s otcem, kterého ani nepoznal. Pan prokurátor mi ve svém barvitém řečnickém cvičení napověděl: Ano, tento nevinný agnus dei vedl až dosud spořádaný život, účastnil se voleb, neopíjel se příliš a v noci nerámusil, řádně chodil do práce a z práce a v práci příkladně pracoval, spolupracovníci ani sousedé si na něj nestěžují, nečmáral po zdech, špačky z cigaret neodhazoval na chodník ani na podlahu, nejezdil načerno městskou hromadnou dopravou, nežíval sprostých slov a ruce si myl před jídlem i po použití toalety. Můžeme snad, vážená poroto, od řádného občana očekávat větší loajalitu vůči státu? Ano, vy budete rozhodovat o vině či nevině tohoto muže. Vaše rozhodnutí bude osudové, ve vašich rukou spočívá život anebo smrt Dušana Beránka, mistra zvuku. A také víra Lidu ve spravedlnost. Jsem přesvědčen o tom, že vaše moudrost, cit a rozvaha, váš smysl pro fair play zvítězí nad nespravedlivým osočováním a Dušan Beránek odejde z této síně bohatší sice o nepříjemný zážitek pobytu ve vězení, se zničenými sice kalhotami – za něž požádáme stát o odškodnění –, ale volný. Zbaven jakéhokoli podezření. A vděčný vám, paní porotkyně a páni porotci, za vaše moudré rozhodnutí.“

Doktor Matyáš Bruder se na Dušánka povzbudivě usmál a usadil se na své místo s výrazem spokojené slepice, které se zrovna podařilo snést velikonoční kraslici. Nepovolal žádného svědka na Dušánkovu obhajobu, jeho výkon by měl stačit. Soudce tedy vyzval obžalovaného, aby se k obžalobě vyjádřil. Dušánek přemýšlel, co by řekl, ale nic ho nenapadlo.

„Když já nevím, co bych...“

„Něco na svou obhajobu,“ napovídal obhájce Bruder. „Třeba jak pomáháte mamince.“

„Když já nic na obhajobu nemám... Když já někdy mamince nepomáhám a vymlouvám se všelijak... Trapně...“

„Nevíte-li, co sdělit soudu na svou obhajobu, pane obžalovaný, já vám neporadím. Můžete se posadit,“ řekl soudce a vyzval porotu, aby se odebrala k poradě. Poté vyhlásil krátkou přestávku, tak na jednu, maximálně dvě cigarety, a odebral se do ústraní.

„Už tu byli s penězi?“ zeptal se v ústraní soudního posluhy Musílka, který mu zapaloval doutníček a naléval štamprličku slivovice. Na posilněnou.

„Ještě ne, ctihodnosti.“

„Ale to je nemilé. Copak jim nikdo neřekl?“

„Obávám se, ctihodnosti, že došlo k nějakému zádrhelu...“

„Myslíte, že by v této kauze mohli s penězi nepřijít?“

„S největší pravděpodobností, ctihodnosti, je právě toto takováto kauza.“

„Oni jim neřekli, že v takovéto kauze tím pádem obžalovaný přijde o...“

„Ano, ctihodnosti, obávám se, že v této kauze o... přijít musí, i kdyby přišli s penězi.“

„Ale to je nemilé... A co porota?“

„Porota, ctihodnosti, dostala instrukce, hned když byla vybrána.“

„Takové věci se tu dneska dějí, a mně se nic neřekne!“ zahořekoval zemský soudce a kopl do sebe ještě jednu štamprličku.

Po krátké přestávce – tak na jednu, nanejvýš na dvě cigarety – předseda velké poroty předal zemskému soudci nadvakrát složený papírek formátu á pět, na němž bylo tiskacími písmeny napsáno: „VINEN.“

VIII

Ve snu by nikoho nenapadlo, že by opravdu mohlo dojít k revoluci. Revoluce byla pivním tématem hovorů v Lidovém domě od chvíle, kdy tam začala docházet Vlasta Zlámalová. Nikdo její radikální řeči nebral vážně. Lid – i když se zdá, že je v myšlení trochu těžkopádný – se nenechá opít rohlíkem. A když si přivedla do hospody Jenůfku, bylo všem jasné, jak vážně to s tou revolucí myslí. Ani Vlastu by ve snu nenapadlo, že by mohla revoluci zažít na vlastní kůži, nebo že by dokonce někdy mohla nějakou revoluci vyvolat a postavit se do jejího čela. Vždyť to byla jenom taková hra...

Hra, která přináší uspokojení. Vždyť revoluce je univerzálním řešením. Do revoluce je možné vložit naděje, revoluce dokáže splnit každé přání, revoluce všechno vyřeší. – Ale copak lze všechno vyřešit? Pokud se najde řešení, není jisté, zda je správné nebo alespoň uspokojivé. Vyřešení problému nemusí být vždycky k užítku, vždyť i smrt je řešením. Konečným řešením. Šlus, žádná revoluce nehrozí.

A přesto se jí establišment obával. Proto odsoudili Dušánka. Vládnoucí vrstva si nikdy není jista svým postavením natolik, aby se neobávala změny. Změny ve svůj neprospěch. Revoluce by byla tím nejhorším, co by mohlo establišment potkat. Proto musí být občas někdo nařčen a popraven. Z preventivních důvodů. Establišment se bojí, že by mohl o to, co má, přijít. Bojí se, protože nemá čisté svědomí. Sám nejlíp ví, jak se stal establišmentem a jakých k tomu použil prostředků. Proto má špatné svědomí. Pokud má ještě nějaké. Ale třebaže se zbavil svědomí, není si jistý v kramflecích. Co když přijde někdo silnější a sebere mu to, co se mu podařilo nahrabat: moc a majetek? Lidé jsou všelijací a není vyloučeno, že se najdou i takoví, kteří – ačkoli nepatří k establišmentu – po moci a majetku prahnou. Jenže moci a majetku není nekonečno, už je obsazeno a na

každého se nedostane, establišment se o to, co má, dělit nebude. To tak! To by mohl přijít každý... Moci a majetku se nikdo nevzdá dobrovolně. Na to se musí násilím. Revolucí!

Vlasta Revoluce nebažila po moci ani po majetku, měla romantické představy a touhu po něčem vzrušujícím, po životě plnohodnotném a užitečném. Její revoluce, kdyby k ní došlo, by přinesla spravedlnost. Jako by spravedlnost byla možná, jako by každý měl na ni právo. Slovo spravedlnost existuje snad v každém jazyce. A tím to končí.

„Mami, mami, já mám hlad!“ ozvala se Jenůfka.

Do kobky nula nula šest se Dušánek nevrátil. Po skončení procesu a vynesení rozsudku ho dva Bédové velitelé odvedli do nejvyššího, snad pátého patra věznice, do oddělení 000, což znamená oddělení obzvláštní ochrany, neboť se jedná o oddělení vskutku speciální, zvláštnější než zvláštní. Jsou tu jenom dvě kobky, každá pro jednoho vězně; bez oken, ale s klimatizací. Věžeňským úborem nejsou hnědé tepláky jako ve vazebních kobkách, nýbrž červené a bílé, příčně pruhované pyžamo. Tři stěny zděné, čtvrtou, čelní stěnu tvoří mříž natolik festovní a hustá, že by jí nepronikla hadí žena ani trpaslík. Prostor před mříží tvoří jakousi předsíň, hlídárnu, ve které za stolem sedí hlídací Běda s velice přísným, zasmušilým obličejem, dívá se pozorně skrz mříže do obou kobek a pozoruje jejich obsah. Než sem přivedli Dušánka, v kobkách se nic nedělo, obě byly vězňů prosté, takže Běda mohl za stolem lelkovat a nikomu, ani nadřízeným, by to nevadilo. Jenže tento Běda nelelkuje nikdy, snad by to ani nedokázal, i kdyby mu nadřízení lelkování doporučili. Tento Běda má střežení v krvi, proto střeží i prázdné kobky velmi bedlivě.

Dušánka šoupli do levé kobky, pravá zůstala prázdná. Byla tu opravdová postel s pelestí pomalovanou holubičkami a jablíčky v přírodních barvách, vybavená čerstvě povlečenou duchnou. Vězeň se v ní mohl válet, kdykoli se mu zamlulo, i přes den, ale musela

mu být vidět hlava, aby se pod peřinou třeba nezadusil – to by pak nemohl být popraven a trest by se minul účinkem – nebo aby tam, neviděn, neprováděl nepřístojnosti. Proto Běďa za stolem střeží tak bedlivě. Kdyby se mu některý odsouzenec pod peřinou zadusil nebo jinak poškodil, měl by z toho pěknou polízanici! V kobce byl ještě solidní stůl z dubu s nohama vyřezanýma do tvaru lvích tlap, u stolu židle tonetka – stylové to nebylo, ale copak lze ve věznici s ostrahou předpokládat dodržování estetických norem? Nadmíru pohodlný byl ušák jako z anglické detektivky, s opravdovými ušima a nastavitelným opěradlem. Byl tu i falešný krb předstírající opravdové plameny a nad krbem originál ve zlaceném rámu: moře a trojstěžník Vlaštovka zápolící s vlnami, doprovázený párkem buňňáků. Bylo tu mnohem útulněji nežli v nula nula šestce nebo tři sta dvanáctce. Nesrovnatelné! Vždyť na krbové římse ležela krabička párátek! Byla to krabička, kterou mu maminka poslala a Běďa velitel zabavil, protože obviněným je šťárání v zubech zakázáno, aby si neublížili. Dušánek už není obviněný, už je odsouzený, a proto se může šťárat, kdykoli se mu zamane. Jen televizor chyběl, ale Dušánek se svým selektivním nasloucháním a bohatým vnitřním životem nebyl na televizní program vůbec zvědavý; neměl chuť pouštět se do hovoru ani s živým člověkem. Ostatně tenhle strážný Běďa za stolem nevypadal na to, že by toužil po rozpravě s člověkem v pruhovaném pyžamu. Dušánkovi ani na pozdrav neodpověděl, jen se na něj dlouze, s útrpností zahleděl. Pak odemkl dvířka v mříži a zase je za Dušánkem zamkl. Klíčem ukázal na domácí řád na levé stěně.

- Co se to stalo? Co se přihodilo?
- Odsoudili tě k trestu smrti, Dušánku. Za revoluci.
- Za jakou revoluci? Omyl se nevysvětlil...
- A co teď?
- Nic. Nic mě nenapadá, Dušánku. Asi tomu neutečeme.
- Nenapíšeme mamince, Dušánku? Aby věděla...

– Nenapíšeme, Dušánku. Maminka přece ví, byla u toho. Co bychom jí tak mohli napsat?

– Že se mám dobře, že mi nic nechybí. Že jsem přestal kouřit. Že se mám líp než předtím, ale doma je doma, s tím se nedá nic dělat.

– Doma u maminky... To by ji potěšilo.

– Ale co já? Kdo mne potěší?

Dušánek si přečetl domácí řád: zjistil, v kolik se podává jídlo, jak se splachuje záchod, co je povoleno a co zakázáno. Zakázáno je sebepoškozování: polykání lžic a jiných nejedlých předmětů a jejich vrážení do těla; zakázáno je opustit kobku bez doprovodu vězeňské stráže. Dále není dovoleno poškozovat zařízení kobky a lézt po mříži. Když se dočetl, že může ulehnout do postele a setrvat v ní třeba celý den, okamžitě toho využil. Pyžamo už měl na sobě...

Zdál se mu sen o létání. Měl na sobě kostým čmeláka: pruhované tričko a na hlavě tykadélka z vázacího drátu, mával rukama-křídélky a nohama prováděl odkopy, jako by plaval prsa v bazénu s teplou vodou. Letěl nízko nad kvetoucím jetelovým polem a bužel přitom hlubokým bzukotem, ale květy plné medu jej nechávaly chladným, užíval si létání. Naplněn pocitem lehkosti překonával gravitaci, své možnosti, nelítostný přírodní zákon. Letěl si jen tak, bez cíle. Když přeletěl jetelové pole, nabral výšku nad hlubokým lesem, letěl po spirále výš a výš... Vtom si uvědomil, že létat neumí, co si to dovoluje, vždyť je to proti přírodním zákonům. Popadl ho strach, přitiskl mu ruce k tělu, Dušánek začal padat, padal jako kámen po přímce určené olovnicí, tohle špatně dopadne... – Naštěstí spadl do peřin. Nic mu nechybělo, ani hlad neměl. Jenom tíseň mu tísnila břicho a hlavu ze dvou stran. Jako když se přihodí neštěstí.

„Co se to stalo?“ zařval Dušánek. „Přece mně pro nic za nic neuseknou hlavu!“

Strážný Běďa neřekl nic, neměl oprávnění poskytovat odsouzeným informace a odpovídat jim na otázky. Odsouzení na oddělení 000 nevěděli, jak je venku, mohli se nanejvýš domnívat. Dušánka

nezajímalo, jaké je zrovna počasí nebo roční období. Chtěl vědět, co se to stalo, co se mu přihodilo. Kdyby při procesu nenaslouchal mouchám a holubům naparujícím se na římsách, okapech a ve výklencích soudní budovy, věděl by, co se stalo, co se mu přihodilo.

„Přece mně pro nic za nic neuseknou hlavu!“ vykřikl do prostoru.

„Ty vole, Dušánek. Je to možný? Já se z toho poseru. Dušánek Beránek v cele smrti!“ ozval se z vedlejší kobky povědomý hlas. Už nebyla prázdná, už tam byl lotr po pravici. „Taky ti, kemo, uštrikovali mašli? Kohos, vole, zabil?“ – Byl to Pštros.

„Žádnou mašli mi nikdo neuštrikoval. Zdá se, že mě popraví.“

„Zdá se, zdá se... Kdyby tě, ty čuráku, neodsoudili k smrti, tak bys nedřepěl na ooóčku. Todlecto jsou kobky smrti, pičo. Říkal jsem ti: zatloukat, zatloukat, zatloukat. A ty: přece nezatlouču svoje vlastní boty. A vidíš, ted' to máš, ted' seš v prdeli. Vlastní matku musíš zatlouct, křapíku.“

„Vás už taky odsoudili, pane Pštros?“

„Ty kurvy! A neříkej mi furt, kurva, pane Pštros, nebo ti jednu natáhnou, až vyhodíš kopyta, dylino. Ty kurvy nechápou, že žádný znásilnění ne-e-xis-tu-je a že mně na tu kudlu sama naběhla. Nešťastná náhoda, to jim nic neříká. Každá to chce, a já ted'ka todlecto. Zmrdi pojebaný. Prej úkladná vražda z vilnosti, znásilnění, neplacení alimentů a opakovaná jízda načerno městskou hromadnou dopravou. Špagát za takový prkotiny. Prej recividista. Že sedím po patnáctý. Ale že mě pokaždý zavřeli neprávem, to ty hajzly nebere.“

„To je mi vás, pane... To je mi tě líto, Pštrose. Já aspoň vím za co. Že za ty boty.“

„Říkal jsem ti: zatloukat, zatloukat, zatloukat.“

„Ty boty jsou fakt moje. Přece nezapřu svoje boty!“

Palo Loveček byl pyšný na svůj organizátorský výkon. Ještě pyšnější však byl na svůj výkon hlasatelský. Konečně promluvil na rozhlasových vlnách. Po odvysílání pořadu Kolem dokola s Petrem

Semlelou, tribunem Lidu, si koupil kravatu s vyobrazením sopky Kaiakakapplatlalalokul chrlící žhavé magma na kytici chrp v modřanském džbánku s lidovým ornamentem a spěchal sklízet plody svého výkonu za děvčátky do Dífčiny. Snad se mu podaří mezi ně nepozorovaně vklouznout. Děvčátka byla informována včas, kdy si mohou Lovečka poslechnout, určitě si ho poslechla. A ta kravata se soptící sopkou! Jistě vzbudí patřičné nadšení. Něco takového nemá ani pan prezident.

Děvčátka brouzdala za plotem ve spadaném listí a vícehlasně zpívala melancholické podzimní písně o zmařené lásce, nebo si špitala o půvabech jízdy na bílém skútru Jiřího Dostála v sedu spatřeném jako v dámském sedle na koni. Ovšemže poslouchala pořad Kolem dokola od začátku do konce, když je na něj Palo Loveček důtklivě upozornil. A už je tu. Stanul na vnější straně plotu z celoželezných kopí a prostrčil mezi nimi svoji novou kravatu se sopkou Kaiakakapplatlalalokul, mnohem krásnější než byla kravata, kterou tu nedávno zanechal domovníkovi.

„Pche!“ řekla děvčátka, když ho spatřila. „Takovejch jsme už viděla... A lepších!“

„Copak, vám se nelíbí moje kravata?“ podivil se Palo překvapen, zklamán. Očekával, že se vrhnou k plotu a budou si chtít sáhnout.

„Tvá kravata je krásná sice, snad krásnější nežli předešlá, ale co s tím? Nás nějakou kravatou, ty jeden Lovečku mizernej, neoslňuje.“

„Copak vy jste neposlouchala můj padesátiminutový publicistický pořad Kolem dokola? Vždyť jsem vám říkal, že ho máte poslouchat!“

„Právě. Klid' se od našeho plotu!“

„Ale...“

„I s tou svojí pitomou kravatou. Seš srab, Lovečku, chod' do riti, keď ti pekne hovoríme!“ řekla děvčata nesmlouvavě a odebrala se dovnitř, kam za nimi nikdo nemohl. Ani domovník, ani Jiří Dostál, natož Palo Loveček, jalový frajer. Jenom slečny vychovatelky za nimi

mohly, ba musely. – Dívky totiž nesouhlasily s názory, které v pořadu Kolem dokola tak vehementně hlásal tribun Lidu. Všechny dívky, dokonce i konzervativní křesťanská demokratka Tonička Břežná, byly totiž pro revoluci. Od revoluce si slibovaly řešení: uvolnění tuhého režimu, který je v zařízení pro středoškolsky vzdělávané přesporní dívky tak nehorázně drtil.

Děvčata nesměla: hrbit se, sama na procházku, číst si po večerce a před budíčkem, dupat po schodech, malovat si obličej a lakovat nehty, pokřikovat, plivat a házet jakékoli předměty (ani pytlíky naplněné vodou) z okna do ulice, používat nemravné výrazy, uříčená pít studené nápoje, hrát hazardní hry, kouřit tabák ani marihuanu, pít alkoholické drinky, užívat jiné drogy, rvát se, vozit po zábradlí, trhat v zahradě květiny nebo šlapat po záhonech, jezdit na bílém skútru s Jiřím Dostálem, tahat kočky za ocas...

Děvčata musela: zdravit slečny vychovatelky a další personál internátu, pilně se připravovat na školní výuku, sníst, co je na talíři, zpívat předepsané písně, vytrhávat plevel, čistit si zuby, boty a šatstvo udržovat v čistotě, ulehat o večerce a vstávat při budíčku, dbát mravnosti, ctnostně hledět před sebe, chodit v útvaru, milovat (platonicky!) své bližní...

Děvčata směla: smát se při vhodných příležitostech (vtipu slečny vychovatelky apod.), procházet se v zahradě i po trávnících, hrát na slušné hudební nástroje a zpívat vhodné písně, vít věnce, hrabat listí (pouze ze stromů opadané) a sklízet ovoce (pouze zralé), ve volném čase hledět z okna, číst knihy z ústavní knihovny a povinnou školní četbu, kreslit a malovat akvarelem nebo jinými technikami, vyšívat na kanavu křížkovým stehem spořádané výšivky, sypat ptáčkům...

Pokud chtěla děvčata provozovat činnosti výše neuvedené, musela požádat nejdostupnější slečnu vychovatelku o povolení a řídit se jejími pokyny. – Není tedy divu, že dívky z Ďířčiny byly se svým stavem nespokojeny a raději by v něčem takovém nesetrvávaly. Doufaly, že dobře vedená a přesně cílená, zdařilá revoluce by mohla

jejich situaci od základu změnit k lepšímu. Dívky hrubě nesouhlasily s názory tribuna Lidu veřejně hlásanými ve veřejnoprávním sdělovacím prostředku. Nešťastník Loveček, zprvu docela sympatický chlapec, mu to umožnil. A ještě se tím holedbal!

Takže mu nezbylo než se od dívčího plotu odklidit i s novou kravatou. Snad ji ocení kolegové v rozhlase. Paní režisérka Vožatá mu ji určitě pochválí.

„Co to máš za hrůzu, chlapče, uvázanou kolem krku?“ pochválila paní režisérka. „Honem to sundej, ať tě s tím nikdo nevidí. Stejně už máš malér jako dům. Že je to ta pitomá sopka Kaiakakapplatlalalokul? To sis vybral tu pravou!“

Malér jako dům nebyla kravata, kvůli pitomé kravatě se z práce zpravidla nevyhazuje. Malér byl v tom, že si pan redaktor Ostrý tentokrát výjimečně svůj padesátiminutový pořad Kolem dokola poslechl. Nařídil si budík na osmnáct deset, aby nepropásl „Výskyt mladých drozdů na Kravařsku a jejich komerční využití“, příspěvek snaživého začínajícího publicisty, amatérského ornitologa Vavrečky z Kunína. Zařadil příspěvek jenom proto, že mu tam pasoval rozměrem, aniž si ho předem poslechl. Poslechne si ho při vysílání.

To bylo překvapení! Místo obvyklé ohlášky profesionálním hlasem Metoděje Klepety zaskřípal přidržený hlas zvukařského tovaryše Lovečka: „Vážení a milí rozhlasoví posluchači, v našem pořadu Kolem dokola dnes mimořádně promluví náš mimořádně vzácný host, tribun Lidu Petr Semlela. Ze studia sedm ničím nerušený poslech přeje mistr zvuku – Palo Loveček.“

Nejhorší na tom bylo, že redaktor Ostrý už té katastrofě nemohl zabránit. I kdyby si vzal taxík, nedorazil by včas. Kdyby do rozhlasu zatelefonoval, co by si teď s pořadem, který je ve vysílání, počali? Pořad plynul, Semlela žvanil a nikdo už ho nemohl zarazit.

Palo nepředpokládal, že Ostrý na jeho potouchlý kousek přijde, přesto ani tuto eventualitu zcela nevyloučil. Předpokládal

ovšem, že to pan redaktor spolkne a nepoběží s tím ještě za tepla ke generálnímu řediteli. Nevěděl, jak fatální je letitá averze Osvalda Ostrého vůči Petru Semlelovi. Vzhledem k tomu, že pomáhal Ostrému zvládat kompjútrovou negramotnost, pokládal se za nepostradatelného. Jenže tady se šikula přepočítal. Kompjútrově gramotných chlapců je všude habaděj a redaktor Ostrý, i když trpí narkolepsií a děsí se počítače, není žádný hejpočkej, s nímž si může Palo orat a vláčet, nebo dokonce vytírat.

„Máte padáka, Lovečku,“ oznámil generální ředitel a sebral mu kartu zaměstnance. Velkými nůžkami na papír ji přestříhl vejpuřl a zahodil do koše. „Ještě vám dám dobrou radu do života, vy jeden! Až se budete někde ucházet o zaměstnání, vezměte si jinou kravatu.“

Palo byl zdrcen. Ještě včera se dotýkal hvězd a dnes padá z výšin rovnou na hubu. – Posbíral se ze země, poskládal dohromady a odloudal se do hospody zapít první životní pád. My dobře víme, že takoveto pády bývají mladým mužům ku prospěchu, jenže mladý muž to nevěděl. Myslel si, že se zbořil svět. Zboří-li se svět, je lepší zajít do hospody nežli skákat z mostu. V Lidovém domě čepuje Bernardýn pivo slušné kvality, zásoby lihovin jsou dostatečné, s výběrem vín už je to horší. Lidový dům není vinárna. Není snad rozumnější se pořádně opít nežli pomýšlet na kulku do hlavy?

U Vlastina stolu v lokále byla jedna židle volná, protože Jenůfka se svou srkanou malinovou seděla mámě na klíně. Pan Šustek spal s čelem opřeným o plyšového krokodýla na stole. Naproti němu míchala lžičkou ve vychladlé kávě Ráchel Pospíšilová. Zoufalá, protože bezradná. S paní Beránkovou napsaly panu prezidentovi prosbu o milost, podepsaly ji jako matka a téměř manželka, potenciální matka Dušánkova dosud nepočatého syna Josefa. Z prezidentské kanceláře jim došla odpověď: „Prostudoval jsem všechny doklady a náležitosti týkající se případu Dušan Beránek, zvážil veškeré okolnosti a dospěl ke konečnému závěru, že muže, který připravoval

revoluci, a tím pádem i moje – prezidentovo – svržení, nemohu omilostnit. S pozdravem míru zdar Bořek Bouchala, prezident republiky.“ – A je to!

„Revoluce!“ řekla Vlasta odhodlaně a bouchla pěstí do stolu. „Jedině revoluce, nic jinýho Dušánka před špagátem nezachrání.“

„Asi máš pravdu, Vlasto,“ nerada souhlasila Ráchel. Modlitby nepomáhaly.

„Bude se střílet z pistolí, mami?“

„To víš, andílku, i z děl se v revolucích střílívá.“

„Taky z flinty?“

„Ano, i z flinty se bude střílet, až vypukne revoluce. Jinak to nejde. Ze všech flint, pistolí a děl, co jenom posháníme.“

„V děcáku byly zbraně zakázaný,“ povzdechla si Jenůfka.

„Je tady volno, prosím?“ ukázal na volnou židli Palo Loveček se sopkou stále ještě soptící na jeho kravatě, z čehož lze usoudit, že se nepřišel do Lidového domu ucházet o zaměstnání. Původně si chtěl sednout někam do kouta a v klidu zapíjet své hoře, třeba u záchodů, jenže hospoda byla zaplněná Lidem, jen ta jedna židle zbývala volná. Jedna jediná v celém lokále. Protože vbrzku měla začít významná sportovní událost: Naši Zlatí hoši budou hrát s Pobřežím slonoviny, na jejich ledu, o postup na mistrovství světa. Veškerý Lid to chtěl vidět a být přítom pospolu, protože sdílená radost je dvojnásobnou radostí. Vždyť s našimi Zlatými hochy bude hrát také Jarda Podiv, uvolnil se kvůli tomu z americké národní ligy, aby mohl pro svůj draze milovaný národ vstřelit pár kusů Pobřežním Slonoviňákům do branky. S čepovaným bernardem v družném společenství sobě rovných před rozměrnou obrazovkou to bude větší potěšení než doma v obýváku s flaškou dvanáctky a lhostejnou manželkou v zádech.

Vlasta mlčky pokynula Palovi, aby si sedl. Jakmile však dosedl, hned zase vyskočil, jako by někdo na židli nastražil připínáček s obzvlášť dlouhou čepelí. Protože si uvědomil, že ta krásná dáma,

kteřá míchá lžičkou ve vystydlé kávě, je Ráchel Pospíšilová, s níž se seznámil na oslavě Dušánkových narozenin, a jeho svědomí nebylo čisté. Budiž mu omluvou, že nevěděł, co ten mizera Semlela bude do rádia o Dušánkovi vykládat.

„Promiňte, ale já bych raději nerušil, máte tady svoji společnost,“ couval Palo a hleděl přitom na Šustka s čelem opřeným o krokodýla.

„Mami, mami, to je pěkněj strejda s kravatou,“ zírala na sopku Kaiakakaplatlalalokul Jenůfka jak u vytržení.

„Jen si sedni,“ poručila Vlasta, „nekoušeme.“

„Já jenom, že jsem fakt...“ koktal Palo vestoje a díval se provinile na Ráchel. „Kdybych věděł, co z toho mediálního kokota vyleze, tak bych nikdy... Že bude vykládat takový voloviny o šěfovi, jako kdyby byl nějakěj revolucionář, a on zatím... Pan Beránek je fakt třída zvukař, ten si nic takovýho neto...“

„Máš kladivo?“ skočila mu do řeči Jenůfka.

„Samože, doma v šuplíku. Tady mám jenom tydle kleště,“ řekl Palo a vytáhl z kapsy vanadiové kleštičky, bez nichž se žádný dráteník neobejde: lesklé, s červenými izolovanými rukojetmi, tuze elegantní.

„Jejda! Ty jsou krásný,“ zajásala Jenůfka. „Můžu si na ně šáhnout?“

„Vem si je, můžeš si je nechat,“ mávl rukou Palo. „Už je nepotřebuju.“

„Jak se říká!“ napomenula Vlasta Jenůfku. Dítě ještě nestihlo dohonit, čeho se mu v dobrém vychování nedostalo.

„Dobrý den,“ řekl andílek zřetelně a přecvakl kleštičkami slámku v malinovce. Tak a teď má po srkání.

„Dobrý den,“ odpověděł Palo Loveček, odstranil z židle připínáček a konečně se posadil. Bernardýn mu přinesl pivo bez říkání, jak tomu bývá ve všech Lidových domech naší vlasti zvykem. Kdo nepije pivo, nemá v hospodě co pohledávat. Ráchel přestala míchat vychladlou kávu a usmála se na něj smířlivě. Protože Ráchel je kaplanka vyhozená z věznice a pro vyhozené odkudkoli má pochopení.

Hokejové utkání v Abidjanu mohlo začít. Však taky začalo a Lid v Lidovém domě se dočkal i Jardy Podiva. Přesto však jeho zjevení na velkoplošné obrazovce vyvolalo vlnu nevole. Nastoupil totiž v dresu Pobřeží slonoviny.

„Fuj!“ zvolal znechucený Lid. „Hnus!“

Bylo by zbytečné líčit průběh utkání. Dopadlo katastrofálně a jeho záznam si může každý masochista přehrát kdykoli na internetu. Zápas, o kterém se budou naši potomci učit v hodinách vlastivědy už na základní škole. Ano, utkání skončilo porážkou našich Zlatých hochů tři nula. Všechny tři přesvědčivé góly vstřelil do naší branky – náš Jarda Podiv.

Zápas byl u konce a Lid v Lidovém domě povstal.

Lid nemohl připustit, že by ho Jarda Podiv zradil. Lid pochopil, že to naši představitelé, naše vláda zradila. Ministerstvo sportu, mládeže a obrany nenabídlo Jardovi Podivovi přiměřený honorář – víc peněz, než mu nabídla vláda Pobřeží slonoviny. Náš zázračný Jarda Podiv přece nebude hrát s našimi Zlatými hochy za mizerný honorář. Copak hraní hokeje je nějaká zájmová činnost? Zadarmo ani kuře nehrabe.

Lid povstal. Povstal zprudka, všechny židle se zpěvrcely. Byl to obrovský rachot, až ven do ulice bylo slyšet, jak se židle převracejí a Lid nespokojeně mručí. Ještě to nebyla revoluce, bylo to jenom takové hospodské povstání a převrat židlí. Bernardýn sice vrčel, ale nakonec musel všechny židle zase postavit na nohy, byly to jeho židle, přece je nenechá převrácené. Rozezlený Lid nehodlal v pití pokračovat. Je-li Lid rozezlený, vyráží do ulic. Jde za tím prvním, za tím, kdo se mu postaví do čela. Pojdme všichni s důvěrou za tím prvním trumberou! A do čela se postavila Vlasta Revoluce. Malá Jenůfka jí seděla na koni a po boku stála Ráchel Pospíšilová. Přidali se probuzený opilec Šustek, mával nad hlavou plyšovým krokodýlem, a osvícený Palo Loveček. Co pokazil, musí napravit.

„Za mnou!“ zvolala Vlasta Revoluce.

„Za ní!“ zvolal rozzlobený Lid.

„Za mnou!“ zvolala Jenůfka sedící mámě za krkem a mávala nad hlavou Lovečkovými kleštičkami. Lépe by se mávalo rudým praporem, jenže ten se v Lidovém domě nenašel.

V tom historickém okamžiku vyšel do ulic Lid ze všech Lidových domů v celé zemi, ze všech hospod, hostinců a náleven, z fotbalových i hokejových stadionů, ze všech dalších sportovišť, z továren, hutí a dolů, z polí, lesů, vod a strání, z paneláků, činžáků a rodinných domků, z kanalizace a zpod mostů, odevšad, kde přečkával špatné časy a blbou náladu. Proudý Lidu této země se valily touto zemí, slily se pod revolučními prapory do jednoho revolučního proudu, revoluční proud Lidu se vevalil do vlaků, autobusů, lodí a letadel, do osobních automobilů, na koně, na jízdní kola a na motocykly, někteří – jako například Jiří Dostál – dokonce na skútry, také pěšky táhl Lid ku Praze. Samozřejmě ku Praze, protože ve Fulneku, Osoblaze, Milevsku nebo v Drbálovicích se revoluce nedělá. Tam by si jí nikdo nevšiml a nikam by to nevedlo.

Ale kam se poděl tribun Lidu Petr Semlela? V Lidovém domě nebyl, telefony nebral... Jeho nejbližší v extrovně nevěděli, co mají dělat. Někteří pomáhali Bernardýnovi stavět převrácené židle v lokále zpátky na nohy, jiní se přidali k Lidu a vyšli za Vlastou Revolucí s dělníky ruku v ruce pod prapory revoluce do ulic.

Semlela poté, co utekl z Lidového domu před rozběsněnou Ráchel v obavě, že mu vyškrábe obě oči, uchýlil se na bezpečné místo v areálu své rozložitě vily – do prádelny. Tam by ho Ráchel nenašla, ani kdyby svou krásou a šarmem překonala odpor otylých bodyguardů u vrátek. A mohla by prohledat všechny obytné místnosti v celém komplexu, nahlédnout do prádelny by ji zcela určitě nenapadlo. V prádelně se sice cítil bezpečný, jenže po několika hodinách, kdy se základní strach o život proměnil v neurčité obavy, se začal nudit. Do praní mu nebylo, a tak se jen procházel po úhlo-

příčce z jednoho koutu strohé místnosti do druhého a přemýšlel jak dál. Přece se nenechá zahrnat do kouta zamilovanou kaplankou propuštěnou z kriminálu. Přece nestráví ve společnosti pračky a sušičky celou noc v prádelně! Je tribunem Lidu a jeho místo je v Lidovém domě uprostřed Lidu. V extrovně zanechal své nejbližší bezradné, aniž je vybavil jasnými a srozumitelnými pokyny. Vyláchl si prádelní vodou hořkost z úst, učesal se pečlivě, smetl lupy ze saka a vykročil.

Jenže hned u vrátek narazil na cosi podivného: tlustí strážci tam nestrážili, ani v místnosti pro strážné se nikdo nepoflakoval, kamerový systém běžel naprázdno, bez obsluhy. Kuchařka nebyla v kuchyni, ani šofér, který si tam s ní obvykle erotickým špásováním krátí dobu čekání, než se dodusí dušené, tam s nikým eroticky nešpásoval. Semlela byl ve vile sám. Vždyť i ten pes se mu před časem zaběhl ve Stromovce a už se nenašel. Jestli ho nesnědli hladoví bezpřístřešníci...

Snad by měl zatelefonovat do Lidového domu, třeba Šustkovi nebo někomu z nejbližších. Šustka vyloučil, vždyť ten chlap bydlí pod jednou střechou s Beránkovou a jsou už spolu tak daleko, že jí klepe koberce. Beránková je přece matka odsouzeného revolucionáře. Zavolal Bernardýnovi a o té pohromě se dozvěděl od něj: Lid v Lidovém domě povstal a došlo k převratu, zatím jenom židlí. Od židlí není daleko k establišmentu. Vždyť by z toho mohla být revoluce. Lid se dal do pohybu. Bez něj, bez tribuna Lidu. S takovou by na něj Lid mohl dočista zapomenout! – Co teď? Co dělat...

Selektivní naslouchání jelo naplno a chránilo Dušánka před záplavou, která se řinula z Pštrosových úst od probuzení do usnutí, bez konce, protékala mřížemi kobek na oddělení 000 a nebylo možné ten slovní průjem zastavit. Hlídací Běďa s kamennou tváří byl zvyklý na ledacos a měl zřejmě naříděno ignorovat všechny slovní projevy svých svěřenců. Ale i tomuto otrlému muži po několika dnech začal

cukat levý koutek úst a chvět se pravé oční víčko. Milosrdný dar selektivního naslouchání není dán každému. Dušánek se přikryl duchnou po bradu.

Ležel na zádech s rukama za hlavou a bylo mu teplo. Nad ním, na vyprané letní obloze plula bílá oblaka, z takových nepršívá. Přece ho nemůžou zabít. Proč by to dělali? Jaký by to mělo smysl? Komu by to prospělo? Je docela možné, že provedl něco strašného, že cosi hrubě zanedbal a to zanedbání způsobilo nenapravitelnou škodu, a teď si nese následky. Zřejmě se očekává, že tím se jeho vina odčiní; co zavinil, se trestem napraví. Až ho zabijí, jeho ostatky zůstanou bez viny. Možná i památka na něj bude světlá... Protože trest očištuje a přináší odpuštění.

- Ale já nechci umřít!
- Chceš zůstat s vinou naživu?
- Chci ležet v trávě a dívat se, jak plynou oblaka.
- Je podzim a z mraků prší déšť...
- Nedošlo k omylu? Copak jsem se něčím provinil?
- Je to jenom taková legrace, sranda, černý humor.
- Hodně černý. Hlavně že to dobře dopadlo...

Nic ještě nedopadlo. Po nebi kroužil čáp. Měl roztažená křídla a nic nedělal, jen se nechal unášet vzdušnými proudy, jaké se tvoří pod oblaky. Čáp stoupal vzhůru a Dušánek se propadal. Jako by země pod ním klesala, jako by ho chtěla polknout, zavřít se nad ním, slehnout se po něm. Když se nad ním země už začala zavírat, popadla ho čísi ruka za ruku:

- Tak pojď, Dušánku, jde se domů, k mamince. Je čas klepání koberců.

- Copak můžu takhle, Ráchel? V tom nemožném pyžamu nemůžu přece na ulici! Vždyt' by mě zavřeli do Bohnic...

- Co bys nemohl, Dušánku, ani nevíš, jak ti to sluší! - Ráchel vytáhla Dušánka z postele, jaká se poskytuje pouze prominentním vězňům na oddělení 000. Ani si nestačil nazout pantofle, a už ho

vlekla za sebou. Prstíčkem se dotkla zdi a zed' se rozestoupila. Pod nimi se otevřela hlubina, dole po Justičním náměstí jezdila auta vzhůru dolů ve dvou proudech, chodci byli maličci z té výšky, jenom temena hlav, nemotorní mravenečkové.

– Z takové výšky nemůžeme skočit! Vždyť se zabijem.

– Teď, nebo za tři dny... Není to jedno, Dušánku?

– Není! Není to jedno!

Ale Ráchel nedbala. Držela Dušánka za ruku pevně, nemohl se vysmeknout. A vykročila. Snášeli se dolů zvolna, šedý popílek se sněhovou vločkou. Mírný větérek jimi pohupoval, unášel je městem; lidé pod nimi zvedali hlavičky a mávali jim šátečky, kapesníčky i prázdnýma ručkama na pozdrav. Když měkce přistáli pod ocasem koně knížete Václava na Koňském trhu, lidé jim zatleskali jako dvojici zpěváčků populárních písní.

Dušánek v pruhovaném vězeňském pyžamu se cítil nesvůj. Proč nepřistáli v polích nebo v lese bez lidí? V davu, který se kolem nich vytvořil, se Ráchel utopila a Dušánek nevěděl, kam se vrátit. Byl obklopen přívětivými, usměvavými tvářemi, rozzářené oči, úsměvy od ucha k uchu... Kam se poděla Ráchel? Kam zmizela jeho láska, jeho štěstí, jeho osvoboditelka? Dav přívětivých lidí po něm vztáhl ruce, snad aby ho pohladil, začali se ho dotýkat...

„Vstávejte, pane Beránek, něco si potřebujeme zjistit!“ U postele se tyčil pan Dostálek. Nebyl to však opilec, kterého jsme poznali v hospodě U Kata. Najednou to byl kdosi jiný, důstojné zosobnění mimořádného úřadu.

Dušánek se probral z těžkého spánku. Kolem postávali čtyři chlapi svlečení do půli těla, naolejovaní, v černých punčocháčích, na nohou škorně se zvednutou špičkou, široké opasky stříbrem vybíjané, tváře ukryté rudou kápí s průzory. Velel jim postarší pán v černém obleku s cylindrem na hlavě. Ruce v černých nitěných rukavicích svíraly dřevěný skládací metr.

„Dobrý den, pane Beránek, já jsem nějaký Dostálek a tohle jsou mí pacholíci: Láďa, Sváťa, Kája a Pepíček...“

– Tak už je to tady. Už si pro mě přišli, vyděsil se Dušánek.

„Ne,“ zašeptal. „Ne!“ vykřikl. „Já nechci!“ zařval. „Já nechci umřít,“ rozplakal se.

„Nebojte se, pane Beránek,“ chlácholil ho pan Dostálek a začal rozkládat skládací metr. „Nic se vám nestane.“ Ačkoli mluvil chlácholivě, jakoby k polekanému děcku, Dušánka nechlácholil. Dušánek vyskočil z postele, vrhl se k mříži a vmžiku byl u stropu. Držel se železných tyčí jako klíště. Ječel pronikavým jekotem, o jehož existenci ve svém hrdle nevěděl. Až všem přítomným povstaly vlasy na hlavě. K Dušánkovu jekotu se přidal Pštros z vedlejší kobky. Byl to jekot nakažlivý, také strážný Běďa s kamennou tváří začal ječet, snad aby jekoty obou vězňů přeječel jekotem svým a zjednal klid. V takovém jekotu se nedá pracovat. Pan Dostálek a jeho pacholíci však zůstali klidní. Byli otrlí, zvyklí na ledacos. Počkali, až jekot ustane.

„Slezte, pane Beránek, my vám nechceme ublížit. Konáme svou práci a vy nám v tom bráníte,“ řekl pan Dostálek poklidně do nastalého ticha.

„Ne,“ řekl Dušánek. „Neslezu!“

„Ale my jsme vás přišli jenom změřit a zvážit. Taky nám musíte říct, co si budete přát k večeři...“

„Neslezu!“

„Vy nás nutíte, pane Beránek, abysme... Mně se násilí přičí. Já se nemůžu dívat, jak někdo někomu ubližuje, jak někdo někomu působí bolest. Jak někdo trpí. Z takových věcí se mi dělá špatně. Celou noc pak nespím. A mí pacholíci jakbysmet. Že jo, pacholíci?“

„Jo, šéfe,“ zamručeli Láďa, Sváťa, Kája a Pepíček skrz kukly.

„Přece tam za váma nepolezeme s metrem jako veverky po mříži. To po mně nemůžete chtít. – Tak nám aspoň řekněte, co s tou večeří.“

„Neřeknu.“

„Nechte ho, vy kurvy, na pokoji,“ ozval se z vedlejší kobky Pštros. „Vždyť je nevinnej.“

„To my dobře víme,“ souhlasil pan Dostálek. „Každej je nevinnej. Ale snad se ho můžeme zeptat, pane Pštros, co bude chtít k večeři.“

„Jo jo, on vám řekne, co by chtěl k večeři, a vy ho oběsíte. Na takový finty vám žádnéj mukl neskočí.“

„Nebojte, pane Pštros, na vás taky už brzy dojde.“

„Nikdo není nesmrtelnej,“ zabručel Pštros a zmlknul.

„Nedá se nic dělat, pane Beránek... Pepíčku, skoč pro koště!“ poručil pan Dostálek.

Štouchali pak do Dušánka násadou od koštěte tak dlouho, dokud se nepustil mříží a nespádl jim na hlavy. Pan Dostálek ho pak změřil od hlavy až k patě skládacím metrem, stačilo jen zhruba, a naměřil sto sedmdesát čtyři centimetry. Pacholíci pak přinesli decimálku a zvážili Dušánka, aby zjistili, co je zapotřebí, protože tak významnou chvíli v životě jedince nelze jen tak odfláknout. Vážil šedesát osm kilogramů.

„Tak vidíte, pane Beránek, jak nám to odsejpá,“ pochvaloval si pan Dostálek. „Teď nám ještě povězte, co k té večeři.“

„Řízek,“ vyhrkl změkklý Dušánek.

„To vám schvaluju, řízek nikdy nezarmoutí.“

IX

Byla z toho revoluce. Co jiného, když se rozzlobený Lid vyhrne z hospod do ulic a do čela se mu postaví Vlasta Revoluce? Když doba je zralá, establišment rozežraný a degenerovaný, když naši Zlatí hoši prohrají s Pobřežím slonoviny tři nula!

Muselo to dopadnout zrovna takhle? – Má-li dojít k události fatálního dopadu, k dějinnému zvratu, nestačí jeden podnět, ani jedna jediná příčina není dostatečná k tomu, aby propukla revoluce. Vždyť revoluce je nevšední dějinný úkaz. Je zapotřebí příznivého shluku okolností, jenž historici příštích generací budou pracně rozplétat a nakonec se shodnou na této vágní charakteristice: Doba už byla zralá. Nebo dokonce: Doba byla těhotná revolucí. Ano, jinak to dopadnout nemohlo a napravit nebo vrátit zpátky se to nedá, hýbat s dějinami nelze.

Ve chvíli, kdy se Lid vyhrnul do ulic, establišment si hověl ve svém příjemném postavení, pokládal je za neotřesitelné: ve vilách se zahradami opevněnými zdivem, zadrátovanými ostnatým a žiletkovým drátem, omotanými signálními stěnami proti vetřelcům, hlídanými kamerovými systémy a gorilami ovládajícími asijská bojová umění se samurajskými meči i holýma rukama a nohama, se strážci vycvičenými ve střelbě z ručních palných zbraní rozmanitých ráží a kadencí, také ve střelbě z luků a kuší a ve vrhání nožů nejen speciálních vrhacích, též kuchyňských a kapesních. Rovněž granáty, jak obranné, tak útočné, dovedly gorily házet s neuvěřitelnou přesností na neuvěřitelnou vzdálenost. Žádné z těchto umění však nemusely praktikovat, samotný jejich zjev byl dostatečně odstrašujícím prostředkem, třebaže vězely v solidních občanských oblecích a s decentními kravatami řádně uvázanými. To vše dodávalo jejich zaměstnavatelům klamný pocit jistoty a bezpečí.

Nemravný přebytek finančních prostředků nabytých legálně i nelegálně umožňoval establišmentu mít, nač si jen pomyslel, a oddávat se nákladným rozkoším a všelijakým zvrácenostem, které dokážou Lid popudit a které tu z hlediska vyššího principu mravního nebudeme popisovat ani uvádět. Establišment byl nafoukaný, přezíravý, arogantní a zpupný. V luxusních oděvech, ověšený zlatem a drahokamy, doprovázený značkovými psy a blondýnami s dlouhýma nohama a silikonovými prsy pořádal na dálnici D1 závody luxusních aut v běžném provozu, lítal soukromými tryškáči do Bretaně na ústřice a zahrát si koňské polo na zamrzlé Štrbské pleso, kaviár jedl naběračkou bez chleba, koupal se v pravém šampaňském, jako by sekt z jižní Moravy nestačil, posmíval se chudým, nazýval je hladovými a špinavými sockami a neplatil řádně daně. Lid už ho měl plné zuby. A co čert nechtěl, naši Zlatí hoši prohráli tři nula s Pobřežím slonoviny!

K uzrání doby pro revoluci přispělo ještě zhroucení a rozpuštění dolní komory parlamentu, demise vlády a opilý pan prezident Bořek Bouchala na Hradě, armáda zkorumpovaná a rozfrčaná po všelijakých misích na Blízkém, Středním, Vzdáleném i Velmi Vzdáleném východě a policie ve stávce za splnění oprávněných požadavků: zvýšení platů, červené obušky a teplé prádlo. Dále pak nesmíme zapomenout, že naši Zlatí hoši prohráli v Abidjanu tři nula. V ledním hokeji! A ještě taky pivo zdražilo v průměru o padesát šest haléřů na půllitr.

Jakmile se Lid vyhrnul do ulic, zjistil, že neví co si počít. Měl rozšířené zornice a opojný pocit svobody. Teď se může všechno! Dychtil vykonat čin, jenže jaký? Naštěstí v jeho čele kráčela zkušená revolucionářka Vlasta Zlámalová zvaná Revoluce, charismatická, boubelatá bytost, která ví nejlíp, co revoluce potřebuje. Pozvedla pravici zaťatou v pěst a zvolala:

„Na rozhlas!“

„Na rozhlas!“ zvolalo také dítě, které nesla na ramenou, a pozvedlo pravičku, v níž svíralo slaboproudařské kleštičky s červenými držadly.

„Na rozhlas!“ zvolal nadšený Lid a vydal se k rozhlasu. Spokojen, že zná cíl.

Revoluce kromě rozhlasu nutně potřebuje také televizi a tisk, veškeré sdělovací prostředky, aby měla spojení s Lidem a mohla řídit a koordinovat. Aby mohla manipulovat revolučními masami, udílet pokyny a rozkazy, informovat veškeré obyvatelstvo o revolučních úspěších a neinformovat o revolučních neúspěších. Aby se jí dění nevymklo z rukou, a vymkne-li se, aby se vymklo co nejméně. Aby Revoluce měla všechno pod kontrolou. Na televizi a tisk také brzy dojde, nejde všechno naráz. Rozhlas je na prvním místě.

Vedle Vlasty chvátala v čele povstavšího lidu Ráchel Pospíšilová a snažila se euforické vůdkyni sdělit cosi důležitého. Jenže Vlasta plná adrenalinu neviděla, neslyšela, hnala se vpřed, v hlavě se jí hromadily revoluční myšlenky, které za chvíli sdělí národu.

„Vlasto! Poslouchej mě, Vlasto,“ naléhala Ráchel. „Musíme osvobodit Dušánka!“ Tahala Revoluci za sukni, ale Vlasta nedbala, nevníkala, před očima měla vítězství. Vítězství revoluce, své revoluce, svoje vítězství. Zakrátko promluví k Lidu této země, její hlas bude slyšet všude, ve všech koutech naší vlasti bude slyšet Vlastu a veškerý Lid v celé naší vlasti se bude řídit jejími pokyny, protože zrovna vypukla revoluce a Vlasta Revoluce stojí v jejím čele.

Jakmile dorazili k budově rozhlasu, nařídila Vlasta Lidu, aby počkal venku, dovnitř se všechen nevejde, a co by tam dělal. Kdyby Lid začal mluvit do rozhlasu najednou, nebylo by mu rozumět, protože každý by říkal něco jiného, co pokládá za nejdůležitější, začal by se mezi sebou dohadovat, možná by si vjel do vlasů, byla by z toho mela, pranice, a s revolucí by byl konec už dneska odpoledne. Jen ať Lid počká hezky venku, Vlasta ví nejlíp, co je zapotřebí Lidu za Lid povědět, zatímco tribun Lidu Petr Semlela se schoval, v nejvýznamnější, osudové chvíli svůj Lid opustil; v okamžiku, kdy revoluce vzplála, neboť se naskytl nejhodnější okamžik, zalezl tribun do prádelny, protože se bál jedné rozlícené ženské. Propásl

pravý okamžik a z tribuna Lidu stal se zrádcem. Kdoví jak to s ním skončí, až ho Lid vyštárá.

Lid čekal na Vlastu před rozhlasem a byla ho veliká síla; stále ho přibývalo, zaplnil všechny okolní ulice, také Riegrovy sady a náměstí Míru, sady Svatopluka Čecha, náměstí krále Jiříka a Vinohradský hřbitov, shromáždění Lidu sahalo z kopečka přes Koňský trh až na Můstek, táhlo se přes náměstí Republiky, Havelský trh, Staroměstské náměstí a Josefovem k řece, dosahovalo až na pravý břeh. Lidu bylo v ulicích mnohem víc než po vítězství našich Zlatých hochů v Naganu, protože revoluce je víc než hokej, víc než kopaná. Vždyť revoluce se týká všech, i těch, kteří se o hokej nebo fotbal nezajímají. I těch, kteří se nezajímají ani o revoluci.

Od revolučního Lidu nelze očekávat špetku trpělivosti. V revolučním Lidu to vře, všechno v něm směřuje k přímé akci: Vyházet je z oken, ty hajzly! Pověsit je na lucerny! Stáhnout z nich kůži zaživa! Roztrhat! Pošlapat! Zapálit! – Několik zdatných pořízků rozhoupalo černou audinu zaparkovanou v zákazu parkování a převrátilo ji koly vzhůru. Skla se tříštila, alarm houkal, benzin stékal na dlažbu a Roman pyroman škrtl zapalovačem. Trochu to bouchlo, vzplálo, alarm přestal houkat, pěkně to hořelo, Lid zatleskal a zvolal: Umí! Ještě pár dalších aut obrátili kolečky vzhůru a zapálili, moc se jim to líbilo, propadli tomu. Pak začaly vzduchem létat dlažební kostky, mířily do výkladních skříní. Jenže to nebylo jen tak, sklo ve výkladních skříních je značně pevné, pevnější, než bývávalo za první republiky, za války, nebo ve dnech květnového povstání. Kdo chce rozbít výkladní skříň, musí přitlačit. Revoluce dá pěkně zabrat. Musí se také drancovat, obchody se samy nevydrancují. Lidu nezbylo než přiložit ruku k dílu, aby revoluce probíhala jaksepatří.

Legální držitelé střelných zbraní si pro ně honem odskočili domů, protože beze střelby se revoluce neobejde. Také majitelé nelegálně držných střelných zbraní si je vyzvedli z důmyslných úkrytů a oprávněně předpokládali, že za revoluce se ilegální zbraně

stanou legálními. Střelbou se výkladní skříně rozbíjely mnohem lépe a drancovalo se mnohem snadněji. – Drancování se Lidu zalíbilo, čas čekání na Vlastu plynul rychleji, připadalo mu to mnohem zábavnější a užitečnější než sedět v hospodě a pít spořádaně pivo z půllitrů a kořalku z půldecových skleniček. Při drancování mohli urážet láhvím hrdla a lít si kořalku a šampaňské rovnou do chřtánu. Zadarmo! Jen pozor na střepy a ostré okraje!

Co na to policie? Zrovna stávkovala za oprávněné požadavky a kompetentní činitelé ji zcela ignorovali. Jako by vůbec nestávkovala! Ministr vnitra byl na lovu bažantů v bažantnici zámku Konopiště s policejním prezidentem, který se svými podřízenými hochy a děvčaty nestávkoval z osobních důvodů, protože plat měl dostatečný, červený obušek mu přidělili při nástupu do funkce a teplé zimní prádlo vyfasoval v centrálním skladu policejního teplého prádla ve dvojím vyhotovení protekčně. Neměl žádný důvod stávkovat. Bažantů bylo na Konopišti dost pro několik ministrů a policejních ředitelů, a tak stříleli jak o Silvestru, aby si toho užili, dokud jsou ve funkci a mohou střílet ze státních pušek do státních bažantů. Byl tam s nimi také ministr války, ale ten do bažantů nestřílel, protože nesnáší pohled na krev a z toho příšerného boučání mu zaléhaly uši. Odklidil se do síně s krbem, přikládal do ohně buková polena a četl si Jiráskovo *Temno*, které tu zanechal nedočtené arcivévoda Ferdinand. Když se stávkující policie dozvěděla o revoluci a pochopila, že si své oprávněné požadavky jen tak nevystávkuje, svlékla uniformy, oblékla džínsy, mikiny a bundičky, odložila služební obušky a se služebními pistolemi v podpažních pouzdrech se smísila s revoltujícím Lidem. Stala se jeho součástí.

Vzhledem k revoluci význam poníženého, z rozhlasu vyhozeného tovaryše zvuku Pala Lovečka notně vzrostl, snad i převýšil význam, kterému se těšil před vyhozením. Protože se přidal na správnou stranu. Kdyby tak jeho oblíbená děvčata z Dífy viděla, jak odhodlaně

kráčí po boku Vlasty Revoluce v čele revolučních mas, jak spolu s ní hrdě vstupuje do budovy rozhlasu hlavním vchodem, jistě by mu odpustila tu jeho poněkud trapnou rozhlasovou epizodu se zbabělým tribunem Lidu, která se jim tak hrubě nelíbila a za niž s ním generální ředitel rozvázal pracovní poměr pro ztrátu důvěry. Teď se tam vrací se štítem a ukazuje Vlastě Revoluci kudy. Protože to tu zná. – Samotný generální ředitel jim kráčí v ústřety a rozpřahuje ruce, všechny by je objal.

„Vítám vás u nás, nositelé revoluce!“ zahlaholil generální ředitel srdečně. „Však už byl nejvyšší čas. Náš rozhlas je revoluci zcela k službám. – Buďte zdráva, paní Vlasto Revoluce, vždycky jsem byl pro progres a revoluce, to je ono! To jsme už nutně potřebovali. Zdar, Palo, ty jeden kluku ušatej. Máš moc pěknou kravatu. Revoluční, to se pozná hned.“

„Servus, Laco,“ odpověděl mu Loveček s potměšilým úsměvem a trochou shovívavosti. „Co ty tvoje rybičky, ještě ti nepochcípaly?“

„Některé pochcípaly, jiné nepochcípaly. Čert vzal rybičky, ať žije revoluce!“

„Ať žije!“

„Nejlepší bude, když zajdeme za paní režisérkou Vožatou,“ navrhl Vlastě znalec poměrů a přední revolucionář Palo. „A ty, Laco, běž generálně ředitelovat. Zatím... Až tě budeme potřebovat, dáme vědět.“

Generální ředitel srazil kufry a šel. Když zašel za roh, dal se do běhu.

Palo odvedl Vlastu s Jenůfkou a Ráchel do režie studia sedm s otvíratelnými okny. Také částečně vystřízlivělý pan Šustek s plyšovým krokodýlem v ruce držel s nimi krok. Vždyť k nim vlastně patřil. Snažil se vrátit hračku Jenůfce, ale ta o ni ztratila zájem, teď má v ruce jinou, revoluční hračku – Palovy spojařské kleštičky. Tak tedy Palo nasměroval Šustka s krokodýlem do kantýny. Stačilo naznačit kudy. Paní režisérka Vožatá seděla na pojízdné židli, zvolna upíjela

sherry z broušené skleničky a režírovala pořad Kolem dokola, který před usnutím připravil redaktor Osvald Ostrý; padesát minut informací, názorů a dojmů ze všech koutů. Tentokrát to byly tři reportáže krajských korespondentů: Nahánění Talinského rybníka, Sběr barevných kovů a jeho důsledky na Ostravsku a Zanedbané cestičky okolo Frýdku-Místku. Pořad uzavírala úvaha Pavla Plece o příčinách a důsledcích zvýšeného výskytu srn a srnců. U mikrofonu ve studiu seděl hlasatel pan Metoděj Klepeta a zlaté knoflíčky u manžet se mu leskly. Četl Plecovu úvahu, protože její autor měl všechny myslitelné vady řeči a také prskal do mikrofonu, takže byl ve studiu nepoužitelný.

„Ach, vy máte, Palo, tuze pěknou kravatu!“ zvolala paní režisérka Vožatá, když spatřila tovaryše zvuku Lovečka ve dveřích. „Není na ní vyobrazena sopka Kaiakakapplatlalalokul soptící lávu na chrpy v modřanském džbánku?“

„Máte pravdu, paní režisérko, ale v tuto chvíli to není důležité. Důležitější je, koho vám sem vedu.“

„Kohopak mi sem, Palo, vedete?“

„Samotnou Vlastu Revoluci s doprovodem. Vypukla totiž revoluce.“

„Opravdu? Opravdová revoluce?“ podivila se paní režisérka. „Jako v pětáctýřicátém!“ zvolala štěstím bez sebe. „To byla přece také revoluce, já to vím, vždyť jsem byla u toho. Vždyť o tom pokaždé v květnu vyprávím, aby se nezapomnělo. Vždyť jsem pamětnice účastnice,“ chlubila se Vlastě. „Na pomoc bojující Praze! Takto jsem volala do mikrofonu, když vypuklo povstání. Kdybyste chtěla, milostivá paní, ráda znovu zavolám. A pak jsme vyhráli.“

„My také vyhraje,“ řekla Vlasta odhodlaně, „ani nebudete muset volat o pomoc. Jen už mě pusťte k tomu mikrofonu.“

„S radostí, paní Revoluce. Jako bych tu ve studiu sedm, jediném s otvíratelnými okny v celém rádiu, čekala na tento okamžik. Nejdřív se však musíte se mnou napít. Co byste řekla skleničce sherry?“

„Sherry, říkáte? A proč ne, sherry... Však nám ta revoluce neuteče.“

„Mami, mami, já mám taky žízu!“ ozvala se Jenůfka dosud tiše sledující dění zpoza Vlastiny sukně. „Ať mi ta stará čarodějnice dá napít!“

„To je ale roztomilý andílek,“ zajásala paní režisérka. „Je to vaše dcerunka, paní Revoluce? Jako by vám z oka vypadla. Až na ty černé vlásky a ta černá očka, ty budou jistě po tatínkovi...“

„Nemám žádnýho tatínka. Nepotřebuju. Hele, co mám!“ Jenůfka ukázala paní Vožaté Palův dárek a už už se chystala přecvaknout kleštičkami kabel od mikrofону. Naštěstí měl Palo postřeh a nehodě zabránil. Vyrvat kleště z křehkých dětských ruček se mu však nepodařilo.

Sherry bylo víc než polovina láhve, také druhá sklenka se našla, ale malinovka pro malou holčičku v košíčku nebyla.

„Takové malé holčičky sherry nemůžou...“

„Můžou, co by nemohly!“ namítla Jenůfka rozhodně. „Copak je to jedovatý?“

„Jedovaté to věru není,“ zasmála se paní Vožatá. „To bych byla mrtvá už přes půl století.“

„Tak vidíš!“

Nedalo se nic dělat, Jenůfka si prosadila svou, opila se jedním douškem a vmžiku usnula. Aspoň byl od ní pokoj, Vlasta mohla nerušeně promlouvat k národu. Ještě musela uklidnit vzrušenou kaplanku: Jakmile domluví, potáhnou na věznici a vysvobodí Dušánka.

„Jen aby nebylo pozdě...“ lamentovala Ráchel. „K čemu celá revoluce, kdyby mně ho popravili...“

Lid je veličina osob, které toho mají spoustu společného, ale ne všechno, všechno ne. Každý je jiný. Lidu je mnoho a není jednotný v názorech ani ve skutcích. S revolucí teď všichni souhlasí. Ano, revoluce, ano, ano, ano! Ale jak? Jak dál? Jak dál, to jim řekne Vlasta

prostřednictvím rozhlasu; zformuluje názory, které Lid přijme za své, aby netápal v rozporech a bezradnosti. Zatím si krátil chvíli drancováním obchodů a zapalováním hořlavých pouličních objektů. Část Lidu se nemohla drancování nabažít, drancovala by od rána do večera a pak ještě celou noc, protože v noci je tma a požáry jsou krásné, viditelnější než za dne. A nazítří by drancovala znovu. Jiná část Lidu byla už drancování nabažena a neshledávala na něm tolik zábavného, čekala trpělivě, až Vlasta v rádiu pronese svůj proslov a řekne jim, co dál, aby to mělo smysl, aby se revoluce pohnula kupředu. Tato část Lidu přešlapovala po dlažbě z nohy na nohu a v hloučcích si vyprávěla rozmanité příběhy ze života, co viděla v televizi, jak měli hrát naši Zlatí hoši s Pobřežím slonoviny a jak nehráli, co s načatou revolucí... Velice frekventovaným tématem byly nemoci, šedý zákal, kyčelní klouby, zvláště pak infarkty, mozkové mrtvice a rakovina. Hovořilo se také o tom, jak nejlépe a nejúčinněji zazimovat chalupu či chatu, zabezpečit ji proti hlodavcům, kolik žere sitygou a jestli stojí za to, měnit letní pneumatiky za zimní.

Radikálnější část Lidu napadlo, že by mohli drancovat příbytky establishmentu za tlustými zdmi, když už se tak sešli a je jich na to dost. Mohli by si přitom zaplavat v krytých bazénech s ohřívanou vodou a něco si na trávníku ugrilovat.

„Ale co ty jejich gorily?“ namítl Růžička z Kobylis, mládenec s líčky červenými a levým uchem odstávajícím víc než pravé.

„Co by,“ namítl policista Salajka z Motola, pořízek v džínsech a bundičce, podobně rostlý jako zmiňované gorily. Sáhl do podpaždí a vytáhl služební pistoli. „Když to nepůjde bez boje, bude se bojovat.“ Policista Salajka pochopil, co od něj revoluce požaduje a co od ní může získat, když mu stát odpírá zvýšení platu, červený obušek a teplé prádlo. – Táhlo se tedy na čtvrt' bohatců.

Jakmile dostaly gorily od svých zaměstnavatelů příkaz bránit je do posledního muže, povolily si kravaty nebo je zahodily, vypnuly signální stěny a hlídací kamery, otevřely brány a vchody do krytých

bazénů, rozpřáhly ruce a s radostným úsměvem vykročily Lidu vstříc. Vždyť i gorily pocházejí z Lidu této země a jsou jeho součástí. V tuto historickou chvíli si uvědomily, kam patří.

Vyděšený establišment si uvědomil, že z tajných skrýší a soukromých protiatomových krytů ho Lid snadno vyštárá, když se gorily zachovaly tak mrzce a zradily své chleboďárce, naskákal do helikoptér, vznesl se do vzduchu a uprchl do neznáma.

Gorily otevřely ledničky, bary a sklepy svých zaměstnavatelů, a kdo se chtěl vykoupat v teplé vodě, tomu půjčily plavky. Lidu ve čtvrti bohatých došlo, že revoluce je vlastně veliká, všelidová slavnost. Na ostříhaných trávnících ve spadaném listí a na zahradních stolech se jedlo, pilo, hodovalo, vyhrávala hudba reprodukováná i živá, grily se žhavily, ohně plály, střílelo se do vzduchu, veselilo, radovalo... Zítra se nejde do práce, děti nemusí do školy, je revoluce!

Do tiché věznice se vkrádal večer. Počátkem listopadu se večer vkrádá už odpoledne a nedá se s tím nic dělat, nanejvýš rozsvítit. Na oddělení 000 se rozsvěcet nemuselo, svítí se tam nepřetržitě, protože tu nejsou okna a strážný Běda musí vidět na vězně. U vězňů odsouzených k trestu smrti se předpokládá větší motivace k pilování mříží.

Dušánek měl na sobě pruhovaný župan, aby tu nesesedl jen tak v pyžamu, a zabořený v ušáku četl si poklidně Karla Poláčka:

„Kdybys mě, můj tatíčku, nenaučil krásti, moh jsem bejt dnes chloubou svý drahý český vlasti...“

Selektivní naslouchání fungovalo báječně, bez něj by se z těch dobře slyšitelných keců, které se linuly ze Pštroso ve vedlejší kobce, zbláznil. Je s podivem, že se ještě nezbláznil strážný Běda za stolem. Dušánka z poutavé četby nevyrušil ani vpád štráfkomanda, které vtrhlo na oddělení vyzbrojeno obušky, pouty a lepicí páskou na koberce.

„Kdybych se bejval dobře učil, moh jsem bejt dneska profesorem, ale že jsem se neučil, tak jsem se stal loupežníkem...“ četl si Dušánek,

zatímco vedle v kobce štráfkomando zalepilo Pštrosovi kušnu lepicí páskou a spoutalo mu ruce i nohy. Pak ho zmalovalo pendreky. A to všechno proto, aby měl Dušánek klid, protože osudová chvíle je už přede dveřmi.

„Nemám na tom světě žádný potěšení a moje mladý oudy musej shnít ve vězení. – Ba jó.“

Dušánkovo selektivní naslouchání vyřadilo všechny nepříjemné zvuky, také příchod pana Dostálka a jeho pacholíků. Dneska nemají na sobě červené kápě, oblékli se do fraků, obuli lakýrky a uvázali černé motýlky. Vyklubali se z nich sklepníci.

„Pane Beránku, večeře!“ zahlaholil pan Dostálek ode dveří. Nevěděl, že ho Dušánek neslyší, a proto nechápal, že sedí zahloubán do knihy v ušatém křesle a nevšímá si, jak pacholíci číšníci chystají tabuli.

„Z toho, rodičové, příklad si vemte a svoje děti na loupežnictví nedávejte! – Ba né!“ Dušánek dočetl a odložil knihu. V tu ránu si všiml činnosti v kobce a vyřadil selektivnost svého naslouchání.

„Při takto jedinečné příležitosti vás nemohu nechat samotného. Večeřet budeme spolu,“ oznámil pan Dostálek a pokynul Dušánkovi, aby usedl. Na stole byl damaškový ubrus, porcelán s jemným zeleným dekorem, vyrobený ve vídeňské porcelánce Augarten, příbory dostatečně těžké, ale stříbro to nebylo, nejspíš alpaka. „Ten řízek jste vybral znamenitě, nic lepšího vás nemohlo napadnout.“

Pod Dušánkem se podlomila kolena. Už je to tady: jeho poslední řízek.

„Měl bych si umýt ruce,“ řekl tiše. Před jídlem si vždycky umývá ruce, maminka na to dbala. Aby se nenakazil ošklivou nemocí. Aby neumřel.

Ráchel se celou dobu, co táhli na rozhlas a také v rozhlase, snažila Vlastu přesvědčit o prvořadosti osvobození Dušánka. Vždyť byl odsouzen k trestu smrti a neví se, kdy bude popraven. Co když dnes

večer nebo zítra ráno? Co když je už dokonáno a vzhledem k revolučnímu dění zpráva o popravě Dušana Beránka nebyla zveřejněna?

Vlasta však Ráchelina úpěnlivého volání nedbala. Vlasta byla pohlcena revolucí, byla v jejím vleku. Ačkoli o revoluci neustále přemýšlela a zabývala se jí, mluvila o ní v hospodě i při nakupování, psala o revoluci odborné stati a přednášela, revoluce ji zaskočila. Vlasta nevěděla jak dál. Stanula v jejím čele, a teď nezbývá než jednat. Nejprve bylo zapotřebí artikulovat několik tezí, aby revoluční kvas dostal fazónu a směřování. Toto je třeba honem honem vyslovit, aby si nadšeně rabující Lid nerozraboval celou svoji krásnou vlast. Pak může zvážit další kroky. Hezky postupně. Dušánkův osud ji najednou přestal znepokojoval. V hlavě jí rotovala spousta nápadů, jenže na jejich promyšlení a přesné formulování, popřípadě konzultace s fundovanými intelektuály nebyl čas. Stejně by při pluralitě názorů nemuselo dojít ke shodě. Pokud by ke shodě došlo, byla by to jenom shoda názorů. Ale co revoluce? Revoluce kašle na shodu názorů intelektuálských myslitelů, ta si po svém dělá v ulicích, co chce.

Vlasta Revoluce si sedla k mikrofonu, paní režisérka Vožatá otevřela okno do parku. Ptáčci tentokrát ani nepípli, jejich cvrlikání zaniklo v rachotu revoluce: výkřiky, střelba, třeskot tříštěného skla a detonace. Palo Loveček čekal nad ovládacím panelem na pokyn. Bude to rovnou, naživo. Červená, teď!

„Ahoj, lidi,“ začala Vlasta. „Všichni lidi této země! Konečně jsme se dočkali. Už je to tady. Už je to tady!“

V těchto místech přimixoval Palo bouřlivý potlesk a výkřiky nadšení, ovace tisícihlavého davu natočené před lety na koncertu The Plastic People of the Universe v Prostřední Rakové.

„To, co slyšíme a vidíme kolem sebe, to, čeho se všichni účastníme, to je – revoluce!“ pokračovala Vlasta. „Ten, kdo k vám teď hovoří, je – Vlasta Revoluce!“ – Palo opět zapracoval a přimíchal ovace z plastického koncertu.

„Poslyšte, lidi, co vám teď řeknu, a nepřerušujte mě, není třeba tleskat, ještě jsme nevyhráli. Je třeba – jednat! Revoluce chce – činy!“ Vlasta mávala na Pala, ať už s těmi ovacemi dá pokoj.

„Tak jo,“ řekl Palo dotčeně. Vždyť to myslel dobře, vždyť to byl jeho příspěvek revoluci. Připadal si jen s rukama v klíně a se sluchátky na uších málo využitý. Vždyť revoluce, to je akce.

„Revoluce není rozmar ani běžný prostředek politiky, revoluce je krajní řešení,“ pokračovala Vlasta nerušeně a její hlas se linul nejen z rozhlasových přijímačů ve všech koutech naší vlasti, ale také z reproduktorů místních rozhlasů ve všech obcích naší vlasti, které místní rozhlas mají, protože revoluce je tím nejdůležitějším, co teď zrovna je, a týká se každého z nás, i těch, kteří kašlou na všechno.

„Revoluce je nutnost,“ řekla Vlasta do mikrofonu důrazně a přesvědčivě. „Co bychom si bez revoluce počali! – Revoluce osvobodí Lid, nás všechny, od poroby! – Revoluce svrhne vládu tmy a nastolí vládu světla! – Despotický prezident bude nahrazen osvětleným! – Kdo má hodně, dá těm, kteří mají málo nebo nic! – Revoluce stanoví pevné ceny nápojů! – Je konec s lhaním a nenávisť! Ať žije pravda a láska! Ať žije revoluce!“

Nebylo toho mnoho, co Vlasta Revoluce řekla do rozhlasu. Neměla to promyšlené, nebylo to rozumné ani uskutečnitelné, sama tomu nevěřila. Ale blábol to byl revoluční. Bez takových blábolů se revoluce neobejde. – Nakonec ještě vyzvala k ukončení drancování.

„Revolucionáři nejsou banda lupičů! Nadrancujte si, co je třeba, jen to nejnutnější, ale zbytečně to neprotahujte. Revoluce přece není jen o drancování, revoluce je hlavně o svobodě. Pryč s despotou! Vzhůru na Hrad!“

Palo vypnul mikrofon a pustil do éteru Smetanu: „Uhodila naše hodina! Otevřely se brány! Pražská se vzbudila chudina a zahraje si na pány!“

„Na Hrad?“ zděsila se Ráchel. „Zrovna teď na Hrad, když je Dušánek ve vězení?“

„Na Hrad!“ zahlaholila Jenůfka radostně. „Za princeznama!“

Řízek vypadal pěkně a panu Dostálkovi zřejmě chutnal; byl osmažený do temnějšího zlatova a přetékal talíři přes okraje. Pacholáci ve fracích se sice tvářili číšnický odtažitě, jistě by však takovýmto řízkem nepohrdli. Ani příbor by nemuseli, klidně by ho vzali do rukou. Dušánek nejedl, nedokázal polknout jediné sousto. Také polévku nechal stát. Už vystydla. Studená polévka není k ničemu, ale řízek se dá jíst i vychladlý. Láďa, Sváťa, Kája a Pepíček budou o něj losovat. Kdyby ho rozkrájeli na čtyři díly, dostalo by se na každého. Není však jisté, že by kráječ krájel spravedlivě. Jistě by na někoho vybyl menší kousek. Pak by si záviděli, osočovali by se, a to by vedlo k nevraživostem, v pevném kolektivu by vznikla trhlina. Kdo by je pak rozsoudil... Pan Dostálek? Ten se prkotinami nezabývá. Losování je spravedlivé a vzrušující.

Večeře pro dva dorazila do věznice ve speciálních, teplotu udržujících nádobách z hotelu Šroubek, jehož kuchyně je řízky proslavená po celé střední Evropě. Řízek nebyl sám: jako předkrm se dávala šunková rolka s křenovou šlehačkou, pak hovězí polévka s játrovými knedlíčky, přílohou k řízku byl vlašský salát jak o štědré večeri a nakonec dezert – valašský frgál se švestkami. Ale ten už byl na účet podniku. Pan hoteliér Šroubek věřil, že když odsouzenec k smrti sní jeho valašský frgál, v hotelu Šroubek stoupne tržba o dvě třetiny.

„Vám nechutná?“ divil se pan Dostálek. „Vždyť je to dobré! Takový pěkný řízek z krkovičky, správně prorostlý a šťavnatý, dobře usmažený... Z kýty bývají taky dobré, ale ta prorostlost jim chybí, prorostlost dává řízku říz a šťavnatost, rozplývavost na jazyku, tu pravou křehkost. Také z kotlety lze usmažit řízek, ale řeknu vám, pane Beránku, je to sušina. Kdyby byl velký hlad, prosím. Nebo

kdyby nebylo na vybranou. Sníst se to dá, ale uctít někoho kotletou, to tak zrovna.“ Vtom si pan Dostálek všiml, jak se Dušánek nimrá v jídle, jak honí hrášek ze salátu po talíři. „No, když nechcete, nikdo vás nutit nebude. Ale řeknu vám, pane Beránku, šlapete si po štěstí. Takovýto řízek vám už nikdo neusmaží.“

„Když já...“

„Dejte si aspoň frgál. Můžete i můj, já na sladké moc nejsem.“

„To bych ani ten... Nějak mi to neto... Nekouše.“

„Ale pivo, pivo si dáte, že. Pivo se nekouše, haha,“ pan Dostálek otevřel dvě láhve plzeňské dvanáctky a nalil sobě i Dušánkovi. „Tak na zdraví, pane Beránek. Ať nám slouží!“

Pan Dostálek vyzunkl sklenici nadvakrát. Dušánek měl klapku v hrdle pevně sevřenou a nedokázal polknout ani hlt plzeňské dvanáctky. Pivo mu vylítlo z úst, pocákalo stůl s jídlem a docáklo až na pana Dostálka.

„Promiňte. Nějak mi to... to.“

„Nic se neděje, chápu, nejste zvyklý na takové věci. Příště by to bylo snadnější, jenže...“ Tu se pan Dostálek zarazil a nedořekl. Podíval se na hodinky. „Když to nejde, tak to nejde, přece to nebudeme lámat přes koleno. Stejně už je čas. – Pacholíčci, do montérek!“ zavelel.

Pacholíci se rovnou tady, na oddělení 000, v Dušánkově kobce, svlékli z fraků, frakových kalhot a frakových košilí, odvázáli si číšnícké motýlky, oděvy uložili na ramínka a zavěsili na mříž. Bylo to velice dekorativní, jako na divadle, když hrají Camuse. Rázem se ocitli v černých punčocháčích. Nazí do půli těla vyndali z kufru rudé kápe a škorně se zvednutou špičkou, přepásali se opasky širokými, vybíjanými – a byli v montérkách.

Pan prezident zase pil a první dáma se na to nemohla dívat.

„Bořku, ty už zase piješ!“

„Nepiju zase,“ namítl pan prezident posmutněle. „Piju,“ připustil a napil se rovnou z láhve, v níž byla kromě kořalky uvězněna dob-

ře rostlá hruška Williamsova. Jak ji tam vecpali takovým úzkým hrdlem? Musela do láhve narůst na stromě, jinak se to nedá vysvětlit. Musel to být moc krásný strom plný láhví, ve kterých dozrávají hrušky. Na podzim se láhve očesou a nalije se do nich kořalka. Jak ji odtud vyndá, tu hrušku, až láhev dopije? Dlouho to trvat nebude... Má kvůli tomu rozbít takovou pěknou láhev? Škoda by jí bylo. Prezident musí být dobrým hospodářem. Dobrý hospodář nerozbije kvůli hrušce flašku.

„Nemůžu se na to dívat,“ řekla první dáma.

„Tak se nedívej.“

„Dobře,“ řekla první dáma, vyrvala manželovi láhev s hruškou z ruky a nechala se odvézt s láhví do Velkých Širých Rodných Lán.

„Trhni si!“ volal za ní pan prezident. „Se mnou nevyjebeš.“ Vratkým krokem se odebral do knihovny, kterou dědí prezidenti po prvním panu prezidentovi i s psacím stolem a výhledem na město. První pan prezident by se tuze divil, co má Bořek Bouchala v tajné zásuvce zděděného psacího stolu: dvanáct láhví kořalky! Nebyly v nich žádné hrušky, neprovokovaly k planým úvahám a bylo v nich víc tekutiny. Pan prezident zavěsil na kliku zvenčí cedulku „NERUŠIT“ a otevřel první láhev. Stačilo zakroutit plechovým uzávěrem a bylo odšpuntováno. Když se pan prezident v knihovně takto zamyslel, vystačil si sám. Ani nepostradatelnou pravou ruku, prvního sekretáře Nykla Nyklíčka tu nemusel mít.

„Nykl, Nykl, Nyklíček je sekretář na klíček. Vzal si balíček zralých jablíček od svých tetiček, Nykl Nyklíček...“ broukal si pan prezident, když se rozhlížel kolem hledaje sklenku. „Nykle, Nyklíčku, kam jsi zasel skleničku? Nevadí, správně chlap si poradí.“ A nalil si kořalku rovnou do chřtánu. „Plná huba štamprla, říká Milan Bambrla.“

Když měl pan prezident láhev při ruce, nepotřeboval společníka, dvorního šaška ani moudrého filozofa, polykače ohně, půvabné akrobatky ani biograf. Vystačil si s láhví sám. Napil se zhluboka a vyhlédl z okna. Večer se pozvolna klade na město, na celou zemi,

kterou on, Bořek Bouchala, prezident Lidem zvolený, tak moudře a spravedlivě spravuje. Smráká se a lampy rozsvěcují, rackové nad řekou se blýskají v odlescích iluminace. Bodrý Lid zajisté v hostincích popíjí a je v duchu s ním, se svým panem prezidentem. Jakého si zvolil, takového má. Pan prezident se napil pořádně. Chce mu v tom snad někdo bránit? Nějaká ženská? Veřejné mínění? Páni doktoři? Ani pan ministr zdravotnictví si netroufne na prezidenta. „Hehehe! Hehehehe... he.“ – Otevřel okno a vyklonil se hluboce. Uslyšel svůj Lid. Jeho Lid jásá, volá Bořka Bouchalu, svého prezidenta. Lid za ním spěchá, jde ho navštívit. Spěchá na Hrad, chce se s ním napít.

„Co mu nabídneme, Nykle Nyklíčku? Hrušku Williams? Ne, hrušku ne. Lid nepotřebuje hrušku, Lidu nalijeme slivovici, to je naše národní hodnota! A pivo pro Lid, Nykle Nyklíčku. Tak. Vyvalte sudy, odšpuntujte láhve, zabijte prase. Co, prase, jedno je málo, dvě prasata, tři... Sto prasat, tisíc, milion... Pro každého jedno prase, ať se zase Lid v každém čase topí v mase prasečím. Tak to uděláme, pro každého prase, Nykle Nyklíčku. Žádný odmlouvání!“

Nestává se každý den, aby se Lid hrnul na Hrad pozdravit pana prezidenta. Vlastně se to Bořkovi Bouchalovi ještě nikdy nestalo, aby Lid... Jen hordy turistů přicházejí fotografovat hradní stráž, katedrálu a pamětihodnosti. Tolik Lidu naráz se tu dnes hrne poprvé. – Pan prezident si stoupl na parapet a rozpřáhl paže v gestu, které by objalo celý svět. Jak on ten svůj Lid miluje! Nikdy nikdo na světě svůj Lid nedokázal a nedokáže tolik milovat. Ani Karel IV., otec vlasti, ani pan prezident Osvoboditel, ani Jan Žižka s Františkem Palackým a generálem Ludvíkem Svobodou dohromady.

„Ty můj Lide jeden boubelatej!“ zvolal pan prezident a vykročil mu vstříc...

Naštěstí byla pod oknem knihovny hromada nahrabaného listí, kterou se hradní zahradníci navzdory ekologům pokoušeli spálit. Jenže listí nebylo dostatečně proschlé, děsně čadilo panu preziden-

tovi do oken, tak je zahradníci raději uhasili třemi kýbly užitkové vody. Pan prezident spadl do měkkého a jeho zdraví neutrpělo. Zato zevnějšek!

Lid vedený Vlastou Revolucí už byl téměř na Hradčanském náměstí, když tu si Jenůfka cupitající vedle mámy všimla podivného úkazu.

„Mami, mami, támhle letí pán!“

Vlasta zahlédla jen oblak zvířeného popela a listí. Když k němu přiběhli, byl už pán z hromady venku, vyškrábal se z ní svépomocí za hlasitého klení a prskání. Stopy létacího dobrodružství však nesl na svém zevnějšku. Takhle by v něm pana prezidenta nepoznal ani Nykl Nyklíček, ani první dáma. Obličej měl umouněný popelem, smrděl kouřem a kořalkou. Lid ho rázem přijal za svého, pokládal ho za revolucionáře prvního sledu vyhozeného z okna tyranovými strážemi. A tak pan prezident Bořek Bouchala táhl se svým Lidem na Hrad svrhnout nenáviděného despotu. S Lidem také vykřikoval:

„Pryč s tyranem! Ať žije revoluce! Vlasta Revoluce na Hráád!“

Hradní stráž stála ukázněně ve svých budkách a čekala na střídání. Lid, který se hrnul Matyášovou bránou a volal „Pryč s tyranem“, „Ať žije revoluce“, „Chceme svobodu“ a další, ani nenapadlo obávat se zákroku. Nepokládal hradní stráž za nebezpečí, nevěřil, že z těch jejích pochromovaných flint lze vystřelit. Jako by hradní stráž byli jenom vycpaní pajduláci na klíček, za jistých okolností způsobí provést několik prostocviků a toporným krokem odkráčēt a uložit se do krabice, než je zase vytáhnou a natáhnou. Jestli nejsou na baterky... Jenže hradní stráž byla živá a na vystřídání nepočkala: opřela flinty o strážní budky, zahodila čepice, strhala si šňůry a distinkce z pláštěů, rozepnula knoflíky a přidala se k Lidu.

Moje nejdražší maminko,

tak Ti píšu poslední dopis z vězení. Zítřa už tu nebudu. K večerí byl řízek, ale nějak mi nechutnal, jedině sousto jsem nedokázal

spolknout. Ani vlašský salát jsem nesnědl, ty ho umíš nejlíp. Mnohem líp, než ho dělají v hotelu Šroubek.

Viděl jsem Tě naposledy u soudu. Škoda že jsme si nemohli ani chvíli popovídat. Domů se už nevrátím, čeká mě cesta jinam, cesta poslední. Nechce se mi, na světě je moc pěkně, dokonce i ve vězení by to ušlo, kdyby si mě tu nechali třeba kdovíjak dlouho.

Ted' už nic nebudu potřebovat. Všechny láhve, které jsem kdy dostal k narozeninám a žádnou nevypil, jsou v mém pokoji v šatníku na dně. Je jich přesně 25, rozmanitého obsahu. Daruj je panu Šustkovi, ten to dokáže ocenit. A šatstvo Armádě spásy nebo nějakým jiným dobrodějům, byla by to škoda vyhodit. Na barvě a materiálu rakve nesejde, to nechám na Tvém uvážení, jako členka Společnosti přátel žehu vyznáš se ve věcech funerárních líp než já. Hlavně nic drahého, vždyť to stejně shoří.

Všechny tři svoje kravaty odkazují Palu Lovečkovi, je to milý hoch a pěknou kravatu dokáže ocenit. Ať si jich užije ve zdraví. Vyřid' pozdravení všem mým kolegům z rozhlasu, ať se mají dobře. Skvěle se mi s nimi pracovalo.

Seznámil jsem se tu s panem Dostálkem, říkají mu Mydlář. Večeřeli jsme spolu. Je to slušný člověk a řízek mu velice chutnal, byl z krkovičky. Z krkovičky prý jsou nejlepší. Řízek prý nikdy nezarmoutí, říkal pan Dostálek. Jenomže já nevím. Říkal taky, že to nebolí, že je to hned. Prý si na něj nikdo nestěžoval. Prý jsem v dobrých rukou. V těch nejlepších.

Škoda že nevěřím v pána Boha. Kdybych věřil, věděl bych možná, co mě čeká, a jestli vůbec něco. Takhle nevím. Ale třeba se zase jednou setkáme. Jenom moc nespěchej!

*Tvůj milující syn
Dušan*

„Hotovo, pane Beránku?“ zeptal se pan Dostálek zvaný Mydlář hlasem konejšivým. „Jestli jste hotov, půjdeme.“

„Ale vždyť já jsem nic špatného neudělal...“

„A co já teď s tím?“

Pan prezident Bořek Bouchala žádný tyran nebyl. Ani nenáviděný. Poklidně si prezidentoval dílem na Hradě a za parného léta na zámku ve Velkých Širých Rodných Lánech jako kterýkoli pan prezident před ním: vítal státníky ze zahraničí, přijímal pověřovací listiny vyslanců a velvyslanců, jmenoval soudce, profesory a generály, také guvernéra státní banky, jezdil na státnické návštěvy po republice i do zahraničí, vyznamenával zasloužilce, některé i posmrtně, kladl věnce na hroby i k pomníkům, zvedal vybrané dětičky a hladil je po hlavičkách, o dožínkách tancoval s farmářkami – dříve družstevníci, předtím selkami – polku. Směl také udílet milosti některým odsouzcům k trestu smrti, pokud jej o to požádali. Dušánek Beránek jej nepožádal. Požádaly však za něj maminka a Ráchel společně, jenže pan prezident jejich žádost omylem polil slivovicí, a když si pak zapaloval cigaretku, žádost omylem vzplála namodralým plamenem. První sekretář Nykl Nyklíček ji sice uhasil vlastníma rukama, ale takto znehodnocená žádost jako by vůbec nebyla podána. Ten intrikán Nyklíček odepsal paní Alžbětě Beránkové a Ráchel Zatloukalové, že pan prezident žádost pečlivě prostudoval, zvážil a rozhodl se nevyhovět.

„Kam ten zbaboš zalezl?“ pídil se Lid po panu prezidentovi na Hradě, dopídit se nemohl.

„Kde mají ty princezny?“ pídila se Jenůfka po princeznách.

„Jaký princezny, ty trdlo, tady přece žádný princezny nemají,“ řekla Vlasta.

„Ani jednu?“

„Ani jednu.“

„Tak proč jsme sem lezli, mami?“

„Abysme svrhli nenáviděného tyrana. Vždyť je revoluce. Svrhnout a popravit.“

„Svrhnout a popravit! Svrhnout a popravit!“ skandoval Lid, neboť pochopil, že bez svržení a poprav se žádná revoluce neobejde. Revoluce musí být krvavá, jinak to nemá cenu.

„Za mnou!“ vykřikl umouněný opilec, kterého přibráli pod branami Hradu z hromady ohořelého listí. Jeho zvolání bylo natolik přesvědčivé, že se Lid vydal za ním spletitými hradními chodbami. Na opilce šel ten člověk kupodivu jistě, jako by se tu vyznal. Určitě tudy nešel poprvé. Přivedl celý zástup až do knihovny. Přistoupil k otevřenému oknu. Dole hučelo město plné revoluce, nad řekou poletovali racci rackové a blýskali se v záři světél.

„Není to nádhera?“ zvolal umouněný opilec, sebral ze stolu láhev slivovice a zhluboka se napil. Pak nechal kolovat. A protože jedna láhev je pro tolik Lidu jako když plivne, podřepí a z útrob stolu začal tahat jednu láhev za druhou. Lid si je podával jak cihly na stavbě, až byla venku poslední. Dvanáct jich bylo dohromady.

„Lide, vždyť já tě mám všechny tak rád, ani nevíte jak!“ řekl ten opilec a z očí mu tekly slzy dojetí. Lid ho vyzvedl nad hlavy a začal ho vyhazovat ke stropu.

„Jak se jmenuješ, kamaráde?“ zeptal se ho Lid.

„Bořek,“ řekl ten umouněný opilec a zasmál se jak havíř po vyfárání.

„Bořek... Fakt Bořek? To je ale sranda! Jako pan prezident,“ řekl kdosi z Lidu.

„Ať žije Bořek, ať žije revoluce!“

Revoluce začala slibně, ale s přibývajícím večerem se začala rozplizávat. Vlastě se hrubě nelíbilo, že nenáviděného tyrana, kterého by mohli svrhnout nejen obrazně, ale i fyzicky, nenašli. Revoluce potřebuje činy. Teprve po dokonáném díle se patří prolévat hrdla kořalkou. Slavit v půli cesty je předčasné. Vychlastat pár flašek tyranovi není přece revoluční čin. Jestli ještě této noci nedojde k ně-

jakému zřetelnému výsledku alespoň dílčímu, Lid se rozpije, dopije hradní slivovici a dorazí se v podhradí. Na Malé Straně je hospod habaděj a za revoluce se pije zadarmo, protože je revoluce. Všem se pak udělá špatně, a bude po revoluci. – Navíc Jenůfku už to nebaví. Když v celém Hradě nenarazili na jedinou princeznu, revoluce pro ni nemá cenu.

„Mami, mami, pojd' už domů, já mám hlad.“

„Vydrž, dítě, když je revoluce, hlad se musí vydržet,“ utěšovala ji Vlasta. Přece to teď kvůli děcku nezabalí, teď musí vymyslet čin, jinak to může zabalit. Už ji zase kdosi tahá za sukni. Zoufalá Ráchel:

„Dušánek, Vlasto! Nesmíš zapomenout na Dušánka!“

„Bingo!“ zaradovala se Vlasta Revoluce. „Dušánek, to je ono!“ Vyskočila na prezidentský psací stůl, aby ji bylo vidět. „Poslouchejte mě, lidi!“

Jenže Lid hlučel, pil a neposlouchal, radostně výskal a juchal, někteří tahali z regálů knihy, trhali z nich listy, skládali vlaštovky a házeli je z oken, jiní se pokoušeli rozdělat ohníček uprostřed knihovny, někteří zpívali moravskou „Nepij, Jano, nepij vodu, voda je ti len na škodu“.

„Kurva, tak bude tady klid!“ zaječela Vlasta hlasem vysokým a pronikavým, hlasem rozhněvané paní učitelky, který pronikne hradbami i písněmi pijáckými. Lid se uklidnil a upřel zrak na svoji vůdkyni. Prezidentská slivovice byla už dopitá.

„Poslyšte, lidi, co vám teďka řeknu! Nenáviděnýho tyrana jsme bohužel nenašli. Zbaběle utekl před naším hněvem. Sám se svrhl, a to je velké revoluční vítězství. Ale vyhraná revoluce to ještě není. Je to teprve začátek. Nenáviděný tyran není sám. Jsou tu také jeho nenávidění tyranští přísluhovači, degenerovaný establišment, nenáviděný tyranský systém. Tento systém musíme revoluční cestou odstranit a nahradit systémem novým, naším, spravedlivým. Revolučním!“

„Hurá!“ zvolal Lid a vyždímal poslední kapičky slivovice z vypitých láhví. „Ať žije naše Vlasta! Ať žije Vlasta Revoluce!“

„K tomu potřebujeme pevné vedení,“ pokračovala. „Potřebujeme vůdce, který nás povede a dovede ke konečnému vítězství. Vůdce, který si zaslouží, aby nás vedl. Potřebujeme vůdce, který už za revoluci něco vytrpěl, který by za revoluci život položil!“

„Vlasta! Vlasta! Vlasta!“ volal Lid, protože Vlasta byla jediný člověk, o kterém se vědělo, že o revoluci cosi ví, protože o ní v Lidovém domě mele v jednom kuse už takovou dobu.

„Děkuju, děkuju, děkuju!“ odvrátila od sebe ovace rozvášněného Lidu rozhodným gestem.

Ráchel zanechala všech nadějí, že by Vlastu přiměla k záchrane ubohého Dušánka. Vlasta se teď koupe v ovacích, napařuje se pýchou, teď ji sotva někdo přesvědčí, aby se vydala do žaláře a zachránila život k smrti odsouzenému nešťastníkovi.

„Kdo jsem já?“ položila si Vlasta řečnickou otázku. „Kdo jsem já, abych vás vedla? Abych stála v čele revoluce... V žaláři nejtemnějším čeká na smrt k smrti odsouzený mistr zvuku Dušan Beránek. Čím se provinil? Zač byl odsouzen k nelidskému trestu? – Za revoluci! Dušánek je náš vůdce. Nikdo jiný nemá právo postavit se do čela revoluce, nikdo z nás neobětoval pro revoluci tolik, kolik obětoval Dušan Beránek. Ale kde je ten muž? Jak to, že tu není s námi? První revolucionář čeká na popravu a my tady na Hradě marníme čas. Bezstarostně chlastáme, slavíme, jako by bylo co oslavovat! Lidi, vzpamatujte se! Vždyť katané už se chystají stáhnout z našeho vůdce, z prvního revolucionáře, kůži zaživa. A my si tu popíjíme prezidentskou slivovici!“

„Beránek na Hrad!“ zvolal kdosi z Lidu a je docela možné, že to byl umouněný opilec Bořek, jisté to však není. K němu se přidali ostatní, veškerý Lid.

„Vzhůru na věznic!“ zaječela Vlasta a překřičela volání Lidu.

„Vzhůru na věznic!“ zvolal Lid a vykročil osvobodit Dušánka Beránka. Jen aby to stihli.

Dušánek to zkusil znovu, vězeňskému řádu navzdory: skočit na mříže, vylézt až nahoru jako posledně při měření a tam se pevně držet. A nepustit! Tentokrát se udrží, ať si do něj štouchají násadou od koštěte, jak chtějí. Vždyť mu jde o život. Jenže tentokrát se mu to nepovedlo, pacholíci byli bdělejší a ostražitější než posledně. Láďa se Svátou ho popadli za ruce, Kája s Pepíčkem za nohy, nasadili mu pouta na všechny končetiny a už se šlo. Raději ho tam odnesou, než by ho nutili, aby šel po svých. Kdyby se jim vysmekl, měli by po premiích. Strážný Béd'a povstal a salutoval tak dlouho, dokud pochmurný průvod neopustil oddělení 000. Pštros byl ve své kobce svázaný ve svěrací kazajce, s ústy zalepenými lepicí páskou, aby nenarušoval důstojnost závěrečného aktu. Dušánek sebou škubal, caploval, chtěl se vymanit, ale pouta se mu zařezávala do údů a zkušený holomci ho drželi pevně, těm by se nevykroutil ani mladý býk. Vlekli Dušánka podél řady ocelových dveří po pravé straně chodby, jejíž levou stranu tvořila velická zamřížovaná okna do ulice. U jednoho otevřeného okna postával Béd'a velitel, pokuřoval, díval se dolů a kroutil nechápavě hlavou.

„Co že kroutíš hlavou, Béd'o veliteli?“ zeptal se ho pan Dostálek.

„Venku se cosi děje,“ řekl Béd'a velitel. „Cosí divného, co se tu ještě nikdy nedělo.“

„Je teplá noc,“ prohodil pan Dostálek. „Na listopad až moc teplá a lidi si vyšli ven.“

„Včera naměřili v Klementinu dvacet čtyři, další teplotní rekord,“ řekl Béd'a velitel, vyhodil hořícího vajgla skrz mříže a zavřel okno. Pacholíci s Dušánkem už mizeli ve výťahu, pan Dostálek si musel popílit, aby mu neujeli.

Ve sklepě, v ponuré betonové místnosti bez oken, čekala na Dušana Beránka skupina lidí: ředitel věznice s novým chrupem, noční prokurátor Voda bez fešné zapisovatelky Lucie, Dušánkův obhájce ex offo JUDr. Matyáš Bruder, hlava početné rodiny a řídký návštěvník lesa, a pak ještě kněz husita s červeným kalichem na

černém taláru. V místnosti byl také stůl a několik židlí, jenže nikdo na nich neseseděl. Všichni stáli, jako by čekali na tramvaj sedmnáctku a konečně se dočkali. Ještě tam visel jakýsi tajuplný závěs, zakrýval celou zadní stěnu. Byl z temně rudého sametu, připevněný kroužky k ocelové tyči pod stropem.

Pacholáci postavili Dušánka na betonovou podlahu. Byl bosý, pantofle poztrácel cestou, v červeně a bíle pruhovaném pyžamu, údy v okovech. Ředitel věznice pokynul prokurátorovi, aby se ujal slova. Prokurátor Voda otevřel desky nadepsané „Dušan Beránek“ a začal cosi mrmlavě předčítat. Dušánek viděl, jak se mu pohybují rty, neslyšel však, co to mrmlá, protože naslouchat mu pokládal za zbytečné. Když ho vlekli chodbami, vzdal se všech nadějí. Slyšel hrdličky, straky a holuby, také šoupání spousty bot po dlažbě, lidské hlasy, třesk rozbíjeného skla, racky v letu nad řekou. Přistoupil k němu kněz a něco špital, zřejmě modlitbu za spásu duše. Pak mu cosi povzbudivého povídal advokát Matyáš Bruder. Vytáhl krabičku cigaret, ale Dušánek si nevzal, on přece nekouří, kouření škodí zdraví...

Závěs se rozevřel a Dušánek spatřil hluboký výklenek, ve výklenku skobu a na skobě oprátku. Ale vždyť prokurátor Voda mu sliboval gilotinu, královskou smrt... Napadlo ho, jestli by nebylo lepší, kdyby ho popravili venku, ráno za úsvitu na dvorečku, s nebem nad hlavou. Potom mu pan Dostálek nasadil na hlavu černý plátěný pytlík. Dušánek se ocitl ve tmě. Kdyby ho Láďa, Sváťa, Kája a Pepíček nedrželi, sesypal by se na zem.

DRUHÁ ČÁST

Po

Pak mu hlavu usekli, až po samou fusekli. Ach jo!

I

Beránek Dušan to přežil a byl vyzvednut do veliké výšky. Do takové, že to nemohl brát jako samozřejmost, že ho to muselo velice potrefit. Ještě se z toho nevzpamatoval, ještě se nenašel. Ještě se v noci probouzí hrůzou. Na krku cítí tlak smyčky, která se zvolna utahuje: nejdřív jako límec košile o číslo menší, pak o dvě čísla, o tři... Děs! Přitom však – světe div se! – pociťuje slastnou erekci. Teď kdyby tu vedle něj ležela Ráchel! Teď, teď! Snadno si uvolnil škrťící límeček, jenže Ráchel tu vedle něj není. Ráchel odtud odešla už večer s prásknutím dveřmi. Poté, co do ložnice vešla starostlivá maminka s talířem. Na talíři oloupané jablko rozkrájené na čtvrtky, zbavené jádřince a jadérek.

„Dušánku, synku, přinesla jsem ti jablíčko.“

„Teď, mami?“

„Ano, teď. Hezky to sněž, jablíčka jsou zdravá. – Á, vidíš, na slečnu Pospíšilovou jsem docela zapomněla. Taky pro ni přinesu, za chvíli jsem zpátky.“

„Nic nenos, maminko.“

„Proč ne? Vždyť už je skoro jako naše, když se s tebou válí v posteli. Copak jí nedopřeješ jablíčko?“

„Dopřeju. Co bych nedopřál...“ rezignoval Dušánek.

Když se za maminkou polehoučku, ohleduplně zavřely dveře, Ráchel bezohledně vyskočila z postele, natáhla na sebe noční košili, přehodila župan přes ramena a třískla za sebou dveřmi.

Dušánek poslušně žvýkal kousky jablka a s obavami očekával příchod paní Beránkové s další várkou. Co jí řekne, až starostlivá matka zjistí, že Ráchel zmizela? Co by říkal... Řekne jí, až se zeptá, že Ráchel zmizela. Může si přece dělat, co chce. Vždyť Ráchel není jeho manželka, mají spolu jenom takový pěkný vztah. Ale i kdyby

byla jeho manželkou, až se vezmou, stále si bude moci dělat, co chce. Dušánek není žádný tyran. Nebude přece svoji manželku – až bude Ráchel jeho manželkou – nutit, aby do sebe na počátku noci soukala oloupané, na kousky nakrájené jablko. A také jí nebude bránit v mizení, kdykoli si to umane. Copak je despota, aby jí poroučel, co smí a co nesmí jeho manželka dělat? Není!

Kupodivu další oloupané jablko už paní Beránková nepřinesla. Je docela možné, že potkala na chodbě Ráchel rázující rozhořčeným krokem do své komnaty a usoudila, že dvě jablka pro jednoho Dušánka by byla příliš mnoho jablek.

Slastná ranní erekce splaskla nevyužita a Dušánek pocítil v duši prázdnotu. Rozprostřela se před ním neobydlená pustina, studená poušť plná povichru, který v poryvech zvedá šedý prach a zase jej nechává spadnout na fádňní rovinu bez travičky. Do čehosi takového že by měl vykročit? Ráchel neměla odcházet, měla tu s ním zůstat do rána, spolknout otrávené jablko. Matku má člověk jenom jednu, matka ho v krvi a bolesti na svět přivedla, živila ho mlékem ze svého těla, vychovala ho, starala se o něj, zažívala a prala naň, dál o něj pečuje, až do smrti se o něho bude starat, přece jí v tom nemůže bránit! To by Ráchel mohla pochopit.

Podíval se na podlouhlý digitální budíček EUROCHRON – 08:33. Přesně v devět přicházivali psychiatři, ale už nepřicházejí. Mluvívali do něj a mluvívali a vyslýchávali ho, nutili, aby jim vyprávěl o tom, do čeho se mu nechtělo, co by raději zahnal do temných koutů mysli a nechal tam napospas pavučinám. Jenže ti psychiatři, primáři tří psychiatrických oddělení a zároveň profesori tří lékařských fakult, se mu pokoušeli nakukat, že takhle se chmur nezbaví, naopak, prý si má své noční děsy formulovat co nejpodrobněji a sdělit, nejlépe jim, profesionálům a profesorům, oni už si s jeho chmurami poradí, vykážou je do patřičných mezí a tam jim zakroutí krkem. Jenže Dušánek jim nedůvěřoval, ani jednomu nevěřil. Nejraději by se jich zbavil, aby za ním každé ráno v devět do ložnice nelezli.

„Dobrá,“ řekli psychiatři, „přijdeme o půl desáté. Nebo v deset, nebo v půl jedenácté...“

„Už nikdy mi sem nelezte!“

„Ale my musíme, pane prezidente, vaše duše nás potřebuje!“

„Kdo vám to nakukal? Má duše potřebuje klid. Vypadněte, všichni tři odsud vystřelte a... už mi sem nelezte. Nikdy!“ – Tohle řekl Dušánek psychiatrům, kteří měli pečovat o jeho duševní zdraví. Jej samotného to překvapilo. Takhle se vzepřít třem autoritám najednou... Kde se v něm vzalo tolik odvahy? Třem věhlasným psychiatrům, nejvěhlasnějším v celé zemi, v celé střední Evropě! A hle, věhlasné kapacity stáhly ocasy mezi nohy, sklaply kufry a vycouvaly ze dveří. V jejich očích spatřil Dušánek obavy. A nebyly to obavy o jeho duševní zdraví, byl to strach. Strach z autority. Báli se jeho, Dušánka.

„Ano! Ano! Ano, pane prezidente,“ řekli hlasy přiškrcenými. „Na shledanou.“

„Sbohem!“ vykřikl za nimi „Adieu! Vale!“

Primáři byli uvyklí poroučet nejen pacientům a sestřám, ale také lékařům jim podřízeným, svým manželkám, milenkám a dětem, byli zvyklí poroučet také sousedům v ulici, číšníkům, psovi... A každý je poslouchal. Doktora přece každý poslechne, vždyť zdraví je tím nejpřednějším. A teď tohle. – Dušánek nemohl uvěřit vlastním očím. Oni poslechli. Jeho poslechli! Vykoukl za nimi ze dveří a zahlédl jenom paty mizející ve zděšeném úprku za rohem. Jak je to možné? Pouhý mistr zvuku zahnal na útěk tři primáře psychiatry, středoevropské kapacity. Protože Dušánek už není mistrem zvuku ve veřejnoprávním rozhlase, vždyť Dušánek je teď na Hradě a ve Velkých Šířích Rodných Lánech prezidentem celé republiky.

Už nemusí klepat maminčiny koberce, protože zvítězila revoluce, kterou mu našli v botách. Ještě se neví, kdo všecko za tím vězí. A pak měl být kvůli tomu popraven. Kvůli revoluci. Kvůli revoluci, která vítězí. Ještě neskončila, stále probíhá, protože je permanentní.

Měl být popraven. Měl, měl, ale nebyl. Naštěstí! Vlasta s Jenůfkou, Ráchel, pan Šustek a Palo Loveček s houfem dalších revolucionářů se dostavili včas.

„Tak,“ řekla Vlasta Revoluce, když mu povolili oprátku a sundali černý pytlík z hlavy. „Teď my musíme někoho popravit, aby bylo jasno, že to není žádná sranda, že je to fakt revoluce. Revoluce! Nejlepší by bylo popravit prezidenta republiky Bořka Bouchalu. Veřejně!“

„To se lehkou řekne, ale kde ho vzít?“ krčil bezradně rameny pan Šustek. „Ten zbabělec zbaběle zdrhl. Leda až ho najdeme.“

„Popravovat by se mělo hned, aby revolucionáři viděli, že nebojují nadarmo. Teď se bude popravovat!“ prohlásila Vlasta rozhodně.

„Já jsem Bořek Bouchala, prezident,“ řekl velmi umouněný pán, který se k revoluci přidal pod Hradem, pak našel prezidentskou kořalku v prezidentském psacím stole a nakonec šel s nimi osvobodit Dušánka.

„Ty jdi do prdele,“ poslal ho pan Šustek. „To by mohl říct každé, že je prezident. Ukaž občanku.“

Umouněný pán šmátral po kapsách, ale občanku ani jiný průkaz nenašmátral.

„Já bych o někom věděl,“ přihlásil se pan Dostálek zvaný Mydlář. Celou dobu se obával, že by revolucionáři mohli ukázat na něj, sám si připadal jako nejvhodnější objekt, vždyť málem oběsil Dušánka Beránka kvůli revoluci v botách. Jenže žádný z přítomných revolucionářů dosud nikdy nemusel nikoho popravovat. Nevěděli jak pověsit člověka na šibenici, mohli by to pokazit. Tak odpovědnou práci je lépe přenechat odborníkovi a pozorně sledovat, jak se to dělá.

„Sem s ním!“ zvolali revolucionáři.

„Na oddělení 000 je dosud nepopravený, k trestu smrti odsouzený Pštros,“ prozradil pan Dostálek.

„Jenže Pštros nedostal řízek,“ namítl pacholík Láďa.

„Vždyť ještě ani nepřišlo zamítnutí jeho žádosti o milost,“ připomněl Sváta.

„Písemné zamítnutí z prezidentské kanceláře,“ doplnil Kája.

„Podepsané vlastnoručně panem prezidentem Bořkem Bouchalou,“ dodal Pepíček.

„Hned vám to podepíšu. Tady, na místě,“ prohlásil umouněný pán, který o sobě celou dobu tvrdil, že je prezidentem republiky. Jenomže neměl občanku, ani řidičský průkaz, ani Evropský průkaz zdravotního pojištění. Nikdo už ho nebral vážně, byl celý zvalený a silně z něj smrděla kořalka.

„Když je revoluce, nepotřebujeme k popravování žádné papírování,“ namítla Vlasta. „Když je revoluce, kutálejí se hlavičky po náměstích jedna za druhou.“

„Mami, mami, a můžu si jednu takovou hlavičku vzít domů a kutálet si s ní v dětském pokojíčku?“ dala o sobě vědět Jenůfka. Už měla být v posteli.

„To víš, ty můj andílku, že můžeš. Vždyť my tu revoluci neděláme jenom pro sebe, ale taky pro vás, pro děcka, abyste se měla líp, než jsme se měli my. Abyste mohla vyrůstat ve svobodě. Ale budeš muset chvíli počkat, až na ní zaschne krev, aby sis tam všecko nezasvinila.“

„Pštrosa ne,“ řekl Dušánek přiškrceným hlasem. Byla to jeho první slova od chvíle, kdy mu sundali smyčku z krku. „Pštrosa rozhodně ne, vždyť je to můj spoluvězeň. Pštros je justiční omyl. Celou dobu tvrdí, že je nevinný, a oni ho přesto odsoudili.“

„Tak dobře,“ rozhodla Vlasta. „Popravovat se zatím nebude. Stejně by to tady v popravčím kamrlíku nebyl žádný spektakl. Když je revoluce, věší se v ulicích na lucerny.“

„Dovolil bych si připodotknout,“ ozval se pan Dostálek nevtíravým hlasem, „když už tu byla řeč o hlavičkách, jak se kutálejí, že máme v kůlně za kuchyní funkční gilotinu na kolečkách, historický kousek. Ale stačí krapet promazat a můžeme vyjet.“

„To je znamenitý nápad,“ souhlasila Vlasta. „Vypadá to moc dobře, když krev stříká na všechny strany, když kat sáhne do koše, popadne čerstvě useknutou hlavu za vlasy a ukáže ji revolučním davům. Hned je všem jasné, že to nebylo nadarmo.“

„Já nevím,“ ozvala se nesměle Ráchel. „Mně se to zdá nehumánní, někoho popravovat. Nešlo by to bez toho? Nejsme přece jako oni...“

„Ale děvenko rozmilá, útlocitná, vždyť tu máme revoluci! A ty můžeš být ráda, že jsme to s tím tvým Dušánkem tak báječně stihli,“ vysvětlila jí rázně Vlasta nezbytnost revolučního násilí.

„Ani nevíš, jak jsem šťastná,“ vydechla Ráchel, „že jsme to s tím mým Dušánkem tak báječně stihli. – Musím přiznat, že revolucím vůbec nerozumím, nikdy jsem se jimi nezabývala. Když se probírala VŘSR, chyběla jsem ve škole. Myslím, že to byly příušnice. A francouzskou revoluci jsem taky prošvihla, kvůli bolení hlavy. Nebo zubů? Už ani nevím kvůli čemu.“

„Tak vidíš,“ řekla Vlasta. „Teď tu máš revoluci naživo. Teď aspoň doženeš, cos ve škole zmeškala.“

Od toho dne, kdy měl být popraven Dušánek, uplynulo několik týdnů, ne-li dokonce měsíců. Kdo by se zabýval časem... Čas plyne, hodinky tikají, voda teče, tráva roste, hlavy se kutálejí po dlažbách měst, po návších vesnic, revoluce si žije vlastním životem. V továrně BRANO – ZAVÍRÁ SAMO přestali vyrábět samočinná zavíradla dveří a převedli výrobu na gilotiny, třetí vylepšenou generaci. Ke slévárně a kovárně postavili ještě stolárnu, aby nemuseli dřevěné části gilotin dovážet ze zahraničí. Zajistili práci další bezmála stovce občanů. Zvou tam Dušánka neustále, aby se přijel podívat, dělníky, techniky, administrativní pracovníky a ostatní zaměstnance prý to velice potěší. Jenže Dušánek na tom ještě není tak dobře, aby mohl takovou dálku cestovat. Leda až se dostaví v Brance letiště.

Psychiatři za ním nedocházejí, už má od nich pokoj. A jak to bylo snadné! Vždyť je prvním revolucionářem v zemi, a to něco znamená!

To znamená, že už není jen tak nějaký mistránek zvuku, na něž si kdejaký redaktůrek v rádiu může houknout: „Pane Beránek, to jste v té kantýně zapustil kořeny, nebo co!“ Na prvního revolucionáře v zemi je krátký i generální ředitel, i major Vrzgala s nočním prokurátorem Vodou, i tři psychiatři jsou na prezidenta krátkí. Neměl by podobnou metodu uplatňovat častěji? Třeba na maminku, když zase přijde do ložnice s jablíčkem oloupaným, nakrájeným? Nebo s hruškou? Na maminku? Nebo s pomerančem na dílky? Ne. Na maminku ne. Vždyť mu dala život. Vlastní matku přece nemůže vykázat ze dveří. Cti otce svého i matku svou, ať se prodlejí dnové tvoji na zemi, kterou Hospodin, Bůh tvůj, dal tobě. – Ani otce by nevyhnal, kdyby za ním přišel nevhod s jablíčkem nebo s dobrou radou. Jenže kde je otcí konec...

Ještě se mu nechce, Dušánkovi, zpod pokrývky. Tak co by, když nemusí. Možná kdyby zůstal v posteli celé dopoledne, že by mu to nikdo nesměl mít za zlé. Nebo celý den, když je tím prezidentem? Jenže to by o něj propukla starost. Kde je? Nestalo se mu něco? Není nemocen? Ne, není. Jen ho – a není to tak dávno – odřízli ze šibenice. Nic se mu nestalo, jen si hoví pod dekou. Hoví? Jaképak je to hovění! Zápolí pod dekou za zavřenýma očima se svými běsy a nikdo mu v tom zápase nemůže pomoci. Střílí sám sebe do pravé kosti spánkové z revolveru. Kulka mu urve půlku hlavy, protože je dum-dum s napilovanou špičkou, mozek se rozstříkne na všechny strany, po zdech, až na strop dostříkne, ale vůbec to nebolí, ani trošku, je to jenom krajně nepříjemné. A nechutné. A neestetické. Růžová kaše s kousky kostí rozpatlaná po celé komnatě. Chuděrka uklízečka, která to bude uklízet. Tohle už by mělo stačit, jenže nestačí. Ještě žije. Když se štípně do stehna, cítí štípnutí. Ještě dýchá. Jenže neví co by. Nedokáže se přimět k nějakému rozhodnutí. Neměl by dát povolát Ráchel? Stačilo by zmáčknout tlačítko a byli by tu poskoci:

- Čeho si žádá pan prezident?
- Ráchel si žádá. Ať je tu Ráchel. Ted'!

Vmžiku by tu byla Ráchel celá ustaraná, s trpkou vráskou v koutku úst. Ta je nová, takovou předtím neměla. – Jenže co s Ráchel, když je tak ustaraná. Je přivolání Ráchel kloudným rozhodnutím? Pomůže mu Ráchel? Snad bude lepší zkusit to ještě jednou s revolverem, revolvery mívají v bubínku obvykle šest patron, mělo by jich tam zbýt ještě pět, a to stačí. Znovu stiskne spoušť. Bum! Ted' už je po něm, po Dušánkovi. Ted' už má pokoj. Jenže po něm není, po Dušánkovi. Dál si hová v postýlce, zatímco obyčejní občané, jeho poddaní, jsou už v práci, mozky vymydlené, pracují. Někteří pořád ještě dělají revoluci, zatímco on si tu skučí děsem, ale potichu, potichoučku, pro sebe, aby ho tu nenačapali, prvního revolucionáře, s hlavou na maděru. A co pak?

– A co pak, Dušánku?

– Nevím, Dušánku, co pak.

– A co ted', Dušánku?

– Nevím, Dušánku. Jsem z toho na maděru.

– Na sračku.

Vtom na dveře buchý buchý, protože se zamkl v komnatě poté, co Ráchel práskla dveřmi. Zamkl se, aby ho tu nenačapali s hlavou na maděru. – Takto klepe jenom maminka.

„Vstávej, Dušánku, už je čas!“ zahalekala maminka za dveřmi radostně. „Čas klepání...“

Hbitě vyskočil z postele a ještě v pyžamu odemkl dveře. Maminka mu dala pusku a sluha přinesl proužkovaný oblek. Dušánek docela zapomněl, že už je čas.

Ačkoli neměl na revoluci v životě ani pomyslení, uvěřil Dušánek tomu, že je revolucionářem. Že je prvním revolucionářem v zemi. Bez něj že by žádná revoluce nebyla a jenom jeho přičiněním revoluce zvítězila. Protože ji přinesl v botách, protože ho odřízli v pravý čas.

Klepání koberců se konalo každou sobotu dopoledne na třetím nádvoří před monolitickým sloupem z mrákotínské žuly, s jízdni

sochou svatého Jiřího, probodávajícího draka, pod Zlatou bránou s mozaikou Posledního soudu, již vévodí Kristus soudce obklopený chóry andělskými. Klepání prováděla hradní stráž v maskovacích oděvech za doprovodu Hudby Hradní stráže. Vojákům výjimečně velel pan Šustek, osoba pověřená, protože nejpovolanejší. Při klepání hradních koberců musel samotný velitel hradní stráže sklapnout a předat velení nad urostlými hradními strážci panu Šustkovi, příteli první matky paní Alžběty Beránkové, u níž nabyl nenahraditelné zkušenosti s klepáním koberců. To je kvalifikace nezpochybnitelná, k níž se nedobere ani absolvent Nejvyšší válečné školy ve Vyškově. Klepáním koberců si pan Šustek vysloužil svůj hrdý titul „přítel první matky“.

Klepadla byla před úsvitem šachovnicově rozestavěna po nádvoří ve stavu dokonalé vyleštěnosti. Přesně o desáté, s posledním úderem věžních hodin na levé věži katedrály, nastoupila Hudba Hradní stráže v národních barvách, s pláštěnkami, šňůrami a chocholy, také hudební nástroje si s sebou vzala, a na pokyn kapelníka s ozdobenou holí spustila pochod Julia Fučíka „Kupředu, bratři“. Pod mozaikou na katedrále třepotal se ve vánku hudbě nad hlavami plátěný nápis na rudém podkladu černými písmeny: „LID POVSTAL – ROZDRTÍ TYRANY“.

Hradní stráž přivlekla koberce ze všech reprezentativních i méně reprezentativních hradních sálů, co jen jich na Hradě je. Přehodila koberce přes klepadla, tasila prakry a klepala a klepala a klepala, aby byly všechny koberce – a byly mezi nimi velice vzácné kusy, dárky od všelijakých orientálních despotů i demokratů a olejových šejchů – řádně vyklepány. Za zvuků Hudby Hradní stráže, rozumí se samo sebou. Takové vzácné koberce, za prezidenta Bořka Bouchaly notně zanedbávané a začasté i nedůstojně znečišťované, si zvýšenou péčí a řádné týdenní vyklepání bezesporu zaslouží.

Na balkóně královského paláce, odkud bylo na klepání velmi dobře vidět, usedla vybraná hradní společnost: pan prezident

Dušan Beránek, paní první matka Alžběta Beránková, nezištná iniciátorka této každodenní události, přítelkyně pana prezidenta Ráchel Pospíšilová, matka revoluce Vlasta Revoluce Zlámalová s dítětem revoluce Jenůfkou, Pštros, věrný přítel pana prezidenta, a v pozadí vše sledující prezidentská ochranka. Byl tu také Palo Loveček, revolucionář pověřený bavit dítě revoluce, kdyby se nudilo, a odvádět jeho pozornost, kdyby ji upřelo k něčemu nevhodnému. Jenůfci se tuze líbily Lovečkovy kravaty, zejména kravata s vyobrazením soptící sopky Kaiakakapplatlalalokul, a dá se říci, že se jí líbil Loveček celý. Poněkud dětinský Palo se s vynalézavým dítětem rozhodně nenudil. – Pan Šustek, přítel první matky, ačkoli do vybrané hradní společnosti patřil, s nimi na balkónu být nemohl, když to všechno na třetím nádvoří musel dirigoval, aby koberce byly správně vyklepány. Hradní stráž neměla dostatek zkušeností s klepáním koberců, kde by je také byla nabyta, nebyl čas cvičit klepání atrap na cvičišti, stráž se musela pustit do díla naostro, říká se tomu výcvik bojem. Proto musel pan Šustek dohlédnout na každé klepadlo zvlášť, na každý klep. Pobíhal po třetím nádvoří s píšťalkou mezi zuby, a jakmile spatřil nějakou ledabylost nebo neumětelství, pronikavě zapískal, aby přehlušil břeskne tóny kvapíku Hudby Hradní stráže a údery do klepaných koberců, aby dal najevo, že přestupek postřehl a citelný trest bude následovat. Pan Šustek má oči všude. Však se také liknavý hradní strážce přistižený při činu zapýřil, až mu zrudla celá hlava, divže se nepropadl žulovou dlažbou do archeologických nalezišť. Však on si to, rošťák, příště dobře rozmyslí, něco takového!

Paní Beránková byla šťastna. Přihlížela povznášejší podívané a vůbec o nic se nemusela starat. Ačkoli se to, co se tu odehrávalo, odehrávalo se tu z její vůle a na její pokyn – vždyť právě ona zavedla pravidelné sobotní klepání všech hradních koberců hradní stráží – nemusela sama prstíčkem pohnout, hlásek pozvednout. Stačilo jen přihlížet, jak to těm zdatným chlapcům odsejpá. Dá se

tu snad něco vylepšit? Snad by nebylo od věci, kdyby měli na sobě při klepání slavnostní uniformu s těmi úžasnými čepicemi a šňůrami, prýmky a zlatými bambulkami. Jenže to by se jim asi špatně rozhánělo. Nejlepší bude zůstat u maskovacích uniforem. Nebo nechat ušít něco speciálního? Zatím to nechá tak. Přeci však na paní Beránkovou čekal dnes jeden důležitý úkol. Ani pan Šustek totiž nedokázal určit, kdy je vyklepáno. Stanovit pravou chvíli k ukončení klepání bylo na první matce. Jen paní Beránková dokázala správně určit, kdy je hotovo. V pravou chvíli pokynula panu Šustkovi že už, a ten pokynul kapelníkovi Hudby Hradní stráže, a ten rázným máchnutím ozdobenou holí ukončil „Klepací kvapík“, svoji novou skladbu, zkomponovanou výhradně pro sobotní klepání. Hradní stráž ustala v klepání, zasunula prakry do pochev, sňala koberce z klepadel, srolovala je a odpochoďovala s nimi na jejich místa za zvuku „Pochodu koberců“ v podání Hudby Hradní stráže.

To už se panstvo z balkónu odebralo do Malé hradní jídelny na malou prezidentskou svačinku, než se na třetím nádvoří odklidí klepadla. Před obědem je totiž čeká ještě jeden nevšední zážitek na tomtéž místě, jenže s jinými aktéry i rekvizitami. K této podívané se dostaví také Lid, vždyť za všecko, co obětoval revoluci, si to zaslouží.

Kalná jsou jitra opilců. Zvláště když trpí výpadkem paměti. Co bylo včera za den? Co jsem to vlastně... Kde a s kým? Nebo to bylo už předevečirem? Jak dlouho? – Prezidenti to mají dobré, jsou neustále pod ochranou ochranky, těch zdatných chlapíků s drátkem v uchu a s nabitou pistolí v podpaždí, vždy ochotných přiskočit ku pomoci. Také lékař se dostaví k prezidentovi na zavanou s šumivým zdravotním nápojem zázračně úlevných účinků. Avšak i pro prezidenta se všemi pomocnicíky a veškerou péčí je to stav třeskatý, krajně nepříjemný, i přesto že se probudí ve své posteli s nadýchanými peřinami, v čistém pyžamu, umyti a navoněni.

Když se po těžkém třídním flámu probudil pan prezident Bořek Bouchala, bylo to jiné probuzení nežli obvykle v podobných, nezřídkaých situacích. Byl sice umyt, ale nenavoněn, převlečen do čistého pyžama, jenže do červeně a bíle příčně pruhovaného. Něco takového by na sebe nikdy nevzal, nic takového by nikdy nedopustil, a ten popleta Nykl Nyklíček to velice dobře ví. Tak proč mu něco takového udělal? Také peřina byla jakási jinačí a postel jakbysmet. Příliš měkká, a když se pan prezident jen trochu pohnul, přišerně vrzala. Páchlo to tu dezinfekcí, která se pokoušela napodobit vůni rozkvetlých šeráků. Když se panu prezidentovi podařilo pozvednout hlavu bolavou, spatřil před sebou mříže od stropu až k podlaze a za mřížemi u stolku člověka v neobvyklé uniformě. Ruce měl složené na stolní desce a upřeně na něj hleděl, aniž hnul brvou oka bedlivého. Na stolku byl kromě rukou ještě telefon a nic víc: žádné papíry, kniha, blok, tužka ani rozjedená svačina.

„Zavolejte mi, prosím, Nykla Nyklíčka,“ vysoukal pan prezident ze sebe vcelku souvislou a srozumitelnou větu. Jenže muž za stolkem se ani nehnul, gestem či mimikou nedal najevo, že by vzal hlavu státu na vědomí.

„Kde to jsem?“

Žádná odpověď.

„Bolí mě hlava!“

Ticho. Jen moucha poletucha usedla muži v uniformě na nos, chvíli na něm setrvala, ale pobyt na nezajímavém, zcela banálním nose jí nepřinesl žádný užitek. Vzlétla, ve vzduchu opsala nepravdělnou křivku, prolétla mezi mřížemi a zamířila si to do postele k panu prezidentovi.

„Celé vám to tu poblíju!“ řekl pan prezident.

Moucha se zřejmě polekala, prolétla státníkovi kolem ucha a vrátila se ke strážci na protější straně mříže. Zdál se být v kateptickém stavu. Ale nebyl, pečlivě sledoval každý Bouchalův pohyb. Vždyť nese odpovědnost za jeho neporušenost. Tato hlava

státu mu byla svěřena revolučním komitétem, a to je za současného stavu republiky orgán značně vysoký. Ani drzá moucha na čele ho nedokázala přimět k neuváženému pohybu.

„Chce se mi čůrat!“

Ani pousmání. Jen jedna ruka se pozvedla ze stolní desky a ukazovákem ukázala do rohu místnosti. Když se panu prezidentovi podařilo natočit tím směrem hlavu, spatřil docela obyčejný porcelánový splachovací záchod. Podivný úkaz: záchod, zřejmě funkční, jen tak volně v obytné – zdá se – místnosti. S něčím takovým se dosud nesetkal. Přece nebude... Ale to přece nejde, něco takového!

„Nykle Nyklíčku! Okamžitě ke mně!“ zvolal hlasem o poznání silnějším nežli po probuzení. Zaslechl skřípot otevíraných dveří, s největší pravděpodobností železných. Moucha postřehla příležitost, vystartovala a zmizela v nenávratnu. Strážce za stolem stále připomínal vycpaninu primáta v přírodovědeckém muzeu. Do prezidentova zorného úhlu – stále ještě spočíval pod peřinou v posteli, v příčně pruhovaném pyžamu se ostýchal přijímat návštěvy – vstoupil člověk v černém obleku, se starodávným cylindrem v ruce. Doprovázeli ho čtyři zdatní chasníci v džínsách a neformálních košilích.

„Dobré ráno, pane prezidente,“ pozdravil muž s cylindrem a čtyři chasníci se uklonili. „Jste pan prezident Bořek Bouchala, že?“

„Kdo jiný bych byl! To ví přece každé dítě, vždyť visím v každé třídě, v kdejaké kanceláři. Který občan této země by mě nepoznal! Vždyť jsem i na známkách vytištěn.“

„Teď, když vás umyli, se to pozná docela snadno.“

„Tak hrozné to bylo? Někdy mívám drobný výpadek paměti...“

„Ale vůbec ne, ba naopak, dokážete být velice roztomilý člověk.“

„Asi bych vám měl poděkovat, že jste se mne ujali a postarali se o hlavu státu v těžké hodině. Vždyť jsem taky člověk, jeden z vás.“

„Ani nevíte, pane prezidente, jaké já mám pochopení pro takovéto případy,“ mávl člověk s cylindrem cylindrem. „Znáte hospodu

U Kata? V té jsem každodenním hostem. Býval jsem. Bejvávalo... Ted', co je ta revoluce, nevím, kde mi hlava stojí. Ani na pivo už nemám čas si sednout. Nanejdvýš tak v poklusu frtána mezi jednotlivými kousky. Revoluce, to jsou pro našince žně."

„Revoluce... Jaká revoluce?“ podivil se pan prezident. „Něco takového bylo snad naposledy před sto lety v Rusku.“

„To je právě na tom pití nejhorší,“ rozumoval člověk s cylindrem. „Člověk se napije, má pěknou chvíli, a když se ráno nebo za tři dny probudí, všechno už je jináč. Svět se otáčí opačným směrem. Hlava to nestačí registrovat.“

„Hlava mně třeští jako střep,“ připustil pan prezident.

„Na to je nejlepší...“

„Neměl byste?“

„To víte, pane prezidente, že měl,“ řekl člověk s cylindrem a vykouzlil z šosu svého sáčka láhev. „Humpolecká jedenáctka získala první místo v kategorii ležáků na Svatováclavské slavnosti českého piva!“ Zručně láhev otevřel zuby, rozhlédl se po sklence, a když žádnou nenašel, s jistými rozpaky podal hlavě státu láhev jen tak.

„Vy jste snad, člověče, zlatá rybka!“ zajásal vyprahlý prezident, chňapl po láhvi a nalil si pivo rovnou do žaludku. „Hned se člověk cejtí jako člověk. Vy můj dobrodinče, vždyť já ani nevím, jak se jmenujete...“

„Já jsem nějaký Dostálek, státní zaměstnanec. V hospodě U Kata mně říkají Mydlář.“

„To abych věděl, na koho mám pamatovat s metálem na osmadvacátýho října.“

Opilcův svět rázem zruřžověl. Kdyby byl na palouku, skotačil by s břízami a jukal na veverka. Kdyby bylo v místnosti okno, určitě by sem nakouklo sluníčko a všechny přítomné by polilo zlatými paprsky.

„To nebude třeba, pane prezidente,“ usmál se skepticky pan Dostálek.

„Jen se, člověče, neupejte, k metálu je taky apanáž, a že není malá. Bude se vám zlatá hvězda na tom černém sáčku pěkně vyjmát.“

„To víte, že by mi to udělalo radost. Jenže doba se změnila, to víte, revoluční zvrát s sebou přináší všelijaké...“

„Co furt máte s tou revolucí?“

„No právě...“

„Poslyšte, člověče, kdo, co vy vlastně jste?“

„No právě...“

„A kam jsem se to vlastně dostal?“

„No právě...“

„A kde je můj Nykl Nyklíček a moje první dáma, kam se poděl můj Hrad? Kde jsou moje Velké Šíré Rodné Lány?“

„No právě...“ zopakoval potřetí pan Dostálek. „Myslím, že teď je nevhodnější chvíle na něco silnějšího, než je humpolecká jednáctka.“ – Pan Dostálek zalovil v hlubinách kapsy a vytáhl láhev slivovice. Čiperný pacholík Pepíček mu podal sklenici dosti objemnou. „Honem to do sebe kopněte!“

Pan prezident Bořek Bouchala to do sebe honem kopnul.

„Dřív bylo všecko jinačí,“ zafilozoval si pan Dostálek. „Dřív to všecko aspoň formu mělo. Kdepak dřív! Ale teď? Za revoluce? Darmo mluvit, pane prezidente. Ani ta obligátní večere se už nepodává. Prý není na takové serepetičky čas a nejsou peníze. Je prý škoda utrácet, vždyť se to stejně... Je vás moc, pane prezidente. Ani o tu milost už se nesmí prosit. Prý je to zbytečná formalita.“

„No dobře, ale už bychom snad měli jít na ten Hrad, jste mým hostem, pane Dostálku. Teď vás já zvu na skleničku.“

„Obávám se, pane prezidente, že se tady budete muset zdržet,“ řekl pan Dostálek s vážnou úřední tváří. „Do soboty. Protože vy jste, pane prezidente, naplánovaný na sobotu. Sejdeme se na třetím nádvoří.“

Z pátku na sobotu Lid nemohl dospat. Což o to, poprav si už v průběhu revoluce užil dost a dost, jenže taková podívaná zalahodí oku pokaždé, i když jde třeba jen o docela obyčejného úplatného úředníka z bernáku nebo venkovského zlodějíčka slepic. Poprava je sice krajní opatření, jenže za revoluce se ke krajním opatřením sahat musí co nejčastěji. Chceme-li začít s novým, krásným a spravedlivým uspořádáním světa, musíme vyčistit všechny chlívky a zbavit se staré veteše. Zavírat reakcionáře, škůdce a zločince do vězení nebo je koncentrovat v převýchovných táborech je zbytečné plýtvání veřejnými prostředky. Převážná většina se stejně nenapraví. Nepřítel zůstane nepřítelem a trest v něm jeho nepřátelství jenom utvrdí. Nepřítele je nejlépe eliminovat. Nač ho zbytečně trápit ve vězení... Tuto jednoduchou pravdu pochopí každý prostý občan, který to se svojí vlastní, se svým národem a státem myslí upřímně. Každý, kdo je jeho nedílnou součástí. Poprava je tím nejjasnějším, nejčistším a koneckonců konečným řešením. Dokonce ani zmýlenou, dojde-li ke zmýlené, už nelze napravit. Takže k žádné zmýlené dojít nemohlo. Hotovo, vyřízeno, šlus Julius!

V sobotu přesně o poledni se bude na třetím hradním nádvoří konat exekuce jedinečná. Lid se nemohl dočkat. Už za kuropění se trousily hloučky k Hradu, i přesto že na třetí nádvoří se bude pouštět až pět minut před dvanáctou. Pravidelné hradní klepání koberců je totiž neveřejné, brány do areálu jsou během tohoto ryze soukromého obřadu uzavřeny. Pak se ještě musí uklidit klepadla. Bývají uskladněna v rozlehlých prostorách katedrály, aby nezůstala vystavena nepřízni počasí. V prostorách katedrály je kromě klepadel provizorně deponována i první gilotina, nepoužívaný historický kousek určený původně k eventuálnímu stínání korunovaných hlav. Panovníci se střídali, žádný však nebyl stát. Také žádný z prezidentů, jak šli za sebou, neměl příležitost okusit mechanické ostří. Odcházel skoseni chorobou, odjížděl z Hradu na hřbitov na dělové lafetě. Teprve dneska...

Ačkoli nebyla historická gilotina dosud poskvrněná krví člověka, neznamená to, že byla zanedbávána. Trvale ji měli uloženou v kůlně věznic s ostrahou, byla tam chráněna před povětrnostními vlivy. Odborný státní zaměstnanec s maturitou na reálném gymnáziu a výučním listem strojího zámečnicka o ni pečoval, mazal ji strojním olejem, kontroloval funkčnost mechanismu, dotaženost šroubů a matic, dokonalé nabroušení břitu. Dřevěné části čas od času napouštěl přípravkem proti červotoči a houbě dřevomorce. Jednou do měsíce byl z cvičných důvodů stínán kozel a pokaždé se to podařilo. Toto privilegium patřilo panu Dostálkovi. Oproti naprosto spolehlivým moderním, elektronicky ovládaným typům gilotin z Braneckých železáren, měl tento antikvární kus svoje mouchy, ale pan Dostálek věděl, kam sáhnout a jak zatáhnout, aby břit správně zasvištěl. Na Hrad gilotinu přivezli v prvních dnech revoluce, když se pátralo po nenáviděném despotovi. Zprvu marně, nakonec byl přeci jen vypátrán a uskladněn ve věznici na zvláštním oddělení 000.

Rozumnější část Lidu se v sobotu ráno nehrnula rovnou na Hrad, aby nemusela postávat před branami a pít šizené pivo z plastových kelímků od čiperných stánkařů. Rozumný Lid čekal na dějinnou událost v přívětivém Lidovém domě a pil vsedě správně vychlazeného bernarda od čepu. Svižný Bernardýn se neflákal, čiperně kmital od výčepu ke stolům s vějíři půllitrů v tlapách, vrtěl spokojeně ocasem, radostně poštekáváje. Lid se oblékl do svátečního, někteří si dokonce uvázali kravatu. Vždyť hlava státu je osoba významná, ať si o ní myslí kdo chce, co chce, ať si ji v novinách pomlouvají, prý je to kořala. Pije, pravda, krapet víc, ale vždyť kdo u nás nepije... No, řekni kdo! Kdo si občas nedá pivko nebo dvě tři... Kdo si čas od času nedopřeje frťánka! Vždyť je to zdravé, dobré na srdce, říkají někteří doktoři.

Když se popravuje hlava státu, marná sláva, je to historická událost. Dnešní datum se budou učit děcka ve škole. A taky děcka

dnešních děcek a jejich děcka... Pětky za to schytají, když nebudou vědět, kdy a kde byl stát prezident Bořek Bouchala. Bude to náš první státní prezident! Když se stíná hlava státu, víc krve neteče, ani se hlava hlavy státu dál nedokutálí, prezidentské tělo sebou víc necuká než tělo vraha Vocáska. Přesto však cosi jiného, zvláštního a jedinečného na tom bude, když se popravuje prezident. Třeba něco řekne, něco významného, co se budou muset děti taky naučit. My to dnes v poledne uslyšíme na vlastní uši. Určitě to bude přenášet televize a taky rozhlas. I když rozhlas... Co může rozhlas přenášet z popravy hlavy státu? Leda zvuk. A co když popravovaná hlava státu nic neřekne? Co budou vysílat? Reportérovy plky o tom, jak se šikmá čepel zablýskla v poledním slunci, jak po obloze táhnou tažní ptáci nebo temná mračna... Na popravy je nejlepší televize. Všichni, co se na Hrad nedostanou, budou hledět do televizorů. Celá republika.

Lidový dům už není takový, jaký bývával před revolucí. Ani Lid nezůstal stejný, a publikum přece tvoří hospodu, její atmosféru, jejího ducha. Revoluce dosud neskončila, přestože vítězí na celé čáře. Revoluce je proces dlouhodobý, ne-li permanentní, proces společenských změn k lepšímu. Není divu, že také středobod, z něž jako rudý květ vytryskla revoluce, prochází změnami: visí tu nad nálevním pultem portrét nového, revolučního prezidenta, ubrusy jsou nové, rudé, revoluční. Bernardýn však zůstává, také pivo Bernard stále teče z pípy proudem, Lid je však jinačí – revoluční. Nabyl sebevědomí, protože si uvědomil, že mění dějiny, že on je jejich strůjcem, že Lid je tím hlavním, nejdůležitějším. Proto dnes také mnohem sebevědoměji vyprazdňuje půllitry a pozvedá sklenky; také mluví hlasitěji než před revolucí. Bez obav, že by mohl plácnout nesmysl, že by z něj lezly pitomosti, neboť vítězí revoluce. Lid nesmysly neplácá, ani z něj nelezou pitomosti. Revoluční Lid je moudrý a neomylný.

Chybí tu Vlasta Revoluce a její radostná dcerka Jenůfka, černovlasý a černooký andělek. Vlastina slova, která nad pivem pronášela

s vášní a zaujetím, někdy s jistou dávkou skepse, se stávají skutkem. Matka revoluce je zrovna uvádí v život, a proto jí nezbyvá chvílka na přívětivý Lidový dům, na společnost bodrého Lidu. Musí pracovat pro blaho národa, nemůže promarnit jediný okamžik, musí stát po boku největšímu revolucionáři Dušanu Beránkovi a radit mu, aby věděl, co má dělat. Jenůfka, to dítě čiperné, ještě není ve věku, aby mohla chodit do hospody bez maminky. Je ve Vlastině blízkosti a přihlíží dychtivě, jak se dělá revoluce. Možná se jí to bude někdy hodit. Chybí tu také pan Šustek, kdysi štamgast a přívrženec tribuna Lidu Petra Semlely, také on je zaneprázdněn revolucí. A tribun Semlela? Ctižádostivý zbabělec, odpůrce revoluce, toho času na útěku před revoluční spravedlností, zalezlý kdesi, ten tu také není. Také na něho jednou dojde. Tribunovi nejbližší, jeho pochlebníci, s nimiž zasedal v extrovně – ostatně patřil k nim taky Šustek – už nejsou jeho nejbližšími. Nenápadně splynuli s revolučním Lidem, a dobře udělali. Pochopili, jak to za revoluce chodí. V extrovně zasedá Demokratická revoluční rada státu, nikdo jiný si tam netroufne vkročit, ani nakouknout se nikdo jiný do extrovně neodváží.

O Šustkovi teď nikdo nemůže říct, že je opilec. I takové případy se stávají, že z opilce se stane člověk střízlivý, člověk s chladnou myslí a horoucím srdcem, prospěšný lidské společnosti, pravý revolucionář. Už neusíná u stolu s čelem podloženým Jenůfčiným plyšovým krokodýlem. Šustek je jedním z prvních revolucionářů, Vlastě Revoluci věrně po boku, vždy připraven přispět svým umem, odvahou a bojovným duchem k dovršení revolučního díla. Nikdo jiný by nedokázal tak znamenitě a s takovým zaujetím velet hradní strážci při sobotním klepání.

Ani Ráchel Pospíšilová, bývalá polykonfesní kaplanka, se v Lidovém domě neobjevuje. Také ona patří k revolučnímu výkvětu, protože je přítelkyní Dušana Beránka, věrnou družkou a každodenní průvodkyní prvního revolucionáře a revolučního prezidenta republiky. I když by do hospody mohla, na věrnou družku a každodenní prů-

vodkyni prezidenta republiky se to jaksi nehodí. Dušánek nechodil do Lidového domu před revolucí, proč by tam měl chodit teď?

Lidu je v Lidovém domě dobře i bez revoluční elity. Lid je tu mezi svými a ke spokojenosti mu nic nechybí. Občas si odskočí na významné sportovní utkání nebo na koncert Staré vesty, většinou však významné události sleduje na velkoplošné obrazovce v lokále a nemusí nikam běhat. Ovšem poprava hlavy státu je něco jiného. Ta se nejlíp vychutná přímo na místě, na třetím nádvoří. Lid dopil v Lidovém domě pivo, zaplatil a vydal se vzhůru – ku Hradu!

Jenůfka byla velice zvědavá. Konečně uvidí na vlastní oči, jak se po dláždění kutálí useknutá hlava. Nevěděla, že na hlavy mívají u gilotin košíky. Přesně v poledne, ještě před obědem, to začíná. Bude se dívat z balkónu královského paláce na třetím nádvoří, jak je ten rytíř na koni, co píchá kopím do draka. On to vůbec není drak, spíš takovej divnej krokodýl. Ale stejně... Bude se dívat z toho balkónu, jak je z něj vidět na zlatý kostel, kde se schovávají klepadla na koberce. Dneska už jsou vyklepané. Taky Palo tam s ní bude na balkóně, její kamarád, i když je už velký dospělák. To přece nevadí, i když chodí za dospělýma holkama, i takový velký může být její kamarád, protože umí pískat na čtyřech prstech, i na dvou, i na jednom prstu, ukazováčku, když si ho strčí do huby zahnutý. To neumí nikdo, jenom Palo Loveček, její kamarád. Kdyby nebyl její kamarád, klidně by ho měla za tatínka, to by jí nevadilo, i když žádnýho nepotřebuje za tatínka, protože tatínci nejsou na nic. Dneska se budou spolu s Palem dívat na popravu, poprvé v životě na opravdickou popravu, a Palo bude mít kravatu pod krkem.

Palo měl tentokrát docela obyčejnou, nezajímavou kravatu, celou černou, bez obrázku, bez kytiček, ani jeden puntík na ní nebyl. Taky měl velikánské černé brýle, vůbec mu nebylo vidět na oči a nebylo poznat, jak se tváří, jestli se směje, nebo kaboní. Vypadalo to, že se netváří vůbec.

„Já se tak těším!“ zvolala Jenůfka, aby upoutala Palovu pozornost.

„Moc se netěš,“ řekl Palo ponurým hlasem.

„Tys už někdy viděl, jak se opravdická hlava od živýho člověka useknutá kutálí po zemi?“

„Neviděl.“

„Tak vidíš.“

Společnost na hradním balkóně byla stejná jako při klepání koberců: Dušan Beránek, prezident, paní Alžběta Beránková, matka, Vlasta Revoluce Zlámalová s Jenůfkou na klíně, Dušánkův kamarád z kriminálu Pštros, Palo Loveček a také pan Šustek, znavený klepáním koberců. Bylo tu i šest zdatných mužů prezidentské ochranky, ale ti se nepočítají, ti tu nejsou pro zábavu, ti jako by tu ani nebyli.

Pod nápísem „LID POVSTAL – ROZDRTÍ TYRANY“ už byla připravena historická gilotina, jako by ji zrovna čerstvě zrestaurovanou propustili z restaurátorské dílny: dřevěné části pojednané prostředkem proti červotoči, kovové součásti naolejované, jejich funkčnost pečlivě zkontrolovaná, šikmá čepel nabroušená a vyblýskaná, radost pohledět.

Na každém rohu úctyhodného přístroje stál na postu pacholík v tradičním stavovském úboru: černé punčocháče, škorně se zvednutou špičkou, široký vybíjaný opasek, nahá klenutá hrud' natřená olejem a hlava ukrytá rudou kápí s průzory. Moc jim to slušelo, jenom nebylo poznat, který je Sváta a který Láďa, kdo je Kája a kde stojí Pepíček; to bychom je museli znát mnohem intimněji, a k tomu jsme neměli příležitost. Bubeníci v uniformách hradní stráže utvořili kolem gilotiny, zády k ní, obdélník dostatečně prostorný k uskutečnění očekávaného úkonu. Další příslušníci hradní stráže utvořili sevřený kruh kolem bubeníků, aby zabránili rozjásanému Lidu namačkat se na bubeníky příliš těsně a bránit jim v bubnování. Hrozilo také, že by Lid mohl proniknout těsně ke gilotině, a bezděčně tak bránit hladkému průběhu. Každý chtěl být pochopitelně co nejblíž, aby mu nic neušlo. Jenže ne každý měl to štěstí stát v prv-

ním kruhu a mít to jako na dlani. – Snad bylo dokonce výhodnější sledovat událost na některé z obrovských obrazovek umístěných na druhém a prvním nádvoří, také na náměstí před Hradem a po všech náměstích našeho hlavního města, jakož i na náměstích v dalších městech a městečkách naší krásné revoluční vlasti. Veřejná poprava bývalého prezidenta republiky Bořka Bouchaly, nenáviděného tyrana, se těšila velké pozornosti veškerého Lidu. Také zahraniční korespondenti projeví o nevšední událost nevšední zájem. Zdá se, že oči celého světa byly upřeny k naší vlasti.

Nikdo nevěděl, odkud odsouzence přivedou, jakým způsobem bude ke gilotině dopraven. Někteří očekávali dvoukolou káru taženou vyhublým koníkem, jiní pěšího delikventa v rubáši hnaného nabíjaky pušek předovek uličkou hradní stráže. Ale to už by bylo příliš staromódní, vždyť žijeme v civilizovaném jednadvacátém století. Třeba ho přivezou v prezidentské limuzíně Škoda Superb s přetrženou prezidentskou standartou. Vždyť Bořek Bouchala byl prezidentem po tři volební období, naposledy ho před rokem přímou volbou zvolil celý národ. Snad i takto nenáviděný tyran si zaslouží důstojné zacházení...

Přivedli ho z katedrály, ze skladiště klepadel hradních koberců. Měli ho tam už od rána, aby všechno klaplo. Nejdřív kráčel pan Dostálek s cylindrem v ruce, pět kroků za ním vojáci s Bořkem Bouchalou uprostřed. Bývalý prezident měl na sobě černé kalhoty s hedvábným lampasem a sněhobílou košili rozhalenou. Uličku jim ve shromážděném Lidu prolomila hradní stráž s bajonety na puškách. Naštěstí to měli ke gilotině kousek, nedalo jim moc práce domluvit pažbami davu, aby se rozestoupil. – Čiperné reportérce americké zpravodajské stanice CNN se povedlo přistrčit k odsouzení mikrofon a položit mu neotřelou otázku:

„Cítíte se vinen?“

„Samozřejmě,“ odpověděl bývalý prezident. „V plném rozsahu.“

„Těšíte se?“

„Už se nemohu dočkat.“

Bubeníci bubnovali ponurý rytmus na bubny potažené černým sukmem, aby se krácejícím kráčelo přiměřeně ponurým okolnostem: důstojně a majestátně. Když se truchlivá skupinka zastavila, pan Dostálek si nasadil cylindr, přistoupil k odsouzení a odstříhl mu stříbrnými nůžkami límec u košile.

„Proč mu stříhá ten límec?“ zeptala se Jenůfka sledující dychtivě dění pod balkónem. Měla to jako na dlani.

„Neměla by raději dovnitř?“ zeptal se Palo Vlasty.

„Asi by se na to dívat neměla,“ souhlasila Vlasta.

„Ale já chci! Já se chci dívat!“ vzpírala se umíněná holčička. „Ještě nikdy jsem žádnou popravu neviděla. Mami, dovol mi to, mami, mami!“

„Přece tomu děcku nezakážete popravu,“ přispěchal Jenůfce na pomoc Dušánkův kamarád z kriminálu Pštros. „Taková podívaná! Vždyť to má to děcko zážitek na celý život!“

Všichni se tázavě podívali na Dušánka. On je tu nejvyšší šajba, on by měl rozhodnout, jestli jeho ochranka popadne vzrušenou holčičku a odvede ji do nějakého klidného hradního koutku s okny na druhou stranu. Protože nikomu jinému by se nepodařilo zvládnout rozpáleného andílka, který si vzal do hlavy, že neustoupí a neustoupí. Jenže Dušánek jako by nevnímal, co se na balkónu děje. Vytřeštěné oči měl upřené na muže, kterému zrovna ustříhli límec. Krev z celého těla se mu stáhla do jezera kdesi v útrokách a začala tuhnout, zamrzat. Zbledl a nebyl schopný prstem pohnout ani víčka zaklapnout. Chtěl utéct, a utekl by, kdyby ho údy poslouchaly.

Pohyb na nádvoří ustal, hlasy hovorného Lidu umlkly. Bubeníci spustili rachotivý virbl. Pacholíci přistoupili k odsouzení a vztáhli na něj ruce.

„Ne!“ zařval Bořek Bouchala. „Já nechci!“

Pan Dostálek pozvedl hlavu k balkónu a upřel na Dušánka výmluvný pohled: Už? Jenže Dušánek nebyl v stavu jakkoli reagovat.

Vteřiny se vlekly. Když byla prodleva neúnosná, chopila se iniciativy Vlasta, přikývla a ukázala palci obou rukou k zemi v imperátorském gestu, jakému rozumí každý gladiátor. Pan Dostálek pokynul pacholíkům, pacholíci popadli pana Bouchalu. Zmítal se, kopal kolem sebe, bil pěstmi na všechny strany, nebylo mu to nic platné. Pacholíci mrskli pana Bouchalu na prkno a pevně ho připoutali koženými popruhy. Příčným břevnem s výřezem pro krk upevnili odsouzencovu hlavu a odstoupili na svá místa.

Pan Dostálek přistoupil ke gilotině... A tu si uvědomil, že zapomněli na koš, nedílnou součást popravčího mechanismu. Koš na hlavy nechali v kůlně na dvoře věznice, kde byla gilotina léta letoucí uskladněna. Už se to nedalo napravit. Pan Dostálek se chopil jakéhosi poutka na jedné z vodicích lišt a zprudka zatáhl. Zkosená sekyra se svistem sjela po naolejovaných vodítkách: Cvak! Krev vystříkla na všechny strany v rubínovém krvetrysku, hlava Bořka Bouchaly s vytřeštěnými očima odpadla od těla a začala se kutálet po žulové dlažbě třetího nádvoří směrem k balkónu královského paláce.

Jenůfka začala ječet hrůzou. Seskočila z mámina klína, rozrazila dveře a vběhla dovnitř, proběhla komnatou, pádila chodbami a schodištěm dolů, pod schody se skryla v kamrlíku s košťaty, kýbly a čisticími prostředky.

Dušánek vstal z prezidentského křesla, přistoupil k zábradlí a začal zvracet.

Lid propukl v nadšený jásot. Jásali i ti, kterým se Dušánek vyblbl na hlavy. Při jásotu a nadšení si toho ani nevšimli.

II

Jak revoluce probíhaly v minulosti a jak skončily nebo neskončily, k jakému dospěly výsledku, to se – alespoň v hrubých rysech – dozvídáme z dějin: osoby a obsazení, události, data, fakta, výsledky. Kdybychom revoluci, která v naší krásné vlasti zrovna probíhá, dokázali usměrňovat, řídit – Vlasta Revoluce, když se už do toho s takovou vervou pustila, měla by držet otěže pevně v rukou – snad bychom, poučení historií, mohli překotné dění přivést k něčemu kloudnému. Ke zdárnému konci? Ale to bychom museli žít v poslušném loutkovém divadélku, kde jsou aktéři dřevění, mají pohyblivé údy a vede je jediná vůle, jedna pevná ruka. Kus, který se zrovna dává, by musel být napsán předem. Jenže tak tomu není, revoluce se neodehrává v pimprlové komedii, účastníci jsou z masa a kostí, každý má svou jedinečnou hlavu, jeden se liší od druhého, vodící špagáty jsou zpřetrhány, kus není dopsán, autor je zoufalý, zaseknutý; bezradní pajduláci nevědí co si počít.

Ani Vlasta neví jak dál, ačkoli stojí v čele, protože se tam postavila. A co Dušan Beránek, první revolucionář, co ten? Dušánek? Po Dušánkovi přece nemůžeme chtít, aby popadl zpřetrhané otěže, svázal je dohromady, aby zapráskal bičem koňům revoluce nad hlavami. Vždyť je v rekonvalescenci, vždyť ani pořádně neví, co se s ním děje. Vždyť k tomu přišel jako slepý k houslím. Dušánek je třtina ve větru se klátící, zmítán okolnostmi povívá krajinou určenou mu osudem. Větry se střídají, mění směr i sílu, nikdo nedokáže předvídat, jak zadují zítra, pozítří, příští týden... Za chvíli. Ale co když mu křivdíme? Co když v něm přeci jenom dřímá cosi velkého, cosi, co se ještě nevyklubalo, co teprve klíčí? Vždyť se třemi psychiatry se dokázal vypořádat s nečekanou rozhodností, s udivující razancí. Třeba nás ještě překvapí.

Veškeré dění řídí a vede Vlasta. Je předsedkyní Demokratické revoluční rady státu, orgánu, který vládne zemi namísto svržené reakční vlády. Stačilo popravit ministra války, který nesnášel pohled na krev zastřelených bažantů, a ostatní ministři i s premiérem prchli do exilu. Okolní Evropa přihlíží revolučnímu kvasu s údivem a překotné dění v naší zemi chápe jako zajímavý experiment v rámci Unie. Občas nás bruselští úředníci napomenou, abychom v zájmu spotřebitelů nepřestávali dbát na předepsanou délku salátových okurek v supermarketech, minimarketech i na tržištích, a pohrozí snížením dotací na výsev vojtěšky.

Z Lidu se vylouplo zdravé jádro věrných a tuhých, nelítostných bojovníků odhodlaných sloužit revoluci tak dlouho, dokud to jenom půjde. Jádrem tohoto zdravého jádra jsou bývalí trestanci, nespravedlivě nařčení a odsouzení justicí svrženého režimu za vraždy, násilí, lupičství a vyděračství, podvody, penězokazectví, sexuální delikty, kapesní krádeže a sběračství kovů, jimž Dušánek daroval svobodu úplnou a všeobecnou prezidentskou amnestií. Tito odhodlaní mužové a ženy vytvořili ozbrojené revoluční úderky. Velí jim a jejich činnost koordinuje prezidentův kamarád Pštros. A nemusí jim věru příliš velet ani příliš koordinovat jejich činnost, tito chrabří bojovníci a bojovnice jsou lidé aktivní a samostatní, sami nejlíp vědí, co mají dělat, co od nich revoluce očekává. Především se starají o pořádek ve státě, záhy se naučili mistrovsky obsluhovat mobilní gilotiny, a věru že je nenechají zahálet. Jsou odhodlaní, vitální, oddaní věci Lidu. Vědí, zač bojují, a jsou ochotní obětovat i život kohokoli – třeba vlastního bratra, sestry, sestřenice, bratrance, rodičů ba i prarodičů –, aby plamen revoluce neskomíral, nebo dokonce nevyduchl. Oni jsou hybnou silou revoluce, její podstatou. Bez revolučních úderů by revoluce chtěla za dva dny.

Ale nejsou to jen revoluční úderky, kdo přikládá pořádná polena i drobná polínka a tenké třísky, aby plamen revoluce řádně plál. Je to veškerý Lid této země, bez jeho přispění by ani sebepilnější re-

voluční úderky nestačily postrkovat revoluci kupředu. Neobejde se to však bez obětí. Lid, který je ve spořádaných poměrech tvůrcem veškerých hodnot, nemůže samozřejmě ve vzrušených revolučních dnech žádné hodnoty vytvářet. Když je revoluce, nechodí se do práce, protože se dělá revoluce. Neosívají a nesklízejí se pole, nepečou se chleba, nevaří se pivo, nešijí se šaty, nepromítá se v kinech ani ve školách se neučí. Žijeme z podstaty. Všichni se musíme uskrovnit. A kdo za to může... Lid? Protože nechodí do práce? – Jak by mohl chodit do práce, když dělá revoluci! Ačkoli je revoluce jevem permanentním, v normálních poměrech probíhá v latentní formě – jako by žádná revoluce nebyla, jenže ona je, podřimuje, vyčkává. Lid chodí do práce, na fotbal a do hospody, vytváří hodnoty a odpočívá, aby měl dost síly vytvářet hodnoty další a další a další... Dnes však se revoluce proměnila z latentní ve zjevnou, v revoluci naostro. Tato mimořádná forma revoluce vyžaduje plné nasazení veškerého Lidu. Ted' není čas na práci ani na odpočinek. Ted' není čas na vytváření hodnot. Ted' je čas – na revoluci!

Ale kdo to způsobil? Je to snad rozmar Lidu, že tu máme revoluci naostro? Copak Lid zavinil situaci, kdy je třeba chopit se zbraní a gilotin? Zavinil snad Lid nedostatek chleba a zdražení piva? Že nejsou k dostání banány a dámské vložky? Zavinil snad Lid, že naši Zlatí hoši prohráli s Pobřežím slonoviny tři nula v ledním hokeji?

Ne ne, Lid není toho příčinou. Propuknutí revoluce naostro zavinili reakcionáři, svržená vláda, establišment, který zbaběle utekl před odpovědností a schovává se v exilu. Také zahraniční nepřátelé leccos způsobili. To jsou oni! Není divu, že revoluce vytryskla jako rudý květ. Už toho bylo dost. Lid měl už po krk chaboučkové vlády a zkorumpované justiční mafie, policie spřažené s organizovaným zločinem, obou komor parlamentu, který nezastupoval voliče a vyráběl špatné zákony, armády plné tlustých plukovníků a generálů v kancelářích, zatímco prostí vojáci krvácejí na zahraničních misích kdesi na Blízkém, Středním, Dálném a Velmi Vzdáleném východě,

mizerného zdravotnictví a školství už měl dost, pokleslé kultury, kulhavého sportu a tělovýchovy, lesnictví a dopravy i spojů, těžby uhlí a nerostů, energetiky, Karla Gotta a Helenky Vondráčkové, a také obchodních řetězců, obnovitelných i neobnovitelných zdrojů, umělců a vědců, Evropské unie, přemnožených strak a holubů, skinheadů, anarchistů, automobilistů a cyklistů, Cikánů, Romů a Vietnamců, krtečka, ekologů, etymologů a také entomologů, zkrátka všeho už měl náš Lid plné zuby. Není divu! – Oni to zavinili a Lid má toho po krk. Plné zuby toho má. Oni jsou všeho příčinou, trpíme jenom kvůli nim. Všechno zlé oni zavinili. Proto je zapotřebí vyšťárat hady a štíry z děr a vypořádat se s nimi. K tomu naštěstí máme znamenité, pilné, nezištné a nelítostné revoluční úderky pod velením Pštroša, věrného přítele pana prezidenta Dušana Beránka.

Vlasta nemohla trávit čas ve Velkých Šířích Rodných Lánech s ostatními. Někdo musí řídit revoluci a celou zemi. Z Hradu se celá země řídí nejlíp, je odtud krásná vyhlídka. Také je třeba zasedat v Lidovém domě, v srdci revoluce. Na Demokratickou revoluční radu státu se nedá spolehnout, potřebuje soustavný dohled. Jsou to dobří chlapíci oddaní věci, vždyť si je Vlasta – všech dvanáct apoštolů – vybrala v Lidovém domě ze štamgastů, kteří sem docházejí každý den, ani škaredé nachlazení s dávivým kašlem a škrábáním v krku je nedokáže odradit. Vždyť tu mají svoje sklenice, na uchu viditelné označené všelijak barevnými a rozmanitě tvarovanými kroužky a pentličkami, aby je Bernardýn snadno rozeznal. Jenom se podívá, když je na pochybách zavětrí... a nikdy se nesplete. Jsou to oddaní revolucionáři, Vlasta se jim velice líbí. Vlastně jsou Vlastiným fanklubem, tahle Demokratická revoluční rada státu. Od té doby, co byli vybráni a nahradili reakční a zkorumpovanou, poraženou vládu, zasedají v extrovně Lidového domu, aby ve Strakové akademii, v bývalém vládním sídle, nemuseli při svém každodenním zasedání pít láhvové pivo. Není nad pivo od čepu, nad pivo Bernard v Lidovém domě. Demokratická revoluční

rada zahajuje svá zasedání přípitkem na Vlastino zdraví: „To se nám to chlastá, / když nás vede Vlasta!“ Každý má plyšového krokodýla a po tomto zvolání praští krokodýlem o stůl. Tento obřad je sice milou pozorností Vlastě, skutečné vůdkyni revoluce, jenže k řízení státu nestačí. Ačkoli mají členové rady dobrou vůli řídit stát, žádný z nich to neumí. Veškerá tíha práce, veškerá odpovědnost za chod státu a za celou revoluci spočívá na Vlastiných bedrech. Proto nemohla odjet s ostatní revoluční elitou do Velkých Šírých Rodných Lán. Ani na roztomilého andílka Jenůfku jí nezbyvá dost času – co jen z toho děcka vyrostete! Svěřila ji do péče Palu Lovečkovi, protože jenom on jí dokáže zaujmout, popřípadě zkrotit.

Zatímco Vlasta Revoluce v extrovně Lidového domu zahajovala zasedání Demokratické revoluční rady státu, kolona prezidentských limuzín Škoda Superb, doprovázená houfem hradní stráže na motocyklech BMW R 1200 RT a revolučními úderníky v obrněných transportérech pandur, přepravovala z Hradu do Velkých Šírých Rodných Lánů revoluční smetánku. Zas vypuklo jaro a pan prezident se potřeboval zotavit na čerstvém velkošírorodnolánském zdravém vzduchu.

Ve Velkých Šírých Rodných Lánech je překrásně. Jednou odpoledne, hned po kávě, která se podávává na terase, vzala Ráchel pana prezidenta za ruku, naklonila se k němu a začala mu šeptat do ucha utajované sdělení:

„Dušánku, já bych tak ráda syna Josefa! Myslím, že zrovna teď je vhodná chvíle něco pro to podniknout.“

„Myslíš?“ zašeptal pan prezident do ucha Ráchel.

„Co je šeptem, to je čertem,“ pokárala je paní Beránková s pozdviženým ukazovákem.

Ráchel toho nedbala, popadla pana prezidenta za ruku a odvěkla ho od stolu. Káva už byla dopita a pařížské trubičky snědeny. Vlekla Dušánka po pěšinách do hlubin zámeckého parku, až ho dovlekla k zahradnímu domečku se zataženými žaluziemi a s proutěnou

pohovkou dostatečně širokou, jenže krutě vrzající, jako by vrbové proutí při sebemenším pohybu těl, která na něm spočinula, vzdychalo žalem. V některých situacích to však zúčastněným nevadí.

„Neměli bychom být nejdřív oddáni?“ zeptal se Dušánek za staženými žaluziemi.

„Ono to funguje i tak.“

„Když já nevím...“

„Ale já vím,“ řekla Ráchel rozhodně a pustila se do Dušánka.

„Když ono to přílišně vrže!“

„To přece nevadí, Dušánku, kašli na vrzání, poletíme...“

Jenže ve chvíli, kdy už rozpřahovali křídla, otevřely se dveře a vstoupila paní Beránková s plochým talířem, na talíři oloupaný pomeranč rozebraný na dílky.

„Tak tady ty seš! Celý čas tě hledám po zámku a po parku, zatímco vy si tu vržete na otomanu. Vždyťs ještě neměl pomeranč!“

„Ale mami, jak si to představuješ, vtrhnout sem takhle, když...“ Dušánek si chvatně zastrkoval košili do kalhot.

„Však jsem klepala. Copak jste neslyšeli?“

„Ne, neslyšeli.“

„Tak to já nebudu rušit. Tady máš ten pomeranč.“

„A Ráchel?“

„Pravda, slečna Pospíšilová už taky téměř patří do rodiny... Na tu jsem zapomněla. Hned jsem zpátky s dalším. Pro slečnu Pospíšilovou.“

„Nemusíš, mami, my se rozdělíme.“

Když paní Beránková odešla, pozvedl Dušánek talíř s pomerančovými dílky. Ráchel si jeden vzala, byl sladký a šťavnatý, dobře vyzrálý. Ačkoli v obchodech nebyly pomeranče k mání, na stole pana prezidenta jich byl dostatek. Pak si vzala další dílek, také Dušánek si vzal, jedli a jedli, až to všechno snědli. Pak si olízali šťávu z prstů a vrátili se do zámku.

Jaro neprobouzí jenom přírodu, ovlivňuje též hnutí mysli člověka a tvorbu šťáv v jeho útrokách. Palo Loveček zatoužil po děvčatech. Po dívkách, které ho těsně před revolucí odehaly od svých bran po debaklu v rozhlase, při kterém se tribun Lidu Petr Semlela – kde že je mu konec – tak ostudně projevil. Odsoudil revoluci ještě před tím, než k ní došlo. Palo vzápětí pochopil, že vsadil na špatného koně, když Semlelovi umožnil odkrákorat do éteru takovou snůšku nesmyslů. Není divu, že ho svobodomyšlné dívky vystrnadily, ani kravata se sopkou Kaiakakapplatlalalokul a kyticí chrp v modřanském džbánku jim v tom nedokázala zabránit. Právem ho zahaly, teď to ví. Ale pozor! Nyní je jedním z předních revolucionářů, stojí po boku samotné Vlasty Revoluce a v těsné blízkosti prvního revolucionáře, prezidenta republiky Dušana Beránka, a kdyby chtěl, snadno by mohl přijet před brány Dívčí farmy na bílém skútru. Ani novou kravatu by si nemusel pořizovat. Tak na co čekáš, Palo Lovečku? Vzhůru do díla!

Jenže, jenže... Jenže je tu problém: Jenůfka. Vlastní nevládní matka Vlasta Revoluce roztomilého andílka podstrčila Palovi, aby se o ni staral, když k jeho kleštičkám a kravatě Jenůfka tolik přilnula. Sama si v extrovně Lidového domu s partou štamgastů – Demokratickou revoluční radou státu – nebo na Hradě ve své revoluční kanceláři bezstarostně vládne zemi. Někdo to dělat musí... Píše zákony a ustanovení, které pak kurýr v opancěrované audině vozí do Velkých Širých Rodných Lánů panu prezidentovi k podpisu a podepsané zase zpátky. Také pokyny Vlasta píše, ale ty nemusí Dušánek podepisovat, stačí Vlastin klikyhák, pokyny pro Pštrosa a jeho statečné chlapíky z revolučních úderů, jaká opatření mají provádět. Po ženě natolik vytížená nemůže nikdo požadovat, aby k tomu všemu ještě vychovávala nevyčválané děcko. Vždyť se stará o nás o všechny, osud národa spočívá v jejích rukou. A také odpovědnost za nerušený chod revoluce. Nemůže chtít po Dušánkovi – i když je prezidentem a prvním revolucio-

nářem – po všem, co prožil a pro revoluci vytrpěl, aby vládl. Jen ať se z té katastrofy, která ho, chudáka, postihla, pěkně zotavuje ve Velkých Širých Rodných Lánech. Naštěstí je tu Palo Loveček se svými kravatami a kleštičkami, které mají krásně červená držadla, ten už se o Jenůfku postará. Vždyť nemá co dělat, zpátky do rádia se mu nechce, protože je revolucionář. Ani zasedat v Demokratické revoluční radě státu nehodlá, tolik piva jako ostatní členové rady do sebe nalít nedokáže. Ať se tedy stará o dítě Revoluce.

Nezbylo než vzít Jenůfku s sebou za děvčaty. Palo čmajznu klukům od hradní stráže doprovodnou prezidentskou motorku BMW R 1200 RT s modrým majáčkem, Jenůfku posadil před sebe na benzinovou nádrž, a už se jelo.

Byla to báječná jízda jarní krajinou. Předjeli každého, a kdo nechtěl uhnout, na toho zablikali modrým majáčkem. Když vjeli do města, Palo ubral na rychlosti, loudali se ulicemi, aby si každý chodec všiml, že Palo Loveček s Jenůfkou jedou na motorce BMW R 1200 RT; takovou mají jenom na Hradě. Když se blížili k Dífčině, minuli se s bílým skútre. Seděl na něm Jiří Dostál a tvářil se kysele. Žádná dívka mu neseseděla za zády.

Brána do zahrady byla dokořán. Také v Dívčí farmě zanechává revoluce svoje stopy. Na trávníku pod rozkvetlými jabloněmi stály stoly přikryté bílými ubrusy, dívky seděly na lavicích nebo v trávě i ve větvích jabloní, vily věnce z pampelišek nebo jen tak bez užitku klátily nohama. – Nečekají ty krásné svěží jarní dívky na mne, napadlo neskromného Pala, když sundával Jenůfku z nádrže.

„A hele ho, Lovečka,“ řekla děvčátka, když si ho všimla. „Ty ještě žiješ?“ podivila se. Jako by snad všichni kloudní revolucionáři museli padnout.

„Žiju, co bych nežil,“ zašklebil se na ně Palo v domnění, že se směje. „A má bejt?“

„No nic, no nic, jen se dívíme.“

„Tak se moc nedivte!“

„To je pěkná holčička s kukadlama jako trnky,“ pochválily dívky Jenůfku. Koukala na ně kukadly zpoza motorky. „Jaks k ní přišel, Lovečku? Snad není tvoje...“

„Není. Je vypůjčená.“

„Tak nám ji taky půjč, aspoň na chvílku...“

Jenůfce se zalíbily věnce. Zнала pampelišky důvěrně, na každé zahradě v každém děcáku, kterým prošla, cosi takového rostlo, ale že se z toho dá udělat kruh, to ji nenapadlo. – Dívky se jí pokusily jedno takové kolo posadit na hlavičku, v černých vlasech by žluté pampelišky zazářily jako uloupanuté ze slunka. Jenže kruh byl velký a propadl Jenůfce na ramena.

„Uvijeme jiný věneček, aby ti pasoval,“ slíbily dívky, vzaly Jenůfku za ruce a rozběhly se trhat materiál. Pala s motorkou nechaly u brány. Jako by nepřijel za nimi, jako by nebyl revolucionář, ale cosi nezajímavého, doručovatel roztomilých holčiček na hraní.

„Která se chcete svézt?“ volal za nimi a bral by kteroukoli, ale žádná nechtěla. Seděly v trávě a učily Jenůfku vití. Dál pěly jarní písně a při každém zavátí větříku se jim růžové okvětní lístky jabloní sypaly na hlavy a na ramena. Bylo to nesnesitelně krásné. Palo obcházel motocykl, prohlížel si motor, kopal do pneumatik, je-li v nich dost vzduchu, zkoušel pérování, ale zatroubit na cizím území nebo rozsvítit majáček si netroufl, mohl by vyplašit jaro. Dívky si ho nevšímaly, jako by tu nebyl. Jenže on tu je, okouní v místech, kam ho dříve lákaly, jenže plot stál mezi nimi, neproniknutelná překážka. Vábívaly ho ty dívky k sobě a úplatný domovník ho za úplatu vpouštěl, jenom na chvílku, na chvílku, jenom na krajíček ráje. Dnes je brána dokořán... A nic. Dívky si vijí věnce s Jenůfkou, zpívají jarní písně a jeho si nevšímají.

„Jenůfko, jedem!“

„Nejedem, mně se tady líbí!“

„Ještě není dovito. Až dovijeme, tak pak,“ rozhodly dívky za Jenůfku. „Jde to té dívčině pěkně od ruky. Až povyroste, mohla by tu s námi pobývat.“

„Leda prd!“ namítla Jenůfka. „Do žádnýho děcáku, ani do děcáku pro velký holky, mě už nikdo nedostane. Ani náhodou!“ Narazila si vlastnoručně upletený věneček na hlavu a upalovala za Palem, jako by ji policajti honili.

V tu chvíli vjely branou do zahrady čtyři neprůhledné sportovní vozy Alfa Romeo y Giulietta 738 osmiválce, černé, se zlatými nárazníky a rudými disky kol, zlaté dvojjvýfuky jim vyčnívaly vzadu zpod kapoty. Kam se motocykl BMW R 1200 RT hrabe na něco takového! Auta zaparkovala vedle sebe s čumáky nad trávnickem. Jako na povel vystoupili čtyři zdatní chasníci v temně šedých, blýskavých oblecích, vlasy měli napomádované, na zápěstích hodinky Rolex a pod krkem kravaty v národních barvách, každá nejmíň za pět tisíc: Láďa, Sváťa, Kája a Pepíček. Úspěšní podnikatelé v popravách mají volný den, dneska se vypravili za děvčaty.

Dívky vyskočily z trávy, seskočily ze stromů a s jáсотem se vrhly na čtyři pacholíky. Celé je opusinkovaly, ověnčily pampeliškovými věnci a zasypaly jabloňovým okvětím, jásaly a švitořily, radovaly se z takové milé, vzácné návštěvy. Některá děvčata pacholíky otlapkávala, hladila a laskala, jiná vbíhala do budovy a vracela se s mísami masa na rozmanité způsoby připraveného – vždyť pacholíci musí maso, aby byli silní –, přinášela také chleby žitné a pšeničné už nakrájené, okurčičky nakládané a olivy zelené i černé, papričky a jiné laskominy, též sladkosti, trubičky se sněhem i se šlehačkou, koláče a perníčky, láhve vína obou barev, zelenou kořalku...

„A co pivo?“ sháněli se pacholíci. „Pivo nemáte?“

„Ach, my káči hloupé, na pivo jsme málem zapoměly,“ ťukla se děvčátka do čela a běžela jako o závod do sklepa pro bedny piva v láhvích. Nakoupit pivo v pořádných sudech je nenapadlo.

„Tak jo,“ smířili se pacholíci, „když není čepovaný, i lahvač je dobrej dost.“

V takovéto konkurenci nemá Palo Loveček šanci, na katovy pacholíky je i nejpřednější revolucionář krátký. Posadil Jenůfku před

sebe, nastartoval motorku a docela pomalu, jako kdyby doprovázel hlavu státu, vyjel bránou v plotě ze železných kopí.

Už jsme dlouho nebyli ve veřejnoprávním rozhlase, a přitom se kvapem blíží den slavného výročí. Vždyť my ani nevíme, jak se v revoluci daří naší rozmilé paní režisérce Máje Vožaté – co nevidět by měla opět jako každoročně promluvit před budovou rozhlasu o květnovém povstání, abychom věděli a nezapomněli, abychom se pak nemohli vymlouvat, že nám o tom nikdo neřekl. Abychom také my, mladší generace, které to na vlastní kůži nezažily, byli řádně poučeni o tom, co se tenkrát přihodilo, a že už nikdy nedopustíme, aby se něco takového zopakovalo. Abychom si vzali poučení z dějin. Snad nám to i letos, v této pohnuté revoluční době, paní Vožatá poví, než odjede bydlet do Strašnic.

Už dlouho jsme nic neslyšeli o Metoději Klepetovi, hlasateli s medovým hlasem a perleťovými knoflíky v manžetách vlastnoručně vyžehlené košile. Nikdo z nás si jej nedokáže představit, jak s puškou v ruce a s ohněm v srdci uhání stavět barikády nebo s ručním mikrofonom u úst nabádá revoluční masy, aby neumdlévaly a dál byly nepřátele revoluce hlava nehlava. Umíme si však představit, že hlásá, jaké bude zítra počasí, nebo dokonce že recituje báseň Fráni Šrámka „Chtěl bych tě potkati v lukách“. Ale vždyť i takovéto informace jsou v revolučním kvasu užitečné, aby revolucionáři věděli, mají-li si vzít ráno do revoluce deštník a pevné boty, nebo stačí-li polobotky a svrchník mohou nechat v předsíni na věšáku. Také báseň je vhodné tu a tam zarecitovat, aby si revolucionáři uvědomili, že život není jen samé bojování, že bude jednou dobojováno a pak i na louku lze vyběhnout a někoho tam potkati, kupříkladu sličnou slečnu.

A jakpak se má pan redaktor Osvald Ostrý, odpůrce digitalizace? Vždyť to byl on, kdo už v dětství na pionýrském táboře prokoukl záludného a věrolomného lžitribuna Petříka Semlelu, zrádce

a nepřítele Lidu. Jak revoluce zacloumala s pospávajícím lovcem slov? Dokážeme si vůbec představit, že by v pohnutých dobách, za rachotu děl, jáсотu vítězných revolučních mas a svistu gilotin mohl poklidně poklimbávat? – Jaká témata v těchto vzrušených, dějnotvorných časech vyhledává pro svůj pořad Ze všech koutů?

V rozhlase panovalo samozřejmě revoluční naladění, možná to byl spíš revoluční zmatek. V průběhu revoluce dochází pokaždé a zákonitě k revolučním změnám. Co bylo vpravo, je teď vlevo, co nahoře, je teď dole, východ je tam, kde byl vchod, a naopak, pánské záchody jsou tam, kde byly dámské, a dámské tam, kde byly pánské, to dá přece rozum. Místo „Dobrý den“ zdraví se „Revoluci zdar!“ nebo „Revoluci čest!“, obojí možné. A kdo se splete, toho sice nepopraví, ale on sám, když si uvědomí, čeho se dopustil, děsně se vyleká. Co ho to jenom napadlo! A ten, kdo byl pozdraven tímto způsobem a ze setrvačnosti odpověděl stejně, je z toho celý špatný, protože neví, zda to nebyla provokace, neví, jak se zachovat. Neměl by toho člověka udat revolučním úřadům? Jenže to by udal i sám sebe, protože také on se provinil. Ledaže by byl revolučním konfidentem a odpověděl na nevhodný pozdrav nevhodnou odpovědí schválně, aby tím zakryl svůj konfidentský stav, aby dál mohl úspěšně konfidentovat, protože bez konfidentů se neobejde žádná revoluce, žádný politický systém. Protože konfidenti jsou prospěšní každému režimu, konfident je základ státu. – Ale co když ten, kdo první řekl „Dobrý den“, je také konfident?

V atmosféře změn nic nemůže zůstat tak, jak bylo. Generálnímu řediteli Lacovi pochcípaly rybičky, neměl je kdo krmit. Nic mu nebylo platné, že se v hodině po dvanácté přidal k revoluci. Nic mu nebylo platné, že přivítal horlivě Vlastu Revoluci, když přišla pronést podstatný revoluční projev, a Palu Lovečkovi pochválil kravatu, kterou mu předtím pohaněl, když ho vyhazoval. Známe takové pokrytce a licoměrníky, bezcharakterní oportunisty a prospěcháře ochotné sloužit každému režimu. Jenže jak? Licoměrný generální

ředitel by číhal na vhodnou chvíli, kdy bude moci ze zálohy zasadit revoluci ránu. Ránu, ránu... Jakoupak ránu by mohl ten ubožáček zasadit vítězné revoluci? Herdu do zad, komáří štípnutí, zasmrdět by mohl, ubožák. Ale kdo to má číchat? Není potřeba, aby nám tu smrděl... Tuze pěkně a dost daleko se ta jeho udivená hlavička kutálela po dlažbě.

Veřejnoprávní rozhlas nestojí na generálních ředitelích, nýbrž na pracujících lidech, na těch, kteří vysílají. Stejně jako revoluce nepopravuje minulé katy, ale využívá jejich umu a dovedností ke své potřebě, rozhlas nevyhazuje všechny hlasatele, režiséry, redaktory, techniky, písáčky a sekretářky, údržbu... Vždyť jsou taky Lidem a Lid přece zvítězil. Někdo to dělat musí, rozhlas je tu od toho, aby vysílal, aby taky on dělal revoluci.

Metoděj Klepeta nebyl žádný revolucionář. Byl hlasatel a chtěl se stát režisérem. To očekával od života a revoluce mu mohla být ukradená. Ať si je, když chce, co je mi po tom! Jenže paní Mája Vožatá ne a ne odejít. Ani revoluce s ní nepohnula. Ba naopak, revoluce ji povzbudila a paní režisérka jako by omládlá. Vždyť jednu revoluci už přeci vyhrála! Nebo byly dvě? Nebo dokonce tři? Hlasatel Klepeta uvěřil, že tetička Mája Vožatá je nesmrtelná a že mu svoji režisérskou židli nepředá. Seděl v místnosti na odkládání hlasatelů před a po použití. Za půl hodiny bude hlásat, kolik včera popravili kontrarevolucionářů: jména, bydliště a data narození. Nebo mu dají přečíst předpověď počasí?

Četl si zajímavý thriller anglického autora M. J. Arlidge s podivným názvem *Eene Meene* o nevysvětlitelném počínání utajené ženy s neobvyklou zálibou. Lstí loví dvojice lidí, kteří mají k sobě vztah, ale nemusí to být milenci ani manželé, dokonce to mohou být dva mužští kolegové vracející se ze služební cesty, omámí je jakýmsi svinstvem v kávě z termosky a deponuje na nedostupném místě, odkud není úniku, v děsně hlubokém bazénu, v obilním silu nebo v kontejneru, a nechá je tam bez jídla a pití s pistolí a jedním

nábojem. Kdo toho druhého zastřelí, vyhrává a může odejít s vědomím, že je vrah, a s výčitkami svědomí po zbytek života. Hlavní postavou je detektiv-inspektor Helen Grace, pohledná ženská. Jezdí na motorce kawasaki v kůži oděná, nechává se v sadomaso salónu bičovat do krve, a pořád se neví proč. Kniha je to tlustá a hlasatel Klepeta není ani v polovině. Možná by se měl připravovat na zprávy nebo si přeříkávat cvičení správné mluvy: Ouvej, ouvej, táta dlouhej, máma krátká, děti jako pimprlátka. Nebo se učit sopku Kaiakakaplatlalalokul, co když si zase zasoptí? Když soptila posledně, ostudně se do ní zašmodrchal. Měl trochu špatné svědomí, že zbůhdarma utlouká pracovní dobu odpočinkovou četbou. Taky by si mohl přeříkávat anglická slovíčka. Nebo ruská. Nebo čínská...

Vtom na dveře buch, buch! Nečekali na „vstupte“ nebo „dále“ a vkročili do místnosti. Tři byli: dva neznámí muži s páskami revolučních úderů a ten třetí, to byl jejich nejvyšší velitel, samotný Pštros. To se pozná hned, má to vytetováno na čele. Bez pásky na rukávě, Pštros ji nosit nemusí. Tak. A je to tady. To je konec. Konec Metoděje Klepety. Už si ho našli. Revoluce je spravedlivá, revoluce neodpouští. Pan hlasatel holduje v pracovní době pokleslé literatuře. Načapali ho. Tihle se s nikým nepárají.

„Hledáme někoho...“ Pštros se podíval do papírku, „Metoděj Klepeta, hlasatel.“

„To jsem, prosím, já,“ přiznal se. Marné zapírat, sebe nezapřeš.

„Pudete s náma,“ sdělil Pštros. „Osobní krámy tady nechte, my se vám o ně postaráme. Však od toho jsme tady, že jo, kucí.“

„Jo, šéfe,“ přitakali revoluční úderníci a zasmáli se srdečně: „Haha.“

Kdyby v tu chvíli Metoděj Klepeta neseděl v křesle, nýbrž stál, podlomila by se mu kolena. Kdyby ho v tu chvíli někdo řezal, krve by se nedořezal. Zděšení nemohlo být větší. Není divu, že najednou pocítil, že musí. Že musí ihned, jinak nezabrání nejhoršímu.

„Mohl bych, prosím,“ vydal hlásek ze staženého hrdla. „Potřeboval bych... Jinak bych... Já musím!“

„Jako na hajzl?“ pochopil bystře Pštros. „Co by ne. My na vás u dveří počkáme.“

Klepeta zarýglovaný v kabině na záchodě uvažoval zmatené, na přeskáčku: To jsem v řiti, to jsem v řiti. Co teď? Kam teď? To je konec. Utéct! Ale kam? Domů! Ale tam mě najdou hned. Vylézt na strom! Odtud mě setřesou. Do skříně, pod postel, za kamna... K Máje Vožaté do Strašnic! Ano, tam. Ta mě má ráda, vždyť je to moje skoroteta. Má zásluhy na minulé revoluci, má známosti, ta mě nedá. – Ano, k paní režisérce Vožaté do Strašnic uteče a tam se schová pod postel. Kdepak, tam ho nenajdou. Třeba si vyberou někoho jiného. Lidí je všude dost.

Jenže jak? Tento rozhlasový záchod nemá okna ani dost malá, ani do světlíku. Tento záchod nikam nevede, je to slepá ulička.

„Už jsme si mysleli, esli vás nevcuclo potrubí,“ zašprýmoval Pštros.

„Haha,“ zasmáli se oba revoluční úderníci. Vzali si hlasatele mezi sebe, drželi ho v podpaždí, aby neupadl, aby se mu nic zlého nestalo, aby ho dopravili na místo určení ve stavu neporušeném. Prošli chodbou k páternosteru, ale nenastoupili do něj a nesjeli dolů do vestibulu a pak služebním lendrouvrem na popravě. Stoupali po schodech o patro výš, a pak ještě výš a nejvýš, do generálního ředitelského patra, do míst, kam prostý hlasatel nezavítá, jak je rok dlouhý, jak jsou dva, tři roky, jak je deset let dlouhých. Hlasatel Metoděj Klepeta se tu ocitl poprvé.

„Revoluce, to je vážná věc,“ řekl Pštros, když už byli docela nahore. „Ale někdy je to dost velká prdel.“ Vzal za kliku u dveří s cedulí „ZASEDACÍ SÍŇ“, hned vedle pracovny generálního ředitele a pokynul hlasateli, aby vstoupil první.

Kolem dlouhého obdélníkového stolu seděli ředitelé a ředitelky jednotlivých stanic a šéfredaktoři a šéfredaktorky jednotlivých

redakcí, měli na sobě sváteční oblečení a tvářili se svátečně a odhodlaně, jako revolucionáři. Generálně ředitelské místo v čele stolu bylo prázdné.

„Tady ho máte, ředitelskýho. Je jako novej,“ oznámil Pštros přítomným a ukázal prstem na Metoděje Klepetu. „Hele! Novej generální ředitel celého rádia, pan Metoděj Klepetááá!“

Všichni přítomní povstali a zdvořile zatleskali.

Pod Metodějem Klepetou se podlomila kolena. A vzhledem k tomu, že revoluční úderníci už ho nepodpírali v domnění, že držet už ho netřeba, sesypal se na zem jako pytel brambor, kterému rozvázali tkaničku. – Tak se stal hlasatel s perleťovými manžetovými knoflíčky, ve vlastnoručně vyžehlené košili, generálním ředitelem.

Revoluce obrací tok dějin, s nikým a s ničím se nemazlí. Slabé charaktery láme, drtí je na prach a odhazuje do popelnic. Slabé charaktery nejsou k ničemu. A silní? Ti se zocelí. Co je choré a neužitečné, v revolučním kvasu zahyne. – Jak je na tom v této pohnuté době narkoleptik Osvald Ostrý, redaktor pořadu Ze všech koutů, padesáti minut informací, názorů a dojmů ze všech koutů? Jak je na tom v pohnutých revolučních časech nešťastník vzdorující digitalizaci? Jak teď dává dohromady těch svých padesát minut bez Dušánkovy pomoci, bez Pala Lovečka, čiperného ajťáka? Kdo mu pomáhá s digitálním střiháním? – Nikdo. Život ho naučil, revoluce přinutila najít řešení. Za revoluce se nestřihá. Za revoluce by střihal jenom kontrarevolucionář. Revolucionáři nosí redaktoru Ostrému revoluční myšlenky, informace, názory, revoluční dojmy, a běda kdyby si pan redaktor dovolil některému z těch statečných žen a mužů do některé z jejich revolučních myšlenek stříhnout! Pan redaktor pochopil a závažné revoluční příspěvky zařazuje revolucionářům do vysílání nesestříhané. Zdá se, že to revoluci prospívá. Rozhodně to revoluci neškodí a Osvald Ostrý se může nerušeně věnovat své chorobě, aniž by se musel bát, že přijde o hlavu.

Ve středu odpoledne dorazil do rozhlasu na motocyklu BMW R 1200 RT kurýr z Hradu, přímo z prezidentské kanceláře, a přivezl dopis panem prezidentem vlastnoručně podepsaný. Dopis určený váženému panu Osvald Ostrému, redaktorovi pořadu Ze všech koutů, do vlastních rukou.

„Dostavte se v pondělí ve 14:00 hodin na Hrad za účelem převzetí. Doporučuje se tmavý oblek s volným místem na levé polovině hrudi, bílá košile a jednobarevná kravata; střevíce černé, uzavřené, s tkaničkami na kličku, ponožky tmavé, bavlněné. Přijďte oholen, učesan a střízliv. Výrazné parfémy nežádoucí! – Ve 13:25 budete vyzvednut u hlavního vchodu do rozhlasu a odvezen hradní limuzínou Škoda Superb na Hrad. – Revoluci zdar! Revoluci čest!“ Podepsán Nykl Nyklíček, hlavní prezidentský tajemník a ceremoniář.

Na časté probouzení zvnějšku byl Osvald Ostrý zvyklý, patřilo k jeho každodennosti. Probouzen býval často a na všemožné způsoby: šetrné i nešetrné, akusticky i mechanicky, přímým dotekem, někdy štípnutím, také dloubnutím do žeber nebo herdou do zad, záměrně budíkem, třeskem proudového letounu překonávajícího zvukovou bariéru bez záměru. Musel být probouzen kdykoli kdekoli. Jinak by jezdil místní hromadnou dopravou z konečné na konečnou nekonečně dlouho. Nemohli ho nechat spát ve frontě u pokladny v supermarketu Albert, když se opřený o nákupní vozík dostrachal k placení. Museli ho probudit, když kino skončilo a všichni návštěvníci seděli v hospodě, nebo když usnul na přechodu přes rušnou hlavní tepnu v půli vozovky a chodcům blikla červená. Nemohl nebýt probuzen, když mu kurýr z Hradu přivezl pozvání na předání sepsané Nyklem Nyklíčkem, významnou osobností, prezidentovým tajemníkem a ceremoniářem, zděděným po tragicky zesnulém Bořku Bouchalovi a podepsané samotným panem prezidentem Dušanem Beránkem.

Kurýr požadoval podpis vlastnoruční, proto musel být pan redaktor probuzen. Dopis si přečetl při nezkaleném vědomí. Už se

docela těšil, že se uvidí s Dušánkem, který mu, než se stal prezidentem republiky, nezištně pomáhal s digitálním střiháním. Vždyť se neviděli celou věčnost! Jen ho trochu rozladil požadavek uzavřených střevíců s tkaničkami. Pan Ostrý takové střevíce neměl, nosil mokasíny bez tkaniček, protože neuměl kličku. Jenže protokol je protokol, co se dá dělat, snad se někdo najde, kdo mu kličku uváže. Taky kravatu si musí opatřit, nikdy něco takového nepotřeboval.

Ceremoniál prvního udílení revoluční ceny po vítězství revoluce Osvaldu Ostrému za zásluhy o vítězství revoluce se měl původně odehrávat ve Zlatém sále s šarlatovým táflováním osvětleném bengálskými lustry za přítomnosti Demokratické revoluční rady státu, vybraných revolučních úderníků, diplomatického sboru a vzácných hostů, které vybere a pozve Nykl Nyklíček.

„To tak!“ řekla paní Beránková, matka pana prezidenta. „Nic takového,“ rozhodla, když se to dozvěděla. „Ve Zlatém sále s šarlatovým táflováním se nic takového konat nebude. Leda přes moji mrtvolu. Víš, jaký tam leží koberec? Jaká vzácnost orientální? Dárek Bořku Bouchalovi od olejového šejcha Kara ben Kudelky z Emirátů. Na ten mně nikdo šlapat nebude. Taková horda lidí!“

„Ale mami, šlapání kobercům nevadí, samas to vždycky tvrdila, že šlapání kobercům prospívá.“

„Vadí, nevadí. Říkám, neříkám. Ted' říkám: Nic! Leda kdyby se zuli do ponožek. Do Zlatého sálu s purpurovým táflováním mně v botách nikdo nepoleze!“

„Do ponožek, to by nešlo, to by Nykl Nyklíček nepřipustil,“ řekl pan prezident posmutněle.

„Tak to holt uděláme komornější, v extrovně Lidového domu. Tam to všechno začalo,“ rozhodla Vlasta Revoluce. „Bernardýnovi to udělá dobře a Demokratická revoluční rada státu se nebude muset štrachat do kopce.“

I tak to bylo dostatečně slavnostní. Bernardýn navěšel po celé hospodě girlandy v národních barvách, ale červená převažovala,

protože je barvou revoluce, symbolem prolité krve Lidu v boji za lepší příští. Štamgasti i hosté a členové Demokratické revoluční rady byli umytí a oholení, ve svátečních oblecích jak do kostela a Dušánek měl připravený krátký, ale vydatný proslov.

Pět minut před druhou zastavila před Lidovým domem hradní limuzína, řidič vyběhl od volantu otevřít zadní dveře, probudil Osvalda Ostrého v černých střevících s rozvázanými tkaničkami. Osvald Ostrý vystoupil z automobilu, udělal dva kroky a při třetím zakopl o tkaničky. Neupadl však, prezidentským gorilám se podařilo zachytit ho v letu. Nykl Nyklíček se obětoval, a přestože mu objemné břicho notně překáželo, podařilo se mu redaktorovy tkaničky zavázat hezky na kličku.

Jakmile Osvald Ostrý vstoupil do extrovný, přítomní povstali a pozdravili jej potleskem. Něco takového se mu v životě nestalo. Dnes bude pivo zadara! Sláva! Sláva! Sláva! Nykl Nyklíček postavil redaktora na patřičné místo označené bílým křížkem, pak přivedl z kuchyně pana prezidenta s papírem v ruce. Čekal tam, až na něj dojde. Bude to první prezidentský projev, který Dušánek ve funkci prezidenta pronese, proto se na něj rádně připravil, věnoval mu mimořádné úsilí.

Měl v úmyslu potřást Ostrému srdečně rukou, a ještě ho poplácat srdečně po zádech. – Tak co, ty stará vojno, dlouho jsme se neviděli. Už ses konečně naučil digitálně stříhat? To ti to trvalo... Tady máš ten řád, to jsem rád, že ho můžu předat zrovna tobě. Však jsem jim říkal, když se mě ptali, samo, komu jinému než Osvaldovi. – A pak bude pivko, ale nejdřív projev, to se musí, když jsem ten prezident.

„Ne, ne, ne, tak to nebude!“ řekl Nykl Nyklíček a postavil pana prezidenta na patřičné místo, označené zlatým, prezidentským křížkem. Sám si stoupl před kameru veřejnoprávní televize, otevřel temně modré desky se zlatým státním znakem, nasadil si brýle a pronesl spatra, aniž by jedinkrát mrkl do desek, s očima upřenýma do všech domácností televizních diváků, do všech hospod a jiných zařízení, kde měli puštěnou televizi, slavnostním hlasem:

„Prezident republiky uděluje Podvazkový řád Rudého praporu a Zlatého rouna Vítězné revoluce zasloužilému revolucionáři, rozhlasovému novináři, redaktorovi Osvaldu Ostrému. Redaktor Osvald Ostrý se narodil v Klecánkách u Prahy v rodině chudého převozníka Rudolfa Ostrého a jeho manželce Růžené Ostré, rozené Kočí. Když vstoupil do pionýrské organizace a odjel s ostatními pionýry na pionýrský tábor do Zálužného nad Moravicí, jehož zřizovatelem byl národní podnik Slezský průmysl jemného pečiva, setkal se tam s nepřitelem revoluce a zrádcem Lidu, lžitribunem, tehdy ještě také pionýrem Semlelou. Oskar Ostrý už tenkrát na břehu řeky Moravice prokoukl Semlelovu temnou mysl a jeho budoucí nekalé záměry, jež jako zrádce revoluce jednoho dne uskuteční – ahle! uskutečnil –, a hrdinně mu strčil do gumové holínky přejetou žábu, aby tak dal najevo svůj revoluční postoj už jako dítě školou povinné...“

„Moment!“ ohradil se Osvald Ostrý, kupodivu bedlivě naslouchající Nyklíčkově promluvě. Přece nemůže usnout, když je chválen, když ho vyznamenávají. „Tak to nebylo, to on mi tu žábu do boty, a já jsem pak...“

„Ne ne, bylo to tak, jak říkám já!“ přerušil ho Nykl Nyklíček nesmlouvavě. „Skromnost tu není na místě. Pan prezident dobře ví, komu uděluje vyznamenání a zač. Tak to bylo, a hotovo, basta fidli. Nebudeme se tu přece handrkovat jako malí kluci, kdo strčil komu přejetou žábu do boty na pionýrském táboře v Zálužném nad Moravicí před tolika lety, když se předává vyznamenání za zásluhy o revoluci. Že, pane prezidente.“

„Ano,“ odpověděl Dušánek ze své zlaté značky, na níž trpělivě čekal, až bude vyzván k pronesení projevu. Ještěže toho Nykla Nyklíčka má, vždyť ho málem popravili zároveň s Bouchalou, vždyť by ani nevěděl, kam si má stoupnout.

„Osvald Ostrý je rozvedený, má dva dospělé syny oddané revoluci. – Pane prezidente, předejte, prosím, vyznamenávanému

revolucionáři Osvaldu Ostrému Podvazkový řád Rudého praporu a Zlatého rouna Vítězné revoluce.“

Dívka ztepilá na neuvěřitelně vysokých podpatcích, revoluční dorostenka v rozpuku, členka revolučních úderů, zachrastila krabicí s řádem, aby se přesvědčila, není-li prázdná – nebyla –, otevřela krabici a nabídla z ní panu prezidentovi. Stačilo popadnout řád a přišpendlit ho Ostrému na hrud'. Napodruhé se to podařilo a řád držel pevně. K řádu ještě patřila roura červené barvy obsahující diplom opravňující Osvalda Ostrého, a jenom jej, nositele řádu, nosit řád.

Na prezidentův krátký, ale významný projev už nezbyl čas. Ani na pivko s nositelem se pan prezident nemohl zdržet, ani na jedno rychlé u pultu na stojáka. Šéf protokolu a nejvyšší tajemník pana prezidenta hnal pana prezidenta na Hrad, prezidentovat. Ještěže ho má, že ho, Nyklíčka, ve chvatu prvních revolučních dnů nepopravili!

S metálem na hrudi a s rourou pod paží vrátil se redaktor Ostrý do rádia pěšky. Ve vrátnici mu řekli, že se má dostavit – jakmile se vrátí z předávání řádu s řádem – ke generálnímu řediteli. Nastoupil tedy do páternosteru a s rourou v ruce usnul. Objel několik koleček a nic se mu nestalo. Vždycky se obával, když do tajuplného zařízení nastupoval, že by ho to nahoře překlopilo hlavou dolů. Nepřeklopilo. Jenže nejvyšší i nejnižší bod zaspal a opět se nedozvěděl, co se při otočce odehrává. Když míjel vrátnici po jedenácté, vrátný si ho všiml, přistoupil a doprovodil vyznamenaného pana redaktora do generálního ředitelského patra.

„Rád tě vidím, Oskare,“ přivítal ho Metoděj Klepeta a významně mu potřásl rukou. „Gratuluju k prvnímu udělenému Podvazkovému řádu Rudého praporu Zlatého rouna Vítězné revoluce. Jsem neskonale šťasten, že takovýto člověk je naším kolegou a že si s ním mohu tykat. Můžu, že?“

„Co bys nemoh, můžeš.“

„Je mi opravdu velkou ctí...“

„Tak už přestaň, Metoději, a honem mi řekni, co po mně chceš, než ti tady usnu.“

„Nic po tobě nechci, chci tě povýšit!“ zvolal generální ředitel. „Mám pro tebe novou funkci, pro tebe jak dělanou. Budeš spícím redaktorem. Není to báječné?“

Vyznamenanému redaktorovi Osvaldu Ostrému byla přidělena útulná místnost v přízemí, aby nemusel výtahem, aby ho páternoster náhodou neobrátil hlavou dolů, místnost jako pokojíček, s ušatou lenoškou a čalouněným štokrletem pod nohy. Jeho úvazkem je prospat denně osm hodin, za přesčasy je dvojnásobná mzda.

III

Ještě nám zbývá paní režisérka Mája Vožatá. Ano, ta, Vožatá. Přišli si pro ni do studia sedm s otvíratelnými okny dva šikovní chlapci z údržby v zelených overalech s firemním znakem rozhlasu: otevřená ústa s třiceti šesti zuby a dlaně k nim přiložené, jako by volala do veliké dálky. Když jednou v roce dojde k výročí květnového povstání, dělníci z údržby odvezou paní režisérku – její židle má kolečka – chodbami a výtahem před budovu rozhlasu a jako jedinou přímou živoucí účastnici historických dějů ji obloží červenými, bílými a namodro obarvenými karafiáty a ověncí voňavými šerfíky. Paní režisérka na pokyn pana generálního ředitele promluví o tom, jaké to tenkrát bylo, aby se nezapomnělo, aby už nikdy, protože se rádo zapomíná, a zapomínat by se nemělo, aby i mladé generace věděly a nemohly se vymlouvat, že nevěděly, že jim to nikdo neřekl. Žádné poučení, jen samé vytáčky! Lidé pak odcházejí z oslavy obohaceni a poznamenáni vzpomínkou paní režisérky tak silné, že na ni už nikdy nezapomenou, protože teď už vědí, jaké to bylo, a aby se to už nikdy neopakovalo. Teď už se nemohou vymlouvat, že nevědí, protože jim to nikdo neřekl! Paní režisérka jim to pověděla.

„Moc vám to v těch zelených overalech sluší, chlapci, nedáte si se mnou trochu sherry?“

„Dáme, paní režisérko, co bychom si nedali.“

„Opravdu? To mám radost. Jenomže já mám jenom jednu skleničku, to byste si museli přinést svoje skleničky, abych vám měla kam nalít...“

„Nedáme, paní režisérko.“

„Dobře, tak nedáte, to je dobře. Nevadí, líznu si trošku na vaše zdraví. A copak bych jinak pro vás... Slyšíte ty ptáčky? Vždycky, když režírují nějaké pěkné povídání třeba o lásce, o rozkvetlé louce nebo

o lípách plných včel, otevřu okno a ono je to tam slyšet, jak v parku hvízdá kos, kuká kukačka, cukruje hrdlička, pokřikuje straka, čimčarará vrabčák. To se to pak našim váženým a milým posluchačům pěkně poslouchá. – A copak že jste přišli? Budete něco pěkného povídat? Nebojte se, já vám to zrežírui a ono to dobře dopadne.“

„Přišli jsme pro vás, paní režisérko, máte se dostavit ke generálovi. Chce s váma mluvit.“

„Ke generálovi? Opravdu?“

„Ke generálnímu řediteli, my mu říkáme generál.“

„Ach tak, už jsem se lekla, že budu muset narukovat. – Tak to bude určitě kvůli květnovému povstání. O květnovém povstání totiž toho vím ažaž. Nejvíc ze všech zaměstnanců z celého rozhlasu, protože jsem byla očitým svědkem, a dokonce účastnicí. To já jsem tenkrát – to jste vy dva ještě nebyli ani na houbách – volala: Na pomoc bojující Praze! Nacisté už tloukli na dveře a Pražané povstali. To já říkávám vždycky, když je výročí, jak to tenkrát bylo, když se to stalo, aby to všichni věděli, i vaše, chlapci, generace, aby to věděla, i ty děti, co se teprve narodí, aby to věděly a nezapomněly. Aby se poučily, a už nikdy. Kdepak! Teď prý je zas nějaká revoluce, ale do Strašnic se to, myslím, nedostalo, cestou jsem žádnou nepotkala.“

„Už je po ní, paní režisérko. Co kdybychom vyrazili?“

„To bychom mohli, ale kam? Ach ano, za tím generálem, že ano. Kolik máme vlastně hodin?“

„Čtvrt na dvě a tři minuty, paní režisérko.“

„To to letí, před hodinou ještě tolik nebylo. Ani se nenadáme a bude neděle.“

„My vás tam, paní režisérko, na té židli s kolečkama doštucháme.“

„Jako vždycky, že. Vidíte, a já jsem si nenechala udělat hlavu, jak si ji jako vždycky nechávám dělat, když je to výročí. Myslela jsem, že je to výročí až za týden. Ale to říkání umím nazpaměť, řeknu to stejně pěkně jako loni i s neudělanou hlavou, aby se vědělo a nezapomnělo.“

„Ale ne, paní režisérko, květnové výročí ještě není, to je až v květnu, k panu generálnímu řediteli vás doštucháme.“

„Aha, k panu generálnímu řediteli, říkáte, tak to bych tu hlavu snad ani nemusela mít udělanou. A já jsem si myslela, že už je tu zase to povstání.“

Proč by nemohl být generálním ředitelem rozhlasu Metoděj Klepeta? Neváhal ani chvíli a nabídku, vlastně to byl příkaz, bez oka mrknutí přijal. Člověk, který si umí dokonale vyžehlit košili, může řídit i rozhlas. Letadlo by si netroufl, ale rozhlas? Vždyť má maturitu na jedenáctiletce, perleťové manžetové knoflíčky, solidní pleš a chuť do ředitelování. Člověk je přece tvor univerzální, le-daco snadno a rychle pochopí. Do kuchání slepého střeva by se také raději nepouštěl, ale řídit nemocnici se všemi těmi felčary a sestřičkami by určitě dokázal: Jen kuchejte, felčari, kuchejte, já to všechno řídím. Spravit hodinky nebo diferenciál, to je svízelná věc, na něco takového jedenáctiletka nestačí. Dát do kupy pořad Ze všech koutů nebo natočit reportáž z oslav letního slunovratu v Kaménce by si netroufl, zastavovat nebo pouštět páternoster taky neumí. Ale řídit veřejnoprávní rozhlas? Hračka! Na všechno tu má lidi, samé odborníky. Jemu stačí tvářit se na poradách generálněředitelsky, a to si už nacvičil doma v koupelně.

Být generálním ředitelem je povznášející, budí to respekt. Zaměstnanci jsou k němu zdvořilí, uctiví, vstřícní. Někteří mu říkají, jak je krásný, jak mu ty manžetové knoflíčky v rukávech vlastnoručně vyžehlené košile sluší, jiní mu zase říkají, kdo o něm za zády nepěkně mluvil, a to že by neměl. Všichni, kdo ho potkají, pozdraví první. Zdraví ho i ti, kteří ho předtím nezdravili. Záhy přišel Metoděj Klepeta na to, jak si má počínat. Některé povýšit, jako kupříkladu vyznamenaného Oskara Ostrého, jiným zvýšit plat, některé stačí pochválit; na druhou stranu však pokárat, snížit plat, přeřadit. Vyhodit! Tak na ně. Generální ředitel je mocný člověk.

Podřízení se ho bojí, společnost ho respektuje. I ta nejvyšší. Vždyť se stal její součástí. Generální ředitel veřejnoprávního rozhlasu je někdo! A rozhlas je jeho královstvím, panuje tady, je nejvyšším, nade všemi.

„Ať mi sem nějak dopraví paní režisérku Vožatou!“ přikázal jedné ze svých sekretářek. „Už jste to napsala, Šárko?“ zeptal se druhé, pěknější.

„Ano, pane generální řediteli, se dvěma kopiemi, jak jste přikázal.“

„Děvče, vy jste poklad!“ Pochvala je na místě, ale nepřehánět.

„Děkuji, pane generální řediteli.“

„Už jsem vám řekl, jak vám dnes ta blůzka sluší? Hlavně tady vpředu!“ Trochu si s pohlednou dívčinou zašpásovat hned pozvedne náladu.

„Děkuji, pane generální řediteli, ještě jste mi to neřekl.“

„Moc.“

„Děkuji, pane generální řediteli. – Pane generální řediteli, paní režisérka čeká v sekretariátu. Ve vašem sekretariátu generálního ředitele.“

„Tak ať mně ji sem, Šárko, šoupnou, režisérku!“

Paní režisérka Vožatá by se určitě dostala ke generálnímu řediteli i po svých, bez pomoci chlapců z údržby; vždyť byla ještě dostatečně čiperná. Občas by se přichytila zdi a nemusela by se vytahovat do ředitelského patra páternosterem, mohla tam vyjet obyčejným osobním výtahem firmy Otis. I po schodech by se tam došourala. Chlapci z údržby a její režisérská židle na kolečkách, to byl speciální dárek pana generálního ředitele zasloužilé rozhlasové pracovníci.

Jaké to bylo nečekané překvapení, když v pracovně generálního ředitele spatřila sedět za stolem – jako kdyby tam byl doma – svého milovaného Metodějčka, dítě přítelkyně a spolužačky z Vesny Áji Burešové, provdané Klepetové. Už ho dlouho neviděla a pokaždé, když si na něj vzpomněla a hledala ho v odkladišti hlasatelů, nikdy

ho tam nenašla. Vzápětí zapomněla, co tam vlastně hledala a odšourala se zpátky do studia sedm režírovat za zpěvu ptactva při otevřených oknech.

„Tebe sem taky pozvali, Metodějčku? To bude jistě kvůli květnovému povstání. Toho bych se ve snu nenadála, že tě tu potkám u pana generálního ředitele.“

„Já jsem, teto, generální ředitel!“ prohlásil pyšně. – Řekl jí „teto“, protože Šárka už tu nebyla, poslouchala za dveřmi, byli tu s tetou sami.

„No vida ho, chlapce netrpělivého. Tak z tebe se stal ředitel, a rovnou generální generál. Není to škoda, chlapče?“

„Proč myslíš?“

„Vždyť kdyby sis počkal, človíčku netrpělivý, mohls být po mně režisérem. Je to tuze pěkné povolání, poklidné a užitečné, takhle si režírovat ve studiu sedm. Když je venku pěkně, otevřeš si okna, naliješ si sherry do skleničky, ptáčci v parku cvrlikají a ty režíruješ, až se hory zelenají. Co víc bys chtěl od života...“

„Mám pro tebe, teto, smutnou zprávu,“ zvěstoval Klepeta ponuřým hlasem, v rukou si pohrával s podlouhlou obálkou nadepsanou jménem paní režisérky.

„Ale copak? Někdo umřel? Mně už přece všichni umřeli, příbuzní i známí, já už nikoho nemám, já už mám, chlapče, jenom tebe a tohle rádio.“

„Právě. Proto je ta zpráva tak smutná, a já kolem toho nebudu chodit jako pes kolem horké kaše... Už nemáš, teto, ani to rádio.“ Generální ředitel Metoděj Klepeta povstal a oficiálním hlasem pronesl: „Paní Májo Vožatá, jménem veřejnoprávního rozhlasu vám děkuji za vaši dlouholetou práci. Dočkala jste se zaslouženého odpočinku.“

„Počkej, co to říkáš? Odpočinku... Co to má znamenat?“

„Že jsi propuštěná. Máš padáka, teto! Vyhazov, konec s rádiem, šlus!“

„I ty šprýmaři. Tys byl vždycky veselá kopa, už jako miminko. Smál ses, až se ti dolíčky na tvářičkách dělaly. Takové tys byl sluníčko veselé, baculaté.“

„Žádný šprým to není, je to regulérní a oficiální rozvázání pracovního poměru. Odevzdejte mi, prosím, svůj průkaz zaměstnance, rádi vás tu uvidíme na vánoční besídce. Taky mladší pracovníci musí dostat šanci.“ Generální ředitel obešel stůl a podal paní Vožaté obálku s jejím jménem.

„To jako že už nejsem režisérkou? Jako že už nesmím do studia sedm? Sedmička je jediné studio v celém rozhlase, kde se mohou otevírat okna. – A co květnové výročí? To si pro mne přijedete do Strašnic? Jiný by to za mne neřekl tak autenticky, a kde je pak to poučení?“

„Oslava květnového povstání už se pořádat nebude. Nikdy. Slavit se budou výročí Vítězné revoluce, a té ses, teto, neúčastnila.“

„To je pravda. Ona nějaká je? A mně nikdo nic neřekl. Kdybych to byla bývala věděla, určitě bych se jí s mikrofonem v ruce zúčastnila. Così se mi k sluchu doneslo, ale to víš, Strašnice...“

„Revoluce už byla. Jinak bych nebyl ředitelem, nýbrž hlasatelem, který čeká, až nějaká paní režisérka odejde do penze na zasloužilý odpočinek.“

„Aha. Tak to je dobře. Je vidět, že se poučili a že jsem nemluvila jen tak do větru. Revoluce přinášejí štěstí pro všechny. Hlavně pro ty, kteří přežijí. Revoluce je dobrá věc, ale musí zvítězit spravedlnost, jako tenkrát v květnu.“

„Však už zvítězila.“

„Už zvítězila? A vidíš, mně o tom nikdo nic neřekl. Spravedlnost vždycky zvítězí. Ještě se nestalo, že by spravedlnost dostala na frak. A taky pravda vždycky zvítězí. Však to má pan prezident vyšitě na praporu. Nemáš tady trochu sherry, Metodějčku? Najednou mě popadla žízeň na sherry.“

„Jenom koňak, teto. Nebo whisky. Nebo gin. Nebo vodku. Nebo slivovici.“

„Kdepak, alkohol já nepiju. Nikdy!“ řekla paní Mája Vožatá, nechala svoji okolečkovanou židli stát v generálněředitelské pracovně a nikým nezadržovaná odšourala se k páternosteru.

„Taky mladí mají právo na trochu toho režírování!“ volal za ní generální ředitel, když sjížděla do hlubin.

„Já jenom, aby se nezapomnělo. Lidé rádi zapomínají,“ volala paní režisérka vzhůru do nedohledných výšin. Ve svém prvním patře zapomněla vystoupit a sjela až dolů, na samé dno. Kabinka se posunula vodorovně doprava a začala stoupat jako obvykle.

Ve studiu sedm otevřela paní Vožatá všechna okna, nalila si vrchovatou skleničku sherry a v láhvi už nezbyla ani kapka. Posadila se na židli mistra zvuku, a než dopila, naslouchala cvrlikání zpěvného ptactva v parku a udiveně kroutila hlavou. Pak se doštrachala do garáže, nastartovala staříčkový mercedes a vydala se po vyježděné trase do Strašnic. Tudy nezabloudí, ještě se nestalo ani jednou, že by zabloudila. Ve Strašnicích má vilu po tatínkovi Viktoru Vožatém, majiteli továrny na výrobu rybářských prutů ve Žďáru nad Sázavou. Ale to bylo už před válkou, za první republiky...

Jenomže tentokrát – poprvé v životě – paní Vožatá cestou od rozhlasu do Strašnic zabloudila. Ani jí to nepřišlo, že jede hodně dlouho a nikde žádné Strašnice. – Jela dál, město už měla dávno za zády, jela a jela, u benzinové stanice Benzina natankovala plnou a dál ujížděla, dál a dál, co nejdál; pak ještě pumpy Agip, Shell a BP a stále dál se hnala Mája Vožatá ve staříčském, ale spolehlivém mercedesu, který jí koupil tatínek za maturitní vysvědčení, až dojela k moři. Přejela hranici možného a ocitla se v nemožném. Odtud ani návrat už není možný. Silnice skončila, konec světa. Za značkou zákaz vjezdu byly jenom pinie, duny a pláž. A nekonečné moře. Vystoupila z auta, dveře nechala dokořán. Zula boty, rozběhla se po pláži až k prvním vlnkám chřestícím ohlazenými kamínky. Tady to přece zná, ty pinie a duny bílé, oblázky na pláži, drobné mušličky a vyvržené chaluhy, sem přece jezdívali s tatín-

kem a s maminkou na prázdniny. Každé léto sem jezdili, když byla Mája malá, maličká.

Docela malá Mája si postavila zámek z písku, kamenů, piniových šišek a naplaveného dříví, vyzdobila ho mušlemi, sklíčky ohlazenými mořem, a pak se do toho zámku nastěhovala s veškerým služebnictvem.

„Tady budu bydlet až do smrti,“ rozhodla se paní Vožatá. „Odtud mne nikdo nevyžene.“

Kdekdo si myslí, že být prezidentem je nějaká slast, cosi úžasného, že prezident může všechno. Být nejvyšším ve státě že přináší každodenní blaho: ráno, v poledne, večer, ba i v noci. Liché jsou to představy lidu obecného. Tak ať si to aspoň jeden den zkusí!

Dušánek se už ze svých traumat zotavil natolik, že mohl konečně začít s prezidentováním. Ještě nikdy předtím prezidentem nebyl, takže se musel všemu prezidentskému učit od základu. Bylo to pro něj, mistra zvuku, velice obtížné. Jaké štěstí, že zároveň s prezidentem Bouchalou nepopravili také Nykla Nyklíčka, že ho pro Dušánka ponechali naživu. Co by si teď bez něj, věrného služebníka, počal? Kdo by mu to všechno řekl, co a jak? Prezidentování, to není jenom jezdit si na zámek do Velkých Šírých Rodných Lánů, lelkovat a v zahradním domku na vrzavém loži svádět přítelkyni Ráchel Pospíšilovou! To si mohl dovolit na začátku, když mladá revoluce teprve zvítězila a státní aparát se přeskupoval, vytvářel nový, protože všechno bylo nové a lepší, vždyť revoluce všechno vylepšila, jenom něco, co revoluci prospívalo a fungovalo – kupříkladu pan Dostálek přezdívaný Mydlář a jeho čtyři pacholíci, nebo Nykl Nyklíček či Bernardýn v Lidovém domě a další a další –, to se měnit nemuselo.

Nykl Nyklíček ví všechno. Ví toho víc, než věděli všichni prezidenti, co jsme jich jen v naší krásné vlasti měli; prvním panem prezidentem počínaje a konče Bořkem Bouchalou, který na hradním

nádvoří tak nešťastně skončil. Protože Nykl Nyklíček je člověk vzdělaný a zvědavý, a než by si někdy ve volném čase odskočil do Vikárky a při čtvrtce bílého klábosil s panem Broučkem o nicotnostech, raději zaběhne do knihovny trochu si zabádat, aby věděl o správném prezidentování ještě víc, než ví. Nejrady by pana prezidenta někam odsunul, uložil ho stranou a dělal to za něj sám, vždyť to umí stokrát líp než on. Jenže to nejde. Prezident je cosi nedotknutelného, je to státní symbol jako vlajka nebo korunovační klenoty, prezidenta nejde strčit někam do šuplíku, ani kdyby si o to sám řekl, a vzít to za něj. Prezident musí prezidentovat a Nykl Nyklíček je tu od toho, aby prezident prezidentoval správně. I přestože má k prezidentování odpor. – Nedá se nic dělat, pane prezidente, jednou jste pan prezident a povinnost je povinnost.

Hlavní důraz kladl Nykl Nyklíček na zvedání dětí, což kladl před rovněž významné kladení věnců. Děti musí být předškolního věku, umyté a učesané, oblečené nejlépe v národním kroji kyjovském, ale může být i hanácký nebo chodský, důležité však je, aby byl národní, a děti opentlené pentlemi, znalé chůze po vlastních nožkách, aby mohly přiběhnout a radostně vztáhnout ručky. Nesmí to být překrmení napapánci, nýbrž děti štíhlejších postaviček a nevelkého vzrůstu, přednost mají holčičky v sukénkách. Zvedaná holčička v sukénce a opentlená vypadá na obrazovce mnohem lépe než sveřepý rošťák v džínkách pod pupkem, s poklopem až dole mezi kolena a čepicí kšiltem dozadu.

Zvedání dětí nelze nacvičit s atrapou dítěte, jak se nacvičuje kladení věnců s atrapami věnců. Dítě je živá bytost, každé je jiné, a to nejen vzhledem, nýbrž i povahou, temperamentem. Může se stát – a nejednou se stalo –, že se vyděšené dítě před tolika lidmi a televizními kamerami strachem rozpláče a zmáčí panu prezidentovi kravatu a klopky u saka. To je potom malér. Jednou se dokonce panu prezidentovi Bořku Bouchalovi přihodilo, že se mu v momentu zdvihu jeden chlapeček – vidíte, chlapeček! – samým vzrušením

počůral. Muselo se běžet pro suché oblečení, muselo se počůraného pana prezidenta v ústraní převlékat. Takovéto okolnosti při zvedání dětí nelze předvídat, nelze je nikdy vyloučit. Proto je zvedání dětí snad nejobtížnější prezidentskou povinností a je třeba nacvičovat s živým dítětem.

Naštěstí se na Hradě vyskytuje andílek Vlasty Revoluce, Jenůfka. Zvedání jí nedělá žádné problémy. Jenom ta sukýnka a pentle jí příliš nevoní. Když jí ale slíbili, že po zvedání bude smět s Palem Lovečkem spravovat motorku, svolila. Ale bez pentlí!

Kladení věnců není disciplína tolik náročná. Věnce totiž kladou vybraní vojáci hradní stráže. Pan prezident pouze k věnci přistoupí a urovná mu stuhu. Urovnat ji musí v každém případě, i když je urovnaná dost už při položení, což se začasté při kladení stává. V takovém případě musí pan prezident stuhu vzít do rukou a předstírat, že ji urovnává. Pak se musí uklonit věnci a správně poodstoupit. Zde odpadá nebezpečí, že bude pan prezident nějakým vzrušeným chlapečkem počůrán. Ovšem před klopytnutím žádného prezidenta neochrání vůbec nic.

Ke správnému prezidentování patří také kancelářské práce: podepisování vybraných listin na patřičné místo. A to už je, panečku, něco! Odehrává se to v pracovně pana prezidenta, pod státním znakem a praporem republiky, teď k tomu ještě přibyl prapor revoluce umně naaranžovaný, aby trochu překrýval státní prapor, ale ne moc, aby se dobře vyjímal na televizních a filmových záběrech. V pracovně je také dobře viditelný portrét paní Alžběty Beránkové, rozené Podivínské, barevný, v dosti širokém zlatém rámu. Až se Dušánek ožení, přibude hned vedle matčina portrétu portrét prezidentovy manželky, také barevný, o materiálu a šíři rámu není ještě rozhodnuto. Dále je v pozadí pracovny vidět *Ottův slovník naučný* kompletní i s dodatky, Brehmův *Život zvířat*, *Zápisky z cest Václava Klause* zabírají celou polici podél pracovny, v koutku se krčí *Babička* Boženy Němcové s Kašparovými ilustracemi. Vše pečlivě

uspořádáno pečlivou rukou Nykla Nyklíčka. Za psacím stolem tráví Dušánek většinu času – pokud ho pořád někam neodvážejí černou limuzínou. U psacího stolu musí podepisovat: zamítnutí žádostí, vyhovění žádostem, povolení bez prodlení, státní smlouvy, jmenování, gratulace a abdikace, kondolence a jmenování, zákony a nařízení, vyhlášky a dekrety, poděkování a oznámení, diplomy, oficiální dopisy, depeše... Mnohé listiny mají hlavičku pana prezidenta, vyraženou a ozlacenou, na ručním papíře z Losin. Nykl Nyklíček mu pokaždé ukáže, kam se má podepsat, aby to ten popleta nepopletl.

Dále musí Dušánek přijímat státní návštěvy, všelijakým cizím ministrům, prezidentům a diplomatům, kteří ani neumí pořádně česky, nebo dokonce vůbec česky neumí, ukazuje čestnou rotu hradní stráže v pozoru, katedrálu zvenčí, zoologickou zahradu – zrovna se mrožům vylíhlo mrožátko –, z Petřinské věže ukazuje státním návštěvám krásnou vyhlídku na město a okolí, taky kostru velryby v Národním muzeu Aloise Jiráska a sochu Brunclíka na Kamenném mostě.

Mnohdy není jiného zbyetí než zajít do Národního divadla na nějakou tu *Rusalku* či *Prodanou nevěstu* nazývanou láskyplně „Prodanka“, či na koncert *Z českých luhů a hájů* do Rudolfiny, pokud o něco takového projeví návštěva zájem.

„Ale na fotbal mě, Nykle Nyklíčku, nedostanete.“

„Je mi líto, pane prezidente, ale musíte. Fotbal je důležitější než Prodanka s Rusalkou a luhy dohromady. – Ostatně není to fotbal, to by museli běhat po trávníku a kopat do míče. Je to hokej. A vy na něj půjdete! To se jezdí po ledě na bruslích bez koleček, s holí v ruce.“

„Ani tam nepůjdu. A nepůjdu. A nepůjdu!“

„Půjdete, musíte! Je to náš národní sport, hokejem začala naše vítězná revoluce! Bez hokeje byste, pane prezidente, nebyl... panem prezidentem.“

„Máte pravdu, Nykle Nyklíčku, bez hokeje a vítězné revoluce bych nebyl. Jde se na hokej.“

Po hokeji (jedni vyhráli, druzí prohráli) byla recepce Svazu alternativní potrawy na Žofíně. Účastnil se jí v doprovodu matky a přítelkyně. Podávaly se květiny rozmanitě upravené, larvy, kukly a brouci, mravenci, housenky a jako desert včely medonosné bez žihadel, alternativní potraviny.

„Tak u tohohle já být nemusím!“ prohlásila paní Beránková už ve dveřích a nechala se odvézt na Hrad. Odebrala se do svých komnat a nechala si přinést cmundu a láhvovou dvanáctku. Něco takového si pan prezident dovolit nemohl.

Dušánek s Ráchel setrvali, konečně spolu, bez maminky. Ovšem mravence v marinádě a larvy lumíka náročného polknout nedokázali. Nejraději by nepozorovaně vypadli a jen tak se dívali do vody, jak se třpytí, jak se v ní hvězdy a světla velkoměsta odrážejí, v řece plynoucí, ve vlnách. Jenže panu prezidentovi se nemůže nikdy podařit nepozorovaně vypadnout, zmizet po anglicku. Pana prezidenta ze všech stran pozorují bedlivé oči a zpozorují každý jeho úmysl.

„Ještě tak slabou hodinku,“ rozhodl Nykl Nyklíček, „dřív by to bylo moc brzy.“

„Nykle Nyklíčku, prosím, prosím...“ zaškemrala Ráchel a udělala prosebné oči.

„Prezidentování, slečno Pospíšilová, není žádná legrace. Prezidentování, to je řehole!“

„To věru,“ povzdechla si Ráchel posmutněle. „Řehole...“

Trpělivost růže přináší, jenže co s růžemi? Ráchel byla trpělivá dost a dost. Dokázala se vcítit do Dušánkovy nelehké situace hlavy státu, dokázala se vcítit i do jeho rozpoložení. Lze se vůbec někdy zbavit traumatu z tak fatálních událostí, jaké musel přestát a přežít? Koho z nás odřízli v posledním okamžiku z šibenice? Kdo z nás zažil něco podobného a zdolal to ve zdraví? Který z psychiatrů je natolik znalý, aby mohl říct: Tento pacient už není pacientem, tento člověk je zdrav! – Ráchel do jisté míry také chápala, že vztah matky k synovi,

kterého vychovala sama, bez otcovského podílu, může být dosti svérázný, majetnický, zaslepený a netolerantní. A také vztah syna k dominantní a hýčkové matce nemusí být zrovna jednoduchý... Ale sebetrpělivější trpělivý a sebechápavější chápavý trpělivost a chápavost časem ztrácí, a trvá-li to dlouho, stane se netrpělivým a nechápavým.

Ráchel bloumala po Hradu jako bludná duše bílé paní Perchty zazděné. Chodbami bloumala a chodbičkami, komnatami neobydlenými a zákoutími zastrčenými, schodišti a sklepeními, z oken vyhlížela, po ptácích se dívala, takoví bílí tudy poletují a pokřikují po sobě, v podhradí se hemží lidé, chodí sem a tam, míjejí se a potkávají, za ruce se vodí, do očí si hledí, kávu pijí, psy peskují, po psech uklízejí, v autech jezdí a v tramvajích, pivo pijí a cosi pojídají z papírových kornoutů, ptáky v letu krmí nedojedky... Ráchel sama po Hradu bloudí, ale je to lepší, než kdyby si povídala s tchyní netchyní o klepání koberců za ranního kuropění, před revolucí, během revoluce a po ní.

Jednoho krásného dne, zrovna přšlo, blýskalo a hromy byly, přestala Ráchel Hradem bloumat a rázně vykročila. Rozrazila dveře kanceláře prezidenta republiky, odstrčila nejhlavnějšího tajemníka a ceremoniáře Nykla Nyklíčka nakloněného nad ležstý prezidentem republiky právě podepisovanými, popadla Dušánka za ruku – pero mu z ní vypadlo, ale vždyť jsou i jiná péra – a vyvlekla ho z pracovny. Vláčela prezidenta republiky hradními chodbami a komnatami průchozími, po hradebních schodištích nahoru a dolů, podél místností uzavřených i otevřených, skrz ložnice neobydlené, zatuchlé, podél skladišť a kanceláří, kličkovala všelijak a pepř za patami rozsypávala, aby unikli Nyklovi Nyklíčkoví, než se vzpamatuje a svolá pochopy, stráže, stopaře, detektivy a policejní psy, protože byla právě unesena a je unášena hlava státu.

Vůbec se nebránil, poslušně cupital za svou únoskyní, jenom mu trochu dělalo starost, jestli se na něj Nykl Nyklíček nebude zlobit.

Zrovna podepisoval závažný dokument, pakt o neútočení s Republikou Horní Gavotta, ale podpis už nestačil dokončit. Stihl napsat jenom „Dus...“, a pak se na papíru místo háčku udělala čára až k dolnímu okraji, jak byl smýknut svojí milovanou bytostí. Pero přitom upustil, snad neupadlo na podlahu a neulomilo si zlatou špičku, bylo by jí škoda. Co teď s tím? Snad na nás Republika Horní Gavotta nezaútočí...

Ráchel vlekla pana prezidenta nejdřív zastrčenými chodbami a pak podivným schodištěm neuklizeným, zdivo z neomítnutých cihel se drolilo, už by to potřebovalo aspoň zamést, až ho dovekla do klenutého sklepení plného rozbitých hliněných nádob a myšího trusu, tady Ráchel musela rozsvítit baterku, aby viděli na krok a do něčeho nešlápli, aby nevrátili čelem do překážky, aby se nepřerazili, a stále ještě pádili, stále ještě nebyli u cíle, točným schodištěm do podsklepení plného všelijakého harampádí, krámů, které už dosloužily, ale předešlí prezidenti a před nimi králové se s nimi nechtěli rozloučit, vždyť by se to mohlo někdy hodit: polámaný palcát, neplatná koruna, rádio s vyhaslým magickým okem, rozeschlé necky a valcha dosud funkční, svářečské brýle s rozbitým sklem (stačí vyměnit), rýžový kartáč poněkud ošoupaný a jiné předměty, v tom kvalitě a ponurém osvětlení nestačil Dušánek všechny zajímavosti postřehnout, byl vlečen dál a rád se nechal vléci podsklepením až k hrobce Přemysla Myšky, praděda Přemysla Oráče, skutečného zakladatele rodu našich knížat, později králů a nyní prezidentů.

A hle, předvídavá Ráchel nejednala spontánně, únos prezidenta nebyl okamžitý nápad, vteřina vnuknutí a bezprostřední akce. Její bloumání Hradem nebylo bezcílné a nahodilé, únos připravila do všech detailů. Vedle hrobky nejstaršího historicky doloženého Přemyslovce uchystala pelíšek ze spacích pytlů Hradní stráže, koberců, dek a polštářů posháněných po hradních komnatách. Byly za tím patrný měsíce pečlivých příprav a nesmírného utajovaného úsilí. Myslela na všechno. I ten pepř potřebný na zneškodnění čichacích orgánů policejních psů nezapomněla v hradní kuchyni opatřit.

V samotných základech Hradu, v komůrce spoře osvětlené voskovicí zcizenou v katedrále, mrskla Ráchel Dušánkem do pelíšku, servala z něj prezidentský oblek a všechno ostatní, jenom s kravatou se nezdržovala a s ponožkami nesnadno sundatelnými, sukénku si vykasala a vhupla na pana prezidenta celá divá. Není divu po tolikém odříkání. Teď vzala věc do svých rukou. V prastaré kostnici je snad paní Beránková nenačapá.

Zápasili spolu, jako by šlo o život. Bylo to slastné. Milovali se mocně, a ještě, a ještě, a ještě... Zmoženi usnuli jeden přes druhou, jedna přes druhého, spleteni do klubíčka.

Činorodá Vlasta, Vlasta Zlámalová, Vlasta Revoluce – copak dělá asi? Češe si své rozčuchané vlasy a vzpomíná na staré časy, nebo někde u jezera do vody hledí vztekle, na stulíky stulené, na lekníny leklé? Není to tak dávno, kdy přesvědčeně a přesvědčivě v Lidovém domě hlásala: Něco se s tím už musí udělat. Čeho je moc, toho je příliš. Lid vydrží hodně, i štípání dříví na zádech, i sem tam nějaké to plivnutí do tváře. Ale pozor! Ono se to hromadí, ono se to sčítá, trpělivost má své meze. Lid už toho začíná mít dost. Čeho? Všeho: bezvládní a zkorumpované justiční mafie, nefunkční policie spřažené s organizovaným zločinem, absence parlamentu, zvlčilé armády bez velení, pokleslé kultury, kulhavého sportu a tělovýchovy, kácení stromů v lesích, zpozdilé dopravy i spojů, pokulhávající těžby uhlí a nerostů, energetiky v kolapsu, Michala Davida a také neobnovovaných obnovitelných i neobnovitelných zdrojů, přemnožených strak a holubů, anarchistů, automobilistů a cyklistů, hokejistů, krtečka, ekologů, egyptologů, etymologů a entomologů, zkrátka všeho!

Činorodá Vlasta všechno řídí, o všem musí vědět. Jenže toho všeho je tolik, že by se musela rozkrájet na velmi malé kousky, aby všechno stihla. Řídí se sice leninským, tuze moudrým heslem „Důvěřuj, ale prověřuj!“, a dobře ví, co ten lišák myslel: Nedůvěřuj nikomu! O to víc se Vlasta snaží prověřovat. Při bedlivém prověřování zjistila, že

se jí revoluce vymkla z rukou – pokud ji kdy v rukou měla –, že si žije vlastním životem. Dělá si, co chce, aniž by věděla, co chce.

Vlasta nebažila po moci ani po majetku, měla představu čehosi krásného, vzrušujícího, co dá smysl jejímu životu a přinese užitek ostatním. Revoluce má přinést spravedlnost. Přinesla? Byl nastolen spravedlivý společenský řád? Vláda padla, parlament byl rozpuštěn, místo toho je tu Demokratická revoluční rada státu; prezidenta popravili, novým je Dušánek; vojsko a policie stojí na straně vítězů, reakce je zašlapána do země, establišment utekl nebo byl popraven. Nikdo nevládne, panuje zmatek, revoluce je permanentní.

Tohle Vlasta chtěla, když v Lidovém domě třískala plyšovým krokodýlem do stolu? Revoluce vítězí, a nic nefunguje. Co bylo k popravení, je popraveno. Lid už to přestává bavit. Kdo se má pořád dívat na to, jak se hlavy s vytřeštěnýma očima kutálejí po zemi... Fotbal je zajímavější, nebo hokej. Přetavme gilotiny v hokejky! Zrušme trest smrti. – Když to Vlasta navrhla Revoluční demokratické radě státu, byla přehlasována. Bylo to poprvé, kdy rada odmítla její návrh. – Počkejme s tím ještě, paní předsedkyně, Vlasto milovaná, Revoluce, ještě je na tak radikální rozhodnutí moc brzy. Revoluce ještě stále pokračuje, bez gilotin a šibenic se žádná revoluce neobejde.

Utekla ze zasedání Demokratické revoluční rady státu, řízení předala místopředsedovi a pod záminkou nevolnosti odešla k jezeru. Bloumala podél jezera, do vody hleděla a bylo jí zle. Na nic jí bylo, na zvracení z toho všeho, ze sebe. Kdyby ji nepřešly romantické sklony, možná by uvažovala o skoku do jezera. Zanechat po sobě kola na hladině, utéci té strašlivé odpovědnosti. Napadlo jí v tu chvíli, že za to může, ona to zavinila, bez jejího žvanění v Lidovém domě, bez třískání krokodýlem o stůl by k revoluci nedošlo. Na Hradě by prezidentoval opilec Bouchala, establišment by si užíval svého postavení, tribun Lidu Petr Semlela by žvanil v televizi... Urnu s tělesnými pozůstatky Dušana Beránka by měla paní Beránková v obývacím pokoji. – Stálo

to za to kvůli Dušánkovi? Dušánek byl Vlastinou jedinou útěchou, útěchou vetchou. Mrtvých bylo víc, než by byl jeden Dušánek. Tisíce už jich byly. Dá se takhle počítat? Vlasta řídí revoluční radu, tlupu opilců, která si přisvojila veškerou moc. Pokud bychom pominuli revoluční úderky, jejichž moc je temná, nekontrolovaná a nekontrolovatelná. Moc sama pro sebe. Nahání hrůzu i Vlastě Revoluci.

Loudala se pěšinou podél jezera a vyhýbala se rezavým slimákům, kteří se sem doplížili bůhvíodkud. Daří se jim znamenitě, opanovali si nás. Neměla by je rozdupat, zašlapat do země? Jsou oboupohlavní, jakmile se dva potkají, už po sobě lezou. Revoluce se jich netýká. Jen by si zasvinila podrážky. – Vtom ji osvítilo shůry: Dušánek! Prezident! Prezidentské dekrety přece nemusí nikdo schvalovat, žádná rada. Mají platnost zákona.

Vlasta se zmocnila cizího kola, lehkomyšlně postávalo opřené o smrk, nezamčené, bez dozoru. Nasedla a šlápla do pedálů. V situaci bezprostředního ohrožení státu, při požáru či jiném živelném ohrožení, při pronásledování zločince, ohrožení zdraví nebo majetku je občan povinen bezplatně poskytnout pověřenému orgánu svůj dopravní prostředek na dobu nezbytně nutnou.

Situace byla vážná. Vlasta vyšlapala Nerudovou ulicí k Hradu, aniž musela slézt, vypůjčené kolo přitom nebylo opatřeno měničem převodů ani výpomocným elektromotorem. Vřítela se do prezidentské pracovny, odstrčila Nykla Nyklíčka a zadýchaná spustila:

„Dušánku, pane prezidente, musíme skončit s popravami. Okamžitě. Ihned!“

„Chápu, ale já jsem s tím nezačal,“ ohradil se Dušánek a pokračoval v podepisování rozsudků, které mu Nykl Nyklíček podstrkoval k podpisu. Po vyhrané revoluci neprobíhalo popravování tak spontánně jako na začátku, už se to neobešlo bez prezidentova podpisu. „Mně se to nelíbí už od začátku, ale tys přece tvrdila, že se nedá nic dělat, že se revoluce bez krveprolévání neobejde, co by to bylo za revoluci, dějiny že by se nám vysmály.“

„Já vím, Dušánku, jenomže ono se nám to zvrhlo. Už to konečně musí skončit.“

„Tak ať rada odhlasuje zákon, já ho podepíšu raz dva.“

„Jenže rada zákon o zrušení trestu smrti neschválila, všichni byli proti.“

„To je špatné, to je špatné, to se bude muset stínat dál.“

„Je tu jedna možnost, napadlo mě to u jezera: prezidentský dekret.“

„Prezidentský dekret? Já o tom nic nevím. – Nykle Nyklíčku, je to možné?“

„Je, pane prezidente. Existuje precedens. A je-li precedens, je i možnost. Žádný problém, hned takový dekret sepíšu.“

„A já ho hned, na počkání podepíšu.“

Než Dušánek s Vlastou vypili kávu, byl prezidentský dekret o zrušení trestu smrti na světě a Dušánek ho hned – ještě neměl dopito – podepsal. Vlasta vsedla do sedla a odjela k jezeru vrátit kolo. Doba nezbytně nutná uplynula.

Ještě nebyla pod kopcem, když do prezidentské pracovny vrazil bez klepání Pštros v koženém kabátě doprovázený dvěma revolučními úderníky také v kůži. Úderníci mlčky popadli zděšeného Nykla Nyklíčka, bránil se zuby nehty, na zem si sedl, stolu se držel, pana prezidenta se dovolával, a vynesli ho na chodbu, chodbami ho vlekli, až ho dovedli do příruční hradní mučírničky. Ale nic bolestivého tam s ním neprováděli, jen mu navrhli, aby si s nimi zahrál mariáš. Ve třech je to nejlepší, ale musí se to umět. Jenže Nykl Nyklíček mariáš neuměl. – Neumíš? Nevadí, naučíme tě to, Nykle Nyklíčku, ať chceš, nebo nechceš. Nevíš, kdy se ti to bude hodit.

„Nejseš ty nějaký ujetej, křapíku?“ zeptal se Pštros pana prezidenta. „Nejseš ty tak trochu na hlavičku?“ poklepal si na čelo, tůk, tůk, tůk.

„Co je, co máš? Snad jsem zas něco nezblbnul?“ polekal se Dušánek.

„Z tebe bych se posral, vole.“

„Tak mi to už řekni, kamaráde.“

„Cos to tady ušil za píčovinu, kemo?“

„To není žádná píčovina, to je dekret o zrušení trestu smrti. Dost už bylo toho zabíjení.“

„To že není píčovina? Já se z tebe poseru! Tak tebe odříznou od šibenice v hodině dvanáctý, a ty, vole, zrušíš trest smrti. Jen tak, mírnyx dýrnix škrkneš pérem, a po prdeli. Dyť ti hajzli si nic jinýho nezasloužej, než hezky cvak! Cvak cvak! Cvak cvak cvak! Jak chceš, aby tě poslouchali? Aby byl ve státě pořádek a všechno klapalo, jak má klapat? Hladil bys je hezky po hlavičkách, že jo, jen si krad'te, pane zloděj, ať máte nakradýno, jen si vraždi, pane vrah, stejně si ta kráva nic jinýho nezaslouží, šukej malý chlapečky, prcačkáři, jsou takoví pěkní, růžolíci, že jo...“

„Počkej počkej, tak to přece, tak to neto...“

„Když se takovej vrah jednou popraví, podruhý už nikoho neza-bije. Jasná věc. A je vod něho pokoj navždycky. Hotovo, vymalováno. Přes to nejede vlak.“

„Ale Pštrose, vždyť u nás se popravuje jak na běžícím páse, vždyť revoluce už zvítězila. A nikdo neví proč a zač? Víš, kolik nevinných už tahle revoluce spolykala...“

„A stěžoval si někdo? Nikdo! Tak vidíš.“

„Neblbni mi hlavu, Pštrose.“

„Hele, Dušánku Beránku, sleduj mě a dobře se dívej,“ řekl Pštros a docela zvolna, pomalu dekret roztrhal; nejdřív podél, pak napříč a pak na docela malé kousky, nepatrné kousíčky. Vyhodil je ke stro-pu, ale až tak vysoko nedoletěly, byly lehké, zvolna se snášely dolů. „Sněží!“ zasmál se Pštros. „Demokratická revoluční rada státu je proti a revoluční úderky, kterejm velím já, jsou taky proti. Revoluce eště neskončila. Tak co se střapíš, píčo!“

„Co mám dělat,“ přitakal pan prezident rezignovaně.

V Lidovém domě se Vlasta nemohla opít na maděru. Vždyť tam v extrovně každý pracovní den předsedá Demokratické revoluční radě státu, nejvyššímu státnímu orgánu, který za revoluce nahradil obě komory parlamentu i vládu se všemi ministerstvy. Jedno až tři pivka během zasedání rady, a dost! Žádná kořalička, mohla by ztratit glanc, a to si Vlasta Revoluce před radou nemůže dovolit. Ale teď se chce opít na maděru.

U Třaslavého oslíka je špeluňka na rozhraní Královských Vinohrad a Žižkova, poblíž náměstí Krále Jiříka, chodí se tam po schodech dolů a celé je to načichlé konopným kouřem. Hudba tam není příliš hlasitá, vesměs francouzské šansony, léta padesátá a šedesátá, minulé století, krapet nostalgie neuškodí. Seděli tam vesměs mladí lidé obojího pohlaví, pili kofolu, smáli se a kouřili trávu. Veselá společnost. Vlasta proti kouření trávy nic nemá, už to taky párkrát zkusila, ale neshledala na tom nic významného. Poprvé musela honem honem na záchod. Dnes neměla chuť na experimentování, chtěla se prostě a jednoduše, zcela nekomplikovaně opít kořalkou. Zpít se do němoty. Sama. Jeden stůl byl prázdný, pro ni nachystaný. Číšník byl zdvořilý, měl elegantní černou zástěru a vyžehlenou bílou košili.

„Co to bude, madam?“ zeptal se částečně francouzsky.

„Jedno pivo a jedna hodně velká kořalka.“

„Kořalek je, milostivá, druhů habaděj. O jaký způsob kořalky ráčíte mít zájem?“

„Tu nejsilnější, co máte!“

„Tak to by mohla být wódka ekstra mocna, v Katovicích vypálená z černého uhlí,“ navrhl číšník. „Nic silnějšího nemáme, nic silnějšího neexistuje.“ Mrknutím oka nedal najevo, že Vlastu poznal. Bylo by moc divné, kdyby nepoznal Vlastu Revoluci! Byl to sklepník zdrženlivý, s manýry, nehodlal otravovat celebritu žádostí o autogram. I celebrity jsou lidé jako my a někdy se potřebují zhluboka napít. Do hospody se chodí kvůli tomu a ne kvůli rozdávání podpisů. Sklepník může být rád, když k nim celebrita zavítá.

„Tak dobře, jedno pivo a velikánskou extra mocnou,“ objednala si a nemohla se dočkat, i když byl číšník velice hbitý, hbitější než kterýkoli jiný. – Vzápětí si objednala ještě jednu kořalku, a ještě jednu, a ještě a ještě, pivo upíjela zvolna, už bylo unavené, zprčené, na spláchnutí kořalky však dobré dost.

Hodinku takto nasávala a stále to ještě bylo dobré. Prohlížela si obrázky oslíků na zdech, obrázky vyvedené různými technikami: fotografie, lepty, kresby tužkou, uhlem i perem, malby olejové, akrylové i akvarely, dokonce plastika reliéfní zdobila protější stěnu. Námět jen jeden: ušaté zvíře, kterému se křivdí. Zpočátku byli oslíci zasmušilí, nevšimaví, zahledění do sebe. S postupem kořalky se začali projasňovat, jejich tváře dostávaly výraz vstřícnější a vstřícnější, a když byli k zulíbání sladcí, vytrhl Vlastu z oslího okouzlení věčný hlas muže hubeného, s propadlými tvářemi, poněkud ošuntělého zevnějšku.

„Máte to tu volný?“

„Kde?“ nechápala zprvu, nač se ptá. „Ach ták! Jasná věc. Je to tu úplně nejvolnější. Pocem, Františku! Tebe já znám, tebe jsem já už někde aspoň jednou viděla. Nebo dvakrát? Že ty seš štamgast z Lidáku?“

„Těsně vedle. Do Lidáku bych nevlezl, ani kdyby tam dávali pivo za polovičku.“

„Vidíš, a já tam musím fírat každej den. Jako ten havíř do solnejch dolů...“

„Šroubovali jsme spolu lavici obžalovaných u zemskýho soudu,“ připomněl příchozí.

„Opravdu? U zemskýho soudu? Tak to ty budeš můj důvěrně známý Palo Loveček. Ten s tím šroubovákem. Nebo ne? Šroubovali, šroubovali, ale nevyšroubovali, protože to bylo extra mocně zašroubovaný.“

„Nejsem Palo Loveček, vždyť ten tam nebyl.“

„No jo... Dušánek? Ten tam byl, Beránek Dušánek.“

„Ten tam byl, ale ani ten já nejsem.“

„Voda! Už to mám, samá voda, samá voda, ty seš Voda, ta svině prokurátor. Noční Voda. Tebe nemám ráda. Ten tam taky byl...“

„Ted' bych se měl urazit.“

„Pocem, neblbni, tak nejseš ta svině Voda. Tak mě nenapínej a řekni to!“

„Skokan. Květoslav Skokan, redaktor z *Posledního slova*.“

„Ha! Ty můj kluku zlatej, dej si se mnou kořalku. Extra mocná, z uhlí vodka.“

„Vudka gřeje, vudka chlodži, vudka nigny nězaškodži,“ zarecitoval lokálkář foneticky, aby dal najevo své polyglotství. Takto se vytahoval před ženami a u některých to zabíralo. Skokan byl lovec. Založením i profesí. Lovil témata pro své sloupky a podčárníky, příběhy jednoduché i složitější, silné zážitky, a také přítelkyně lovil. Přítelkyně na jednu noc. Zdá se, že dnes bude úspěšný. Také snadný úlovek se počítá a Vlasta v tuto chvíli a v tomto stavu vykazovala všechny znaky lehce ulovitelné kořisti. Pokud ovšem také ona není na lovu. Vyloučit se to nedá. To by pak lovec lovce ulovil.

Probudila se v rozlehlém pokoji s vysokým stropem, parkety naleštěné, bez koberce, bez obrazů, žádné záclony ani závěsy v oknech. Za okny obloha modrá, denní, přeškrtnutá bílou čarou za letadlem, které už vyletělo ze záběru. Jediným nábytkem je stůl a jedna židle, na stole noutbúk, hromada papírů, stolní kalendář s krásami naší vlasti, púllitrový hrnek a krabice s jablečnou šťávou nebo už bez jablečné šťávy. Pokoj zavilého minimalisty.

Ležela na rozlehlé matraci přikrytá chlupatou, hebkou pokrývkou revoluční barvy – krev Lidu prolitá za šťastné zítřky, za svobodu. Vedle matrace hromádka povědomého šatstva a prázdná krabička od prezervativů... Ano, už si vzpomíná. Bylo to pěkné. Líbilo se jí to. A nečekané. Neočekávané a nezamýšlené. Vždyť se chtěla u Třaslavého oslíka jenom opít. A hle! Rozkoš nepřináší jen vítězství v revoluci...

„Díky, Vlasto,“ řekl Skokan, když spolu v kuchyni vypili po láh-
vovém pivu a snědli tři volská oka na špeku. „Bylo to pěkné. Moc
pěkné to bylo.“

„Mně se to taky líbilo,“ řekla Vlasta. „A nikdo přitom nepřišel
o život.“

IV

Kdyby se byl býval bývalý tribun Lidu Petr Semlela přidal k revoluci, tak jako se k ní přidal veškerý Lid, byl by z něj dneska zasloužilý revolucionář s významnou funkcí, mohl jezdit s Dušánkem a jeho partou do Velkých Šírých Rodných Lánů a procházet se v zámeckém parku, pít čokoládu ke svačince a loupat si svůj vlastní pomeranč, naslouchat kukaččímu kukání a skřehotání žabiček v zámeckém rybníčku. Kdyby se přidal ve správnou chvíli k vítězí revoluci, mohl z něho být pán. Určitě by zasedal v Demokratické revoluční radě státu, a je docela možné, že by byl dokonce jedním z jejích místopředsedů. Jenže „kdyby“ nefungují, to ví každé dítě, a tak Semlelovi, který se v pravou chvíli k revoluci nepřidal, nezbylo, nežli se stát kontrarevolucionářem. Protože cosi mezi, pozice nezaujatého pozorovatele, neutralita, anirybaanirakovština se v revoluci netrpí. Kdo nejde s námi, jde proti nám. I kdyby proti nám nešel.

A kontrarevolucionářům po vítězné revoluci nezbývá než se uchýlit do podzemí – těm statečnějším, pokud se jim podaří uniknout gilotině – a podvratnou činností revoluci podvracet. Nebo v pravou chvíli uprchnout do exilu a oddat se svízelnému osudu exulanta.

Ačkoli na tom tribun Lidu nebyl finančně nejhůř a mohl si dovolit, co si prostý Lid dovolit nemohl, vrtulník nevlastnil. Ale ne proto, že by si takovou hračku nemohl koupit, peněz měl dost, jenže nerad létal. V letadle se mu tajil dech, tma se mu dělala před očima už při pohledu ze čtvrtého patra. Nikdo mu nedokázal vysvětlit, proč se kovový předmět značné tíhy dokáže udržet ve vzduchu pouhou rotací ohebné vrtule. Jenže někdy se v lidském životě vyskytne chvilka, kdy úvahy o fungování helikoptér nejsou na místě; jde-li o kejhák, snadno se snese temno před očima i zatažený dech. Ve

vedlejší vile sídlil nadšený aviatik, obchodník s petrolejem a jinými ropnými výrobky, na jehož jménu nezáleží, protože ani on si na něm příliš nezakládá, majitel tří helikoptér a letadélka Káněte. V neblahé hodině se bezradného Semlely ujal. Byl to poslední z přemíry vrtulníků, který se toho dne ve čtvrti nejzazobanějšího establišmentu vznesl k blankytné obloze. Zatímco všechny mířily na západ, tento vrtulník se vydal směrem východním.

„Kampak, Richarde?“ zeptal se pobledlý Semlela nejmenovaného obchodníka s petrolejem. „Nebylo by lepší na západ?“

„Nebylo, vole. Mlč a buď rád, že jsem ti zachránil holej, vole. Co bych dělal na západě, když mám prachy, vole, za Uralem.“

„Chápu,“ řekl Semlela a zmlkl. Mlčel po celou dlouhou cestu s kratičkým mezipřistáním v Minsku, museli doplnit pohonné hmoty, ani malou svačinku si nedali.

S téměř prázdnou nádrží přistáli na heliportu opevněného pozemku s usedlostí nedaleko obce Jagodovo, dobrých sto padesát bilských verst od Kosigynova na řece Kambyle, jejím horním toku. Zde měl nejmenovaný obchodník s petrolejem Richard svoje letní sídlo. Petr Semlela zde svoje letní sídlo neměl.

„Co teď budeš dělat, vole?“ zeptal se ho obchodník s petrolejem.

Semlela pokrčil rameny. Bezradně. Protože nevěděl, co teď bude dělat.

„Máš nějaký prachy, vole?“

„Moc ne...“

„Tak to máš blbý, vole. Zvu tě, vole, na věču, vole.“

K večeri byla spousta jídla všelijakého, dubový stůl se téměř prohýbal – obrazně řečeno –, služebnictvo divže se nepřetrhlo. Mělo špatné svědomí, pána nečekalo tak brzy, nemohlo tušit, že v jeho zemi vypukne revoluce. Ukradlo totiž ze stříbrného příboru malé lžičky, vyměnilo je za vodku a tu vypilo; ukradlo také obraz svatého Grigorije na draku od Mistra Lepuškina a Malevičův Kosočtverec. I tato umělecká díla služebnictvo vyměnilo za vodku a vodku vypilo,

ani kapka, kapička nezůstala. Služebnictvo se bálo odhalení a přísného pokárání. Ale copak si jinostranné blahorodí může pamatovat, čím si předloni míchalo kávu a nač hledělo na stěně? Jeho blahorodí na zločiny zatím nepřišlo, třeba na ně ani potom nepřijde.

„Kam teď pudeš, vole?“ zeptal se zvědavý hostitel.

Semlela pokrčil rameny. Bezradně. Protože nevěděl, kam teď půjde.

„Můžeš tady přespat, vole. A nemusíš, vole, za to platit. Je to zadara.“

„Děkuju.“

„To je dobrý, vole, lidi si maj, vole, pomáhat, vole. Kdybych já byl ve sračkách, vole, taky bys mi, vole, pomoh, vole. Že jo, vole?“

„Pomoh, vole.“

Ráno se Petr Semlela probudil v posteli s nebesy a bylo mu docela dobře, tělesně. Duševně na tom nebyl nejlíp. Nevěděl kam se vrtnout, co dělat. – V jídelně bylo prostřeno pro jednu osobu, pro Petra Semlelu: kaviár ve zlaté zadělávací míse, tři volská oka na slanině, chleba komisárek už nakrájený, čaj s rybízovou marmeládou, šunka a ryzce v octě.

„Pán už snídal?“ zeptal se služebnictva.

„Bárin velkomožný se omlouvá, vaše blahorodí, že s vámi snídat nebude. Odpočívá znaven letem,“ vysvětlilo služebnictvo.

„Počkám na něj v knihovně,“ oznámil Semlela služebnictvu po jídle.

„Obáváme se, blahorodí,“ řeklo služebnictvo, „že to nepůjde, protože bárin bude na cestě do Moskvy.“

„To se mi hodí, tak to pojedu s ním.“

„To zřejmě nepůjde, blahorodí. Náš bárin, blahorodí, do Moskvy neodcestuje, zůstává v Jagodovu, vy bárin velkomožný se vydáte na cestu do Moskvy, stolice naší vlasti, Svazu euroasijských demokratických republik. To bude pro bárina nejlepší řešení, vzkazuje bárinovi bárin. Máme bárinovi ukázat cestu,“ řeklo služebnictvo,

vtisklo Semlelovi do rukou igelitovou tašku se svačinkou, vyvedlo ho k bráně a ukázalo na tajgu před nimi. „Stále na západ, blahorodí, nemůžete zabloudit. A kdybyste zabloudil, však se někoho zeptáte, každý v tajze ví, kterým směrem je Moskva stolice. Náš bárin vám přeje, vaše blahorodí, šťastnou cestu.“

Tímto neobvyklým způsobem začal Petru Semlelovi krušný život exulanta. – Naštěstí měl zkušenosti s určováním světových stran nabyté v dětství na pionýrském táboře v Zálužném nad Moravicí a podle lišejníků na stromech a tvaru mravenišť poznal, kde je sever. Od severu odvodit ostatní světové strany už je pro inteligentního a vzdělaného jedince hračka.

Kdyby nebyl Petr Semlela v sibiřské tajze, nýbrž v prořídlem středoevropském lese, mohl usednout k jídlu na pařez. My bychom mu poradili, aby si – než usedne – pařez pečlivě prohlédl, aby se nedopustil podobné pošetilosti, jaké se před časem dopustil Dušan Beránek, když ho dva policisté požádali, aby si zul boty, a on usedl na pařez zcela čerstvý, prosmolený. V tajze, kde hodlal stolovat vyhládlý Petr Semlela, nemohlo k něčemu takovému dojít. Do těchto bohem i lidmi opuštěných míst nezavítá dřevorubec, jak je rok dlouhý. Tajga je obrovské území, nehostinné, pusté, liduprázdné.

Ostatně ani vesnice Jagodovo, kterou tribun procházel zrána, nebyla obydlena lidmi. Ve dřevěných roubenkách, na jejichž zápražích by čtenář klasické ruské literatury očekával bujaré mužiky v láptích a rubaškách barevnými bavlnkami vyšívaných, vodku popíjející z brambor vypálenou, žili jenom opuštění psi, živící se lovem myší, křečků, potkanů a jiných dostupných živočichů; v nouzi ani slimákem nepohrdli a hlemýžďe křoupali i s domečkem bohatým na vápník. O kaši z ječmene máslem maštěné, na mléce vařené, medem slazené se jim mohlo leda tak zdát. Také slepice tu žily zdivočelé, ovládané třemi kohouty bojovnými, kteří se mezi sebou nedokázali domluvit a vedli spolu šarvátky o slepice, každý se snažil přebat

slepice tomu druhému, druhý zase třetímu, aby jich měl co nejméně, nejlépe všechny, a tak se stal kohoutem největším a nejváženějším z celého Jagodova, kohoutem nejkohoutovatějším v okolí, a ostatní dva by ostrouhali kolečka. Jenže žádný kohout nevyroste do nebe a toho, který se nejméně naparoval, zakousl tchoř, vypil mu krev a nechal ho pohozeného na dvorku zarostlém přerostlou trávou, ať se o něj porvou psi. Však se taky porvali. Vyhládlí psi ani zdechlinou nepohrdnou.

Jakmile zvěřili Petra Semlelu a jeho igelitovou tašku, seběhli se ze všech stran a loudili a škemrali, aby se s nimi rozdělil. Přece nebude jíst sám, když oni jsou psi hladoví. Dal by jim kousek, co by nedal, jen kdyby věděl, kdy se dostane k další svačince.

„Tohle musíte pochopit,“ vysvětloval jim. „Vám nevadí, že ten kohout už začíná smrdět, klidně ho zhltnete i s peřím smradlavého. Vy si dokážete ulovit výživného potkana, čipernou myšku, křečka s torbami plnými zrní, ale co já, člověk městský, tribun Lidu, já zdechlinu nepožru, myšku neulovím, já jsem odkázán na supermarkety, restaurace a pekařství, na svačinky v igelitových taškách... Nic vám nedám, potvory!“

Jenže vykládejte něco takového hladovým psům sdruženým ve smečce! Loudili dál a sliny jim tekly z tlam, cenili zuby, tvářili se výhružně a drze, až došla Semlelovi trpělivost. Popadl klacek a důrazně jim pohrozil. Teprve pak stáhli ocasy a odpížili se do křoví.

Zprvu Semlela uvažoval, že by mohl v opuštěném Jagodovu pár týdnů pobýt, případně přezimovat, zvážit další kroky v exilu. Jenže kam by chodil na snídani, na oběd a na večeři? Kdo by mu chystal svačinku? Na druhou stranu v lidmi opuštěné vesnici nemusí stavět dům, stačí jenom některý si vybrat k bydlení. Ten nejkrásnější. Mohl by zorat kus pole, zasít pšenici, zasázet brambory, ochočit zdivočelé slepice, sníst nadbytečné kohouty, chovat králíky, zasadit rybíz a dělat z něj rybízové víno, opít se a zapomenout na vlast rodnou, zmítanou krutou, krvavou revolucí. To by však znamenalo dělit se

o všechno, co se mu podaří dobýt ze země dlouho nekultivované, se smečkou hladových psů. Do toho se mu věru nechtělo. Prošel Jagodovem s igelitkou přitisknutou na prsa, s pádným klackem v pravici. Ještě notný kus ho chtěvá psiska provázela.

Cesta nevedla daleko. Skončila na pasece porostlé půlmetrovými muchomůrkami zelenavými a trávou ostrřicí ostře nabroušenou. Byla to jedna z mála cest, které nevedou do Říma, ani do Kosyginova, ba ani do Moskvy stolice, k caru Ivanovi Líbeznému-Shovívavému, panovníku země širé, nejširší na celém světě – Svazu euroasijských demokratických republik. Je to svazek zemí, které se dobrovolně rozhodly poddat se caru demokratovi a stát se součástí říše, nad níž slunce nezapadá. Také tato tajga je její součástí.

Semlelovi nezbylo než pokračovat necestou směrem západním, protože si uvědomil, že bez lidí a jejich služeb nedokáže fungovat. Jak mu poradil blíže nejmenovaný dobrodinec a obchodník s petrolejem, zřejmě bude nejlepší usadit se v Moskvě. A tak šel a šel, obcházel rokle, přeskakoval potoky, prodíral se houštinami, sledoval lišejníky na kmenech sosen, břížek bělokorých a statných jilmů, kalín a buků, studoval tvary mravenišť, aby se držel směru a neodchýlil se od něj, aby měl sever stále po pravé ruce, aby nezbloudil a místo do Moskvy nedošel k Východnímu moři nepřeplovatelnému nebo do pouště vyprahlé jižní. Človíčka Holečka nepotkal, jen občas lišku Ryšku, ježečka Pícháčka, Finista, jasného sokola, pár sobolů, veverek habaděj, starého vlka Fedosju a jezevčí rodinu na pochodu za lepším ubytováním. Co s tím?

Když se začalo smrákat, pomyslel Semlela na večeři a začal se ohlížet po pařezu, na nějž by mohl usednout a pojíst. Když žádný nenašel, když si uvědomil svou pošetilost, vždyť do hlubin tajgy žádný dřevorubec, výrobce pařezů nezavítá, jak je rok dlouhý, usedl na vývrat a podíval se do tašky, co mu služebnictvo obchodníka s petrolejem uchystalo k jídlu: dva krajíce chleba slepené k sobě máslem a marmeládou, dva krajíce chleba slepené k sobě sádlem

a posolené, zabalené v mastném papíru, jedno tvrdé vejce slepičí bílé s nečitelným fialovým razítkem, svazek ředkviček a půlkilový pytlík hašlerek, bonbonů vhodných proti kašli a chrapotu. Ještě tam byla dvoulitrová petláhev s čajem řádně oslazeným, citronem ochuceným. Očekávaný řízek nebo aspoň klobása s hořčicí nikde. Moc se ten petrolejový obchodník neukázal! Ale čemu se divit, kdyby byl rozhazovačný, z platu by na tak rozlehlou usedlost v tajze sotva našetřil.

Zatímco žvýkal chleba se sádlem a zapíjel ho vychladlým čajem, mravenci z celého okolí si dali vědět, že v tajze na vývratu třešně ptáčnice svačí tribun Lidu Petr Semlela, a někteří z nich mu vlezli do kalhot. Čertví co tam hledali. Když nic nenašli, zakousli se mu do zadku a vypustili do něj porci kyseliny mravenčí. Zakousli se chtivě, pak nemohli rozevřít kusadla a museli zůstat zakousnutí, i když Semlela odložil krajíc, sundal si kalhoty a zakousnuté mravence začal vztekle ničit holýma rukama. Ostatní, nezakousnutí mravenci se mezitím zmocnili jeho krajíců a po kouscích je odnášeli do utajovaných mravenišť. Pěkně rafinovaná metoda jak uloupit hladovému tribunovi Lidu v tajze téměř celou svačinu.

Není snadné přežít v tajze na podzim, kdy příroda vydává své plody: dozrávají bukvice a žaludy, jablka a hruštičky plané, také ostružiny lze pozřít jako dezert, z některých kořínků a bylin se dá připravit výživný salát, i když nebude příliš chutný, sůl a pepř na palouku nevyroste, ani ocet ve studánce nepramení. Když jde o život, lze ocet i sůl s pepřem oželet. Naštěstí byl Semlela v mládí pionýrem – o jeho pobytu na letním pionýrském táboře v Zálužném nad Moravicí jsme se tu několikrát zmiňovali –, takže mu svízele života v panenské přírodě nedělaly těžkosti. Navíc ho doprovázel významný pomocníček, nenápadný a nesmírně užitečný švýcarský kapesní nožik s mnoha praktickými želízky. Zvláště skvělou službu poskytl, když západní směr překřížila Semlelovi širokánská řeka tekoucí od severu k jihu.

Valila se tajgou a vůkol žádný most, u břehu žádná loďka k osice přivázaná. Nezbylo než otevřít na švýcarském noži pilku a pilovat a pilovat, statnou jedli porazit, klády z ní nařezat, houžvemi svázat a na voru pracně zhotoveném veletok zdotat.

Jen kdyby podzim vydržel přes celou zimu, přál si tribun Lidu. Jenže podzim přes zimu nevydrží a zima v tajze je krutá, nelítostná, smrtící. – Přišla ze dne na den, zasypala zemi sněhem, vodní toky ledem spoutala. Kdyby byl býval Semlela počkal pár dnů, nemusel se plahočit s vorem a tupit si zbytečně pilku, býval by snadno přešel po ledu. Kdo však mohl vědět, že zima přijde tak brzy? A na zimu je i švýcarský nožík krátký. Ani zapeklitou otázkou oblečení švýcarský nožík nevyřeší. Tribun měl na sobě tmavý oblek na míru přešitý, košilku bílou a nelevnou červenou kravatu uvázanou pod krkem, na nohou černé botky od Salamandra, velice slušivé, jenže notně zanedbané, vždyť krému v tajze nebylo a kapesník zčásti posmrkaný na řádné vyčištění nestačí.

Kdyby byl Semlela kuřák, měl by už cigarety vykouřené a musel by se spokojit s jahodovým listím, lišejníky a podobně, s největší pravděpodobností by mu však nechyběl zapalovač. Stačilo by křísnout, a mohl se hrát. Kvalitního topiva je v tajze habaděj. Zkoušel vrtět kolíkem v destičce, křesat ocelí o křemen, ale docílil jenom několika jiskřiček a pachu ohně, na plamen to bylo málo.

Vůle přežít ho poháněla kupředu. Brodil se závějemi s pytlíkem hašlerek ve zkřehlé ruce, schovával si je na nejhorší časy, až se přiblíží konec, aby si ho měl čím osladit, aby měl svěží dech, až po něm smrt sáhne rukou kostnatou. Ještě mu zbyly ředkvičky, čaj a vejce natvrdo. Když vejce oloupal, vyklouzlo mu z ruky a skutálelo se do nedostupné strže obývané tchořem. Jeho zápach byl tak strašlivý, že se pro vejce do strže neodvážil. Tchoř vejce hodlal vypít, jak měl ve zvyku s vejci nakládat. Jenže toto vejce se vypít nedalo a tchoř si nevěděl rady. Chvilí do něj dloubal packou, potom klacíkem, nic kloudného se mu však vydloubat nepodařilo. Nechal vejce vejcem

a odešel smrdět do sousední strže. S ředkvičkami tribun Lidu hospodařil, pojídal jednu denně, aby mu vydržely co nejdéle, a zapíjel je douškem čaje. Když snědl ředkvičky a vypil čaj, zůstaly mu jen hašlerky. Hašlerky byly nedotknutelné.

Značně svízelný podzimní život se s příchodem zimy stal neřešitelnou skutečností. Žaludy, bukvice, lískové oříšky a další poživatiny zavál sníh, zbyly jen veverka. Semlelovi nezbylo než loupit veverkám zásobárny. Když hrozí hlad, morálka jde stranou. Jenže ty mršky zrzavé měly své spižírny vysoko v korunách stromů s hladkými kmeny a Semlelovi zeslabenému střídanou stravou činilo šplhání čím dál větší potíže. Jednou dvakrát vyšplhal, odehnal rozzuřené veverka a najedl se oříšků dosytosti, potřetí ho opustily síly vprostřed kmene a on sjel dolů, k pytlíku hašlerek odloženému v závěji. V závěji na něj s hašlerkami čekalo nemilé překvapení: statný medvěd s rozevřenou náručí a pytlíkem hašlerek v tlapě.

Medvěd zapíchl Semlelu do závěje, velice neohrabaně vylovil ze sáčku hašlerku a podal mu ji. Tribun pochopil, že ji má medvědovi rozbalit, nemotornými medvědími tlapami to nejde. Medvěd strčil rozbalenou hašlerku do tlamy, a po tváři se mu rozlil blažený úsměv. Vytáhl Semlelu ze závěje a dýchl na něj hašlerkovým dechem. Přehodil si Semlelu přes rameno a spolu s hašlerkami ho odnesl do brlohu v jeskyni u křivé borovice. Nutně ho potřeboval na rozbalování hašlerek.

Naštěstí medvědi zkraje zimy usínají a spí až do jara, takže i tento medvěd v brlohu u křivé borovice po třech hašlerkách usnul a nechal Semlelovi v pytlíku dobrou polovinu bonbonů. Jakmile medvěd upadl do hlubokého spánku, Semlela mu švýcarským nožikem podřízl hrdlo, vyvrhl ho, rozporcoval, z kožešiny pracně zhotovil cosi mezi příkrývkou a pyžamem a zimu přečkal v brlohu. Živil se syrovým medvědíím a přemýšlel o tom, jak se pomstít revolucionářům, kteří mu trpký osud exulanta připravili. Nejraději by všechny podřízl švýcarským nožikem jako medvěda. Ale ne ve spánku, nýbrž

v bdělém stavu, aby si podřezávání hezky užili, jednoho po druhém. Jakkoli to bylo za daného stavu věcí nepravděpodobné, Semlela věřil, že jednoho dne se mu příležitost k pomstě naskytne. Tato víra a mražené medvědí mu dodávaly sílu potřebnou k přežití.

Jakmile sešel sníh, Semlela ze sebe sundal medvědí kožešinu, strčil do úst poslední hašlerku a vydal se na další cestu tajgou probouzející se do jarního života – směr Moskva. Čiperné veverka, kterým se podařilo přežít krutou zimu jenom díky pověstné veverčí solidaritě, házely po něm klacky, šišky a také trus, aby mu daly najevo, že ho nemají rády. Vždyť některým zcela vyplenil spíže naplněné na zimu. Ale brzy je to přestalo bavit, v jádru nebyly mstivé a měly teď na jaře jiné starosti. Ptactvo nebeské však s tribunem neblahou zkušenost jako veverka anebo medvěd nemělo, prozpěvovalo mu zvesela do kroku. Aby jim oplatil stejnou mincí, zazpíval jim několik hitů Karla Gotta: Kávu si osladím o trochu víc, Když muž se ženou snídá, Lady Karneval a ještě několik kousků podobně jímavých. Přilákána dosud neslýchanou uměleckou produkcí sbíhala se zvířena z celé tajgy, aby si udivující krásu poslechla zblízka – srny se srnci a srnčaty, rysové ostrovidi, gazely, zajíčci ušáčci a tetřevi hlušci, jeleni a daňci s rodinami a také jiná zvíř, lovná i plevelná jako kupříkladu ježci, netopýři a slepyši, a také zvíř škodlivá – zmije, ovádi a škorpióni. Všichni naslouchali Mistrovým hitům v amatérském, přesto však vcelku uspokojujícím podání tribunově. A tak si pilný lovec snadno ulovil zasněného jelena, a hned bylo na snídani, oběd i večeři. Jenže se mu občas zastesklo po řízném hospodském guláši, neměl patřičné ingredience ani kotlík, a po valašských frgálech toužil ještě víc. Ty mu v tajze nikdo neupeče, i kdyby kotlík měl...

Jednoho dne v pozdním odpoledni ucítil slabý pach, připomínal mu cosi známého, mnohokrát čichaného... Co to může být? Nebylo to nepříjemné, ale ani příjemné, bylo to všední, snesitelné, snad užitečné. Druhého dne pach zesílil a Semlela spatřil mezi stromy

lesklou hladinu jezera. Po těch věčných jelenech, zajících a divokých kancích by neškodila čerstvá rybička... Jak ostrévky na sušení sena čněly nad hladinu suché kmene stromů s holými haluzemi. Zprvu usoudil na pilnou práci bobrů pustošících krajinu záplavami, pak ale zpozoroval mohutnou rouru, která se táhla jezerem napůl ponořená. A tu mu došlo, co to čichá, co to má před očima: petrolej, ropovod a ropu rozlitou po kraji. V takových jezerech ryby nežijí, tolstolobik nebo amur k obědu nebude.

Mělká ropná laguna se táhla od obzoru k obzoru, půda nasákla surovinou, o niž se jinde vedou války, tady ničí přírodu, hyzdí krajinu. Roura vedla od severovýchodu a pokračovala směrem západním. Tentokrát si nebude muset tupit pilku na švýcarském noži a plavit se ropným jezerem na voru, stačí se vyškrábat na ropovod a po rouře kráčet ve špinavých polobotkách od Salamandra jistým krokem k cíli. To by v tom byl čert, aby roura nevedla do Moskvy nebo alespoň k Moskvě. To by v tom byl čert, aby v blízkosti takto významného zařízení nenarazil na člověka: údržbáře, obsluhu přečerpávací stanice, guberniálního správce roury nebo aspoň zloděje nafty s kbelíkem.

Po třech dnech balancování nad páchnoucí hladinou v krajině pusté a nesličné – ani ptáček na obloze, ani ropák v ropě – dospěl Semlela na konec laguny, do lesíka břížek bělokorých, na paseku prosluněnou, voňavou, plnou prvosenek jarních, již rozkvetlých, kvítků líbezných. Pod mohutnou sosnou samotářkou na břehu potoka zurčivého, jarního chaloupka roubená se štítem umně vyřezávaným, pokrytá šindelím smrkovým ručně štípaným, v oknech pelargonie. Na zápraží eremita Matvěj Ukousnutý Nos, modlí se k bohu Stvořiteli modlitbičku bez konce. Poblíž srnka mírná s vemínkem plným mléka, ke kůlu řetízkem přivázaná, aby neupláchla, živitelka, mlékem srnčím kojitelka.

„Ga! Člověče! Přístup, v dobrém-li přicházíš. Odstup a pokračuj ve své pouti, přicházíš-li ve zlém!“ zvolal Matvěj Ukousnutý Nos

mohutným hlasem, jakmile spatřil tribuna přicházet, a odložil modlitbičku na lavičku.

„V dobrém, jak jinak, nežli v dobrém, dobrý člověče,“ řekl Petr Semlela lživě.

„Co pogledáváš v této liduprosté končině, dobrý muži?“

„Krém na boty, zápalky a holiče. Taky kousek mýdla, teplou vodu, prádelní šňůru a žehličku.“

„Skromností věru negyříš. A jsi-li pak duše křesťanská?“

„Bez vyznání.“

„To bych tě mohl nejdřív pokřtít na křesťana, než dojde na ten krém na boty, duše gříšná.“

„K čemu by mi to bylo dobré?“

„Abys měl cestu do nebe otevřenou, pogane.“

„Když jinak nedáš, Matvěji Ukousnutý Nose, tak si mě pro mě za mě třeba pokřti.“

Pojedli zbytek jelena, který Semlela přinesl zpoza ropné laguny, napili se mléka srnčího, čerstvě nadojeného. A když se najedli a napili, spokojeně odřihli a v trávě odpočali, svlékl se Semlela do naha a eremita jej štouchl do potoka s vodou jarní, velice studenou.

„Křtím tě na jméno Matvěj Po Rouře Přišedší,“ volal za ním ze břehu.

Nebyla to žádná hrůza po všem, co Petr Semlela vystál cestou z Jagodova na palouček pod sosnou. V peci bylo zatopeno a poustevník po zdařilém křtu vytáhl z kredence dosud neodšpuntovanou dvoulitrovou láhev duchovního nápoje, z pravých brambor vypáleného. Dobře bylo v poustevně. I krém na boty se našel, americký, minkový, jaký leštit netřeba, vyleští se sám.

Té noci spal Matvěj Po Rouře Přišedší po dlouhé době v posteli přikrytý vlněnou houní, v potoce umytý, dosyta najedený, napitý a pomodlený. V teple a pod střechem. – Kdyby byl nevypil tolik vodky čerstvě odšpuntované, byl by býval nad ránem slyšel řev motoru z palouku se ozývající a měl by jistou, mizernou sice, ale

přeci jen, šanci upláchnout. Kdoví co v tom duchovním nápoji bylo přimícháno. Ani když byli ve vzduchu a spokojený poustevník mával helikoptěře storublovou bankovkou, jednorázovou odměnou za jednorázový agentní výkon, novokřtěnec stále ještě spal. I kdyby se probudil, let by nevychutnal, protože byl zašněrován v pytli, a i kdyby nebyl v pytli, bylo by mu špatně nejen z kořalky, také z letu. Probral se za dva dny ve tmě. Měl na sobě spodky s bílými a modrými pruhy a byla mu zima. Šmátral kolem sebe a zjistil, že je v jámě. Nahmatal kořínky, které ze stěn jámy vyrůstaly, nad hlavou spatřil světelný obdélník špatně doléhajícího poklopu, na nějž nedosáhl, ani když si poskočil. Nahmatal také prázdný kbelík a džbán se zteplalou vodou, jakou se zalévají kytky.

V poledne se poklop zvedl a vpustil do jámy oslnivé světlo, za světlem košík, v košíku miska s trochu teplou pohankovou kaší a studený sled' volně ložený, přesolený. K tomu hliníková lžíce. Po siestě se do jámy spustil provazový žebřík. Semlela se chytil žebříku a zkoušel po něm vylézt. Jen se do provazů zašmodrchal, žebřík se s ním točil dokolečka dokola.

„Drž se, my tě vytáhneme!“ ozvalo se shůry. Vytáhli ho dva agenti TCS. Nejdřív mu řekli, ať si dá bacha, aby mu nerozbili držku: agent Borufkadze a agent Rebarborina, že jsou agenti Tajné carské služby v civilu. Odvedli ho do maringotky bez koleček, na trámech napevno usazené, kousek od ropovodu. Na stěně visel barevný obraz cara Ivana Líbezného-Shovívavého, panovník v purpuru, s nalepenými vousy a korunou klenutou, spadající po uši a přes obočí. Po obličejí lezla caru moucha masařka. Zabzučela občas, promnula si přední končetiny a popolezla dál, na carově nose našla zalíbení. Přilepila se na něj a už tam zůstala, vytvořila na carském nose nepatřičné mateřské znaménko. Agent Rebarborina to postřehla, plácla plácačkou, a bylo po mouše.

„Jméno!“ zvolala.

„Matvěj Po Rouře Přišedší,“ řekl tribun Lidu Petr Semlela.

„Kecáš, Semlelo,“ řekl agent Borufkadze. S hlavou skloněnou probíral se doklady na stole: občanský průkaz, řidičák a průkazka tribuna Lidu umožňující libovolnou přístupnost. „Tak spust', holoubku, ať jsme o kapánek chytřejší.“

„Zdá se, že vám dlužím vysvětlení, proč a jak jsem se ocitl ve Svazu euroasijských demokratických republik a co tady pohledávám. Dosud jsem k tomu neměl příležitost.“

„To věru,“ souhlasil agent Borufkadze a agent Rebarborina si nachystala na prkénko blok, aby mohla všechno, co bude vyřčeno, zaznamenat.

„A také vám musím říct, jak jsem přišel ke jménu Matvěj Po Rouře Přišedší, i když v průkazech mám uvedeno docela jiné jméno.“

„To můžeš vynechat, to víme líp než ty,“ zasmál se Borufkadze.

„Jméno Matvěj Po Rouře Přišedší neplatí, na to můžeš zapomenout, Semlelo,“ řekla Rebarborina s tužkou v ruce. „Tak spust', ať mám co zapisovat.“

Kus podzimu, celou zimu a začátek jara tribun Semlela, svojí podstatou řečník, nepromluvil s živým člověkem; eremita Matvěj Ukousnutý Nos mu neposkytl dostatek prostoru, až teprve teď mohl rozvinout své řečnické umění v plné šíři. Teď se ocitl ve svém živlu. Vždyť schopnost mluvit jej vynesla k výšinám tribunství Lidu. – Agent Rebarborina stenografovala a stenografovala, až měla postenografované tři bloky formátu A4 po osmdesáti listech a ruka jí zdřevěněla.

„Nuže dobrá,“ rozhodl agent Borufkadze, „budeme pokračovat zítra, stejně už je pozdě.“

Odvedli Semlelu zpátky k jámě a spustili ho dolů s omluvou, že lepší ubytování pro něj nemají, ale spustili za ním huňatou deku, aby byl ochráněn před nočním chladem. Vrátili mu také oblek a košili páchnoucí odvěšivovací dezinfekcí, ale boty mu nevrátili. Odevzdali je k zevrubnému forenznímu vyšetření do laboratoře v Kosyginu.

Tři dny po dvanáct hodin vyslychali agenti TCS Petra Semlelu, než byli s výslechy hotovi. Jakmile byli hotovi, odvezli jej gazíkem po příšerné cestě do Kosigyna a z Kosigyna letadlem IL-2014 přímo do Moskvy. Nakoupili pro něj osobní prádlo ve třech vyhotoveních, šatstvo průměrné kvality pro letní sezónu, tenisky adidas, smoking a kravatu, čepici s kšiltlem, batůžek a lepenkový kufr, ostříhali ho a oholili, ubytovali jej v hotelu Stachanovec a řekli, že se odtud nemá ani hnout, musí počkat na pokyn. Ať si mezitím dobře rozmyslí, co by jako tribun Lidu v exilu mohl hostitelské zemi, Svazu euroasijských demokratických republik, nabídnout, když už ho tu živí, šatí a starají se o něj za carské peníze.

Jediné okno ze Semlelova pokojíku v hotelu Stachanovec na Starém Městě moskevském vedlo do dvorku se třemi nadrozměrnými popelnicemi, nepojízdným dvoukolákem s okovanými koly a zchátralou hrušní bez hrušek. Scházeli se tu kocouři z celého Starého Města, aby si rozdělili rajóny a nelezli si navzájem za kočkami, kterých je v Moskvě dostatečné množství pro všechny kocoury, v některých čtvrtích dokonce přebytek. Není třeba si navzájem trhat uši, zasazovat bodné a sečné rány pro nějakou kočku. A přeci k šarvátkám docházelo, hlavně v noci budil tribuna válečný pokřik a bolestné sténání. Také se sem uchyloval zdvořilý bezdomovec Alexej kníže Krivoguboj s každodenní dvoulitrovou láhví denaturované vodky, aby si ji mohl na korbě nepojízdného dvoukoláku užívat sám, nerušen jinými, nezdvořilými bezprizornými, aby se nemusel s nikým dělit. Přicházely sem také hotelové fický s kbelíky plnými nesnědeného jídla. Vysypávaly jídlo do popelnic pro knížete Alexeje, aby si mohl po probuzení vybrat nejchutnější kousky. Také havrani zde rokovali ve větvích zchátralé hrušky a nevadilo jim, že na hrušce žádné hrušky nerostou. Zbytky jídla, které jim sytý kníže Alexej po obědě přenechával, nepohrdli.

Dny plynuly a Petr Semlela trpělivě čekal. Pozoroval spořádaný život na dvorku hotelu Stachanovec. Jídlo mu nosila čiperná Klaudia Zvonimirovna do pokoje v kastrůlkovém jídlonoši docela teplé a po jídle se pro nádobí vracela, usměvavá, vždy dobře naladěná. Pokaždé si s tribunem Lidu krapet zašpásovala a celá pomačkaná se slovy „I vy jeden, Petře Lud’koviči, vy vy vy vy“ odcházela z pokoje do skutečného života. Takto v hotelu Stachanovec, v čekání na událost, plynul čas. Kromě radovánek a pozorování života zabýval se tribun přemýšlením o věcech závažných a plánováním budoucnosti v osvobozené vlasti, neboť pevně věřil, že proklatí revolucionáři budou jednoho dne rozdraceni a on se tam vrátí. Vždyť je to jeho domov!

Když se mu podařilo vypít poslední nápoj z minibaru a další už hotelový sluha nepřinesl, ozvalo se rázné zaklepání na dveře, ráznější než kterékoli jiné. Aniž by počkali na pokyn ke vstupu, vstoupili agenti TCS Borufkadze a Rebarborina. Oblečení ve večerním, s kyticí tulipánů přivezenou zvláštním letadlem z Nizozemska: červené, žluté, bílé a temně modře žíhané. Kdo by něco takového od drsných agentů, za cara život dennodenně nasazujících v těžké, přetěžké službě, očekával... S kyticí!

„Moc se neolizuj, ta je pro carevnu Kátu Zahloubanou,“ vyvedla Semlelu z omylu agent Rebarborina v róbě s hlubokým večerním dekoltem.

„Obleč si, holoubku, smoking, jde se k carovi,“ houkl na něj Borufkadze. „Snad sis nemyslel, že je ta kytka pro tebe.“

„Nemyslel.“

Agenti přinesli Semlelovi také jeho boty Salamander, propuštěné z forenzního zkoumání s negativním nálezem. Ke smokingu se zrovna nehodí, ale jiné nemá. Car s carevnou to budou muset překousnout. Z hotelu Stachanovec vyšli zadním vchodem přes dvoreček. Kocouři před nimi prchali, Alexej kníže Krivoguboj na dvoukoláku povstal, sundal námořnickou čapku a hluboce se po-

klonil. Každý bezdomovec pozná policajta na dálku, i když je s kyticí a ve večerním, i ve spánku pozná policajta. Lépe je s nimi v dobrém vycházet.

Na rohu Kvakinovy s Morozovovou na ně čekala čajka vyzdobená carskou vlajkou, aby se poznalo už z dálky, že jede kremelské panstvo, že je nezbytné klidit se mu z cesty. Auto nezamířilo rovnou do Kremlu. Nejdřív objeli Moskvu třikrát dokola a pak teprve na Rudé náměstí, podél mauzolea Vladimíra Iljiče. Před kremelskými vraty carský kočí zatroubil signál: dvakrát dlouze, dvakrát krátce a ještě jednou dlouze. Vrata se otevřela a čajka vplula bránou na první nádvoří. Rota maskovaných samopalníků s odjištěnými kalašnikovými vyskákala z úkrytů, aby jistila práci prohledávačů v modrých kapucích; vytáhli z čajky celou posádku i s řidičem a svlékli ji donaha, prohledali šatstvo, povrch těl i tělní dutiny. Celý proces proběhl s neuvěřitelnou rychlostí, jen u agenta Rebarboriny došlo k průtahům a Semlela si přitom všiml, že agent má podezřele krásná ňadra – skvělá práce plastického chirurga profesora Rasputinova, světové špičky v oboru. Ostatní prohledávači mezitím prohledali vnitřnosti, podvozek i motor carské čajky. Opatrnosti nikdy není dost, obzvláště v Kremle.

Na druhém nádvoří se proces zopakoval, také na třetím i na čtvrtém, na pátém se už prohlížeči spokojili s prostým ohmatáním prohlížených, jenom Rebarborina byla svlečena, práci profesora Rasputinova si ohmatávači z pátého nádvoří nechtěli nechat ujít.

Na pátém nádvoří nemuseli znovu nasedat, čajka odjela bez nich. Směli vstoupit do nejvnitřnější budovy Kremlu, do carských prostor. Ujal se jich vrchní chodbař v bílých rukavičkách se dvěma pomocníky také v bílých rukavičkách. Všichni byli němí, aby nemohli vyzradit žádné z carských tajemství. Vrchní chodbař se blahosklonně usmíval a úsměv ho neopouštěl ani na chvíli, zatímco jeho pomocníci se neusmívali ani trošičku. Šli a šli; chodbař vpředu, Semlela s kyticí pro carevnu mezi Borufkadzem po levici

a Rebarborinou po pravici, za nimi pomocníci chodbaře v zelených livřejích, bedlivě střežli podezřelý pohyb některého z příchozích. Byli připraveni citelně zasáhnout.

Prošli obrazárnou s originálními plakáty Alfonse Muchy, s rozměrným Repinovým plátnem Burlaci na Volze, Leonardovou Monou Lisou, Šiškinovým Pšeničným polem, Čumpelíkovým Klementem Gottwaldem a skulpturou Beznohé běžkyně od umělkyně Chromy ze Senovážného náměstí, vešli do dvorany s prosklenou kupolí a šesti papoušky ara, ovládajícími hlavní světové jazyky: ruštinu, čínštinu, arabštinu, španělštinu, angličtinu a češtinu. Však také všemi těmito jazyky příchozí v Kremlu přivítali. Za papouščí dvoranou vedla chodba vyzdobená zbrojí rytířskou, bojarskou a bohatýrskou, a končila vysokánskými zlatými dveřmi s bohatým ornamentálním reliéfem, zavřenými platinovou závorou posázenou smaragdy, opály a ametysty zevnitř i zvenčí. Dva bujaří bojaři dva metry dvacet výšky a objemu nezanedbatelného, s vousisky do pasu, ozbrojení sekýrami na dvě strany blýskavými, širokými a do ostra nabroušenými, se zlatými šňůrami na rudých prsou a zlatými zuby v tlamách hlídali vchod do trůnního sálu, aby vrah, travič, nepřítel, myška ani muška poletuška nemohli proniknout k carovi báťuškoví, tatínkovi všeho lidu Svazu euroasijských demokratických republik, dobrovolně kolem cara přimknutých. Běda každé mouše, která by se o průnik pokusila!

Chodbař špitl levému i pravému dveřníkoví do ucha heslo, dveřníci kývli hlavami, prohlédli ještě kytici tulipánů v Semlelově ruce, odsunuli závoru a otevřeli dveře do trůnního sálu s podlahou parketovou, znamenitě vyleštěnou, až oči přecházely. Na protějším konci místnosti se zvedalo schodiště mramorované, zlatem lemované, drahokamy posázené, rudým běhounem přikryté. Na vrcholu schodiště, až docela u stropu výjevy z nebeské říše pomalovaném se tyčil dvojtrůn, na dvojtrůnu car Ivan Laskavý-Shovívavý a vedle něj carevna Káťa Zahloubaná, oba v purpuru, zlatě a hermelínu z dvou

tisíců sobolů sibiřských v zimě utracených. Roucha jejich spadala jako vodopád ze schodů podél koberce až k prvnímu stupni, aby audientisté nemuseli po strmých schodech do takové výšky a mohli políbit lem rouch jejich už na prvním schodku.

Jakmile agenti se Semlelou vstoupili do trůnního sálu, chodbaři jim zručně podrazili nohy, aby se podle audienčního protokolu rozplácli na podlaze. K majestátům je třeba připlazit se po břiše. Chuděra kytky pro carevnu... Když se připlazili pod trůny, když políbili lemy jejich rouch a hodlali pozvednout oči k výšinám majestátů, uslyšeli mladistvý tenorek:

„Kde vězíte, do řiti, takovou dobu!“

Pozvedli zrak a zjistili, že car i carevna na trůnu nejsou živé bytosti, že jsou to figuríny voskové, umně zhotovené, jako by uprchly z muzea Madame Tussauds.

Teprve za reprezentačním trůnním sálem vyleštěným, do očí bijícím jsou obytné carské komnaty, v nichž se odehrává skutečný carský život, carské panování. Odtud se vládne celé rozlehlé říši: demokraticky a také trochu despoticky. Samotná demokracie na všecko nestačí. Poddaní Svazu euroasijských demokratických republik smějí rozhodovat o svých osobních záležitostech: koho si vezmou za manžela či za manželku, jak se budou jmenovat jejich děti, kolik kaše sní, kolik hrachu, půjdou-li ve svém volném čase do kina, do čajovny nebo jen tak na procházku, co si obléknou v pátek a co v neděli, pořídí-li si hodinky Zaria nebo se budou neustále vyptávat kolemjdoucích, vedlesedících či stojících majitelů hodinek, aby něco nezanedbali, aby se dostavili včas, aby věděli. V dnešní době je i ve Svazu euroasijských demokratických republik mnohdy dobré vědět, kolik je hodin. Ve Svazu euroasijských demokratických republik má každý občan právo to vědět a nikdo mu toto právo nemůže odepřít. V tom spočívá podstata demokracie – občanská rovnost nejen před Bohem, ale také před zákonem.

Mnohdy však při uskutečňování velkých myšlenek příliš demokracie překáží. Kdyby car Ivan Líbezný-Shovívavý, tatínek všech občanů Svazu, nechal hlasovat dumu o každé prkotině, kdyby měl zjišťovat, jaký názor mají všechny jeho národy, všichni poslanci, všichni občané na jeho carské nápady, nikdy by Svaz euroasijských republik nebyl vybudován a všichni by se museli spokojit s nostalgickou vzpomínkou na velký, mohutný SSSR, který se rozpadl vinou přílišné demokracie, o tom není sporu. Demokracie je skvělá věc, jenže má svoje limity. Je-li demokracie příliš, nedá se kloudně vládnout ani budovat a rozšiřovat říši. Demokracie mnohdy překáží vzletným myšlenkám. Parlament komplikuje věci zřejmé, jasné, selským rozumem pochopitelné. Každý člen dumy si totiž myslí, že musí stůj co stůj vyjádřit svůj názor, i když ho nemá. Naštěstí car stojí nad dumou, carský rozum je rozumem nejrozumnějším a zároveň nadřazeným rozumům ostatním. Přebíjí všechny mdlé rozumky poslanců, ministrů, expertů i lobbistů. Car Ivan Líbezný-Shovívavý je i přes mládí a částečnou otylost mužem velice nápaditým. Nikdo neví – ani carevna –, kam na ty nápady chodí.

Pro Petra Semlelu byli car i carevna velikým překvapením; očekával postarší manželský pár, šedobradého vyzáblého tatínka miliardy poddaných a dobročinnou dámu zahalenou v hermélínu. Od kompjútru se na něj zubil obtloustlý bezvousý mladíček se zplihlými blondátými vlasy po ramena, v leviskách s dírou na koleně a v sepraném tričku s nápisem „THE TWO HORSE BRAND IS GENUINE QUALITY“. Seděl na židli s kolečky – jako by z oka vypadla pohyblivé židli paní režisérky Vožaté ze studia sedm – a zobal čipsy z pytlíku. Carský obývací pokoj byl zařízen pohodlným nábytkem z Ikey, police na stěnách zaplněny disketami, na čelní stěně portrét Myšáka Mikyho od světoznámého umělce Andreje Varholy, pravá kopie serigrafie, sběratelský unikát.

Nejvíce prostoru v rozlehlé místnosti zabírala hora pleteniny, jejímž původcem byla carevna Jekatěrina Zahloubaná, svěží mladá

žena velkých ňader a útlého pasu, oblečená také v leviskách s dírou na koleně a v méně sepraném tričku bez nápisu. Pletla šálu pestrých barev pro bezprizorné, aby jim bylo v zimě méně zima. První dámy se začasté věnují dobročinnosti. Zároveň usilovně pracovala na zápisu do *Guinnessovy knihy rekordů* za nejdelší vlněnou šálu na světě upletenou na dvou jehlicích. Její ctižádostí bylo uplést šálu, do níž by se v zimě zabalili všichni bezdomovci Svazu euroasijských demokratických republik. Záměr vsutku velkorysý, carský a nsnadný. Jenže carevna Jekatěrina nebyla jen Zahloubaná, nýbrž také velice houževnatá, a nikdo v celém Svazu nepochyboval o tom, že si v příštím vydání *Guinnessovy knihy rekordů* přečte jméno své panovnice.

Agenti TCS Borufkadze a Rebarborina si stoupli ke dveřím a dělali, že tam nejsou. Jen postrčili bezradného tribuna Lidu s pohmožděnou kytkou nizozemských tulipánů blíž k carovi. Moc mu tím nepomohli, neznal protokol, nevěděl jak se zachovat.

„Piješ kvas?“ zeptal se ho car nekompromisně.

„Nevím...“ vymáčkl ze sebe Semlela. Kvasu dosud neokusil, v hotelu Stachanovec, ač to byl hotel čtyřhvězdičkový, se mu kvasu nedostalo.

„Piješ,“ rozhodl car. „Každý ve Svazu euroasijských demokratických republik a každý návštěvník Svazu euroasijských demokratických republik pije kvas. – Piješ kvas?“

„Piju.“

„Přineste kvas pro vzácného hosta!“ zvolal carským hlasem, a už tu byl Peťka s kvasem v broušené karafě a se sklenicí dosti rozměrnou, rovněž nabroušenou. Pro cara přinesl červenou plechovku kokakoly a pro carevnu cosi zeleného s brčkem. „Já jsem car, já kvas nemusím. A Káťa taky ne, protože je carevna,“ řekl car a lstivě se zašklebil.

Agenti stáli u dveří a snažili se vypadat jako bytové zařízení. To agenti dokážou, mají výcvik a praxi při sledování zájmových osob.

Semlela však o nich věděl, nevěděl však co s kvasem a co s kyticí. Bylo mu trapné. Pohlédl zoufale na agenty a ti mu napovídali gesty, že má dát kyticí carevně, pak se napít kvasu a kvas pochválit.

„To je pěkná kytice,“ pochválila carevna, odložila pletení, přijala kyticí a přivoněla. „Pěkná, ale nevoní.“

„Nevoní,“ připustil Semlela a vrhl vyčítavý pohled na agenty u dveří. „Voňavou mi nedali...“

„Nevadí,“ řekla carevna, odložila kyticí na podlahu a znovu se chopila jehlic. Přece ho nedá zastřelit kvůli tomu, že jemu, cizinci, dali agenti špatnou kyticí. Určitě to udělali schválně.

„Tak revoluci doma máte, revoluci vítěznou...“ řekl car spokojeně.

„Ano, vaše imperátorská rozlehlosti, proto jsem se uchýlil k vám, do Svazu euroasijských demokratických republik, abych holý život zachránil.“

„Zač stojí ten tvůj život?“

„Záleží na okolnostech, vaše imperátorská rozlehlosti.“

„Mám nápad, Semlelo. Nápadů mám habaděj, protože jsem chytrý a nápaditý, nejchytřejší a nejnápaditější. Tenhle nápad by se ti mohl zamlouvat. – Tribun Lidu, to je u vás hodně vysoké postavení, že?“

„Dá se říci, vaše imperátorská rozlehlosti...“

„A taky významné, že. Tribun Lidu mluví za Lid, vede Lid a hájí jeho zájmy. Jak je tedy možné, Semlelo, že se ti Lid vymkl z rukou a spáchal revoluci bez tebe?“

„Těžko říct...“ soukal ze sebe tribun v rozpacích. „Ženská to zavinila, zblblá Lid, Lid bývá na ženské, Vlasta Revoluce.“

„Chyba se stala, holoubku, jen si to přiznej! Ale chyba se dá napravit.“

„Jenže jak, vaše imperátorská rozlehlosti, to je otázka...“

„Těžké, přetěžké... Bez mé pomoci to nepůjde. – Globus!“ zvolal carským hlasem. V tu ránu tu byl Peťka s globem průměrné velikosti. „Ukaž, kde to je!“

Semlela mlčky ukázal ukazovákem na naši krásnou zemi, na svoji nešťastnou vlast zmítanou krvavou revolucí.

„Takové maličké,“ podivil se imperátor a napil se kokakoly. Vytáhl šuplík psacího stolu, kradmo pohlédl na carevnu, a když zjistil, že si hledí pletení a nehledí na něj, vytáhl koblih americké výroby s otvorem uprostřed – snad aby se mohl nosit na krku navlečený na šňůrce – a nacpal si ho lačně do chřtánu. Neměl by, carevna má pravdu, měl by raději zeleninu a více pohybu.

„Ano, maličké... Ale jsou i menší, vaše imperátorská rozlehlosti.“

„Opravdu? To snad ani nestojí za to. Přimknout by se měly.“

„To věru,“ řekl Semlela.

„Za Sovětského svazu to přece patřilo k Sovětskému svazu,“ řekl car.

„Kdepak, nepatřilo,“ namítl Semlela. „Vlastně jako by patřilo...“

„Patřilo,“ prohlásil panovník rozhodně. „Copak jsem se na Lomonosovově univerzitě na Leninských horách špatně učil historii své země? Co jednou patřilo, zas bude patřit. Žijí-li pak u vás také nějakí občané Svazu euroasijských demokratických republik? Aspoň tři kdyby byli...“

„Tři? Spousta jich tam žije, Svazáků. Desítky tisíc! Čepice prodávají a zlatá vejce, odznaky, hvězdičky, pelmeně a matrjošky, jantar v hroudách a taky kalašnikovы a tanky pod rukou, děvočky spanilé půjčují za poplatek, v šachy hrají, peníze utrácejí, na procházky chodí, v tramvajích jezdí, ba i v metru... Mnoho, přemnoho Svazáků u nás žije, dobře žije: pivo popíjejí, ze života se radují, domů se nechystají, revoluce se jich netýká.“

„Nechce-li ptáček do hnízdečka, musí hnízdečko za ptáčkem,“ pravil car Ivan Líbezný-Shovívavý, tatínek všech Svazáků. „Dobřes promluvil, Petře Lud'koviči, v dohledné době ti dáme vědět.“

V

„Ty si polib prdel!“ zařval Dušánek na Nykla Nyklíčka. „Ano, prdel. Svoji vlastní si polib! Kdo je tady, kurva, šéf?“

„Ano, pane prezidente. Vy, pane prezidente, jste pan prezident,“ couval Nykl Nyklíček s fasciklem rozsudků smrti, který přinesl panu prezidentovi k podpisu. Revoluce byla už v takovém stádiu, že se bez podpisu hlavy státu popravovat nemohlo. Odhlasovala to Demokratická revoluční rada státu.

S Dušánkem se cosi stalo. Najednou si uvědomil, že slyší jako ostatní, že pozbyl svoji schopnost selektivního naslouchání. Najednou slyšel všechno; i to, co bylo nepříjemné, co nechtěl slyšet. V hlavě mu cosi přeskočilo. Jako by ho vyměnili za někoho jiného. Jako by se mu rozbřesklo a on si uvědomil, že už není chlapec přerostlý, který se musí podřizovat autoritám: mamince, redaktorům a režisérům v rozhlase, Nyklu Nyklíčkovu, který ví nejlíp, jak prezidentovat, svému kamarádovi z kriminálu Pštrosovi, Vlastě Revoluci, pánu Bohu... To Ráchel byla příčinou této proměny, Ráchel v temné kryptě ho vysvobodila ze zakletí.

„Už nikdy žádný ortel nepodepíšu!“ zařval Dušánek na Pštroso, který přichvátal na popud zděšeného Nykla Nyklíčka zjistit, co se děje.

„Co blbneš, kemo, vždyť bysme to mohli rovnou zabalit, to bysme z toho státu měli pěkněj bordel, kdyby se nepopravovalo. Popravovalo se i za Masaryka, a za Gottwalda to jenom svištělo, to byl prezident! A co já vím, i za Husáka dali špagát jedný ženský. Bez popravování to nejde!“

„Za mne se už popravovat nebude!“ prohlásil Dušánek s nezpochybnitelnou rozhodností.

„Co to do tebe, vole, vjelo?“

„Ty jdi taky do prdele! A neříkej mi vole, vole,“ poručil pan prezident. Vrchní velitel revolučních úderek Pštros odtáhl žalovat mamince. To by bylo, aby nad Dušánkem vymknuvším se ze všech očekávání nepanovala nezpochybnitelná autorita!

„Dušánku, co se ti to stalo?“ žasla paní Beránková Alžběta, rozená Podivínská, matka pana prezidenta. „To přece nemůžeš, takhle...“

„A ty taky!“ houkl na ni Dušánek, na vlastní maminku. „Podstrkovali jste mi cosi a já v dobré víře, že to musím, že to jinak nejde, já idiot... idiot... idiot... Ven!“

Paní Beránková zděšeně vycouvala z prezidentské pracovny. Prchala chodbou a nemohla pochopit, co se s tím jejím hodným chlapcem stalo. Ano, vzdoroval občas, už odmala, ale nakonec si přeci jenom dal říct. Vždycky ho nakonec přesvědčila pádnými argumenty, že si ty bílé podkolenky musí obléct, že musí dojíst kmínovou polívčičku, že se ten koberec z obývacího pokoje musí znovu vyklepat, i když ho klepal před týdnem, že přece nemůže chodit s děvčetem, které se mu líbí, když mamince ne... Tentokrát, zdá se, se nepodaří, aby ho přesvědčila. Ale takhle to přece nejde! Co bude dál?

„Tak co?“ vybafl za rohem na paní Beránkovou Pštros.

„Ten chlapec se zbláznil,“ povzdechla si matka.

„Zbláznil? No jo, zbláznil,“ zaradoval se Pštros. „To není špatnej nápad, mladá pani, zbláznil. A blázní patřej kam? Do blázince!“

A tak se dostal Dušánek do blázince. Čtyři revoluční úderníci v bílých pláštích ho odchytili sítí na odchyt bláznů obzvláště zuřivých za prezidentským psacím stolem pod státní vlajkou a rudou vlajkou revoluce. Ačkoli se mocně vzpíral, narvali ho do růžové noční košile, sevřeli svěrací kazajkou a sevřeného odvezli do luxusní zlaté klece v překrásné krajině na odlehlém místě obehnaném cihlovou zdí a dobře hlídaném revolučními úderníky. Vypustili na něj tři psychiatry, které svého času vyhnal ze své ložnice – to už se projeví první příznaky jeho duševního onemocnění –, primáře

tří psychiatrických oddělení významných nemocnic a zároveň profesory tří lékařských fakult, tři věhlasné kapacity, nejvěhlasnější v celé zemi, v celé střední Evropě.

„Vidíte, vidíte, pane prezidento! Vždyť jsme vám to říkali, že nás potřebujete, že nejste ještě v pořádku,“ řekl první.

„A teď to máte. Kdybyste nás býval nevyhnal, nemusel jste do klece.“

„Dobře vám tak, pane prezidento,“ přisadil si třetí profesor škodolibě.

„Vlezte mi na záda, profesori,“ řekl Dušánek mírně, protože byl v moci svěrací kazajky, a k tomu všemu mu svalnatí ošetřovatelé píchli cosi ospalého do levé hýždě přes kalhoty.

„Však on zkrátne, prezident!“

„A když nezkrátne, co pak?“

„Taky by se mohl nachladit a umřít,“ řekl třetí psychiatr významně.

Z toho dostal Dušánek strach. Že zemře, že ho doktoři odejdou z tohoto světa. Vždyť i prezidenti občas umírají. Zrovna teď, kdy přišel na to, kdo je a co má dělat, jaké je jeho historické poslání. Zašněrován ve svěrací kazajce se nemůže pohnout. Může leda křičet, nadávat, spílat, zapřísahat, prosit... Jenže ho nikdo neslyší, nikdo nedbá. Je přece blázen v blázinci, tak ať si křičí, jak chce. V blázinci může být Napoleonem, Einsteinem, Emilem Zátopkem, Naděždou Krupskou, pánembohem, čímkoli, co se mu zamane, dokonce i prezidentem, a nikdo se tomu nediví.

Zrovna ve chvíli, kdy v prezidentské pracovně chystali kamery a mikrofony, kdy už měl napsán zásadní projev k národu – týden se s ním ve Velkých Šířích Rodných Lánech v zahradním domečku za zataženými žaluziemi a s krutě vrzavou proutěnou pohovkou mořil v utajení. Ráchel mu pomáhala především s pasážemi o lidských právech, o svobodě jedince a menšin, o postavení občana, občanské společnosti, o rovnosti lidí, ceně lidského života, o zrůdnosti trestu smrti... Zrovna ve chvíli, kdy se vrátil s projevem v levé boční kapse

saka do oficiální prezidentské pracovny odhodlán promluvit k národu a světu, vstoupil Nykl Nyklíček s kupou rozsudků k podepsání.

Ani se nenadál, a vězí v růžové noční košili, přepásaný svěrací kazajkou, s rukama křížem přes prsa pevně spoutanýma, v kleci se svislými šprušlemi na neznámém místě. Zoufalý a bezmocný.

Zásadní projev pana prezidenta měl být vysílán živě jako událost prvořadého významu, mělo být přerušeno pravidelné vysílání na všech rozhlasových a televizních stanicích. Jako když se stane neštěstí: spadne letadlo, vypukne válka nebo revoluce.

Ráchel Pospíšilová měla puštěné rádio i televizi. S napětím čekala, až se přeruší vysílání a hlasatel ohlásí mimořádný projev pana prezidenta. Seděla v křesle a neklidně se vrtěla, pila vodu ze sklenice na víno, tahala se za pramen vlasů podél pravého spánku, sundávala a navlékala náramek tu na levou, tu na pravou ruku, vstávala a přecházela po místnosti sem a tam. Na stanici Vltava však stále hráli *Vltavu*, symfonickou báseň. V televizi na druhém programu běžel pořad o přemnožených divočácích v oblasti Klecánek a Klecan. Zvířata jsou nenasytná, páchají škody v zahradách i na polích a nedají se ulovit. Lovci jsou zoufalí, nejraději by naházeli flinty do žita, ale nemohou. Vždyť by je tam našel někdo nezodpovědný. „A co pak?“ zeptal se reportér v závěru. Přepnula na první program, ani tam však projev prezidenta republiky nevysílali, dva rošťáci vařili z červené řepy a hovězího boršč. Nervózní Ráchel bezděčně přelomila náramek z chirurgické oceli. Ani to nepomohlo, uplynula další půlhodina, hodina, a pořád nic.

Ráchel vyběhla ze svého hradního apartmánu, pelášila chodbami, v rekordním čase doběhla k prezidentské pracovně a vrhla se dovnitř. Rozhlasoví a televizní technici balili nádobíčko. Za prezidentským stolem seděl poskok Nykl Nyklíček a pečlivě nacvičeným švihem pravé ruky podepisoval jménem Dušan Beránek rozsudky smrti. Ráchel ho načapala při činu, jenomže v tom chvatu ji ani ne-

napadlo podívat se poťouchlíkovi přes rameno, co na prezidentské židli provádí.

„Kde je?“

„Nevím,“ vyhrkl vyděšené Nykl Nyklíček, ale hned se vzpamatoval. Tady mu nebezpečí nehrozí. „Zdaliž jsem já strážcem prezidenta svého?“ zacitoval škodolibě a šklíbil se přitom, jako by se nacpal nezralým angreštem a nutili ho do dalšího, ještě nezralejšího. „Zeptejte se paní matky, ta to bude vědět.“

Jenže paní Beránková nedlela ve svých komnatách ani neprováděla revizi hradních koberců. V jejím příbytku prodléval přítel Šustek. Pil vermut s rumem půl na půl, říká se tomu koktejl Fadějev, a sledoval v televizi *Ordinaci v růžové zahradě*, povznášející seriál ze života lékařů, lékařek a jejich sester, také pacientů a pacientek s chorobami srdce a krevního oběhu, s rakovinou a končetinami polámanými při lyžování v Krkonoších.

„Kde by byla,“ zabručel Šustek nevrle a napil se Fadějeva, aniž spustil zrak ze svízelné situace na obrazovce.

„O Dušánkovi náhodou nevíte, kde by mohl být?“

„Je na známkách,“ zašprýmoval si opilec.

„Tuze vtipné...“

„Copak není u sebe v kanceláři?“

„To mě napadlo nejdřív...“

„Tak nevím, zeptejte se paní Beránkové, ta to bude vědět,“ pravil Šustek moudře.

„A koho myslíte, že hledám zrovna tady. Nevíte, kam se poděla?“

„Kam by se poděla... Ke kadeřnici se poděla. Kam jinam...“

Skutečně, paní Beránková se poděla ke kadeřnici. Ráchel ji tam snadno našla právě kadeřenou, s komickým čímsi na hlavě, zahleděnou do magazínu *Ona Dnes*, prohlížela si obrázky dětí na prolézačce.

„Kde je?“ vyrušila ji Ráchel ode dveří.

„Kde by byl... Doma je, hledí na *Ordinaci v Růžové zahradě*, a já musím tady to.“

„Dušánka hledám, v pracovně není...“

„Á, Dušánka! Jak by mohl být v pracovně, když je někde jinde,“ řekla paní Beránková a dělala na Ráchel mimiku. Naznačovala, že před kadeřnicí jí nic neřekne, protože je to tajné a kadeřnice vyslepičí i to, co neví.

Ráchel to poněkud uklidnilo. Prezidenti mívají kupu povinností, které je třeba neodkladně vyřídit i mimo kancelář, přímo v terénu. Kupříkladu kladení věnců nebo zvedání robátek do výšky, vítání zahraničních delegací na nádvoří... Jenže na nádvoří nikdo nikoho nevítal, toho by si určitě všimla, a věnce kdyby kladl, kladl by s Nyklem Nyklíčkem, protože jsou u toho novináři, kamery a fotoreportéři, tisk i zahraniční, a to si Nykl Nyklíček nikdy nenechá ujít. A tak se Ráchel u kadeřnice čekající znovu vzrušila, neboť tušila čertovinu. Pobryndala se kávou, kterou ji kadeřnice pohostila v domnění, že by mohla získat novou zákaznici z nejvyšších revolučních kruhů. Och, jak se zmýlila!

Když měla paní Beránková hlavu hotovou, už na chodníku, rozhlédla se na všechny strany, přiblížila ústa k Ráchelinu uchu a vzrušeně zašeptala:

„Obávám se, že v tom má prsty Pštros.“

„Ne! Pštros?“ zděsila se Ráchel. Otočila se na podpatku a vydala se za Pštrosem do kachlíkárny. Sídílí tam revoluční úderky, kterým Pštros velí. Kolem kachlíkárny se chodí po špičkách, nebo raději vůbec. Kdo nemusí, velkým obloukem se vyhne. Jenže Ráchel byla na stezce za Dušánkem. Šla by za ním třeba do horoucích pekel.

Pštros nechal Ráchel čekat v čekárně pod dohledem dvou revolučních úderníků, než se dohleděl na pornofilm o souložení dvou lidí opačného pohlaví. Byl zvědavý, jak to dopadne. Dopadlo to nad očekávání dobře: nahá dáma se mlsně olizovala a nahý pán zhluboka oddechoval, oba se pitomě usmívali do kamery. Pštros vypnul

kompjút, sáhl po pistoli čezet a začal ji zvolna rozebírat. Když ji měl rozebranou, zmáčkl tlačítko „VSTUPTE“ a revoluční úderníci předvedli Ráchel.

„Kam jste ho strčili?“

Pštros se na ni podíval hlavní pistole:

„O co, že to uhádnu! Že uhádnu, koho hledáte. Jestli vy nehledáte mýho kámoše z kameňa, pana prezidenta... Že jo!“

„Přestaňte s tím šaškováním a řekněte mi, kde je Dušánek.“

„Kde je Dušánek, prosím! Prosím, prosím, prosím!“

„Tak kde ho najdu?“ řekla Ráchel krotčeji a se sebezapřením dodala požadované „prosím“.

„Vidíte, jak vám to jde. A huba neupadla.“

„Tak řeknete mi to, nebo ne?“

„Jak to mám vědět, copak su jeho maminka? Ani jeho tatínek nésu. Já mu neříkám, kam jdu, a on mně taky neříká, kam jde. Někdy spolu dáme pivko, to je fakt. Vždyť jsme spolem seděli v kameňu, a to už cosi je.“

„Neříkejte, že nevíte...“

„No, cosik bych vědět mohl, ale je to smutný. Moc je to smutný. Radši to ani nechtějte vědět. Já vám to radši ani neřeknu.“

„Pane Pštros, vždyť víte, jak mám Dušánka ráda a co pro mne znamená. Já přece musím vědět, co se stalo.“

„Tak dobře, když jináč nedáte, tak já vám to řeknu. Ale je to státní tajemství, protože můj kámoš Dušánek Beránek je prezident, a kdyby se to Lid dozvěděl, nebylo by to dobrý. Průser by to byl! Lid by si to mohl všelijak vykládat, a co pak? Prezident, to je něco, to je šajba, to je king! Vidíte, a přece... Dušánek se zbláznil, slečno Pospíšilová. Museli jsme ho odvézt na polokliniku, do blázince na vyšetření.“

„Kam? Kde je ten blázinec? Musím okamžitě za ním. Musím ho vidět. To přece není možné, ještě včera...“

„Prrr, slečno, ne tak honem! Něco takovýho máte hned, furt nic, furt nic, a naráz... Bác! A je to. A už ho vezou v kazajce.“

„Ve svěřací?“ zděsila se Ráchel.

„Preventivně. Aby si neublížil.“

„Ale proč zrovna vy jste ho... Revoluční úderky?“

„Přece nenechám svýho kámoše z lochu napospas nějakejm surovejm lapiduchům. Kámoš se pozná, když je na tom kámoš zle.“

„Bože můj! Kam jste ho zašantročili?“

„Zašantročili... Do Temnejch Lesů jsme ho odvezli. Je tam moc krásně. Tři profesoři se o něho staraj. A ten vejhled do krajiny, to byste se divila. Hned bych tam chtěl taky.“

Deník, pro který psal Květoslav Skokan zprávy o mrtvolách a jak k tomu došlo, o pokousaných psem, zasažených bleskem, odsouzených za krádež králíků z králíkárn, se před revolucí jmenoval *Poslední slovo*. Snad z jakési domýšlivosti, nebo aby se odlišil od jiných slov: *Svobodného slova*, *Slova Lidu*, *Denního slova* anebo prostě prostého a úderného *Slova* – bez přívlastku. V průběhu revolučního dění se *Poslední slovo* přejmenovalo na *Revoluční slovo*, aby dalo najevo, že revoluce není *Poslednímu slovu* lhostejná. A do *Revolučního slova* už Květoslav Skokan nepsal své oblíbené soudničky, vždyť při těch potocích krve v ulicích a useknutých hlavách kutálejících se na kdejakém náměstí i náměstíčku (ano, i na Kuřím rynku se popravovalo) byli ti jeho ukradení králíci, zásahy kulovým bleskem a polámané údy artiklem zcela nezajímavým. A na popravy neměl Skokan žaludek. Ovšem tak zkušených, vypsaných novinářů není nikdy nazbyt, a mají-li navíc vztah k osobě vysoce postavené, o práci nepřijdou ani za revoluce. Květoslav Skokan se stal šéfredaktorem *Revolučního slova*.

S Vlastou se scházeli potají, aby nenarušili obraz první revolucionářky, revolucionářky tělem i duší, věci oddané, odhodlané obětovat všechno, i soukromí, i obyčejné lidské štěstí věci revoluce. Nezůstalo totiž při prvním, náhodném setkání ve špeluňce U Třaslavého oslíka na rozhraní Královských Vinohrad a Žižkova poblíž náměstí Krále

Jiříka, kde je to cítit konopným kouřem, ale mají tam i kořalku. Scházeli se v rozlehlém pokoji s vysokým stropem, bez koberce, bez obrazů, bez záclon a závěsů v oknech, na matraci ve Skokanově minimalistickém bytě, zatímco Demokratická revoluční rada státu v Lidovém domě zasedala a pila pivo bez předsedkyně; zatímco Jenůfka odmítající chodit do školy byla svěřena do péče jednomu z předních revolucionářů, Palu Lovečkovvi.

„Proč nechceš, ty trdlo, chodit do školy? Chceš zůstat blbkavá? Já tě krasopis nenaučím, sám škrábu jako kocour,“ domlouval jí Palo.

„Protože mě do žádnýho děcáku nikdo nedostane.“

„Škola není žádněj děcák. Škola je škola a školní docházka je povinná. Kdybys nebyla Vlastina a kdyby nezvítězila revoluce, chodila bys s ruksáčkem na zádech, jen by ses prohejbal.“

„Škola je skoro děcák, protože je plná děcek jako děcák, a mě do děcáku nikdo nedostane. V děcákách už jsem byla dost dlouho, blbečku. A co jsem se tam naučila? Leda prd!“

„Neříkej mi blbečku, nebo ti jednu cáknu.“

„Necákovéš, to by sis nedovolil, ty jeden Lovečku.“

„To by ses divila, cácorke. A neříkej prd, je to sprostý slovo a na malou holku, která ani nechodí do školy, se to nehodí.“

„Tak teda budu psát škaredě jako ty, když mě to naučíš. Číst už stejně umím všechny písmenka i některý slova. Vadí, že škrábeš jako kocour?“

„Ani ne...“ připustil Palo.

„Tak vidíš, vole.“

„A neříkej mi vole, nebo tě nenaučím ani škrábat. Zůstaneš pitomá a negramotná.“

„Tak promiň, Palo Lovečku.“

Takto probíhala náhradní výuka a výchova dítěte, které vysvobozeno z gulagu dětských domovů našlo štěstí u Vlasty Revoluce ještě předtím, než revoluce vypukla, ještě předtím, než se po uši zamilovala do zpuštěného žurnalisty Květoslava Skokana.

„Takhle už to dál nejde,“ řekla Vlasta se zoufalstvím v hlase.

„To je fakt, dál takhle to už nejde. Myslíš co? Náš utajovaný vztah? Že bychom ho konečně odtajnil? Snad nemáš na mysli vdavky!“ zhrozil se Skokan, jemuž daný stav vztahu zcela vyhovoval.

„To v žádném případě! Myslím stav revoluce, stav státu, stav společnosti. Takhle jsem si to nepředstavovala.“

„Revoluce je pěkný svinstvo.“

„Ba ne, revoluce je dobrá věc. Kalné vody se pohnou, leccos se vyřeší. Revoluce přináší spoustu nových možností. Konec útlaku, starý svět se svým prohnilým establišmentem zmizí v propadlišti, na smetišti dějin. Lid si konečně vydechne a nadechne se svěžího vzduchu. Staré, zvětšelé struktury se rozpadnou a revoluce je nahradí novými, dokonalými, Lidu prospěšnými. Protože cílem revoluce je svrhnout staré špatné a přinést nové prospěšné...“

„Co?“

„Všecko.“

„Teď kecáš jak Palackej. Holt se ti to, Vlasto Vlastičko, nepovedlo,“ řekl Skokan věčně.

„Ono se to povedlo, jenže v principu se to jaksi nepodařilo. Nějak se nám to vysmeklo. Ale úplně ztracený to není,“ řekla Vlasta a přimkla se ke Skokanovi. Ačkoli byli tak důvěrní, že víc to ani nešlo, nedokázala mu říct Květoslave, pitomější jméno pro něj rodiče nemohli vymyslet. Ani Květošu se jí nelíbilo. Snad by mu mohla říkat Slávku... To by snad šlo. Přece mu zrovna teď, v tuto horkou chvíli sladké únavy, kdy by měli být štěstím bez sebe, nebude říkat Skokane.

„Máš pravdu, Skokane, nepovedlo,“ připustila. „Jenže jak to teď napravit? Co s tím?“

„Já vidím dvě možnosti: buď se na všechno vykašlem a necháme tomu volný průběh, nebo sbalíme kartáček na zuby a utečeme pryč.“

„Utečeme, utečeme... To se ti řekne! Tys nic nezvorál, ty jeden Skokane!“

„Každý problém se nakonec vyřeší sám od sebe. Děravá střecha spadne sedláku Jírovi na hlavu, promočený boty uschnou, zklamaná láska přebolí, nakonec stejně umřem.“

„Mám snad dělat jakože nic? Nepřiznat svůj díl zavinění? Zatloukat, zatloukat, zatloukat... Mám snad předstírat, že to držím pevně v rukou? – S takovou filozofií jdi do řiti, Skokane!“

„Ale tam už přece jsme, moje milá Vlasto, Vlasto Revoluce.“

Nikdo v celé zemi nevěděl, že jim pan prezident zmizel v Temných Lesích. Bylo ve státním zájmu ututlat, že se Dušánek zbláznil. Naštěstí se v nejbližší době neočekávala žádná státní návštěva. Kladení věnců a zvedání robátek se mohlo odložit na jindy s vysvětlením, že pan prezident nemá kdy, že je zaneprázdněn neodkladnými státními záležitostmi. Prezidentské dokumenty, jmenování soudců, profesorů a guvernéra státní banky jakož i rozsudky smrti dokázal Nykl Nyklíček podepsat Dušánkovým podpisem i se zavazanýma očima. Také případné interview, kdyby o ně nějaký redaktůrek požádal, nebyl problém napsat a odeslat e-mailem, popřípadě by je imitátor Vodrážka mohl přečíst do rozhlasu. Ovládal Dušánka tak dobře, že si ho i paní Beránková spletla. Nykl Nyklíček se preventivně přeptal plastického chirurga doktora Nekázanky, je-li věda už tak pokročilá, aby dovedla k nerozeznání přeměnit podobu jednoho člověka v podobu někoho jiného, kupříkladu nějaké významné osobnosti.

„Ale to byste musel, pane nejvyšší tajemníku a ceremoniáři, podstatně zhubnout,“ prokoukl ho doktor Nekázanka. „Nejmíň na polovičku.“

Nezbývá tedy než držet Dušánka v Temných Lesích tak dlouho, dokud se jeho duše nepřizpůsobí potřebám země a nového, po-revolučního establišmentu. Je tam v rukou a péči tří slovných odborníků. Některé preparáty dovezené až ze Švýcarska prý dokážou divy.

Nikdo nevěděl, kde hledat Temné Lesy a v nich blázinec, ve kterém mají zlatou klec se svislými šprušlemi s výhledem do kraje a v ní Dušana Beránka, zblázněného prezidenta republiky. Chtěl zrušit trest smrti a myslel to doopravdy! Ráchel hledala na mapě, gúglovala, telefonovala na zemský kartografický ústav, jenže tam to nikdo nebral, všichni byli v rámci revoluce popraveni. Nykl Nyklíček se vymlouval, že neví, a vyptávat se Pštroso bylo zbytečné.

„Je tam tuze krásně, slečno, a on potřebuje klid. Žádný vzrušování, slečno! Vždyť by se nám moh zvencnout ještě víc. Však ho tam ti tři profesoři nepokoušou. Až bude zdravej, vrátíme vám ho nepoužitýho. A neporušenýho. Žádný obavy, slečno.“

Kde jsou Temné Lesy, věděl Skokan, a není divu, vždyť byl novinář. Od koho se to dozvěděl, neprozradil. Chránil svého informačního zdroje. Dokonce neřekl, že to ví, nahlas, protože měl strach z Pštrosových revolučních úderníků. Všichni v celé zemi se jich báli. Redaktor Skokan pošeptal tajemství Temných Lesů do ucha Vlastě, ale předem byl rozhodnut zapírat, kdyby došlo na takzvané lámání chleba, v tomto případě na lámání kolem.

Vlasta pochopila, že by mohla mít v Dušánkovi urvaném ze řetězu silného spojence při nápravě zpackané revoluce. Že jí, až ho vysvobodí, pomůže ukončit krvavé šílenství a nastolit v zemi evropské, civilizované zvyklosti. Jenže to by ho musela mít zpátky na Hradě v plném lesku prezidentské velikosti. A Pštros by měl být posledním státním občanem této země. Ačkoli dospěla k názoru, že popravy jsou nepřípustné svinstvo, proti popravě Pštroso by rozhodně nepodepsala žádnou petici.

K osvobození Dušana Beránka, prezidenta republiky, ze spárů psychiatrů a Pštrosových revolučních úderníků v Temných Lesích si Palo Loveček vypůjčil od Hradní stráže Škodu Superb s prezidentskou standartou na levém předním blatníku a uvázal si kravatu v národních barvách. Vždyť jedou osvobodit hlavu státu. Ostatně do menšího automobilu by se všichni nevešli. Palo řídil, Květoslav

Skokan po jeho pravici ukazoval cestu, vzadu se Ráchel modlila a Vlasta celou cestu mlčela, mezi nimi se neposedně vrtěla Jenůfka a neustále se vyptávala, kdy už tam budou. „Nevím,“ odpovídal jí trpělivě a popravdě Palo Loveček.

Vyhýbali se městům, aby nebudili pozornost a nepošťvali proti sobě revoluční úderky rozlezlé po celé zemi, ovládané z centra zcela chaoticky, spíš neovládané, každý úderník si ten svůj teror dělal po svém, jak ho napadlo, nač mu stačily schopnosti, síly a fantazie. Jeli po děravých okresních silničkách malebnou krajinou, vesnicím se vyhnout nemohli; občas projeli hejnem potulných husí, budili pozornost psů uvázaných na řetězu i psů navzdory kontumaci volně pobíhajících; vesničané jim mávali, někteří smekali pokrývky hlavy a hluboce se ukláněli v domnění, že vzdávají poctu samotné hlavě státu projíždějící jejich Prostřední Lhotkou.

V obci Velká Řídká byli téměř u cíle. Z místní hospody zazníval příšerný řev opilců: „Co jste, hasiči, co jste dělali, že jste nám ten pivo-, pivo-, pívovárek shořet nechali...“ Za autobusovou zastávkou U Krejčíků zabočili doleva na docela sjízdnou polní cestu mezi loukami s přerostlou trávou, vjeli do lesa, a už tam byli – v Temných Lesích. Sanatorium se nacházelo v prostorném zámku patřícím ještě před válkou hrabatům Rozsochatým z Mistu a Temných Lesů, nyní státním majetku, s rozsáhlým parkem obehnaným zdí notné ohlodanou zubem času, náletovými dřevinami a sousedy z Velké Řídké, kteří si sem občas došli pro nějakou tu cihlu na opravu domu, ba i chléva. Železná brána byla zavřená. U brány dřepěl revoluční úderník ozbrojený samopalem vzor osmapadesát a kouřil vlastnoručně ubalenou tabákovou cigaretu. Tvářil se překvapeně, když limuzína s prezidentskou standartou zastavila u brány. Byl zaskočen, nevěděl, jak se má v takovéto situaci zachovat. Byl to prostý revoluční úderník pověřený hlídáním brány, zatímco jeho spolubojovníci si užívali. Ani netušil, proč tu je a že v zámku je blázinec a v blázinci ve zlaté kleci s krásnou vyhlídkou do kraje sešněrovaný ve svěrací

kazajce dlí prezident republiky Dušan Beránek. Jakmile spatřil prezidentskou standartu na levém blatníku prezidentského superbu, usoudil, že pan prezident přijel na neohlášenou prezidentskou návštěvu do Temných Lesů.

Z auta vystoupil Květoslav Skokan a zamával zkoprnělému úderníkovi před nosem novinářským průkazem.

„Máš průser, kamaráde,“ pravil přísně.

„Jak to?“

„Kouříš ve službě. Revoluce ještě neskončila, a ty si tady vyhuluješ trávu.“

„Jakou trávu? Je to normální tabák,“ ohradil se rozhořčeně a celou půlku cigarety zahodil a zašlapal do země. Leda tak forenzní technici by dokázali zjistit, co to ten nešťastník kouřil.

„Tvoji druhové krvácejí na barikádách, a ty, než by ses radoval, že nemusíš krváct s nimi a řádně střežil blázinec, dřepíš u brány, pokuřuješ a ve sladkém opojení necháš si rozebírat za rohem zed'. Jak to zdůvodníš svému nadřízenému?“

„No to já přece... Když to bych pak musel to... Mně nic takovýho neřekli, že bych... A co já pak, když ono to takhle...“

„Co já teď s tebou, chlape! Je revoluce. Když to nahlásím, dobře víš, co tě čeká!“

„Vím,“ sklonil pokorné hlavu revoluční úderník bledý jako stěna.

„Mám na to svědků plný auto. Všichni tě viděli.“

„Ale vždyť u brány každej přece...“

„Každej? To tu máte, chlapi, pěknej bordel. Kde máš velitele?“

„Na strážnici. Měl by bejt...“

„Měl by bejt... Kde je?“

„Nejspíš ve Velký Řídký...“

„V hospodě? S ostatníma úderníkama, že!“

„V hospodě,“ přiznal se za velitele a kolegy vyděšený strážný.

„Jezdím po inspekcích už dost dlouho, ale takovej svinčík jako tady jsem ještě neviděl. Otevři bránu a stůj tady, ani se nehni. Ne

abys běžel do té hospody a vykecal, že je tu prezidentská inspekce. Co bude s tebou, to se uvidí. O tom si rozhodne v kachlíkárně Pštros," prohlásil Skokan a divoce zakoulel očima.

„Nešlo by to nějak...“

„Nešlo.“

Klíč v zámku zaskřípal, brána se otevřela a superb vplul do zpustlého parku. Richard, poslední hrabě Rozsochatý z Mistu a Temných Lesů, by to tu nepoznal. U hlavního vchodu zakotvili a Palo se opřel do klaksonu. Vzápětí se ze zámku vyhrnul veškerý personál v bílých pláštích včetně tří profesorů. Revoluční úderník se ze zámku nevyhrnul ani jeden. Také z prezidentského vozidla se všichni vyhrnuli a začali si protahovat ztuhlé údy, Palo Loveček učinil několik dřepů a Jenůfka se na všechny zazubila:

„Není tohle děcák? Že to není děcák.“

„Není to děcák, holčičko," odpověděl první profesor.

„Je to sanatorium Temné Lesy pro choroby duševní," upřesnil druhý.

„Není to žádný blázinec, aby sis nemyslela," dodal třetí, protože obecně rozšířené slovo blázinec je pejorativní i přesto, že je výstižné.

„To je pěkná holčička!" zvolaly sestřičky radostně. Byly uvyklé zabývat se blázny postaršími, zblázněných holčiček s černými kučerami a očima jako knoflíky od pánského zimníku se v blázcích obvykle nedostává.

„Prej tu máte zlatou klec, říká maminka, a v ní pana prezidenta. To je Dušánek, toho jsme sundávali ze šibenice. Můžu se na něho podívat?“

„Jápk se jmenuješ, holčičko?“

„Jenůfka," řekla Jenůfka způsobně.

„Může?“ zeptaly se sestřičky psychiatrů. Byly překvapeny. Nevěděly, že ten blázen ve zlaté kleci, jediný pacient v celém sanatoriu, je samotný pan prezident.

„Vyloučeno!“

„Ten pán ve zlaté kleci je velmi nemocen!“

„Možná, kdyby mu... Kdyby se nasadila chvilková infantoterapie...“ Páni profesori se nemohli shodnout. Začali se na zápraží dohadovat, zatímco Jenůfka pod záminkou, že se jí chce čurat, pronikla do blázince a pustila se do pátrání.

Pod záminkou, že na ni musí dohlédnout, aby spláchla, protože občas zapomíná, vydala se za ní s tlukoucím srdcem Ráchel. Kdepak, Jenůfka by Dušánka v té spleti zámeckých chodeb nenašla ani do večera. Ráchel se však při hledání řídila tlukotem srdce, a tak našly Dušánka hned: v druhém patře v pokoji s výhledem do světlíku, ve zlaté kleci. Jenůfka se protáhla mezi šprušlemi a rozvázala Dušánkovi svěřací kazajku. Byl omámen sedativy a měl na sobě růžovou noční košili. Hleděl na ně vyjeveně, nebyl schopen artikulovat jednoduchou větu s přívlastkem. Byl však naživu.

„Jenomže jak ho z té klece dostaneme? Mezi šprušlema ho neprotáhnu,“ kroutila kudrnatou hlavičkou Jenůfka.

„Není zamčeno!“ zajásala Ráchel, odhodlaná mříže vylámat holýma rukama, zuby nehty. Dvířka byla zvenku zastrčená petlicí, dala se snadno otevřít. Když byl Dušánek venku z klece, začal se pozvolna probírat z drogového opojení, a když ho Ráchel políbila jako princ Šípkovou Růženku, probral se docela, jen ho šíleně bolela hlava.

Mezitím Vlasta, Skokan a Palo s profesory a personálem v zámecké dvoraně pokračovali ve vyjasňování nejasné přítomnosti neohlášených návštěvníků sanatoria. Jak se nakonec ukázalo, Dušánek tu byl jediným pacientem.

„Pokud vám nestačí můj ksicht,“ vysvětlovala Vlasta, „jmenuji se Vlasta Zlámalová, zvaná Revoluce, jsem předsedkyní Demokratické revoluční rady státu, pověřená touto radou zjistit, v jakém stavu se nachází hlava státu, jak je o ni pečováno, abych o tomto stavu mohla radu informovat na jejím příštím zasedání.“

„Ono to, paní předsedkyně, nebude tak jednoduché.“

„Rádi bychom vašemu požadavku vyhověli, jenže...“

„Jenže pan prezident už se v Temných Lesích nenachází,“ napadlo třetího profesora, jak vyklouznout z pasti.

„A kde se tedy pan prezident nachází, když se tady nenachází?“

„Nachází se jinde.“

„Nachází se na opačném konci,“ natahovali profesori vyjednávání, aby získali čas. Domnívali se, že časem je napadne přijatelná lež. Báli se, kdyby Dušánka ukázali, že by je Pštros a jeho úderníci citelně potrestali. Báli se o život. Báli se, aby personál, který až dosud nevěděl, kdo je muž v růžové noční košili ve zlaté kleci, neprozradil, kde prezidenta schovávají. Ačkoli se personál právě dozvěděl, komu píchá ve zlaté kleci drogy do žil, nehodlal Vlastě vyjít vstříc. Taky se bál Pštrosova a jeho revolučních úderů. Každý se jich bál. Vždyť tu s nimi úderníci pobývali, byli pověřeni hlídáním tajemného pacienta a celého blázince. Personál dobře poznal jejich revoluční manýry: mlaskali u jídla, smrkali do hrsti, sahali sestřičkám pod sukně, kouřili v jídelně a opíjeli se, kdykoli k tomu měli příležitost. Spiritus vini v příruční lékárně byl už dávno vypit, nahradila jej aqua destilata.

Palo se diskuse neúčastnil. Mezi sestřičkami si vybral tu nejhezčí, přistoupil k ní nenápadně a cosi jí zašeptal do ucha. Sestřička se zapýřila, zavrtěla hlavou velmi odmítavě, ale když jí Palo zase cosi pošeptal, zavrtěla hlavou méně odmítavě, a po třetím pošeptání přikývla a nenápadně se s Palem vytratila z dvorany do útrob zámku. Po chvíli se vrátili s balíkem jakýchsi režných textilií v náručí.

„Uvědomili jste si, páni profesori, co vás čeká za to, jak jste nakládali s hlavou státu?“ zahřímala Vlasta Revoluce.

„My jsme nevěděli,“ hájil se personál.

„Myslíte, že vám na takovou výmluvu někdo skočí?“

„To oni! To oni!“ volal personál a ukazoval ukazováky na tři profesory.

„Do kazajek s nimi!“ zvolal Palo a personál sáhl po textiliích, které Palo se sestřičkou přinesli ze skladu čistého prádla. Během několika minut byli profesori ve svěracích kazajkách. Během dalších několika minut už byli zarýglovaní ve zlaté kleci s výhledem do světlíku.

Na zpáteční cestě si musela Jenůfka sednout mámě na klín. Vrtěla se sice, ale za chvíli usnula, znavena bohatými událostmi uplynulých hodin. Když projížděli zámeckou branou, vyděšený rudý úderník stál v pozoru jak svíce a horlivě salutoval. Z hospody ve Velké Řídké, když ji míjeli, ozýval se řev opilé revoluční úderky pověřené hlídáním pana prezidenta v blázinci:

„... shořet nechali, i tu hospodu, my staří mazáci, staří ulejšáci máme pít vodu...“

Když přijeli na Hrad, Dušánek si odskočil převléct se z růžové noční košile do občanského obleku vhodného pro prezidenta, ale kravatu si neuváže ani za nic, navzdory mínění Nykla Nyklíčka, že prezident bez kravaty je jako voják bez flinty. Ten se bude divit, až uvidí pana prezidenta s knoflíkem pod krkem rozepnutým.

„Co tady děláš!“ spráskla ruce paní Beránková, když přistihla Dušánka při převlékání. „Tys jim utekl z nemocnice? Takovou dálku v noční košili! Vždyt's byl v péči nejlepších odborníků, tři nejslavnější profesori, a ty jim utečeš jako malý kluk, v růžové noční košili. Vždyt' se můžeš nastydnout...“

„Nech toho, mami,“ odbyl Dušánek paní Beránkovou.

„Nemůžeš přece takto hazardovat se zdravím, vždyt' jsi prezident a národ tě potřebuje zdravého,“ pokračovala matka na prahu pokoje. „Měls tam zůstat, než se vyzdravíš. Než tě páni profesori znovu postaví na nohy. A kravatu si nevezmeš?“

„Na čem stojím, mami? Ne, kravatu si nevezmu!“

„Kam zas jdeš?“

„Co je ti, mami, do toho!“ odbyl svou vlastní matku Dušánek, odstrčil ji, aby mohl projít, a vykročil rázně, levá, pravá, do své pracovny. V předpokoji na něj čekala jeho suita: Ráchel, Vlasta, Skokan, Palo a samozřejmě Jenůfka.

„Hele, co mám!“ pochlubila se samopalem z plastické hmoty, mnohem hezčím a lepším, než jsou opravdické. „Ten mám od Lovečka. A fakt dost dobře střílí.“

Dušánek zaklepal na své dveře, byl tak vychován, ale na vyzvání nečekal, hned vešel dovnitř a jeho lidé mu byli v patách. Nykl Nyklíček seděl na prezidentské židli jako obvykle, když tu Dušánek nebyl, a prezidentoval mnohem správněji nežli opravdový prezident. Protože Nykl Nyklíček věděl ze všech nejlíp, jak se má správně prezidentovat. Když uviděl hlavu státu ve dveřích, když si uvědomil, že se mu to nezdá a co by to mohlo znamenat, polkl dvakrát naprázdno a vydechl:

„A bez kravaty...“

„Pane Nykle Nyklíčku, sbalte si své osobní věci do krabice od banánů, nebo do dvou krabic, a vypadněte z Hradu. Za vaše dosavadní služby vám děkuji, jste propuštěn. Vzhledem k revoluční době se odstupné nevyplácí.“

„Ale vždyť přece, pane prezidente, jak to? Já jsem vždycky...“ nemohl uvěřit svědomitý úředník.

„Dále od hradu, dále, ať se nestane neštěstí nenadálé,“ zarecitovala Jenůfka, namířila na Nykla Nyklíčka hračkou a stiskla spoušť. Z hlavně vytryskl proud vody a zasáhl zkoprnělého úředníka přesně doprostřed čela.

„Jenůfko! To se nedělá,“ napomenula ji Vlasta. „Pán odejde sám, nemusíš po něm střílet.“

Měla pravdu, Nykl Nyklíček vycouval z prezidentské kanceláře jako útočící rak, ale do balení svých pěti švestek se nepustil. Protože se nevzdal naděje. Nevěřil, že je vše ztraceno, ještě je tu Pštros a jeho revoluční úderky. Vyběhl z Hradu jen tak nalehko, s mobilním tele-

fonem v kapse. Proběhl nádvořími, hlavní bránou a zastavil se pod sochou prvního prezidenta. Jako by u něj mohl najít pomoc nebo aspoň sympatie. Chyba, sochy nepomáhají. Pomoc hledal u Pštrosa a jeho zdatných, chlapíků statečných. Jenže Pštros to nebral, ozvala se hlasová schránka: „Jsem v terénu, nechte mi vzkaz.“ – „Tady Nykl Nyklíček. Pé Pé se zbláznil, je na Hradě. Pomoc!“ Jenže pomoci se nedovolal, a tak se rozběhl do kachlíkárny. Běh mu pro značnou tělnatost moc nešel, po chvíli musel zvolnit, sotva dech popadal, vlekl své rosolovité tělo Letenskými sady, až je dovedl na místo určení, na recepci padl vysílením a už nevstal. Službukonající dozorčí patřil k radikálnějšímu křídlu revolučních úderů, ti se s ničím nemalují. Nejraději by nezvaného neznámého, zcela nekomunikativního návštěvníka rovnou zastřelil a zdůvodnil to revoluční nutností. Jenže kdo by to uklidil, když uklízečky přijdou až ráno... Rozhodl se strčit tlustocha do cely předběžného zadržení. Je tam chládek, tekoucí voda nad záchodovou dírou a obstojný slamník. Co víc potřebuje skromný člověk k životu! Aby ho tam vůbec dostal, musel povolat tři silné chlapy z oddělení pro mimořádnou přepravu. Zrovna ty, kteří nedávno odchyťovali pana prezidenta a mimořádně ho přepravovali do Temných Lesů.

Nykl Nyklíček popadl dech až v cele na slamníku, jenže tam už mu to nebylo nic platné. Do dveří kopal, volal, hrozbami hýřil, nikoho tím neoblomil. V oddělení cel předběžného zadržení byli na takovéto projevy zvyklí. Tady to nikomu nevadí. Však on zmlkne, až se unaví. – Ještě nebyl zcela unaven, a přesto zmlkl. V kapse mu vyzváněl telefon. Zapomněli mu ho sebrat a uložit mezi osobní věci. Každému berou telefon, než ho šoupnou do cely. Byl to Pštros. Jenže ve chvíli, kdy zadržený Nykl Nyklíček stiskl tlačítko, jeho telefonu došly baterky. Tak. A je to!

Veškerý personál prezidentské kanceláře se seběhl a vítal Dušánka jako prezidenta osvoboditele. Těžko se jim žilo pod knutou nekompromisního všeznáka Nykla Nyklíčka. Ani na záchod

si bez jeho dovolení nemohli odskočit, cigaretku na vyhrazeném místě vykouřit, dětem zavolat, jestli už napsaly domácí úkol a našly v ledničce pribináček.

„Žádná oslava nebude,“ zahlaholil Dušánek. „Vzhůru do práce, budou se psát prezidentské dekrety. Vyhlášuji konec revoluce.“

„Ale Dušánku, vždyť revoluce je permanentní, ať chcem nebo nechcem, revoluce nikdy nekončí...“ namítala chabě Vlasta Revoluce Zlámalová.

„Ta tvoje třeba nekončí, ale ta, kterou mi strčili do bot, zrovna skončila. Bude na to prezidentský dekret o ukončení revoluce,“ prohlásil Dušan Beránek, prezident republiky. „A vzhledem k tomu, že nemáme demokratické a demokraticky zvolené státní orgány, nastupují dekrety prezidenta republiky. Vždyť je to stará vesta... Takhle už to nejde dál.“

„To je moc dobrý,“ zaradoval se Květoslav Skokan, žurnalista každým coulem. „Hned to volám agenturám a veškerým sdělovacím prostředkům. Tohle se bude krásně medializovat, na to skočí Četka, CNN i Reuters. Každý dekret okamžitě zveřejníme, dokud je teplej, aby to někdo nezpochybnil. Tisk je přece hlídací pes demokracie!“

Celá kancelář prezidenta republiky se pustila do dekretů, aby na něco důležitého nezapomněli. Ono se na něco určitě zapomene, když se to šije horkou jehlou na koleně, ale to se pak napraví novým dekretem. Teď to nejdůležitější: jeden dekret za druhým. Jakmile byl dekret vymyšlen, sepsán a vytištěn, Dušánek ho podepsal a úředníci pod dozorem Ráchel originál uložili do trezoru. Skokan jediným kliknutím rozeslal dokument agenturám a všem sdělovacím prostředkům.

Nejdřív to byl dekret o ukončení revoluce a všeobecném zákazu zabíjení lidí. Pak následoval dekret o zrušení trestu smrti, o zrušení Demokratické revoluční rady státu a zřízení parlamentu o dvou komorách, ustavení vlády, dekret o zrušení revolučních úderů a zřízení policie...

„Ale vždyť to není nic jinýho než další fáze revoluce!“ radovala se Vlasta, vylovila z tašky plyšového krokodýla a třískala s ním do stolu.

„To máš fuk, jak to nazveme,“ uklidňoval ji Dušánek. „Teď je potřeba zatknout Pštrosa a postavit ho před soud. Ten můj kámoš z kameňa se urval ze řetězu.“

„To je fakt,“ řekla Ráchel. „Jenže kdo ho zatkne, když ještě nemáme policii? Snad ne jeho revoluční úderníci?“

„Přiveďte mi podporučíka Pitbula a strážmistra Teriérovou. Ti dovedou skvěle zatýkat,“ nařídil Dušánek. „S těmi já mám dobrou zkušenost.“

„Je to sice výborný nápad,“ pochválila Vlasta, „jenže kde můžou být? Revoluce je určitě někam zašantročila.“

„Jestli se z nich nestali revoluční úderníci...“ napadlo Ráchel.

„To by nevadilo,“ řekl Dušánek. „Jako prezident republiky jsem také vrchním velitelem ozbrojených sil, a když zavelím, každá ozbrojená síla mě musí poslechnout.“

„Ale jak je najdeme?“ vyslovil Palo Loveček otázku, která se sama nabízela.

„Dáme do novin inzerát a oni se přihlásí,“ napadlo Skokana. Dal do všech novin inzerát, a vzápětí se Pitbul s Teriérovou hlásili v prezidentské kanceláři. Oba měli momentálně civilní zaměstnání, žádný z nich nebyl v revolučních úderkách, což situaci značně usnadnilo. Pitbul prodával po poutích cukrovou vatu a Teriérová se živila uklízením useknutých hlav a umýváním gilotin po popravách. Žádného z nich ta práce moc nebavila, nejraději by zas byli policisty s významným posláním. Tohle nevyřčené přání se jim zrovna splnilo. Vytáhli odložené uniformy z naftalínu, ani je nenechali na balkónu vyvětrat, oblékli se do nich, popadli pendreky, pověsili na opasek pouta a vysílačku, pokutový blok do brašny a vydali se hledat kriminálníka, starou firmu Pštrosa. Bylo po něm vyhlášeno celostátní pátrání.

Pštros se vyděsil, když se o tom doslechl. Tak už je to tu zas! Vrátil se zrovna z terénu do kachlíkárny a tam už na něj čekali jeho věrní revoluční úderníci připraveni nasadit mu klepeta. Nic nového pro Pštrosa. Předali ho podporučíku Pitbulovi a strážmistru Teriérové, aby zachránili vlastní kůži. I těm největším pitomcům došlo, že karta se obrátila, teď jsou na řadě oni. V poslední chvíli se jim Pštros vyškubl a vyběhl z kachlíkárny. Hnal se Letenskou plání a Letenskými sady, až se přihnul k pomníku J. V. Stalina, univerzálním klíčem odemkl podpomníkové podzemí a ztratil se v temné spleti chodeb, místností a zákoutí. V podzemí pobyl tak dlouho, dokud mu nenarostl dostatečně dlouhý plnovous. Bláhově se domníval, že změnil vzhled k nepoznání. Ještě si obrátil naruby košili a předstíral opilého bezpřístřešníka. K nepoznání by byl, kdyby neměl na čele vytetováno „PŠTROS“. Dvoubarevně. Po čtrnácti dnech vylezl na denní světlo – a už ho měli. A už tu byli Pitbul s Teriérovou. Ani mu nemuseli nic strkat do bot, měl to napsáno na čele.

„Je to on?“

„Je to on!“

„Jménem zákona, jste zatčen!“ prohlásili slavnostně. Teriérová sáhla pro klepeta a Pitbul mu je zaklapl na zápěstích.

„Občané, rozejděte se, rozejděte se, no tak, tady není žádný divadlo, občané. Zatkli jsme občana zločince, občané,“ vyzvala Teriérová občany sročené na plošině pod Stalinem.

„Nebo chcete taky klepeta?“ zeptal se významně Pitbul a plácal se přitom pendrekem do levé dlaně. Byla to skvěle sehraná dvojice policistů. Zatýkání jim jen kvetlo pod rukama.

„Nechceme,“ řekli občané a pokojně se rozešli.

V tuto chvíli si Pitbul s Teriérovou uvědomili, jak je krásné býti policistou.

VI

Stále ještě prodléval v hotelu Stachanovec v pokoji s výhledem do dvora a trpělivě čekal. Vycházky neměl povoleny. Ani do čajovny si nemohl zaskočit na čaj. Možná by mu tam i lahvinku gruzínského koňaku prodali... Nějaká eura v kapse měl, snad by mu i za ně nápoj prodali. Okno směl otevřít, z okna vyhlédnout a pak je zase zavřít. Čekal, až ho car povolá. Mohlo to být zítra, pozítří, za měsíc, za dva, za dva roky, za deset let, kdoví... Ale mohlo to být každou chvíli, hned teď ho mohli povolát, a kdyby byl v tom okamžiku naproti v čajovně, mohli by ho nenajít, i kdyby ho tam hledali. Mohl by být zrovna močit, při čaji se močí zhusta, stejně jako při pivu, ne-li ještě častěji. Jaké následky by pak jeho absence mohla mít pro něj, pro hotelový personál, pro zaměstnance čajovny, těžko domyslet. V Semlelově vlastním zájmu bylo z hotelového pokoje nevycházet a čekat na carova posla, nebo posly, třeba to budou zase ti dva agenti TCS Borufkadze a Rebarborina, přívětiví lidé, anebo někdo jiný, rovnou z Kremlu, od carského dvora. Mohou si pro něj přijet automobilem jako posledně, může to být vůz tažený trojkou lošadí, mohou vyslat i pěšího posla, vždyť do Kremlu to ze Stachanovce není daleko. Mohla by to být docela pěkná procházka ulicemi Starého Města plnými rozesmátých lidí s dobráckými tvářemi.

Člověk nesmí být netrpělivý, chce-li dosáhnout vysokého cíle. Čím vyšší cíl, tím více trpělivosti je zapotřebí k jeho dosažení. Čas čekání nemusí být časem ztraceným. Všechny kocoury ze Starého Města znal už Semlela jménem, seznámil se také s Alexejem knížetem Krivogubovem, který se na hotelový dvorek uchyloval stále častěji, aby na nepojízdném dvoukoláku pod zchátralou hrušňí mohl v klidu vypít svoji lahvinku denaturované vodky a nemusel se o ni dělit s ostatními bezprizornými. Semlela vyhlížející z okna

se s ním o láhev netahal. Skrz otevřené okno vedli spolu nekonečný dialog o podstatě lidství; Semlela si tak zdokonaloval ruštinu a obohacoval ducha o hlubokou životní moudrost, jež přivedla knížete Krivogubova až sem, na dvoreček hotelu Stachanovec. Oplátkou se s ním dělil o potravu, kterou mu přinášela Klaudia Zvonimirovna. Jídla bylo tolik, že by je sám nesnědl, a škoda zbytky vyhazovat. Kdyby všechno to jídlo snědl, byl by už jako kulička, a to Petr Semlela nechtěl připustit.

„I vy jeden, Petře Lud’koviči, zase jste se dělil s tím nenasytným knížetem Krivogubovem!“ napomínala ho Klaudia Zvonimirovna. „Vy, vy, vy.“

„Co kdybychom si, Klaudie Zvonimirovno, zase jednou krapet zašpásovali?“

„Vy, vy, vy, Petře Lud’koviči, vždycky jsem po tom vašem špásování celá pomačkaná,“ bránila se na oko dívčina. „A víte-li pak, Petře Lud’koviči, že se mi po tom vašem špásování narodí dítěátko?“

„To je mi ale překvapení! Opravdu, Klaudie Zvonimirovno?“ podivil se tribun Lidu a nevěděl, co na to říct a jak se zachovat. Má-li si Klaudii vzít za ženu a jak by to měl udělat, když musí v hotelu Stachanovec čekat na carův pokyn? Snad by je mohl oddat pop v hotelovém konferenčním sále, v mysliveckém salonku nebo rovnou v Semlelově pokoji... Jenže Klaudia Zvonimirovna se mu nelíbila ani trošku, k jejímu oplodnění došlo nedopatřením. Tak proč by se s ní měl ženit?

Tentokrát na špásování nedošlo. Přišli si pro něj, Klaudia Zvonimirovna si ani nestačila vykasat sukničku, a záležitost s vdavkami i dítětem zůstala otevřena. Opět to byli agenti Borufkadze s Rebarborinou, tentokrát přijeli na jízdním kole. Borufkadze přivezl Rebarborinu na rámu, Semlela musel vzít zavděk nosičem. Naštěstí to neměli daleko, ani do strmého kopce to nebylo, a Borufkadze byl zdatným cyklistou. Tentokrát smoking ani tulipánovou kytici netřeba. Než ho vpustili k carovi, musel chvíli čekat v předpokoji

a směl se napít kvasu carského z karafy na stolečku, nalít si do sklenice, aby mu ušel čas, než od cara vyjdou čtyři tlustí maršálové ve zlacených uniformách s řády a vyznamenáními na obou stranách hrudi, ba i na zádech. Když konečně vyšli, byli dobře naloženi: smáli se, plácali se vzájemně po ramenou, štouchali se břichy do břich, řády a vyznamenání na nich rachotily a cinkaly jako rolničky na koňských postrojích v předvánočním čase. Zřejmě uspěli.

„Budeš prezidentem,“ prohlásil car Ivan Líbezný-Shovívavý a nabídl Semlelovi americkou koblihu s otvorem a růžovou polevou. Sám si taky jednu vzal, nenápadně, aby to carevna Jekatěrina Zahloubaná neviděla.

„Váňo, že tě tou jehlicí přetáhnu! Necpi se furt těmi koblihami!“ napomenula carevna cara, aniž by vzhledla od pletení. Kmitala jehlicemi zručně, zdá se, že humanitární šály pro *Guinnessovu knihu rekordů* odposledka notně přibylo. Pokoj jí byl téměř plný. Aby v něm carští manželé mohli pobývat a hosty přijímat, hrnula se šála postranními dveřmi ven, a dá se předpokládat, že se vlnila dlouhou chodbou až ke schodům, že přepadala ze schodů jako vodopád až do přízemí. Zdá se, že rekord, který carevna Káťa už má bezpochyby v kapse, zůstane v knize rekordů nepřekonán ještě po několik generací.

„Prezidentem? Opravdu?“ nemohl Semlela uvěřit vlastnímu sluchu.

„Co jiného. Přece tam u vás neobnovím kvůli tobě království, když jste tam měli takovou dobu republiku!“

„Ani nevím, vaše imperátorská rozlehlosti, jak bych vám měl...“

„Přece nedopustím, aby v tak směšně malé republice diskriminovali mé poddané, kteří vaši zemi poctili svou přítomností. Zavedeme tam pořádek a ty, Petře Lud'koviči, tomu budeš šéfovat. Jen mi tady musíš něco podepsat.“

„Podepsat?“

„Je to formalita, k ničemu tě to nezavazuje. Ale bez formalit se neobejdeme. Aby nám někdo někdy v budoucnu nevyčítal, že jsme okupanti.“

Kobku tři sta dvanáct znal jako svoje boty. Tady se přece seznámil s Dušánkem Beránkem. Tady spolu pilovali mříž, ještě je napilovaná, zamaskovaná rozžvýkaným zašpiněným chlebem. Daleko se s tím pilováním nedostali. Rovněž hnědé tepláky, do kterých se musel převléci, mu byly důvěrně známé. Je to oděv pro pobyt v kobce nadmíru praktický. Když mu přinesli večeři – těstovinová kolínka politá vybledlou omáčkou –, bylo na jídelní misce vyryto jeho jméno: „PŠTROS“. Dokonce dvakrát, jednou slaběji. Velice ho to potěšilo. Trvalé hodnoty zůstávají trvalými hodnotami za všech okolností. Po večeři, než odnesli vyprázdněné nádoby, podařilo se mu vyviklat ze stoličky hřebík a vyrýt do hliníkového ešusu „PŠTROS“ potřetí. Jako by se nic nezměnilo. Jenže tentokrát mělo všechno mnohem rychlejší spád. Ráno, ještě před snídaní, ho Běda velitel odvedl k výsledku.

Major Vrzgala seděl za psacím stolem a nad ním visel obraz prezidenta republiky Dušana Beránka. U protější stěny, vzdálené dobrých deset metrů od vyšetřovatele, čekala na Pštrosova stolička bez opěradla, aby to měl při výsledku co nejnepohodlnější.

„Tak mi, člověče nešťastná, řekněte, co vás sem zase přivedlo?“
Pokrčení ramen v hnědé teplákové bundě.

„Tak dobře, zkusíme to jinak: Jméno!“

„Nepamatuju se.“

„Nejste vy náhodou Pštros, velitel revolučních úderek? Ten recidivista?“

„Nejsem.“

„Člověče, s vámi je ale potíže! To zas bude jednou výslech! Že já jsem raději nezůstal v těch dolech! Mohl jsem fátat dolů do dolu a pak z dolu nahoru a po šichtě chovat králíky. Ale teď... Copak mám

čas na králíky, když musím vyslychat a vyslychat a vyslychat? Vždyť ani nemám kdy pořádně se najíst z talíře. Pořád mi sem vodí nějaké lidi k výslechu, a co já s nimi, když sami nevědí, co je sem přivedlo! Kdo to má vědět? To aby z vás člověk tahal jako z chluhaté deky. Kdybyste chtěl kouřit, klidně si zapalte, jestli máte co. Výslech je náročná záležitost, hlavně na psychiku, to je na hlavu. Já bych o tom mohl celé dny povídat, celou zimu, celé léto. Víte, kolik výslechů já už mám za sebou? Každý den nejmíň jeden a někdy i dva, taky v sobotu, a dokonce i v neděli, svátek nesvátek, na to my nehledíme, protože bezpečnost je nejdůležitější. Tak si klidně zakuřte.“

„Když já nemám co,“ přiznal Pštros. Když ho zatýkali, zapomněl cigarety v kachlíkárně.

„Co se dá dělat. Ale je to škoda, mohli jsme si zakouřit. Tak budeme, pane Pštros, pokračovat ve výslechu bez kouření, abychom se dobrali nějakého výsledku. A když se nedobereme dnes, dobereme se zítra. Nebo jindy. Nemyslete si, my máme čas. Dnes už to není jako dříve, kdy naši předchůdci vyšetřovatelé času nazbyt neměli a kvůli urychlení celého vyšetřovacího, a tím pádem i soudního procesu se museli uchýlit k používání speciálních metod, poučení při studiu historie dávné i nedávné, tuzemské i zahraniční. Dneska za nás pracuje čas. Nepřiznáš se dnes, trestníče? Přiznáš se zítra. Nebo pozítří. Nebo za měsíc. Nebo za rok, za dva, za tři... My máme času! Já si tu svoji svačinku sním klidně při práci, já do kantýny nemusím,“ řekl major Vrzgala a sáhl do šuplíku. Vytáhl odtud kvádr loveckého salámu a úctyhodnou čepel s německým nápisem „GOTT MIT UNS“. Zbraň byla dobře nabroušená, krájení obdélníků loveckého salámu jí šlo jedna radost. Ze železné skříně vytáhl láhev piva Radegast, zručně ji otevřel a jedním vrzem vypil.

„Já mám svou metodu,“ pokračoval major ve výslechu, „a čas hraje pro mne. Času je dost, já nikam nespěchám. Myslíte, že mne to táhne domů? Že bych vás nejradši poslal do té vaší smradlavé kobky a chvátal k rodinnému krbu? Za manželkou? Za dcerou? Za psem

Puntou? Kdeže! Vůbec mě to tam netáhne. Vždyť doma to znám, hodiny jdou, rádio hraje... Ale ten bordel! Dvě ženské v domácnosti, a neuklidí si ani ty svoje podprsenky, o jiných dámských intimitách nemluvě. Šuplíky povytahované a z nich se valí vodopády hader, kuchyň plná špinavého nádobí, připálené hrnce, smrad ze zelí, mléko po plotně, v předsíni bláto a nikde žádné navařeno, to abych šel rovnou do hospody i s aktovkou, doma ji není kam odložit. A ten hafánek se pořád plete pod nohama, potvora zakrslá, dobrmana nechtěly. A nemyslete si, že mám mizerný plat. Co vydělám, všechno těm dvěma ochechulím nacpu do chřtánu. Pak mám mít na cigarety! Myslíte, že se dočkám vděku? Tůdle nůdle!“

Zatímco Vrzgala vyslyšel účinnou metodou vršení slov, Pštros pozoroval čipernou mouchu; přiletěla ze zahrady do vyšetřovny otevřeným oknem, propletla se mezi mřížemi a byla tam, obletěla hlavu majora Vrzgaly třikrát, přistála na psacím stole a pustila se do průzkumu svačिनových skvrn. Ale jenom chvíli, z některých ochutnala, jiné nechala tak. Opět vzlétla a rovnou na obraz pana prezidenta, Dušana Beránka. Posadila se mu na špičku nosu a chvatnými pohyby předních nožiček si vyčistila sosák od zbytků svačinky. Byla to neposedná moucha, hned zase vzlétla a na nose pana prezidenta zanechala sice malou, avšak dobře viditelnou skvrnku. Snadno by se setřela navlhčeným hadříkem, a portrétu by to velmi prospělo, protože skvrnka na Dušánkově tváři nebyla sama jediná, byla jich tam spousta, nepatrné od malých mušek, nezanedbatelné od masařek. Další mouchy přilétaly a další skvrny přibývaly, a další se vršily, a další a další a další... Pštros sledoval jejich píli, naslouchal jejich bzukotu a zarytě mlčel.

„K policii jsem se dal kvůli uniformě a že jsem mohl dávat pokuty špatně zaparkovaným autům. Nesnáším špatně zaparkovaná auta,“ pokračoval Vrzgala. „To se mi líbilo víc než fárat a kutat a kutat a fárat... Jenže pak mě pro schopnost povýšili a přeřadili k BSS, a BSS je tajná, takže jsem musel utajit i uniformu ve skříni, a obléct

si ji můžu, jenom když je nějaká vnitřní oslava, třeba svátek práce nebo mezinárodní den žen nebo výroční schůze KSČMS. A to si ji taky nemůžu oblíknout, protože si ji nemůžu oblíknout, protože jsem krapet vyrostl do šířky a nemůžu ji dopnout přes pupek. Tak se věci mají, Pštrose! – Můžu ti tykat, že, Pštrose. Tak dobře, Pštrose. Tak vidíš. Předloni na Prvního máje jsem měl dostat odznak ‚Vzorný vyšetřovatel BSS‘, a prdlajs. Vyžral mi to Vyhlídal, měli jenom jeden, a Vyhlídal venčí náčelníkovi psa každou neděli před polednem, a já mu nevenčím nic, a přitom mám o půl bodu vyšší vyšetřovatelitu než Vyhlídal. Uznej, Pštrose! Nemysli si, že existuje nějaká spravedlnost. Nikdy neexistovala. A proč by taky měla? Lidi jsou kurvy, to mi věř. To mi nikdo nevymluví. A pak mi do toho vlezla ta revoluce. Naštěstí se pan prezident vzpamatoval, asi mu někdo poradil, že bez policie to nejde a že ty tvoje revoluční úderky jsou jenom banda zvlčilých hrdlořezů s vrahounem a recidivistou v čele.“

„Já nejsem žádnéj vrahoun ani recidista!“ ohradil se Pštros.

„Tak, a mám tě!“ zajásal major Vrzgala. „Tomu říkám příznání. Nic jiného jsem od vás, člověče, neočekával. Vždyť to máte na čele napsané, že jste Pštros. Nic víc od vás nepotřebuji. Výslech je zcela formální, ale bez něj bych vás nemohl předat prokurátorovi. Zatloukání vám nepomůže, všichni vědí, kdo jste, a vaše činy jsou obecně známé. Viset budete, na to vemte jed!“

Palovi to nedalo. S Jenůfkou se sice nenudil, ale přeci jen... Vždyť je to dítě. A on chlap. Předal dítě jeho mamince, uvázal si kravatu se soptící sopkou Kaiakakapplatlalalokul a kyticí v modřanském džbánu a vydal se k vysokánskému plotu z železných kopí s hroty vztyčenými. Kopí jsou ze železa celá, také části obvykle dřevěné jsou na nich ze železa, aby je někdo nepřerezal pilkou nebo nezapálil. Brána je teď stále dokořán, protože vítězná revoluce dívky z ohrazení osvobodila a poskytla jim možnost volného pohybu i rozhodování: některé se rozhodly pro čtyři katovy pacholíky se

sportovními automobily, jiné pro Jiřího Dostála na bílém skútru, zbytek tu zůstal jen tak. A nebyl to zbytek, nad nímž nezbude než ohrnovat nos. Tentokrát Palo na kravatu nezapomněl, jenže vyrazil pěšky. I takto prý lze chodit za děvčaty. Cestou však dostal nápad, jak dívky ohromit, otočil se na patě a upaloval zpátky. Sebevýstřednější kravata je málo, zjistil už dávno, ani motorka BMW 1200 R1200 RT nestačí. Dívky jsou stvořeny sice krásná, ale náročná, rozmarná a notně vrtošivá.

Palo Loveček si od Hradní stráže vypůjčil jeden z nóbl autobusů mercedes, kterými se Hudba Hradní stráže přepravuje na místo určení. Do jednoho by se celá hudba se všemi svými bubny, tubami, harfami a tympány rozhodně nevešla. Palovu záměru však jeden autobus docela stačí.

„Která z vás, dívenky, pojedete se mnou na výlet?“ zahalekal před otevřenou bránou Ďířčiny od volantu.

„To bys nesměl mít pod krkem tak pitomou kravatu, ty jeden Lovečku vytahovací!“ volala na něj děvčata.

„To přece není žádný problém,“ řekl Palo, rozvázal si kravatu se soptící sopkou Kaiakakapplatlalalokul a s kyticí v modřanském džbánu a vyhodil ji oknem. Zmáčkł patřičný knoflík, se zasyčením se otevřely všechny dveře a děvčata se nahrnula dovnitř. Svačinky si vzala s sebou: studené řízky mezi dvěma chleby a vejce natvrdo uvařená, ještě ve skořápce, jak se sluší na výlet. Přihrnula se i některá, která očekávala příjezd čtyř katových pacholíků, i některá, která čekala ve frontě, až na ně dojde řada a budou se moci svézt na bílém skútru s Jiřím Dostálem. Do autobusu Hudby Hradní stráže se vešla všechna a pro potřebné tam byla i funkční toaleta. Něco takového jim nemohli poskytnout ani čtyři pacholáci ve svých osmiválcích se zlatými dvojvýfuky Alfa Romeo y Giulietta 738. Také kávu si děvčátka mohla v autobusu uvařit, nebo kakao či čaj.

„Pojedeme se vymáchat do Mácháče, co vy na to?“

„Ano, ano, tam a ne jinam!“ radovala se děvčata cestou. Cestou si za jízdy odsakovala na toaletu, také za jízdy vařila a popíjela kávu, čokoládu nebo čaj a vůbec se přitom neopařila, ani trošku se nepolila, protože dávala pozor. – Palo na to dupl, aby už tam byli, aby se vymáchali v Máchově jezeře, osvěžili se a ještě jim zbylo dost času na prohlídku zámku. Autobus uháněl, předjížděl i audiny, a to už je co říct. Děvčata ječela, protože se bála, aby nenabourali. Jenže Palo Loveček to měl v ruce, Palo Loveček nikdy nenabourá.

Teprve když dojeli k Máchovu jezeru a Palo zastavil, děvčata si uvědomila, že v tom odjezdovém chvatu zapomněla na plavky. Děvčata ale nebyla upjatá, naskákala do vody nahatá a nic se nestalo. Hlavně že nebyla uhřátá. Uhřátá děvčata by do vody skákat neměla ani v plavkách. Lidé shromáždění kolem rybníka jim s uspokojením přihlíželi, několik jedinců dokonce zatleskalo a ostatní se přidali, děvčata z autobusu se jim tuze líbila. Mnozí si je vyfotografovali na mobil. Palo Loveček byl pyšný, jak se mu to povedlo. A bez kravaty. Když se dívky dosytosti vymáchaly, koupil jim u Stánku zmrzlinu: každé tři kopečky podle vlastní volby.

„Ach, to je krásný výlet,“ libovala si děvčata. „Jiří Dostál se vzmuže tak akorát na jeden kopeček, a to kdoví jestli!“

„Mně jednou koupil dva a pak mě tahal do postele,“ chlubila se Simona Šimůnková z Chvalíkovíc a ostatní na ni nevráživě pohlédly.

„A kolik kopečků vám koupili Láďa, Sváta, Kája a Pepíček, katovi pacholíci?“ vyzvídal Palo s ostnem žárlivosti v hlase. Byli mu trnem v oku.

„Ani jeden! Žádná zmrzlina, ti do nás lili portské, tokajské a kořalku...“ přiznávaly váhavě dívky. „S tím autobusem Hudby Hradní stráže seš, Palo, jednička!“

Na zpáteční cestě zabočili ve Velké Řídké za autobusovou zastávkou U Krejčíků doleva na docela slušnou polní cestu. Přesto museli jet zvolna, autobus se kymácel jako koráb v bouři a děvčata ječela, bála se ztroskotání. Možná by ztroskotali, kdyby neřídil Palo

Loveček, největší frajer ze všech frajerů. Projeli lukami, vjeli do lesa a byli v Temných Lesích, na bývalém panství bývalých hrabat Rozsochatých z Mistu a Temných Lesů. Projeli otevřenou bránou, vpluli do zpustlého parku a přistáli u hlavního vchodu do zámku. Palo o žádném jiném vhodném zámku nevěděl a nic většího, čím by autobus plný děvčat ohromil, ho nenapadlo. Byl tu před nedávnem pro Dušánka a zdejší zpustlá romantika ho ohromila. V osvobozovacím kvartu si zámek nestačil prohlédnout a teď se k tomu naskytla příležitost násobená přítomností děvčat. Předpokládal také, že zámek bude prázdný, že se personál blázince rozprchl do svých domovů nebo hledat práci v jiných blázincích. Jediný blázen, kterého tu měli – pan prezident Dušan Beránek –, byl zpátky na Hradě. Palo předpokládal správně, protože zděšený personál se po zdařilé osvobozovací akci obával trestu za svůj podíl na příkoří, které Dušánek v jejich péči schytl. Také revoluční úderníci se velice rychle vzdělili, jakmile se doslechli, že byl zatčen Pštros, jejich náčelník. Ani ve Velké Řídké v hospodě se tentokrát nezastavili na jedno pívko, přece se nenechají chytit a popravit za to, že byli členy revolučních úderů a plnili příkazy svých nadřízených.

„Na tomto zámku hrabat Rozsochatých z Mistu a Temných Lesů se nachází zlatá klec s výhledem do světlíku,“ informoval Palo dívky způsobem zámeckého průvodce, „ve které revoluční úderky vzešly našeho pana prezidenta, mého nejlepšího kamaráda Dušánka Beránka.“

„Kecáš, Palo, už se zase vytahuješ,“ nevěřily dívky.

„Nekecám. Byl tu blázinec a ve zlaté kleci měli pana prezidenta zavřeného a sevřeného ve svěrací kazajce. Já osobně jsem ho odtud osvobodil a osvobozeného odvezl na Hrad.“

„Palo, jestli nepřestaneš lhát, ulehtëáme té k smrti a odjedeme samy tím tvým autobusem Hudby Hradní strážce zpátky domů do Ďířčiny,“ pohrozila děvčata. Nemohla tušit, že byl prezident skutečně unesen a uvržen do blázince. Něco takového si nedokázala

představit a Pala Lovečka měla už dávno prokouknutého. Jak by mohla uvěřit Palu Lovečkovi, i když mluví pravdu!

„Nevěříte? Zlatá klec je toho důkazem, že nekecám. Zlatá klec tu někde musí být. Která ji najde, vyhrává a může si sednout na přední sedadlo, kde sedávají průvodci turistů. Vedle řidiče. Po mé pravici,“ prohlásil Palo a děvčata se rozběhla po pustém zámku hledat zlatou klec.

Dívka, která klec našla, nedokázala zprvu jedinou slabiku ze sebe vydat. V kleci byli totiž tři psychiatři ve velice špatném stavu. Na kost vyhublí, dehydrovaní, ale naživu. Naštěstí měli na sobě svěrací kazajky, to je zachránilo. Jinak by se nejspíš utloukli a navzájem snědli. Zápach, který ze zlaté klece vycházel, byl nesnesitelný. Mezi dívkami bylo několik studentek zdravotnické školy a ty se hned pustily do práce. Věděly co dělat a zabránily ostatním dívkám v krmení zubožených a vyhládlých psychiatrů řízkou, kvašenými okurkami a tvrdými vejci.

„Odvezeme je do Bohnic,“ rozhodl Palo. „V blázinci se o ně postarají nejlíp. Budou se tam cítit jako doma.“

Budovu Zemského soudu znal Pštros lépe nežli své boty; boty se mění, Zemský soud zůstává. Ani ve velké zasedací síni nebyl poprvé. Jednou tu dokonce vystoupil před velkou porotou v roli svědka obžaloby. Soudili tenkrát jistého mistra zvuku Dušana Beránka, jeho spoluvězně v kobce vyšetřovací vazby, za přípravu revoluce. Dnes je tu on hlavní postavou. Na lavici obžalovaných mezi dvěma ozbrojenými Bědi veliteli měl s ním sedět také Nykl Nyklíček, jenž nesesedl, protože byl na útěku.

Dalo by se předpokládat, že proces s nejvyšším revolučním úderníkem vzbudí pozornost, přiláká spoustu zvědavců a veškeré sdělovací prostředky. V lavicích určených publiku poklimbávala na svém vysezeném místečku u radiátoru ústředního topení věčná návštěvnice všech procesů, spící důchodkyně paní Zdeňka

Zavázalová-Janská. O radiátor měla opřenou károvanou tašku na kolečkách plnou praktických předmětů. To bylo veškeré publikum.

Dvanáct členů Velké poroty sedělo na svých místech, jejich předseda Břetislav Břit, sedlář a společenský člověk, vyprávěl pro ukrácení čekání porotcům košilaté anekdoty o nahatých mužích v cizí skříni. Znal jich spousty. Byly to anekdoty k popukání, ale porotci byli odolní, ani jeden z nich nepopukal a někteří se s chutí zasmáli.

Když do soudní síně vstoupil zemský soudce, všichni povstali, také obžalovaný Pštros bez potíží povstal, také oba Bédové velitelé po jeho bocích povstali. Proběhly obvyklé formality a projednávání únosu a zneužití hlavy státu by už mělo začít, ale ještě nezačalo. Chyběl obhájce. Čekali a čekali, soudce se rozhodoval, že si odskočí do ústraní vykourit doutníček nebo aspoň půlku doutníčku, když tu se otevřely dveře a dovnitř vklouzl JUDr. Matyáš Bruder s omluvou na tváři.

„Zase pozdě, pane doktore!“ pokáral ho soudce. „Že vy jste zabloudil v pustém lese na houbách! Moc-li pak jste toho se svou početnou rodinou nasbírali?“

„Tentokrát jsme, ctihodnosti, na houbách v pustém lese nebyli. Bylo by to zbytečné, je sucho, nerostou. A potloukat se po pustém lese jen tak, nemá cenu. Děti by se mi mohly rozutéci na všechny strany, některé by mohla kousnout vzteklá liška, jiné by se třeba skutálelo ze svahu do rokle, další by se mohlo nacpat rulíkem zlo-mocným, ostružinovou větévkou vyšvihnout oko... Les je nebezpečné místo, ctihodnosti. Když nerostou, co bychom tam pohledávali.“

„Tak nám, pane doktore, povězte, co vás dneska zdrželo?“

„Ale vždyť to ani nestojí za řeč. Koho by to tak asi mohlo zajímat... Obžalovaného? Porotu?“

„Ano, ano, nás to velice zajímá!“ zvolal předseda poroty Břetislav Břit, sedlář, za celou porotu. Anekdoty už mu došly. Také obžalovaný Pštros by se rád dozvěděl, co JUDr. Matyáše Brudera dneska zdrželo.

„Pomáhal jsem ženě doma porodit naše šesté.“

„Doma?“ podivil se zemský soudce.

„Ano, doma. A není to poprvé,“ přisvědčil obhájce. „Také Julinku jsem porodil doma. Tenkrát to bylo z nutnosti. Julinka se nemohla dočkat, než přijela sanitka, smála se už na celé kolo, první zoubek už jí vyrazil a opozdilým zdravotníkům dělala pá pá levou ručkou. Ano, Julinka je levačka, ale vůbec to nevadí, jen si trochu rozmazává písmenka, když píše inkoustem.“

„Tentokrát to z nutnosti nebylo?“

„Kdepak! Tentokrát to byl záměr. Moje manželka mi řekla: Matyáši, neboj se, ty to dítě porodíš! Já ti budu radit, co máš dělat. A vidíte, porodil jsem je. Ale nemyslete si, že bylo jedno! Dvě děti jsem porodil: Lotku a Lucku, dvojčata. Lotka byla rychlejší.“

„Takže už máte sedm dětí, ne šest,“ ujišťoval se zemský soudce.

„Ano, to šesté dítě jsou vlastně dvě. Takže sedm, máte pravdu, ctihodnosti. Děti se špatně počítají, jsou pohyblivé, neposedné, chvilku nepostojí. Až půjdeme celá rodina do lesa na houby, roz-táhneme se do rojnice a žádná houba neunikne naší pozornosti. Ani kdyby nerostly.“

„Je to těžké?“ zeptal se sedlář Břetislav Břit za celou Velkou porotu, protože všechny členy to zajímalo a Břit byl jejich předseda.

„Myslíte porod doma?“ ujistil se advokát. „Ani ne, musíte mít dostatek teplé vody...“

„To nám, pane doktore, povíte, až tady souzeného odsoudíme,“ přerušil ho zemský soudce. Už se těšil na doutníček a štamprličku před vynesením rozsudku. „Slovo má pan žalobce.“ Noční prokurátor Voda v rudém taláru zašustil stránkami ve školní písance, povstal, zahleděl se na Pštroso, jakoby zaujat něčím pozoruhodným, a spustil:

„Vážené paní porotkyně, vážení páni porotci, ctihodnosti! Tento muž, jehož činy dnes budeme zvažovat a posuzovat, se jmenuje Pštros. Ano, Pštros. Dokonce to má na čele napsáno: PŠTROS.“

Každý, kdo ho potká, kdo se s ním setká, si to může přecíst, kdo číst dovede, a to je většina populace. Kdo ne, tomu to mohou přecíst jeho blízcí. Z tohoto faktu se pan Pštros nevyllže. Nejmenuje se Vlk, Hyena, Skunk anebo Tchoř či Had. Vybral si jméno užitečného ptáka snášejícího obrovská vejce s pevnou skořápkou. Ptáka hloupého, protože se domnívá, když si strčí hlavu do písku, že ho není vidět, že se schoval celý, že ho nenajdou. A přitom se v té jeho ptačí hlavičce občas zrodí myšlenka a po ní následuje záměr: Uškodit této zemi, naší vlasti milené, která i jej – Pštrosa – zplodila. Ano, vždyť tento Pštros se nevyllhl někde na kopečku v Africe, je synem této země...”

Pštros poslouchal slova nočního prokurátora Vody, ale nechápal, co to tu ten tajrlík v červeném hábitu vykládá. Co za píčoviny z něho lezou.

„Veden nízkými pohnutkami,“ pokračoval prokurátor s pohledem upřeným na porotce, „v naší krásné zemi, paní a páni porotkyně a porotci, v zemi, kde právě zvítězila revoluce, jež svrhla tyrana a nastolila spravedlivý společenský řád, skutečnou lidovládu, skutečnou parlamentní demokracii, hodlal vyvolat zmatek a neřád, zmar. Ano, tento Pštros usiloval o zvrácení všeho pozitivního, co nám revoluce přinesla. Tento Pštros je kontrarevolucionář! Postavil se do čela ozbrojené organizace, která měla revoluční výtobytky chránit, a tuto organizaci zneužil k činu, jaký v dějinách této země nemá obdoby: Dal příkaz k únosu hlavy státu! Unesl a znectil prvního z revolucionářů Dušana Beránka, prezidenta republiky, ponížil ho, zavřel do psychiatrické léčebny a jako zvíře spoutaného držel jej v kleci s výhledem do světlíku. Zde by mohl pan obhájce namítnout, že klec byla zlatá. Ano, byla zlatá. O to tristnější byl kontrast zlaté klece a truchlivého světlíku. Takto ponížil člověka, který jej, jakéhosi recidivistu Pštrosa, v prvních revolučních dnech zachránil před šibenicí, Pštrosa odsouzeného předrevoluční justicí...”

Doktor Matyáš Bruder si během prokurátorovy řeči kreslil do spirálového bloku rybu s ušima, jehličnatý stromeček a pod ním pa-

náčkujícího zajíce, a láskyplně se přitom usmíval. Myslel na Lucku a Lotku, uložené v postýlce vedle sebe. Nezbude než koupit nový, dvojmístný kočárek.

„Vážené paní porotkyně, vážení páni porotci, ctihodnosti! Tento Pštros si za své podlé činy nezaslouží nic jiného nežli trest nejvyšší. Žádám pro něj trest smrti,“ ukončil prokurátor Voda svoje řečnické cvičení.

Pak přišli na řadu svědci. Nejdůležitějším svědkem byl Dušan Beránek, prezident republiky. K soudu se nedostavil, byl zaneprázdněn státnickými povinnostmi. Kromě toho by mu projednávání této věci mohlo způsobit psychickou újmu, což uznal jak zemský soudce, tak celá Velká porota. Jeho klíčovou svědeckou výpověď přečetl zemský soudce. Byla krátká a věcná, bez emocí. Další svědek obžaloby, Palo Loveček, vypověděl, co věděl o únosu pana prezidenta a v jakém stavu ho našli v Temných Lesích.

„To by snad mohlo stačit, ctihodnosti,“ navrhl prokurátor.

„To by mohlo,“ souhlasila ctihodnost a Velká porota rovněž neměla námitek. „Slovo má pan obhájce.“

JUDr. Matyáš Bruder se obrátil na porotu, zatkl palce do průramků taláru modře olemovaného a hodnou chvíli mlčel. Pak vztáhl pravici ke Pštrosovi a promluvil:

„Paní porotkyně, páni porotci, ctihodnosti! Tento muž, Pštros, není v případě únosu hlavy státu jediným aktérem. Čin, který byl na jeho údajný popud spáchán, je zavrženíhodný, o tom není sporu. Ano, tento Pštros dal svým podřízeným příkaz k únosu prezidenta republiky a skutečně, hlava státu byla unesena a bylo s ní zacházeno nelidským způsobem. Máte pravdu, pane prokurátore, zlatá klec utrpení nezmenší. Nic takového tu nehodlám zpochybňovat, důkazy proti mému klientovi nelze vyvrátit. Chci jen, paní porotkyně a páni porotci, ctihodnosti, upozornit na osobnost pachatele a apelovat na vaši shovívavost vůči lidské bytosti Pštrosovi. Pochází zřejmě z rozvrácené rodiny. Neví ani, komu se narodil. Tvrdí, že se nena-

rodil nikomu, že vznikl jakýmsi nedopatřením, omylem. Vychován, nebo spíš nevychován byl bez lásky v dětských domovech předrevolučního režimu, v ústavech a polepšovnicích, ve věznicích zprvu pro mladistvé a později pro zvláště těžké delikventy. Není tedy divu, že se jmenuje Pštros. S intelektem zaostalým, bez vzdělání ukrývá svou hlavu do písku v domněnání, že se ukryje před nástrahami nemilosrdného světa. Marně, paní porotkyně, páni porotci, před zkažeností světa a jeho nástrahami se takto uboze vybavenému Pštrosovi schovat nepodařilo. Zvažte všechny okolnosti a přihlédněte k těm, které by mohly být mému klientu ku prospěchu, než vyřknete své vinen, či nevinen.“

Matyáš Bruder se posadil a dál se věnoval výtvarné činnosti. Tentokrát to byla vcelku zdařilá muchomůrka červená s bílými puntíky na klobouku. Žádného svědka na Pštrosovu obhajobu nepovolal ani nevytáhl z rukávu. Soudce vyzval obžalovaného Pštrosa, aby promluvil.

„Nevinnej!“ řekl Pštros.

„To je všecko, co řeknete na svou obhajobu?“ zeptal se soudce a obžalovaný přikývl. „Můžete se posadit,“ řekl soudce a vyzval porotu, aby se odebrala k poradě. Pak vyhlásil krátkou přestávku, tak na jednu dvě cigarety, a odebral se do ústraní.

„Už tu byli s penězi?“ zeptal se v ústraní soudního posluhy Musílka, který mu zapaloval doutníček a naléval štamprličku slivovice. Na posilněnou.

„Nebyli, ctihodnosti, v téhle kauze přece...“

„Máte pravdu, Musílku, v téhle kauze se to nedá očekávat.“

„Ano, ctihodnosti, v této kauze – a dneska! – je to jasné jako facka.“

„Budme rádi, že jsme rádi!“ řekl zemský soudce a kopl do sebe ještě jednu štamprličku.

Po krátké přestávce – tak na jednu, nanejvýš na dvě cigarety – předseda velké poroty sedlář Břetislav Břít předal zemskému soud-

ci nadvakrát složený papírek formátu á pět, na němž bylo tiskacími písmeny napsáno: „VINEN.“

Když po výroku poroty o vině oznámil zemský soudce, že byl Pštros odsouzen k trestu smrti, nikoho to neudivilo. Jenom spící důchodkyně paní Zdeňka Zavázalová-Janská se probudila a zcela spontánně zareagovala:

„Ale vždyť přece pan prezident zrušil trest smrti prezidentským dekretem,“ sáhla do kárované tašky na kolečkách a zamávala nad hlavou dnešním *Revolučním slovem*. „Tady je to vytištěno černé na bílém.“

Odcházející soudce se ani neotočil, jen tak přes rameno prohodil:

„Máte pravdu, paní Zavázalová-Janská, jenže trestný čin byl spáchán před vydáním prezidentských dekretů.“

„Tak to má ten pan Pštros pěknou smůlu,“ řekla paní Zavázalová-Janská a strčila noviny zase zpátky do tašky.

Na Pštrosa Dušánek ani nepomyslel. Zapomněl na něj záměrně, jako se záměrně pokoušel zapomenout na všechny hrůzy, které mu život v poslední době přinesl. Pštros nebyl jeho kamarád, i když spolu seděli v kriminále. Pštros byl společenský odpad a Dušánkovi ho bývalo líto. Jenže co s ním, s nenapravitelně pokaženým lidským tvorem? Dál bude páchat zlo, kdekoli, kamkoli vkročí. Škůdce a ničitel všeho, co má nějakou hodnotu. Ničema k ničemu. Vrah. Udělal by nejlíp, kdyby nebyl. Jenže je. Vlastně by se měl Dušánek radovat, že se ho svět navždycky zbaví, když mu přinesli k podpisu Pštrosův rozsudek: trest smrti.

Dušánek se však neradoval. Vždyť před necelým týdnem trest smrti zrušil prezidentským dekretem. Platí to pro všechny, i pro toho zmetka a vyvrhele Pštrosa. Přesto dostal u Zemského soudu špagát. Už podruhé.

„Protože k činu došlo před vaším dekretem, pane prezidente.“

„Ale můžu mu dát přece milost...“

„V tom vám nic nezabrání, pane prezidente.“

„Tak mu dáme, hajzlovi, milost,“ rozhodl Dušánek v prezidentské pracovně. Do rozsudku, pod soudcův podpis připsal vlastní rukou: „Prezident republiky uděluje Pštrosovi milost.“ A podepsal se čitelně, aby nemohlo dojít ke zmýlené: Dušan Beránek.

V tom čase prožíval Dušan Beránek nejšťastnější chvíle svého života. Jako by se probudil ze série zlých snů. Až dosud s ním hrál osud nelítostný ping pong, třískal do něj pálkou ze všech stran, shora i zespodu, a Dušánek se tomu nebránil. Jako by to jinak nešlo. A pokud se bránil, pak jenom chabě, chaboučce. Odmlouval mamince, ale nakonec udělal, co po něm chtěla. I vyklepaný koberec znovu vyklepal. Jako by nad ním visel imperativ nesmlouvavé autority: maminky, nadřízených, veličiny se zdviženým ukazovákem: Dušánku, to nesmíš! Dušánku, to musíš! Dušánku, cos to zase provedl! – Dušánek se jen přikrčil. Chtěl být hodný, chtěl být tím nejhodnějším chlapečkem na světě. Ale proč? Aby udělal mamince radost, aby ho všichni měli rádi. Stejně ho – ať dělal, co dělal – všichni rádi neměli. Vždyť ho chtěli popravít! Vždyť ho měli skoro popraveného. A teď, to už byl prezidentem, nejvýše postaveným občanem ve státě, ta nemilá příhoda s blázincem... Jako by byl trestán za to, že po nikom nic nechce, jenom pokoj aby mu dali.

Toužil po klidu, ve chvílích pohody jako by spal a nechtěl být rušen. Ani vězení mu příliš nevadilo, pokud mu dali pokoj a nic po něm nechtěli. Klimbal smířen s osudem, když tu se objevila Ráchel, jeho první a poslední láska. Ta jej probudila, jenže ne docela. V mráкотném stavu prožíval svoji velikou lásku shůry mu seslanou, snad jako odměnu za všechna příkoří a nespravedlnosti, kterými musel projít. Dost dobře nechápal, proč a zač se mu dostalo takového daru, a vůbec si s ním nevěděl rady. Stejně bez odmluvy, jako přijímal rány osudu, přijal také lásku krásné Ráchel Pospíšilové a nevěděl co si počít. Nechápal ani hodnotu takového daru. Dušánek byl trouba.

Když jej udělali prezidentem, řekl: „Dobře, budu prezidentem, když jinak nedáte. Na známku se snad vejdu. To mám odměnou za to, že mě chtěli popravit.“ – Ted' snad už konečně prohlédl. Určitě na tom měla lví podíl Ráchel, když s ním v hradním sklepení pořádně zatřásla. Dušánek si uvědomil, co se děje. Dokonce i sluch se mu vrátil. Jako by se vyloupil z kokonu, který ho chránil a udržoval v přívětivém, nehybném teplíčku, v pohodlném spočívání. Obal příjemný, přesto jej nechránil přede všemi nebezpečnostmi, a navíc mu bránil v rozletu. Vtom slupka praskla, motýl roztáhl křídla, vzlétl a zjistil, že fungují. Zamával jimi a rozletěl se plnit životní poslání. Dušánek se probudil a zjistil, že osud mu naložil úkol nadmíru těžký. Právě on má tvořit historii. Je zbytečné hloubat nad tím, proč zrovna jemu, když se do ničeho nehrne a nemyslí si o sobě, že je ten pravý. Pochopil, že se z toho nevykrotí. V tuto chvíli, na tomto místě je to on, kdo má moc rozhodnout, kudy se bude tato země ubírat. Revoluce je zpackaná od samotného počátku, nemělo k ní dojít. Jenže k ní došlo, a co teď? Napravit, co se dá, dá-li se.

„Co s tím, Vlasto Revoluce, uděláme?“ zeptal se Dušánek. „Dekrety nestačí.“

„Demokracie se nadekretovat nedá, to je fakt,“ přiznala Vlasta váhavě.

„Takže revoluce byla na hovno,“ shrnul Dušánek.

„Bez ní bys nebyl prezidentem, Dušánku!“

„To je fakt, bez ní bych nebyl. Ale cosi bylo špatně. Jestli ta revoluce musela...“

„Musela! Vznikla spontánně, a kdyby se cosi nezbabralo... Vždyť ona vlastně pokračuje dál, ať chceme nebo nechceme. Zrovna teď je další stupeň revoluce. Potřebujeme novou ústavu. Parlament. Pořádnou vládu. Zákony. Justici. Armádu. Policii. Zreformovat školství...“

„Máme tu pěkněj bordel,“ ozval se Květoslav Skokan, hlídací pes demokracie a milenec Vlasty Zlámalové.

„Napíšu novou ústavu,“ prohlásil Dušánek odhodlaně. „Na elektrotechnické průmyslovce jsme se v občance učili, že se žádný pořádný stát bez ústavy neobejde.“

„Napiš, Dušánku, tu starou smetla revoluce, třeba ta tvoje bude lepší,“ řekla Vlasta a Dušánek nepoznal, jak to vlastně myslí.

„Mám skvělejší nápad. Mohli bysme zajít do hospody,“ navrhl Skokan.

„To bysme mohli,“ souhlasil prezident. „Už jsem dlouho nebyl v Lidovém domě. Už jsem dlouho neviděl normální lidi a kolegy rozhlasáky. Už je mi po nich smutno.“

Hospodský Bernardýn měl obrovskou radost, že k němu do Lidového domu zavítala hlava státu doprovázená dalšími velmi importantními personami, a div se nepřetrhl horlivostí. Nejdřív se snažil nacpat vzácné hosty do extrovny, protože byli cosi extra, a Bernardýn se domníval, že nad extrovnu není. Jenže mimořádní hosté do extrovny nechtěli. Usedli mezi Lid v lokále k dlouhému stolu a chybějící židle si přistrčili. V extrovně zasedávala Demokratická revoluční rada státu, pila pivo a ničeho podstatného se nikdy nedobrala. Už tam nezasedá, už byla rozpuštěna a její členové se rozlezli po jiných hospodách; dělají jakože nic, že nikdy v žádné Demokratické revoluční radě státu nezasedali, protože se bojí, aby jim Lid za to jejich rozhodování nedal přes hubu. Jenže to by musela dostat přes hubu hlavně Vlasta, která radě předsedala. Než přišla na to, že je ta její revoluce dokonale zpackaná.

První pivo pro celou hospodu bylo na účet podniku. Bernardýn věděl, že se mu takové gesto vyplatí. Druhou rundu objednal Dušánek, protože je sem svolal a měl radost, že je zase mezi svými. Vždyť nebyl v kloudné hospodě od zatčení! U dlouhého stolu seděl Metoděj Klepeta, generální ředitel veřejnoprávního rozhlasu, ve vlastnoručně vyžehlené košili a knoflíčky u manžet se mu leskly samou důležitostí. Vedle něj poklimbával narkoleptik redaktor Osvald

Ostrý, oči měl jako škvírky, usmíval se spokojeně v polospánku, ale v pití piva držel krok s ostatními.

„Ale vždyť tu není paní režisérka Vožatá! Kam se poděla ta dobrá duše?“ pídil se pan prezident. Patřila přeci do houfu rozhlasových kolegů.

„Odešla na zasloužený odpočinek,“ informoval generální ředitel Metoděj Klepeta.

„Metoděj ji vyrazil,“ prozradil Ostrý ze spaní, jak se věci mají.

„Žije na zámku u Jižního moře, občas nám do rádia pošle pohlednici s chobotnicí nebo s lodí. Jednou to byl převrácený člun a zapadající slunce na obzoru. A pokaždé napíše: Pozdravuji všechny kolegy a kolegyně v rádiu, taky Dušánka Beránka. Už ho popravili? – Jenže nikdy nenapíše zpáteční adresu. Tak nevíme jak jí odpovědět.“

„To je od ní tuze pěkné,“ potěšil se Dušánek.

U prodlouženého stolu seděla také Vlasta se Skokanem a drželi se za ruce, protože to už bylo veřejné, že k sobě lnou, už se s tím netajili. Vlasta dospěla k přesvědčení, že to nemůže zpackané revoluci uškodit. Vedle nich seděl Palo Loveček a vedle něj se vrtěla na židli Jenůfka. Už dávno se rozhodla, že si Pala vezme za muže, jakmile bude dostatečně velká. Protože umí spravit pojistky, jezdí na motorce a taky autobusem Hudby Hradní stráže mercedes. Vezme si ho, i kdyby byl do té doby stokrát ženatý se všema holkama z toho děcáku pro velký holky. No co, tak se rozvede, a hotovka!

„Můžu aspoň pěnu?“ loudila po svém budoucím manželovi. Správně by měla loudit po Vlastě, ta za ni nese odpovědnost.

„Můžeš,“ rozhodl Palo za matku a nechal ji nerad loknout ze svého. Ale jenom trošku, aby měla bílé fousy pod nosem. Protože děti – i když jsou z děcáku – by pivo neměly.

Trochu opožděně přišla také paní Beránková v doprovodu souseda Šustka z jejich baráku, svého přítele. Měla na krku náhrdelník z červených kulečnickových koulí a čerstvě udělanou hlavu. Však se zpozdili kvůli ní, protože kadeřnice nebyla pořád s hlavou

hotová a Šustek netrpělivě přešlapoval před kadeřnictvím. Už se nemohl dočkat okamžiku, kdy před něj Bernardýn postaví čerstvě natočeného bernarda. A frťánek by k tomu taky nebyl marný. Konečně se dočkal aspoň piva. Zabořil sosák do püllitru a sál a sál, dokud všechno jedním vrzem nevysál. Pak už se jen rozhlížel, kde to vážne, kdepak že se ten Bernardýn pořád courá. Hospoda byla plná Lidu a ten měl taky žízeň. Paní Beránková Dušánkovo pivo odmítla a objednala si portské, aby dala najevo, že je cosi lepšího než Lid v Lidovém domě, vždyť to byla ona, kdo jim porodil pana prezidenta.

Přichvátala také děvčata z Dřífčiny, protože je pozval Palo Loveček, ten skvělý řidič výletního autobusu a znamenitý průvodce po hradech a zámcích. Děvčata byla krásná, svěží a ve vlasech měla věnce uvité z lučního kvítí, byla samý smích, a když je hosté požádali, zazpívala několik sborových písní o jaru. Pivem Bernard nepohrdla ani jedna z nich. Po chvíli se přiřítíl také Jiří Dostál s přilbou pod paží. Bílý skútr zaparkoval na plácku před Lidovým domem. Objednal si pito, podivný nápoj pro řidiče. Posadil se u dveří, aby to měl blízko ven, a nevraživě zahlížel na Pala Lovečka. Vyčkával, čekal na svůj okamžik. Až půjde Loveček kolem, nastaví mu nohu, Loveček upadne, vstane se zkrvaveným nosem, celý rozzuřený mu řekne:

– Pojd' ven, srabe!

– Kdo je u tebe srab, srabe? řekne mu Jiří Dostál.

– Ty seš srab, srabe! Jde se ven, řekne Palo Loveček a bude tam, kde ho chce Jiří Dostál mít. Poblíž svého bílého skútru odloží přilbu na zem a ztříská toho sraba, který mu odloudil dívky vypůjčeným autobusem Hudby Hradní strážce, až z něj budou cucky lítat, až z něj krev bude cákat na všechny strany, docákne i na bílý skútr a celý ho pocáká. Toto je dnešní cíl Jiřího Dostála, jinak to nemá cenu, jinak to může zabalit. Jenže Palo si vůbec nevšiml, že se Jiří Dostál dostavil. A že by si měli dávat přes hubu, to by ho ve snu nenapadlo.

Ráchel seděla Dušánkovi po boku, občas ulízla ze sklenice před sebou, aniž si uvědomila, co pije. Pivo to bylo, Bernard. Ráchel byla šťastná. Možná by to pivo neměla pít, co když je v naději? Před časem, ještě ve věznici, slíbila Dušánkovi syna Josefa. Co když se v ní už cosi takového chystá? Její Dušánek se konečně probudil. Zdá se, že stojí nohama na zemi a je odhodlán dostat svému poslání. Rukávy už má vykasané, jen se do toho pustit. Všichni lidé tady v Lidovém domě jsou nachystaní mu v tom pomáhat. Také Ráchel bude stát po boku tomu chlapovi, který se z Dušánka vyklubal.

Hospoda byla plná. Venku se setmělo a nikomu se nechtělo domů. Jiří Dostál se rozhodl, že se s tím srabem Lovečkem neporve, že si dá raději pivo. Skútr nechá před hospodou a domů dojde pěšky. Nálada v Lidovém domě byla stále veselejší a bujařejší, k pivu začal Bernardýn roznášet kořalku, Lid se začal objímat a zvedat ruce nad hlavu. Došlo na lidové i zlidovělé písně, a zrovna když zpívali „Co jste, hasiči, co jste dělali, že jste nám ten pivo-, pivo-, pívovárek shořet nechali“, bylo to těsně před půlnocí, začaly houkat sirény. Všechny sirény ve městě.

Lidé vyběhli z Lidového domu i z ostatních hospod, vináren, kaváren a restaurací, probuzení spáči s rozcuchanými vlasy se vyklonili z oken, někteří vyběhli z domů v pyžamu nebo v noční košili v domnění, že hoří, že jim shoří dům. Ale nehořelo. Když sirény umlkly, lidé uslyšeli nad hlavami temný hukot motorů.

VII

Jako bych trčel v promítačově kabině a čtvercovým okénkem sledoval záběry událostí, které následovaly, bez možnosti zasáhnout. Slyším jen hrkot promítačky, nic víc. Jsem nezúčastněný divák, ačkoli jsem to spískal a teď bych v tom měl udělat pořádek a dovést příběh ke zdárnému konci: oddělit dobro od zla – dobro odměnit alespoň vidinou šťastné budoucnosti a zlo poslat ke všem čertům... Jenže události se mi vyškubly z rukou a vyvádějí si po svém. Nechal mne civět s hubou dokořán.

1. noční krajina, letiště v polích

Přilétají letadly, těžkými neforemnými monstry doprovázenými čipernými stíhačkami, svými ochránci, i když je nikdo neohrožuje. Dosedají na všechna letiště rozasetá po celé zemi. Kdosi je naviguje, zabezpečuje hladké přistání, mává praporeky a ukazuje cestu. Kdo to je? Bachraté stroje dosedají na zem bez problémů a z jejich naditých bachorů se valí tanky, na hlavních děl a kulometů mají plátěné pytlíky, aby se jim tam nenaprášilo, aby jim tam nenapršelo. Kdyby potřebovaly okamžitě vystřelit, pytlík by jim v tom nebránil. Jenže škoda pytlíku, výstřel by ho roztrhal na maděru. Voják sundá pytlík a vystřelí jen tak do vzduchu, pro radost ze střílení. Já výstřel neslyším, vidím jenom záblesk a zpětný záškrub zbraně. Po tancích se z létacích strojů hrnou nákladní automobily s čumáky podlouhlými, plně naložené vojáky v přilbách; samopaly svírají mezi kolena hlavněmi vzhůru, ve tvářích napětí, hlad a žízeň. Tváře i postavy mají stejné, jako by se vylíhli ze stejného vajíčka, jen ušima se liší: jejich velikostí, tvarem, vnitřním vinutím. Vědci dokázali, že na celém světě neexistují dvojce stejné vojenské uši.

Letadla dosedají, rolují, zastavují se, otevírají rektální otvory a vyměšují další tanky a další a další a další, po nich obrněné transportéry, nákladáky a terénní automobily s velícími důstojníky a jejich ordonancemi, rozlézají se po celé zemi, jako když se vylije kýbl se špinavou vodou na dvoreček, na dvorek, carárá... Taky od hranic se valí špinavá voda a potkává se se špínou z letadel, až je dvoreček plný po okraj.

Neslyším výstřely, neslyším povely, pláč a skřípění zubů, neslyším nic, jenom hrkot promítačky. Je to němý film.

2. před Lidovým domem, noc

Z Lidového domu vybíhá Lid a upaluje do svých domovů. Stačili zaplatit útratu? Žádný z tanků a vojáků Lidu v úprku nebrání, vůbec si ho nevšímají. Jiří Dostál se rozhodl – přestože vypil jedno pivo se dvěma kořalkami a původně hodlal odejít pěšky –, že to riskne a odjede na skútru. V takovéto situaci přece nezanechá svůj úžasný bílý stroj před hospodou napospas cizím vojskům do rána. Tolik toho zas nevypil. Nasazuje si přilbu – taky mohl svézt některou z dívek, jenže všechny už se rozprchly do svého domova – startuje... Vtom rozpřáhne ruce jakoby stížen prudkou bezradností, kácí se pozpátku na zem, je prostřílen od podbřišku přes břicho, hrud', krk až po hlavu. Při téhle bouračce jej laminátová přilba neochrání. Krve není mnoho, vsákla se do oděvu. Zpoza rohu přiskotačí dva rozverní vojáci, odvalí Jiřího Dostála stranou, nasednou na jeho skútr a beze světél odjíždějí noční ulicí. Zakymácejí se a zmizí ve tmě. Žádný třesk neslyším.

3. Lidový dům, interiér

Lidový dům je plný cizích vojáků. Zasmušilý Bernardýn roznáší pivo a kořalku beze známek radosti. Nezavrtí ocasem ani se neusměje. Má tu spoustu hostí, měl by se radovat, ale neraduje se. Tak zasmušilého Bernardýna jsme tu ještě neměli.

Do lokálu vstoupí cizí důstojník s obnaženou pistolí v ruce. Mává zbraní zběsile, otevírá a zavírá ústa, pěna mu z nich stříká. Vojáci chvatně vstávají, vestoje dopíjejí, opouštějí lokál se samopaly v ponosu. Bernardýn má v očích strach. V obavách sleduje důstojníkovu pistoli. Důstojník ji zastrčí do pouzdra a věnuje Bernardýnovi konejšivý úsměv. Dostane se mu piva natočeného vrchovatě a k tomu vodky z Finska plná sklenice od hořčice. Důstojník uznale poplácá Bernardýna po zádech, pohladí ho po hlavičce, podrbe za ušima a odejde bez placení. Bernardýn za ním hledí a vrtí.

4. Letiště Václava Havla, den

Na Letišti Václava Havla přistává dopravní letadlo s výsostnými znaky Svazu euroasijských demokratických republik. Jako by právě dorazila dlouho očekávaná státnická návštěva. Kde tedy vězí čestná stráž? Ani Hudba Hradní stráže s instrumenty ke startu připravenými tu není. Jsou tady kamery rozmanitých společností, fotografové a reportéři světových i místních agentur a sdělovacích prostředků. Na cestující čeká černý automobil Čajka s neprůstřelnými skly. Je velice dlouhý, na osmi kolech, jako kdyby přiletěl samotný boss, kmotr ze všech kmotrů nejkmotrovatější, Sánchez Chilli, majitel bordelů a heren na Sešlých ostrovech rozkoše. Po schůdcích zvolna sestupují čtyři maršálové lemovaní zlatem, s širokánskými červenými lampasy na nohavicích, s řády a vyznamenáními na prsou i na zádech, každý podpírán svou vlastní letuškou k podpírání, co krok to schodek. Jako bychom slyšeli cinkání medailí, co schodek to cink. Slyšíme však jen hrkot promítačky.

Poslední, bez řádů a vyznamenání, bez letušky k podpírání, sám, poněkud pohublý, v bílém obleku, s pěšinkou v napomádovaných vlasech, vyžehlený a navoněný, s širokánským úsměvem objevuje se na schůdkách: Petr Lud'kovič Semlela, tribun Lidu. Konečně zas doma!

5. veřejnoprávní rozhlas, studio 7

Motýl babočka vletěl otevřeným oknem do studia 7. Poletuje nad zeleným stolem s mikrofony, nad židlemi, nad mužem v košili – je to Osvald Ostrý –, jako by cosi hledal, a sám nevěděl co. Nic nenašel, vrací se zpátky, jenže zvolil špatnou cestu, zavřené okenní křídlo. Zmítá se na skle, nemůže uvěřit vlastním smyslům. Jak je možné, že vidí stromy, trávu s kytkami, a nemůže zpátky, domů. Tristní situace, nikdo mu nepomůže...

Okna vedou do parku, měl by sem doléhat zpěv ptactva z parku, ale nedoléhá. Vrčení promítacího stroje všechno přehluší. Čtecí brýle má redaktor Ostrý na špičce nosu, nespí, je živý ažaž, má před sebou několik listů papíru popsaných vlastní rukou. Nad mikrofonem svítí červená. V akci jsme Osvalda Ostrého dosud nezastihli, až teď. Vypjatá situace. Otevírá ústa, prudce gestikuluje, občas se dopustí čehosi neslýchaného, zcela neprofesionálního, v rozhlasu nepřípustného: uhodí pěstí do stolu. Mikrofony se polekají a povyskočí. Redaktor je vzrušen. Domluví, odloží papíry, červené světlo zhasne. Z režie za skleněnou stěnou na něj mává Vlasta Revoluce. Vráží do studia a ukazuje zvukaři, aby zapjal mikrofon, aby mohla v těchto vypjatých okamžicích promluvit k Lidu, k celému národu.

Babočka to bere s rozběhem. Od protější zdi vystartuje, letí přímočarým letem jak z praku vystřelený, naráží hlavou do skleněné tabule, proráží ji, sklo se tříští... Motýl je na druhé straně, už je v parku, už je doma. Jen tak lehce, plápolavě poletuje mezi kytkami.

6. před budovou rozhlasu

Ulice je prázdná, nikde žádná auta, žádní lidé, jenom poplašená sojka prolétá houpavým, těžkopádným letem pustou městskou ulicí, otevírá vzrušeně zobák, patrně vykřikuje sojčí varování, aby si všechna zvířátka ve městě dala pozor, blíží se nepřítel.

Před rozhlasem zastavuje obrněný transportér, zablokuje ulici; vyskáčou z něj samopalníci pomalovaní válečnými barvami – je

jich dvanáct – v maskáčích, s přilbami, dychtiví boje. Když ne boje, alespoň události, při níž by si mohli protáhnout údy ztuhlé věčným vysedáváním v obrněných transportérech. Stoupnou si ke vchodu do budovy rozhlasu, šest napravo, šest nalevo, zbraně připravené k palbě. Vzápětí je tu dlouhatánská čajka, s níž jsme se seznámili na letišti. Vystoupí z ní Petr Semlela a čtyři vojáci, podobní vojákům z transportéru, zřejmě se vylíhli ve stejné líně ze stejného vejce, rovněž připraveni použít zbraně, kalašnikovy, co jiného.

Jeden z doprovodných vojáků přiloží samopal k líci, jako by to byla dvojka nebo kozlice či puška ostřelovače. Chvilku míří, záškub, sojka s roztaženými křídly a kulkou v těle padá na dlažbu.

7. uvnitř budovy rozhlasu

Petr Semlela s doprovodem vchází do budovy rozhlasu. Vyděšený vrátný se schovává za recepčním pultem, choulí se v koutku, ani nedutá. Semlela s ozbrojenou suitou nastoupí do páternosteru. Pět mužů se mačká v malém prostoru jako přerostlé okurky nakládačky v půllitrové zavařovací láhvi. Zcela vyčerpaný výtah nemůže dál, mezi patry mu dojde dech, zastavuje na nejnevhodnějším místě. Jeden voják se s obtížemi vyškrábe úzkou skulinou vzhůru na chodbu, za ním druhý, už s jeho pomocí. První se zbraní připravenou ke střelbě hlídá, druhý tahá Semlelu za ruce, třetí a čtvrtý ho tlačí za zadek vzhůru. Pomáhají, jak se dá, aby se dostal z uvíznutí. Konečně jsou všichni na chodbě v nejvyšším patře, v patře generálního ředitele.

První dva vtrhnou do ředitelovy pracovny, odstrčí sekretářky, které se jim pletou do cesty, popadnou Metoděje Klepetu za ruce, zkroutí mu je za zády. A už je tu Petr Semlela se zbytkem doprovodu. Pokyne vojákům, aby Klepetu pustili, podá mu ruku jako příteli, Klepeta se po pás klaní jako mužik carovi, slabounce se usmívá, dává pokyny sekretářkám, aby nalily. Sekretářky nalévají kořalku, také vojákům i sobě. Všichni mají nalito, navzájem si přitukávají a vypijí na jeden ráz jako carská garda.

S generálním ředitelem Metodějem Klepetou v čele krácejí Petr Semlela a jeho vojenský doprovod rozhlasovými chodbami a schodišti ke studiu sedm. Předě dveřmi s nápisem „STUDIO 7“ se průvod zastaví. Vojáci vtrhnou dovnitř způsobem odkoukaným z akčních filmů, úderem pěstí srazí k zemi zvukaře. Ocitli se v režii, od vlastního studia odděleni prosklenou stěnou za ovládacími pulty. U zeleného stolku s mikrofony sedí Osvald Ostrý a Vlasta Revoluce. Vedou vzrušený rozhovor. Červené světlo nad mikrofony signalizuje, že jsou „na vzduchu“. Neslyšíme, co říkají, příchozí zřejmě slyší, a nedělá jim to žádnou radost. Vojáci spustí palbu. Sklo se třísťí, červená stále svítí, Vlasta se kácí k zemi zasažena dávkou do hrudi. Bílá blůza zčervená. Ostrý zalehl pod stolek na podlahu.

Vojáci proskočí rozbitým oknem, zvednou Ostrého z podlahy a postaví ho na nohy. Teď tu stojí proti sobě dva pionýři z pionýrského tábora v Zálužném nad Moravicí. Kdo že to komu strčil přejetou žábu do boty? Ostrý Semlelovi, nebo Semlela Ostrému?

Osvald Ostrý v gestu smíření vztáhne k Semlelovi pravici. Vztažená paže však nemusí být pochopena jako gesto smíření, třeba mají gesta v cizí zemi jiné významy... Voják se zvláštním výcvikem pro boj v týlu nepřítele je dokonalý nástroj. Nemá čas promýšlet své činy dopředu, jeho reakce jsou bleskurychlé, přemýšlí až potom, pokud vůbec přemýšlí. Když spatřil vztaženou paži, mačká spoušť a redaktor Osvald Ostrý padá do roztříštěného skla ve studiu sedm vedle Vlasty Revoluce. – Přišedší odcházejí, dveře nechávají dokořán.

Otevřeným oknem přilétá z parku babočka, poletuje třepotavě nad tou spouští, hledá cosi užitečného, co by jí mohlo být ku prospěchu. A když nic nenalézá, prolétne otevřenými dveřmi za studia sedm do chodby, bloumá budovou rozhlasu, chodbami a schodišti, živou duši nepotká.

8. před budovou rozhlasu

Ulicí se žene Květoslav Skokan s naditou aktovkou. Jediný chodec v pusté ulici. Míjí obrněný transportér i dlouhou čajku, míří do rozhlasu. Cestu mu přehradí cizí vojáci hlídkující u vchodu. Skokan se domáhá vstupu, mává novinářským průkazem, bláhový člověk. Vojáci jsou neúprosní, Skokan je vytrvalý. Pokouší se vojáky odstrčit. Přece ho nezastřelí kvůli tomu, že chce do rádia... Z hlavní samopalů vyskakují drobné plamínky, Skokan padá na dlažbu. Vojáci vyprazdňují zásobníky do ležícího těla.

Z budovy vychází Petr Semlela doprovázený čtyřmi vojáky. Loučí se s mužem v pečlivě vyžehlené košili, s perletovými knoflíčky v manžetách, s generálním ředitelem veřejnoprávního rozhlasu Metodějem Klepetou; úsměvy, stisky rukou. Překračuje Skokanovu mrtvolu a nasedá do rozměrné čajky s vojáky, kteří ho doprovázejí a chrání. Čajka odjíždí, Klepeta mává, mává, mává... Vojáci, kteří hlídkovali před budovou, naskáčou do obrněného transportéru a ujíždějí čajce v patách.

Rozčilená sojka se vrací. Letí těžkopádně, sotva dechu popadá, v zobáčku si nese lup: blýskavou medaili na červené stuze, Zlatou hvězdu Hrdiny Svazu euroasijských demokratických republik.

9. Hrad, exteriér

Ke Hradu se sjíždějí obrněné transportéry, tanky a další bojová vozidla cizí armády. Pomalu, nesmlouvavě vjíždějí dovnitř všemi branami. Hradní stráž v chlupatých čepicích, s chromovanými puškami u nohy stojí hrdě a nehnutě na svých místech, hledí kupředu do neurčita, dění kolem sebe nevnímá. Připomíná muzeální vycpaniny v uniformách. Bojová vozidla jsou na nádvořích, zaplnila všechny venkovní prostory Hradu, jenom na třetím nádvoří poblíž sochy svatého Jiříka s dráčkem je čtverec volného prostoru. Zrovna tam se snáší a dosedá vojenská helikoptéra s výsostnými znaky Svazu euroasijských demokratických republik. Neobratně, v před-

klonu z ní lezou čtyři tlustí zlatí maršálové plní metálů, s širokými červenými lampasy na kalhotách, přidržují si ozlacené čepice, aby jim je vítr nesebral. Doprovázeni smečkou samopalníků míří do královského paláce. Za nimi chvátá Petr Semlela v bílém obleku.

10. Hrad, interiéry, pracovna prezidenta

Ocitáme se v pracovně prezidenta republiky. Je tu státní znak, v rohu místnosti dva prapory: státní a prapor revoluce, umně naranžované, aby revoluce trochu, ale ne přespříliš, překrývala stát. V pracovně visí také dobře viditelný portrét paní Alžběty Beránkové, rozené Podivínské, barevný, v širokém zlaceném rámu. V pozadí regál s knihami: *Ottův slovník naučný* kompletní i s dodatky, Brehmův *Život zvířat*, *Zápisky z cest* Václava Klause zabírají celou jednu polici, v koutku se krčí *Babička* Boženy Němcové s Kašparovými ilustracemi. Vše pečlivě uspořádáno pečlivou rukou Nykla Nyklíčka.

Dušánek sedí za stolem s hlavou v dlaních, lokty opřené o stolní desku, na níž jsou nakupena lejstra jedno přes druhé – nevyřízená prezidentská pošta. Chybí tu čiperný úředník, jenž by dal všechno do pořádku. Kam se poděl Nykl Nyklíček?

Dveře se rozletí, dovnitř vtrhnou samopalníci způsobem, jaký jsme už viděli v rozhlase, jinak vstoupit nedovedou; zdá se, že i domů, když mají po práci, ke svým manželkám a dětem, takto přicházejí. Za vojáky vejdou čtyři tlustí maršálové.

Dušánek zvedne hlavu, spatří maršály, vyskočí ze židle a zlomí se v pase do pravého úhlu. Ale není to poklona vetřelcům. Obličej mu zkřivila bolest, ruplo mu v zádech. Pokouší se zaujmout důstojný postoj, jenomže to nejde. V kříži mu ruplo natolik, že se nemůže narovnat.

Nejtlustší maršál vytáhne zpod medailí na prsou lejstro a čte z něj cosi pravoúhlému Dušánkovi. Ostatní mlčí, ozbrojenci míří na Dušánka, jako by neměli nic jiného na práci. Žádný nevystřelí, zřejmě to mají zakázáno. Maršál dočetl a schoval papír pod medaile.

Sehnutý Dušánek v doprovodu maršálů a vojska opouští prezidentskou pracovnu. Dveře zůstávají dokořán.

V pracovně je pusto. Lehounký průvan vane ode dveří k oknu. Nebo naopak? Pohrává si s opuštěnými prapory. Přivál sem také mouchu masařku. Přiletěla zvenku otevřeným oknem, přistála na psacím stole, jako by tu v rozházených papírech mohla najít něco k snědku. Nic jedlého tam není, znechucená vzlétne a namíří si to k portrétu prezidentovy matky. Usadí se paní Beránkové na špičce nosu, chvatnými pohyby předních nožiček si vyčistí sosák, jako by v průvanu chytila rýmu. Hned zase vzlétne, neposeda, a na nose matky pana prezidenta zanechá nepatrnou skvrnku, kterou už nikdo neodstraní. Jako by ji vyděsilo, co spáchala, nabírá rychlost a prchá otevřeným oknem.

Když se vrátíme zpátky, jsou dveře zavřené. Do prezidentovy pracovny zrovna vstoupili dva muži: Petr Semlela a... Nykl Nyklíček!

Nykl Nyklíček s úslužným úsměvem na baculaté tváři ukazuje Petru Semlelovi, jak se správně usedá na prezidentskou židli za prezidentský stůl. Pak hbitě přiskakuje k portrétu paní Beránkové, chce obraz vyhodit oknem, ale nevyhodí, pod oknem je tank. Postaví ho tedy pod okno, obličejem ke zdi.

Petr Semlela usedá podle Nyklíčkovy návodu do prezidentské židle, rozhlíží se vítězoslavně po místnosti a pohled mu spočine na dvou praporech. Vstane, popadne prapor revoluce a vyhodí ho oknem na hlídkující tank. Schytá to tankista vykukující poklopem ze střelecké věže. Nemá našťestí prst na spoušti. Zjistí, že je to jenom prapor a zhnuseně si odplivne.

Semlela za prezidentským stolem odsouvá papíry, které Dušánek nestačil vyřídít. Papíry padají na podlahu, Nykl Nyklíček je sbírá a hází do koše na odpadky.

11. silnice, volná krajina, svítá

Po úzké silničce mezi poli se řítí motocykl. Mohla by to být motorka Hradní stráže BMW R 1200 RT, jenže v ranním šírání a na takovou

dálku to s jistotou nepoznáme. Vycházející slunce za zády jezdce nás oslní. Motorku pronásledují temná armádní vozidla, vidíme záblesky výstřelů namířených na motocykl. Vzdálenost mezi pronásledovatelem a pronásledovaným se zvětšuje, motocykl nás mívá závratnou rychlostí. Stačili jsme jenom zahlédnout, že na něm sedí tři lidé, jejich obrysy: na nádrži dítě, stroj řídí muž a za ním žena, drží se ho v pase, vlasy jí vlají ve větru. Záblesky výstřelů se ztrácejí v dálce, jsou už neškodné. Motorka mizí za obzorem, pronásledovatelé v armádních vozidlech zastavují, na příhodném místě otáčejí a zvolna se vracejí zpátky.

12. věznice s ostrahou, oddělení 000

Na oddělení 000 jsou jenom dvě kobky, každá pro jednoho k smrti odsouzeného vězně. Tři stěny zděné a bez oken, čtvrtou, čelní stěnu tvoří železná mříž od podlahy ke stropu. Prostor před mříží je jakousi předsíní, hlídárnou, ve které sedí za stolem hlídací Běda a hlídá. Skrz mříž vidí do obou kobek současně. Vězni na sebe vidět nemohou, dělí je zeď. Nelze rozeznat, jsou-li kobky obsazeny. Z výrazu hlídacího Bědi nelze vyčíst žádnou informaci.

Do hlídárny přichází pan Dostálek v černém obleku, s cylindrem na hlavě, na ruku černé nitěné rukavice, doprovázen čtyřmi pacholky. Jsou oblečeni do pracovního: černé punčocháče, nazí do půl těla, škorňe se zvednutou špičkou, rudé kápě na hlavách. Hlídací Běda povstal, salutuje, odemyká kobku vpravo. Pacholci vstoupí dovnitř, z postele tahají vzpouzejícího se muže v červeně a bíle příčně pruhovaném pyžamu. Moc se s ním nepárají, vyvlečou ho jako králíka z králíkárně. Je to Pštos.

Ve vedlejší kobce, oblečený ve stejném pyžamu, přebývá Dušánek. Nalepil se na mříž, jako by se chtěl propasírovat na druhou stranu, mává na pana Dostálka, cosi mu vzrušeně vypráví. Pan Dostálek zdvořile naslouchá, pokyvuje hlavou, pak vytáhne z kapsy papír, ukáže ho Dušánkovi a krčí přitom rameny: já nic, já muzikant.

Má to černé na bílém, prezident Dušánek nestihl milost pro svého kamaráda Pštroso podepsat.

Pacholící vlečou Pštroso chodbou kolem ocelových dveří, Pštros se vzpírá, ale není mu to nic platné, pacholící jsou mnohem, mnohem zdatnější.

V ponuré betonové místnosti bez oken, s temně rudým závěsem přes jednu stěnu, postávají čtyři muži: ředitel věznice, prokurátor Voda, obhájce Bruder a lékař v bílém plášti. Katovi pacholící přivlekli odsouzence, za nimi vstupuje pan Dostálek. Nabízí Pštrosovi cigaretu. Pštros ji nedokáže roztřesenou rukou z krabičky vylovit. Kat cigaretu vytáhne, zapálí si ji a zapálenou podá odsouzenci. Pštros kouří zvolna, aby oddálil, čemu nelze zabránit. Rudý závěs se rozhrnul, za ním je hluboký výklenek, ve výklenku skoba a na skobě oprátka. Nedopalek padá na zem, pan Dostálek nasazuje Pštrosovi na hlavu černý plátěný pytlík a přes něj oprátku. Jeden z pacholíků zprudka zatáhne za páku, Pštrosovi se pod nohama otevírá zem.

13. Hrad, třetí nádvoří, slunečný den

Na rozlehlém balkónu královského paláce se zlatým zábradlím se sloupy, jež zdobí okřídlená dětátka podpírající lampy, na bílých zahradních židlích u kulatých stolků s nápoji a něčím malým k zakousnutí zasedá vybraná společnost: čtyři tlustí maršálové olemovaní zlatem, s širokými lampasy na kalhotách, Petr Semlela s Nyklem Nyklíčkem po boku a několik půvabných dívků s plavými copy omotanými kolem hlavy. V pozadí postávají vojáci v polních uniformách se samopaly k okamžitému použití; ti ovšem ke společnosti nepatří; nejedí, nepijí, stráží. Panuje tu uvolněná nálada, úsměvy, přípitky, hlasitý hovor, perlivý smích. Semlela je v bílém obleku od Richtera, přes prsa má širokou šerpu v národních barvách. Oslava se koná bezpochyby na jeho počest.

Díváme se přes nádvoří na mozaiku, která zdobí Zlatou bránu katedrály; představuje Poslední soud, zlaté kamínky mají převahu.

Po levé straně andělé pomáhají naháčům z rakví připomínajících koupací vany, po pravé straně šoupou hříšníky do horoucích pekel. Dominantou zářícího díla je Kristus soudce v mandorle uprostřed, obklopený anděly. Netváří se nijak hrozivě.

Odtud sklouzneme pohledem dolů na nádvoří. Stojí tam tanky po způsobu husitské vozové hradby, vytvářejí vcelku pravidelný čtverec. Za tanky se tísní davy zvědavců, mezi nimi novináři s kamerami a mikrofony, aby zaznamenali historickou událost. Přes vozovou hradbu tanků se však nikdo nedostane. Uvnitř hradby hned pod balkónem stojí připraveno k palbě docela malé dělo, to nejmenší, jaké sem cizí vojska v letadlech přivezla. Jeho obsluhu tvoří tři vojáci v maskáčích, ocelové přilby mají vyzdobené trávou a lučnými květy. Jeden kanonýr drží v ruce odpalovací šňůru a očekává povel, soustředěný, jako když sprinter ve startovních blocích čeká na výstřel startérový pistole. Druhý voják dřepí nečinně u děla a pěstmi si zacpává uši. Třetí voják stojí tak, aby viděl na balkón, pohled upřený vzhůru. Odtud přijde pokyn.

Dušan Beránek v červeně a bíle příčně pruhovaném pyžamu je připoutaný hrubým provazem k ústí hlavně čelem k Poslednímu soudu. Jeho tvář je vyrovnaná. Jako by se mu vrátila schopnost selektivního naslouchání: neslyšet, co slyšet netřeba. Jako by naslouchal neslyšitelné hudbě sfér, kůrům andělským.

Po obloze nad katedrálou a nádvořím krouží veliký pták – zbloudilý čáp marně pátrá po žábách. Dušánek s hlavou zvrácenou pozoruje čápa, na tváři se mu objeví lehký úsměv.

Konečně se třetí voják dočkal pokynu šůry. Mávne rukou a kanonýr zprudka trhne šňůrou. Oslnivé světlo všechno pohltí, dým zahalí celé třetí nádvoří. Není to dým, je to prach. Oblak se rozplývá, v Posledním soudu zeje nevelký otvor. Kristus soudce to dostal rovnou do hrudi. Zlaté kamínky se sypou na žulovou dlažbu. Vidíme dělo a vojáky, Dušánek zmizel, jen růžově a bíle pruhované cáry přivázané k hlavní se zmítají v mírném větérenku. Vyplašený čáp

prudce mává křídly, zděšeně prchá, zanechává na modré obloze za sebou bílou čáru.

Společnost na balkóně povstává z židlí a tleská. Také Lid za tankovou hradbou na třetím nádvoří tleská a cosi volá. Petr Semlela kyne davům, uklání se jako charakterní představitel hlavní role při děkovačce na Národním divadle.

14. dům na předměstí, chodba, byt u Beránků, dvorek

Na chodbě u dveří do bytu s cedulí „BERÁNKOVI“ se kymácí opilý Šustek, opírá se dlaní o zvonek. Paní Beránková otevírá, Šustek vpadne dovnitř, divže neupadne, pád vyrovná a proletí dveřmi do obývacího pokoje. Neobratně spolu odsouvají nábytek z nádherného koberce mauri. Vrávoravý Šustek s potížemi koberec sroluje, paní Beránková mu ho pomůže zvednout na rameno. Jako klaun předstírající nešikovnost vybalancuje Šustek s kobercem ze schodů na dvorek, až ke klepadlu, tam upadne. Paní Beránková mu pomůže na nohy, přes obtíže a nezdary se jim konečně společným úsilím podaří dostat koberec na klepadlo. Paní Beránková podává Šustkovi praker a znavena usedá na lavičku před domem.

Šustek se rozmáchne a udeří. Z koberce vzlétne roj molů, zmatečně se rozletí na všechny strany. Šustek udeří podruhé, vyvalí se oblak bílého prachu. Udeří potřetí, další oblak je černý a mohutný. Zahalí Šustka, paní Beránkovou, dvorek, dům, předměstí... Celé město je přikryto temným mrakem prachu z koberce mauri paní Alžběty Beránkové.

Jako by ho vystřelili a on se rychlostí střely prodíral nekonečně dlouhou hlavní. Rotuje přitom roztočen vrtáním, které střelu vede, aby se otáčela. Přidává jí to na přesnosti a účinku. Roura je těsná, tma absolutní, tají se dech.

- Kam nás to žene, Dušánku?
- Do nebe, nebo do pekla?

- Do nicoty?

- Do řiti...

Konečně se objevuje světýlko na konci tunelu. Žbluňk! Dušánek se topí v bílém, oslnivém jasu. Kdyby otevřel oči, přijde o ně. Po chvíli mu to nedá... Ocitl se v mírně zvlněné krajině, bílé hory na obzoru. Nebe modré, slunce na svém místě. Rostou tu stromy plné ovoce: švestek, hrušek, třešní, pomerančů, granátových i štěpových jablek, banánů, manga... Jako by se tu snoubil sever s jihem, jaro s létem i s podzimem. Keře jsou obsypané nevidanými květy nečichaných vůní. Pestří motýli tančí pospolu motýlí čtverylku i vzdušný menuet. Na louce plné kvítí se popásají strakaté krávy a koně bez jezdců pobíhají jen tak z rozvernosti tam a zase zpátky. Lev hraje s gazelami na slepou bábu, má na očích puntíkový šátek, rozpřažené přední pracky, snaží se, seč může, ale nedaří se mu žádnou z hbitých gazel polapit; s takovou zůstane slepou bábou až do večera. Zvířat je tu, jako by vyklopili na zelenou louku Noemovu archu; tulí se k sobě beránek s vlkem, liška se zajícem, tygr s antilopou, ježek se zmijí... Rostou tu rajčata a nad nimi poletují pestrobarevné rajky... Jako v ráji. V ráji po vyhnání.

V mělké laguně pod palmami se brodí hlouček růžových plameňáků. Někteří mají hlavy pod vodou a ve zvířeném bahně cosi hledají, jiní. postávají na jedné noze s hlavou pod křídlem, další si čechrají peří, rozhlížejí se kolem dokola, gagotají spolu plameňáčím jazykem, ale není jim slovo rozumět. Dušánek je příliš daleko. Cosi ho k nim přitahuje, má nutkání rozběhnout se za nimi, rád by si ty krásné ptáky zblízka prohlédl. Nerad by je však vyplašil, musí pomaloučku, polehoučku. Podíval se pod sebe, aby nešlápl na suchou větvičku a praskotem ptáky nevyplašil. Divže se údivem nesvalil do trávy. Místo nohou má dlouhé, velice tenké červené hůlčičky ukončené plovacími blánami. Rád by si na ně sáhl, hmatem se přesvědčil, je-li to doopravdy. Ale nemá, čím by si sáhl, ruce se proměnily v křídla. Zkusil jimi zamávat, třeba se mu podaří vzlétnout. Nevzlétl,

chybělo jen málo, malounko. Vzal to s rozběhem, povyskočil, opřel se křídly o vzduch... a letěl! Nic elegantního to nebylo, napoprvé sotva doletěl k laguně s plameňáky a plácl sebou do vody.

„Hele hele, nováček!“ zvolali plameňáci. „Vítej mezi námi.“

V tu chvíli si Dušánek uvědomil, že je v ráji plameňákem. Sklonil maličkou hlavičku s mohutným zobanem k vodě, ponořil ji ke dnu a začal se velice zajímat o červíky v bahně.

Epilog

Lod' pluje. Na palubě v proutěných křeslech sedí muž, žena a dítě.

„Kdy už bude to Meksiko?“

„Trpělivost, Jenůfko, trpělivost. Sotva jsme vypluli.“

„Mají v tom Meksiku taky děcáky?“

„Děcáky v Meksiku?“ podivil se Palo Loveček.

„Plujeme přece do Meksika...“

„V Meksiku děcáky? Kde by se tam vzaly...“ řekla Ráchel Pospíšilová přesvědčivě, ačkoli o tom přesvědčena nebyla. Proč by zrovna v Meksiku neměli mít dětské domovy?

„I kdyby v Meksiku děcáky byly, nic se neboj,“ chlácholil Jenůfku Palo. „Já tě do žádnýho děcáku v Meksiku nedám.“

„Jenom aby...“ zapochybovala. „Jakže se to tvoje děcko bude jmenovat?“ zeptala se Jenůfka Ráchel.

„Josef,“ řekla Ráchel odhodlaně.

„Bude to můj brácha?“

„Bude.“

„Bude to brácha jenom jako, nebo to bude brácha doopravdy?“

„Bude to jako brácha doopravdy,“ přislíbila Ráchel.

„Proč zrovna Josef? Nemohl by se jmenovat Palo, nebo Dušánek?“ navrhoval Palo, nespokojený s Josefem.

„Svatá prostoto! Protože jsem Dušánkovi slíbila Josefa. A protože jsem Ráchel.“

„A kdy už bude to Meksiko?“

Lod' pluje a za lodí se dělá bílá, zpěněná a hodně tlustá čára.

(Dopsáno v Praze 7. září 2014)

Ivan Binar

Revoluce!

Obálka Jakub Tesař
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. elektronické vydání
Verze 1.0 z 10. 3. 2022

ISBN 978-80-274-2205-0 (epub)
ISBN 978-80-274-2206-7 (pdf)
ISBN 978-80-274-2207-4 (prc)